

RAZVOJNA STRATEGIJA
ŠIBENSKO-KNINSKE ŽUPANIJE

- konačni nacrt -

Studen 2018.

IMPRESSUM

Voditelj izrade: Javna ustanova Razvojna agencija Šibensko-kninske županije

Stručna podrška u izradi: Urbanex d.o.o.

RADNI NACRT

SADRŽAJ

0. SAŽETAK	8
1. TERITORIJALNA POKRIVENOST	10
2. METODOLOGIJA	11
2.1. METODOLOGIJA PRAĆENJA IZRADE I PROVEDBE ŽUPANIJSKE RAZVOJNE STRATEGIJE ŠIBENSKO-KNINSKE ŽUPANIJE	11
2.2. METODOLOGIJA ANALIZE STANJA	12
2.3. METODOLOGIJA IDENTIFIKACIJE RAZVOJNIH POTREBA I POTENCIJALA	13
2.4. METODOLOGIJA IZRADE STRATEŠKOG OKVIRA	14
2.4.1. DEFINIRANJE VIZIJE	14
2.4.2. DEFINIRANJE CILJEVA	14
2.4.3. DEFINIRANJE RAZVOJNIH PRIORITETA I MJERA	15
2.5. METODOLOGIJA IZRADE FINACIJSKOG OKVIRA	15
2.6. METODOLOGIJA PRETHODNOG VREDNOVANJA ŽUPANIJSKE RAZVOJNE STRATEGIJE	16
3. ANALIZA STANJA – SAŽETAK	17
3.1. POKAZATELJI OPĆE RAZVIJENOSTI	17
3.2. DRUŠTVO	18
3.2.1. DEMOGRAFIJA	18
3.2.2. STANOVANJE I STAMBENI FOND	20
3.2.3. SOCIJALNA SKRB	20
3.2.4. ZDRAVSTVO	23
3.2.5. OBRAZOVANJE	25
3.2.6. KULTURA	27
3.2.7. SPORT I REKREACIJA	29
3.3. GOSPODARSTVO	30
3.3.1. POKAZATELJI GOSPODARSKE RAZVIJENOSTI	30
3.3.2. TRŽIŠTE RADA	31

3.3.3. PODUZETNIŠTVO I OBRтниŠTVO	34
3.3.4. TURIZAM	38
3.3.5. POLJOPRIVREDA, ŠUMARSTVO I RIBARSTVO	43
3.3.6. PRERAĐIVAČKA INDUSTRIJA	46
3.3.7. TRGOVINA	47
3.4. STANJE U OKOLIŠU/PROSTORU	47
3.4.1. PRIRODNI RESURSI	48
3.4.2. KAKVOĆA I ONEČIŠĆENOST OKOLIŠA	50
3.4.3. UPRAVLJANJE PRIRODNIM RIZICIMA	51
3.4.4. ZAŠTITA PRIRODE	54
3.4.5. BROWNFIELD PODRUČJA	54
3.4.6. PRIMARNA INFRASTRUKTURA	55
3.4.7. PROMETNA INFRASTRUKTURA	57
3.4.8. ŠIROKOPOJASNA INFRASTRUKTURA	59
3.5. OKVIR UPRAVLJANJA RAZVOJEM	60
3.6. SPECIFIČNA ŽUPANIJSKA PODRUČJA	62
4. REZULTATI PROVOĐENJA PRIJAŠNJIH STRATEGIJA	64
5. PREPOZNAVANJE RAZVOJNIH POTREBA I POTENCIJALA (SWOT ANALIZA)	69
5.1. ANALIZA PREDNOSTI, SLABOSTI, PRILIKA I PRIJETNJI ZA DRUŠTVO	69
5.2. ANALIZA PREDNOSTI, SLABOSTI, PRILIKA I PRIJETNJI ZA GOSPODARSTVO	73
5.3. ANALIZA PREDNOSTI, SLABOSTI, PRILIKA I PRIJETNJI ZA STANJE U PROSTORU/OKOLIŠU	77
5.4. ANALIZA PREDNOSTI, SLABOSTI, PRILIKA I PRIJETNJI ZA OKVIR UPRAVLJANJA RAZVOJEM	81
6. STRATEŠKI OKVIR	82
6.1. VIZIJA	82
6.2. CILJEVI	83
6.3. RAZVOJNI PRIORITETI I MJERE	105
6.4. SAŽETI PRIKAZ CILJEVA, PRIORITETA I MJERA S POKAZATELJIMA	175

7. POLITIKA ŽUPANIJE PREMA TERITORIJALNOM I URBANOM RAZVOJU	183
7.1. PROSTORNA POLITIKA ŽUPANIJE	183
7.2. POLITIKA ŽUPANIJE PREMA GRADOVIMA	184
7.3. POLITIKA ŽUPANIJE PREMA PODRUČJIMA S RAZVOJNIM POSEBNOSTIMA	185
8. PROVEDBA	188
8.1. FINACIJSKI OKVIR ZA PROVEDBU STRATEGIJE	188
8.2. PROVEDBENI MEHANIZMI	193
8.3. POPIS STRATEŠKIH PROJEKATA ŽUPANIJE	196
8.4. ZAŠTITA OKOLIŠA TIJEKOM PROVEDBE STRATEGIJE	211
8.4.1. MJERE ZAŠTITE OKOLIŠA	211
8.4.2. MJERE UBLAŽAVANJA NEGATIVNIH UTJECAJA NA EKOLOŠKU MREŽU	215
8.4.3. PROGRAM PRAĆENJA STANJA OKOLIŠA S PRIJEDLOGOM PLANA PROVEDBE	218
9. PRAĆENJE I VREDNOVANJE STRATEGIJE	221
9.1. USPOSTAVA SUSTAVA PRAĆENJA I VREDNOVANJA (MEHANIZMI, NADLEŽNA TIJELA)	221
9.1.1. PRAĆENJE	221
9.1.2. VREDNOVANJE	222
10. ŽUPANIJSKO PARTNERSTVO	224
11. HORIZONTALNA NAČELA	228
11.1. IMPLEMENTACIJA HORIZONTALNIH NAČELA TIJEKOM ANALIZE STANJA	229
11.2. IMPLEMENTACIJA HORIZONTALNIH NAČELA TIJEKOM IZRADE STRATEŠKOG OKVIRA	230
11.3. IMPLEMENTACIJA HORIZONTALNIH NAČELA TIJEKOM PROVEDBE STRATEGIJE	233
11.4. IMPLEMENTACIJA HORIZONTALNIH NAČELA U PRAĆENJU PROVEDBE STRATEGIJE	233
12. IZVJEŠĆE O PROVEDENOM PRETHODNOM VREDNOVANJU – SAŽETAK	236
13. IZVJEŠĆE O PROVEDENOJ STRATEŠKOJ PROCJENI UTJECAJA NA OKOLIŠ	237

RADNI NACRT

SKRAĆENICE

Radi olakšanog čitanja teksta za različite pojmove poput mjernih jedinica, naziva organizacija, projekata, iterativnih riječi i sl. korištene su skraćenice. Popis svih skraćenica dan je abecednim redom u nastavku:

skraćenica značenje

APPRRR	Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju
BDP	bruto domaći proizvod
BiH	Bosna i Hercegovina
cca.	cirka
CZSS	Centar za socijalnu skrb
DZS	Državni zavod za statistiku
EU	Europska unija
FLAG	lokalna akcijska skupina u ribarstvu
GWh	gigawatsat
ha	hektar
HE	Hidroelektrana
HEP	Hrvatska elektroprivreda
hl	hektolitar
HPA	Hrvatska poljoprivredna agencija
HROTE	Hrvatski operator tržišta energije
HZZ	Hrvatski zavod za zapošljavanje
JLS	jedinica lokalne samouprave
km	kilometar
kn	kuna
KV	kvalificirani radnik
LAG	lokalna akcijska grupa
m	metar
mHE	mala hidroelektrana
MRRFEU	Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije
MUP	Ministarstvo unutarnjih poslova
MW	megawat
NN	Narodne novine
NP	nacionalni park
NUTS	nomenklatura prostornih jedinica za statistiku
OIE	obnovljivi izvori energije
OPG	Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo
PPŠKŽ	Prostorni plan Šibensko-kninske županije

PU	Područni ured
RH	Republika Hrvatska
sv.	sveti
ŠKŽ	Šibensko-kninska županija
t	tona
TEF	Tvornica elektroda i ferolegura
TLM	Tvornica lakih metala Šibenik
TS	trafostanica
UNP	Ukapljeni naftni plin
VE	Vjetroelektrana
VKV	visokokvalificirani radnik

NAPOMENA

S obzirom da se u hrvatskom jeziku koristi ista riječ za formalni (grad što ga čini kompaktno sagrađeni prostor s cjelokupnim urbanim sadržajem; Vresk, 2002) i administrativni grad (grad što ga čini kompaktno sagrađen prostor zajedno s urbaniziranom i funkcionalno integriranom okolicom; Vresk, 2002), u Cjelovitoj analizi stanja će se koristiti ustaljena geografska praksa pisanjem riječi grad s malim početnim slovom (*grad*) kada se misli na formalni grad te s velikim početnim slovom (*Grad*) kada se misli na administrativni grad.

0. SAŽETAK

Sukladno *Smjernicama za izradu županijskih razvojnih strategija, praćenje i vrednovanje njihove provedbe* (2015) izdanim od strane Ministarstva regionalnog razvoja i fondova Europske unije (MRRFEU), izrađena je Županijska razvojna strategija Šibensko-kninske županije do kraja 2020. godine.

Prvo poglavlje TERITORIJALNA POKRIVENOST podrazumijeva prije svega prikaz teritorijalnog obuhvata Šibensko-kninske županije, prikazanog kartografski s naglaskom na administrativno-teritorijalnu podjelu županije.

U drugom poglavlju je opisana korištena METODOLOGIJA izrade Županijske razvojne strategije Šibensko-kninske županije koja obuhvaća metode prikupljanja podataka, njihove obrade, konzultacije s dionicima planiranja i razvoja, kao i definiranja strateškog okvira.

U poglavlju ANALIZA STANJA – SAŽETAK na četrdesetak stranica je sažeta detaljna i cjelovita analiza stanja koja je sastavni prilog Strategije. Sukladno smjernicama, analiza stanja je podijeljena na tri makrosektora – društvo, gospodarstvo i stanje u okolišu/prostoru te su prikazani najvažniji zaključci iz Cjelovite analize stanja. Problemi, potrebe i potencijali uočeni u analizi stanja predstavljali su temelj za SWOT analizu.

Izradom SWOT analize za svaki makrosektor identificirane su prednosti, slabosti, prilike i prijetnje te prepoznate razvojne potrebe i potencijali urbanog Šibensko-kninske županije. SWOT analiza se temelji na dostupnim podacima, a uključuje i teritorijalnu dimenziju. Kroz analizu stanja i SWOT analizu prikazana je stvarna potreba za intervencijama u prostoru putem specifičnih ciljeva.

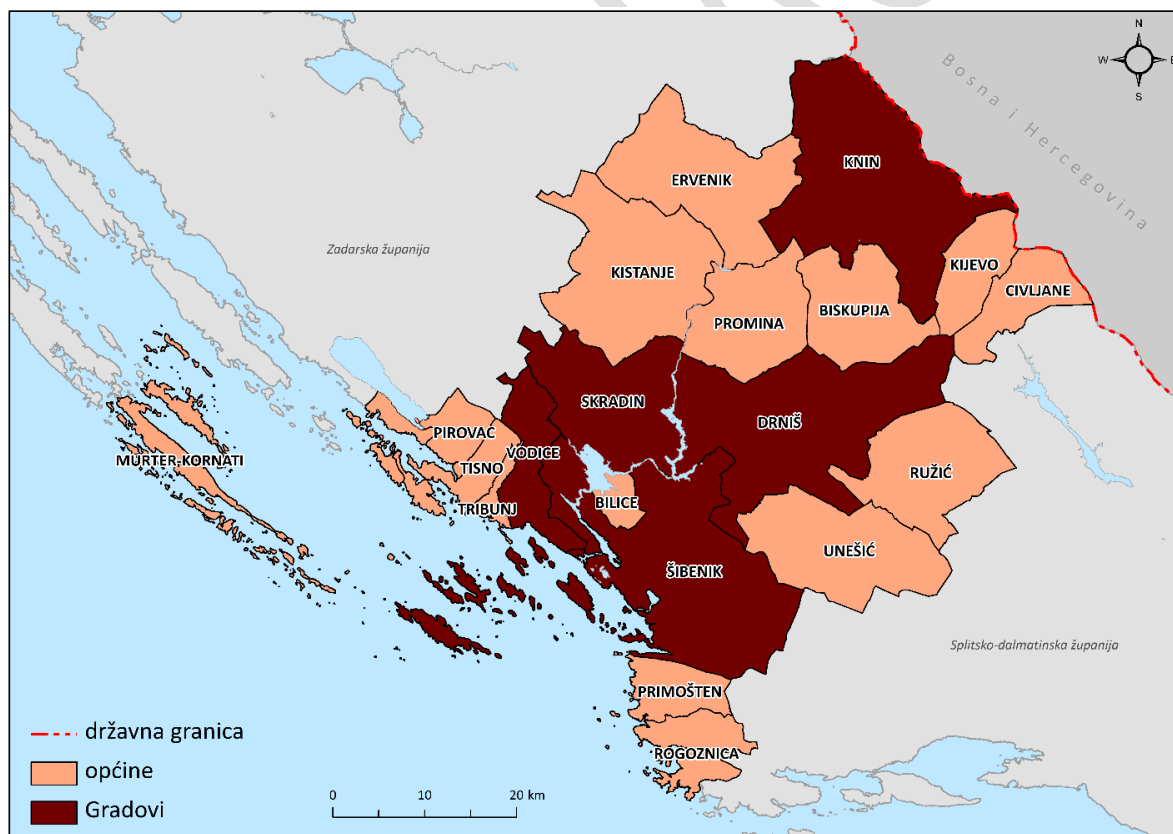
U poglavlju STRATEŠKI OKVIR navedena je vizija razvoja Šibensko-kninske županije, kao i detaljan opis razvojnih ciljeva i prioriteta. U sklopu svakog prioriteta istaknuto je više potrebnih mjera, a u sklopu svake mjere više detaljnih aktivnosti. Sedam je glavnih ciljeva strateškog okvira Šibensko-kninske županije, uz dodatan horizontalni cilj koji se ostvaruje realizacijom svih prethodnih:

- ❖ Cilj 1. Konkurentno i polifunkcionalno gospodarstvo
- ❖ Cilj 2. Očuvana i valorizirana prirodna i kulturna baština bazirana na održivom upravljanju
- ❖ Cilj 3. Razvijene i dostupne društvene usluge i sadržaji
- ❖ Cilj 4. Kvalitetan i prepoznatljiv sustav srednjoškolskog, strukovnog i visokoškolskog obrazovanja
- ❖ Cilj 5. Kvalitetna i modernizirana primarna infrastruktura kao preduvjet prostorno ujednačenog razvoja
- ❖ Cilj 6. Energetska učinkovitost usmjerena na obnovljive izvore energije (OIE)
- ❖ Cilj 7. Efikasno i sinergično upravljanje razvojem uz stvaranje pozitivne klime koja utječe na pojedince i stanovništvo u cjelini
- ❖ **HORIZONTALNI CILJ : Demografska revitalizacija**

U poglavlju PROVEDBA predstavljen je indikativan financijski okvir provedbe strategije, mehanizmi provedbe te popis i opisi strateških projekata prema razvojnim ciljevima. U dijelu posvećenom financijskom okviru dan je prikaz razrade planiranih sredstava s naznačenim izvorima sredstava na razini ciljeva i prioriteta za cjelokupno razdoblje provedbe Strategije. Financijski okvir je usko povezan s akcijskom planom.

1. TERITORIJALNA POKRIVENOST

Ukupna površina Šibensko-kninske županije iznosi 5.670 km² od čega na kopno otpada 2.994 km² (5,3 % kopnenog teritorija RH), a na morsku površinu 2.676 km² (8,6 % teritorija hrvatskog obalnog mora) na kojoj se nalazi 285 otoka. U administrativno-teritorijalnom ustroju Županija obuhvaća pet gradova i petnaest općina. U suvremenim uvjetima geografski i geoprometni položaj Šibensko-kninske županije može se opisati umjereno povoljnim budući da je Županija povezana s drugim dijelovima nacionalnog teritorija cestovnim, željezničkim i pomorskim trasama, a relativna blizina dviju međunarodnih zračnih luka omogućuje relativno dobru povezanost i s drugim dijelovima Europe. Glavni prometni pravci na kopnu pružaju se u pravcu sjeverozapad-jugoistok povezujući Šibensko-kninsku županiju s okolnim županijama – Zadarskom i Splitsko-dalmatinskom, a posredno sa sjevernim i krajnjim južnim dijelovima Hrvatske.

Sl. 1. Administrativno-teritorijalna organizacija Šibensko-kninske županije

2. METODOLOGIJA

Metodologija izrade Županijske razvojne strategije Šibensko-kninske županije bazira se na uputama danim u Smjernicama za izradu županijskih razvojnih strategija, praćenje i vrednovanje njihove provedbe (dalje u tekstu: Smjernice) koje je izdalo Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije (2015).

Županijska razvojna strategija Šibensko-kninske županije sastoji se od analize postojećeg stanja i trendova koja služi prepoznavanju razvojnih potreba i potencijala županije na kojima se temelji županijska razvojna strategija za razdoblje do 2020. g. Prepoznavanje razvojnih potreba i potencijala provedeno je putem SWOT analize, a čiji rezultati služe za definiranje razvojnih ciljeva, prioriteta i mjera danih u Strateškom okviru.

2.1. Metodologija praćenja izrade i provedbe Županijske razvojne strategije Šibensko-kninske županije

Na temelju Zakona o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (NN 147/14, 123/17), Smjernica MRRFEU-a (2015) i Uredbi o osnivanju, sastavu, djelokrugu i načinu rada Partnerskih vijeća (NN 103/15) definirana su radna tijela za praćenje izrade i provedbe Županijske razvojne strategije Šibensko-kninske županije: Partnersko vijeće Šibensko-kninske županije i stručne radne grupe za izradu Županijske razvojne strategije Šibensko-kninske županije.

Partnersko vijeće Šibensko-kninske županije savjetodavno je tijelo za praćenje pripreme i provedbe Županijske razvojne strategije Šibensko-kninske županije, a čine ga relevantni dionici razvoja županije iz javnog, privatnog i civilnog sektora. Pregled načina rada, sastava i provedenih aktivnosti Partnerskog vijeća prikazan je u poglavlju 9. Županijsko partnerstvo.

U procesu izrade Županijske razvojne strategije nadalje su uspostavljene i stručne radne skupine za ključna područja iz domene društva, gospodarstva i stanja u prostoru/okolišu) prema sljedećim kategorijama:

- a) Gospodarstvo, turizam, istraživanje, inovacije i poslovna konkurentnost
- b) Ruralni razvoj
- c) Klimatske promjene, upravljanje rizicima, zaštita okoliša i održivost resursa
- d) Promet, pomorstvo, povezanost i mobilnost
- e) Informacijsko-komunikacijske tehnologije, energetska učinkovitost i obnovljivi izvori energije
- f) Socijalno uključivanje, socijalna skrb, zdravlje, obrazovanje i cjeloživotno učenje

g) Razvoj ljudskih potencijala

Radne skupine čine članovi Partnerskog vijeća, fokus grupa te ostali relevantni dionici iz javnog, privatnog i civilnog sektora s područja Šibensko-kninske županije čija uloga je praćenje i savjetovanje tijekom izrade Analize stanja Županijske razvojne strategije Šibensko-kninske županije, utvrđivanje ključnih prednosti i problema, preko analize SWOT-a, pa sve do utvrđivanja strateškog okvira, ciljeva, mjera i projekata kojima bi se mogli adresirati problemi.

2.2. Metodologija analize stanja

U analizi stanja analiziraju se postojeće stanje i trendovi u domenama društva, gospodarstva, stanja u okolišu/prostoru i lokalne samouprave kako bi se dala detaljna slika Šibensko-kninske županije i postavili temelji za dubinsko razumijevanje postojećeg stanja i dinamike razvoja županije. Tematski obuhvat za analizu stanja temelji se na Smjernicama za izradu Županijskih razvojnih strategija, praćenje i vrednovanje njihove provedbe (MRRFEU, 2015).

U analizama se koriste kvalitativni i kvantitativni podaci prikupljeni iz različitih, pouzdanih izvora. Podaci su prikupljeni na dva osnovna načina:

- temeljem ciljanih upita za primarnim podacima i već provedenim analizama od različitih javnih tijela i tijela s javnim ovlastima (JLS-i i TZ-i Šibensko-kninske županije, DZS, MUP, FINA, DUUDI, HZZ, CZSS, HEP, AZO, i dr.);
- participativnim pristupom kroz organizaciju fokus grupa s relevantnim dionicima;

Prilikom prikupljanja podataka uočeni su određeni problemi poput nedostatka kontinuiteta u praćenju pojedinih obilježja (s naglaskom na nemogućnost unificiranja analitičkog razdoblja), komercijalizacije dijela podataka (dio podataka može se nabaviti jedino kupnjom od DZS-a i FINA-e) i nedostatka centraliziranih baza podataka. Uslijed tih problema analiza stanja je za pojedina obilježja manjkava, no identificirani su nedostaci kako bi se uputilo na početak kontinuiranog praćenja pojedinih obilježja koji će omogućiti kvalitetniju i obuhvatniju analizu za izradu Županijske razvojne strategije za sljedeće plansko razdoblje. Valja napomenuti kako je u popisu literature i izvora podataka u zasebnom odjeljku dan popis institucija koje su pružile nepublicirane podatke.

Prilikom prikupljanja podataka i izrade analize stanja održano je nekoliko sastanaka stručnih radnih skupina zaduženih za pripadajuće razvojne sektore, odnosno analizirana područja. Koordinator stručnih radnih skupina u tu svrhu sastali su se 26. listopada, 2. studenog i 9. studenog 2015. g., dok su pojedinačni sastanci radnih skupina održani 23. i 24. studenog te

2. prosinca 2015. g. Na sastancima su članovi radnih skupina raspravili o glavnim problemima i potencijalima sektora u okviru kojih su radne skupine uspostavljene, na temelju čega je usmjerena i daljnja izrada analize stanja.

Prikupljeni podaci obrađeni su osnovnim statističkim metodama i metodama kartografske vizualizacije kako bi se pokrila njihova vremenska i prostorna dimenzija. Podaci su analizirani na nekoliko prostorno-administrativnih razina:

- gdje god su postojali podaci na razini JLS-a, uspoređivali su se stanje i trendovi među pojedinim JLS-ima pri čemu je naglašavan odnos priobalja kao populacijski i gospodarski propulzivnog područja te zaobalja kao prostora s izraženim socioekonomskim problemima
- ukoliko su postojali podaci na razini županija, provedene su analize koje su omogućile usporedbu Šibensko-kninske županije s drugim županijama Jadranske Hrvatske i cijele Republike Hrvatske
- stanje i trendovi u Šibensko-kninskoj županiji uspoređivani su s prosjecima Europske unije i komparabilnim statističkim regijama NUTS2, gdje god je to bilo moguće.

2.3. Metodologija identifikacije razvojnih potreba i potencijala

Rezultati analize stanja baza su provedbe SWOT analize kojom se prepoznaju i definiraju snage, slabosti, prilike i prijetnje u razvoju Šibensko-kninske županije. Pomoću SWOT analize identificiraju se razvojne potrebe i potencijali. Definicijom slabosti i prijetnji u Šibensko-kninskoj županiji identificiraju se razvojne potrebe dok se definicijom snaga i prilika identificiraju potencijali Šibensko-kninske županije. SWOT analiza provedena je u tri dijela, sukladno definiranim domenama u analizi stanja, a to su: društvo, gospodarstvo i stanje u okolišu/prostoru.

Objašnjenje komponenti SWOT analize:

- snage podrazumijevaju područja, resurse i sposobnosti unutar županije na koje se ono može osloniti u razvoju i koje pružaju najveće mogućnosti za uspjeh;
- slabosti ukazuju koja područja, resursi i sposobnosti unutar županije ograničavaju ili onemogućuju njegov razvoj;
- prilike su područja, resursi i sposobnosti izvan županije koje bi se mogle iskoristiti za razvoj Šibensko-kninske županije odnosno kroz koje bi se mogle povećati snage i/ili smanjiti slabosti;
- prijetnje predstavljaju područja, resurse i sposobnosti izvan županije koji mogu ugroziti njegov razvoj odnosno koji bi mogli smanjiti snage i/ili povećati slabosti.

2.4. Metodologija izrade strateškog okvira

Dubinska analiza stanja te na njoj temeljena SWOT analiza zajedno čine osnovu za izradu strategije razvoja Šibensko-kninske županije. Kako bi osnova za izradu strateškog okvira bila kvalitetna bitno je da konačni rezultati analize adresiraju realne potrebe i potencijale Šibensko-kninske županije. Koraci u izradi strateškog okvira su definiranje vizije, definiranje strateških ciljeva te definiranje razvojnih prioriteta i mjera.

2.4.1. Definiranje vizije

Nakon identifikacije razvojnih potreba i potencijala, potrebna je definicija vizije razvoja Šibensko-kninske županije koja je zapravo zorna predodžba njenog budućeg razvoja. Vizijom se predstavlja očekivani napredak koji će biti rezultat provedbe Županijske razvojne strategije. Zasniva se na rezultatima osnovne analize, SWOT analize, razvojnih trendova u užem i širem okruženju te idejama o budućnosti Šibensko-kninske županije.

2.4.2. Definiranje ciljeva

Definiranje ciljeva odvija se u skladu sa prethodno definiranim vizijom razvoja Šibensko-kninske županije. Ciljevi su planirane promjene koje će adresirati realne potrebe i izazove s kojima je Šibensko-kninska županija suočena. Ciljevi su definirani tako da svojim ukupnim djelovanjem ostvare međusektorsku suradnju te u konačnici dovedu do ostvarenja predstavljene vizije razvoja Šibensko-kninske županije. Ciljevi se temelje na osnovnoj analizi i SWOT analizi, na način da se optimalno iskorištavaju županijske razvojne snage i prilike te prevladava i zaobilazi njezine slabosti i prijetnje.

Za definiranje ciljeva korišteni su sljedeći kriteriji:

- *relevantnost* - zašto je određeni cilj značajan u odnosu na situaciju u županiji te je li njegova relevantnost potkrijepljena nalazima analize stanja i SWOT analize;
- *očekivani načini postizanja ciljeva* - koji problemi će se pokriti i koji učinci će biti postignuti njegovom implementacijom; te
- *dosljednost* - ukratko je opisana usklađenost ciljeva Strategije s ciljevima navedenim u ključnim strateškim dokumentima na lokalnoj, nacionalnoj i EU razini odnosno u relevantnim sektorskim dokumentima.

Za svaki se cilj utvrđuju relevantni pokazatelji učinka koji su određeni očekivanim vremenom ostvarenja te su kvantificirani. Pokazatelji učinka razvijeni su sukladno Prijedlogu pokazatelja

za praćenje provedbe (Dodatak 3. Smjernicama za izradu županijskih razvojnih strategija, 2015).

2.4.3. Definiranje razvojnih prioriteta i mjera

Nakon definiranja razvojnih ciljeva slijedi definiranje razvojnih prioriteta kojima se konkretiziraju ciljevi i utvrđuju se njihove sastavnice. Prioriteti su definirani tako da budu mjerljivi, ostvariti, određeni rokom ostvarenja, međusobno sukladni, sveobuhvatni i usklađeni s prioritetima postavljenim u strateškoplanskim dokumentima na drugim prostorno-administrativnim razinama. Kako bi prioriteti bili mjerljivi moraju biti određeni kvantitativni pokazatelji ishoda. Na taj način prati provedba prioriteta te se određuje uspješnost/neuspješnost prioriteta. Kvantitativni pokazatelj stavlja se i u vremenski kontekst (očekivano vrijeme ostvarenja). Pokazatelji su definirani na isti način kao i pokazatelji učinka ciljeva.

Slijedi proces daljnje konkretizacije i razrade prioriteta, točnije niza specifičnih i vrlo konkretnih aktivnosti, projekata i programa čija realizacija doprinosi ostvarenju prioriteta i ciljeva u određenom području. Mjere se stavljaju pod isti nazivnik prema tematici i komplementarnosti, a to su prethodno definirani prioriteti. Kvantitativni pokazatelji uokvireni vremenom provedbe također se određuju i za mjere kako bi se mogao pratiti ishod provedbe. Metodologija određivanja kvantitativnih pokazatelja ista je kao i za razvojne ciljeve.

2.5. Metodologija izrade financijskog okvira

Financijskim okvirom se razrađuju planirana sredstva za cjelokupno razdoblje Županijske razvojne strategije sa jasnom naznakom izvora sredstava na razini ciljeva i prioriteta. U tom procesu procjenjuje se alokacija sredstava koja se očekuje iz lokalnog, županijskog i državnog proračuna (uključujući ESI fondove). Procjena se temelji na udjelu rashoda za razvojne aktivnosti u proračunu unazad 3 godine te projekciji za naredne godine uzimajući u obzir pokazatelje kao npr. rast BDP-a, kretanje stanovništva i sl.

2.6. Metodologija prethodnog vrednovanja Županijske razvojne strategije

Prethodno vrednovanje (ex-ante) postupak je koji se provodi tijekom svih faza izrade Županijske razvojne strategije, a završava prije njenog usvajanja. Osnovna svrha vrednovanja je poboljšanje kvalitete Županijske razvojne strategije te postizanje povezanosti Županijske razvojne strategije s drugim lokalnim i nacionalnim strateškim razvojnim dokumentima, kao i onima na razini EU. Glavni kriteriji vrednovanja trebaju obuhvatiti:

- važnost (relevantnost) – evalutaor provjerava jesu li ciljevi i prioriteti Županijske razvojne strategije utemeljeni na stvarnim potrebama i razvojnim potencijalima kako je opisano u analizi stanja i SWOT analizi
- usklađenost (koherentnost) – uključuje unutarnju i vanjsku usklađenost planskog dokumenta
- dosljednost (konzistentnost) – jasnoća i pridržavanje ciljeva i prioriteta u odnosu na viziju Županijske razvojne strategije
- učinkovitost (efikasnost) – procjenjuje se jesu li predložene aktivnosti i troškovi primjereni i dostatni za ostvarivanje planiranje Županijske razvojne strategije u predviđenom roku.

3. ANALIZA STANJA – SAŽETAK

Postojeće stanje Šibensko-kninske županije je kroz multisektorski pristup obuhvatilo analizu triju tematskih cjelina: društvo, gospodarstvo i stanje u okolišu/prostoru. Identifikacija trenutnog stanja i aktualnih procesa i trendova Šibensko-kninske županije osnova je za utvrđivanje vizije, ciljeva, prioriteta i mjera njegovog budućeg razvoja.

3.1. POKAZATELJI OPĆE RAZVIJENOSTI

Prema indeksu razvijenosti 2017. g. od 97,041 %, Šibensko-kninska županija nalazi se u II. skupini razvijenosti koju karakterizira stupanj razvijenosti ispod nacionalnog prosjeka te od ukupno 21 županije zauzima 12. mjesto. Grad Šibenik, Općina Murter-Kornati, Grad Vodice, Općine Primošten, Rogoznica i Tisno kategorizirani su u visoku 7. skupinu razvijenosti s od 106 do 105 % prosjeka razvijenosti RH te zauzimaju od 88. do 114. mjesta na ljestvici razvijenosti od ukupno 556 gradova i općina u Hrvatskoj. Općine Tribunj, Bilice i Pirovac kategorizirane su u 6. skupinu indeksa razvijenosti te zauzimaju od 143. do 174. mjesta na ljestvici od 556 gradova i općina u RH. Grad Drniš je kategoriziran u 5. skupinu indeksa razvijenosti te je s 100.3% prosjeka indeksa razvijenosti Hrvatske na samoj granici ulaska u skupinu područja ispod prosjeka razvijenosti RH. Svi drugi gradovi i općine, osim navedenih, spadaju u kategoriju potpomognutih područja. Tako Grad Knin i Općina Promina spadaju u 3. skupinu indeksa razvijenosti (zauzimajući od 368. do 378. mjesta na ljestvici razvijenosti); Grad Skradin i Općina Ružić svrstani su u 2. skupinu indeksa razvijenosti zauzimajući od 415. do 446. mjesta na ljestvici od 556 gradova i općina u RH. Općine Unešić, Kijevo, Kistanje, Biskupija, Ervenik i Cijlpane kategorizirane su u 1. skupinu indeksa razvijenosti te zauzimaju od 493. do posljednjeg 556. mjesta na ljestvici razvijenosti u RH. Najslabije razvijene jedinice lokalne samouprave najvećim dijelom su demografski manje i gospodarski slabije općine u zaobalju. Navedeni dispariteti u stupnju razvijenosti predstavljaju važan problem i prepreku daljnjem razvoju cjelokupne Županije.

3.2. DRUŠTVO

Društveni aspekti razvoja Šibensko-kninske županije prikazani su kroz demografsku, socijalnu, stambenu, zdravstvenu, obrazovnu te kulturno-sportsku komponentu. Segmentnom analizom prikazana su osnovna društvena obilježja stanovnika Šibensko-kninske županije kao i društvena infrastruktura koja trenutačno postoji na području županije.

3.2.1. Demografija

Demografska analiza uključuje analizu prostornog razmještaja stanovništva, prirodno i opće kretanje stanovništva, migracijska obilježja, analizu dobno-spolnog sastava te obrazovnu strukturu stanovništva. Prema Popisu stanovništva 2011. na području Šibensko-kninske županije živjelo je ukupno 109.375 stanovnika s najvećom koncentracijom u Gradu Šibeniku (42,4 %). Vidljiva je izrazita koncentracija stanovništva u gradovima gdje živi 74,9 % stanovništva te u priobalnim naseljima.

3.2.1.1. Prostorni razmještaj stanovništva

Prosječna gustoća naseljenosti Šibensko-kninske županije iznosi tek 36,7 st./km² što je upola manje od nacionalnoga prosjeka (75,7 st./km²) zbog čega se svrstava među rjeđe naseljene županije Republike Hrvatske. Prostorni razmještaj stanovništva Šibensko-kninske županije obilježava izrazita polarizacija u obalnim JLS-ima. Zaobalni prostor obilježava izrazito niska gustoća naseljenosti gdje na većini prostora prevladava gustoća do 20 st./km². Jedan od demografskih problema Šibensko-kninske županije, osim malog broja stanovnika u odnosu na površinu županije, proizlazi i iz nejednake raspodjele naseljenosti unutar županije.

3.2.1.2. Prirodno kretanje stanovništva

Prostor Šibensko-kninske županije obilježavaju niske stope nataliteta (8,3 ‰) i visoke stope mortaliteta (13,6 ‰) što rezultira negativnom stopom prirodne promjene (-5,3 ‰), tj. prirodnim padom broja stanovnika koji se prema analiziranom trendu povećava posljednjih godina. Vidljiva je razlika u prostornoj distribuciji stope prirodne promjene koja je znatno veća u zaobalnom dijelu županije (posebice na granici s BiH) nego što je u priobalnom dijelu.

3.2.1.3. Migracijska obilježja

Drugi važan demografski faktor je prostorna pokretljivost stanovništva. Prema podacima Popisa stanovništva 2011., vidljivo je kako najveći dio odseljenog stanovništva trajno emigrira u inozemstvo sa znatno većim udjelom u odnosu na nacionalni prosjek. Analizom broja

odseljenog i doseljenog stanovništva utvrđen je negativni migracijski saldo. Negativan migracijski saldo i prirodan pad broja stanovnika dugoročno mogu destabilizirati demografsko stanje županije posebice ako se radi o selektivnoj emigraciji mladog, bioreproduktivnog i radno sposobnog stanovništva zajedno s imigracijom starog stanovništva iz inozemstva. Smanjenjem radne sposobnosti stanovništva destabilizira se i tržište rada.

3.2.1.4. Opće kretanje stanovništva

Šibensko-kninska županija u razdoblju 2011.-2015. g. pripadala je podtipu općeg kretanja stanovništva E4 (izumiranje) bilježivši negativne vrijednosti svih triju indikatora kretanja stanovništva (natalitet, mortalitet, emigracija). Posljedice Domovinskog rata vidljive su na demografskoj strukturi te su dodatno pojačale demografsku polarizaciju županije. Vidljiv je proces koncentracije stanovništva, radnih mjesta, stanova itd. u centre rada, kojeg prati ruralni egzodus i demografsko izumiranje zaobalja i otoka. Zbog toga centri rada (obalne JLS i gradovi zaobalja) doživljavaju razvoj, dok ruralna naselja bilježe intenzifikaciju negativnih demografskih trendova.

3.2.1.5. Dobno-spolni sastav stanovništva

Koeficijent feminiteta Šibensko-kninske županije 2011. g. iznosio je 104,1, međutim prema specifičnom koeficijentu evidentirano je kako u Županiji postoji veći broj muškaraca u odnosu na broj žena u fertilnoj dobi što ukazuje na manji potencijal bioreprodukcije. U emigracijskim i depopulacijskim prostorima kao što je Šibensko-kninska županija, manjak žena u najvitalnijim dobnim skupinama doprinosi daljoj depopulaciji i negativnim demografskim trendovima.

Prema starosnoj strukturi, udio starog stanovništva (65+) veći je (21,8 %) od udjela mladog stanovništva (do 14 g.) koji iznosi 14,2 %. Takva struktura sa znatno većim udjelom starog u odnosu na mlado stanovništva ukazuje na uznapredovali proces demografskog starenja, a koji ima ozbiljne implikacije u socijalnom i ekonomskom smislu. Indeks starosti za Šibensko-kninsku županiju iznosi visokih 154,5 što je znatno više od nacionalnog prosjeka i prosjeka županija Jadranske Hrvatske. Distribucija indeksa starosti po JLS-ima ukazuje na izrazito nepovoljno stanje jer samo Grad Knin (88,5) i Općina Bilice (102,4) imaju indeks starosti manji od nacionalnog prosjeka. Alarmantno stanje je u općinama u zaobalju gdje rekordni indeks starosti imaju općine Civoljane (1327,3) i Ervenik (1050,0). Većini općina u zaobalju prijeti uznapredovali proces izumiranja stanovništva. Kada je riječ o očekivanome trajanju života, stanovnici Županije u prosjeku žive dulje od ostatka RH, ali i dalje ispod prosjeka cijele EU.

3.2.1.6. Etničke skupine i manjine

Hrvati čine većinu u etničkoj strukturi stanovništva, a Srbi su najzastupljenija etnička manjina.

3.2.1.7. Obrazovna struktura stanovništva

Analiza obrazovne strukture stanovništva starijeg od 15 g. u Šibensko-kninskoj županiji ukazuje na veći udio osoba s nezavršenim primarnim obrazovanjem u odnosu na nacionalni prosjek. Stanje se 2011. g. popravilo u odnosu na prethodni Popis stanovništva te je udio osoba s nezavršenim primarnim obrazovanjem smanjen, dok je udio osoba sa sekundarnim i tercijarnim stupnjem povećan. Županija ima slabiju obrazovnu strukturu od nacionalnog prosjeka što je posljedica lošijeg demografskog stanja i emigracije mladog stanovništva.

3.2.2. Stanovanje i stambeni fond

Prema Popisu stanovništva 2011. g. u Šibensko-kninskoj županiji evidentirano je 41.259 kućanstava i 92.022 stambenih jedinica iz čega proizlazi podatak kako na svako kućanstvo u prosjeku dolazi 2,2 stambene jedinice što je znatno više od nacionalnog prosjeka (1,5). Razlog tome vidljiv je u visokim udjelima sekundarnog tipa stanovanja i visokim udjelima stanova primarno namijenjenih za turističke djelatnosti što se posebice ističe u priobalnim naseljima.

Prema udjelu sekundarnog stanovanja u ukupnom stanovanju, Šibensko-kninska županija u samom je vrhu ispred svih županija Jadranske Hrvatske. Prostorna distribucija sekundarnog stanovanja potvrdila je činjenice o koncentraciji takvog tipa stanovanja u priobalnim JLS-ima. Posebno je to izraženo u sjeverozapadnom (Murter-Kornati, Pirovac, Tisno, Tribunj, Vodice) i južnom dijelu županije (Rogoznica i Primošten). Trendovi u stambenom sektoru identični su kretanjima većine pokazatelja Šibensko-kninske županije: u priobalju i gradovima stanje je znatno bolje u odnosu na općine i zaobalje.

3.2.3. Socijalna skrb

U ovom poglavlju analiziraju se stanje i problemi Šibensko-kninske županije vezani uz usluge socijalne skrbi te stanovništvo kojemu prijete rizik od marginalizacije i isključenosti. To su prvenstveno problemi siromaštva i nedostatnih prihoda, pristup uslugama socijalne skrbi i zastupljenost njihovih pružatelja te razvoj kriminala.

3.2.3.1. Siromaštvo i socijalna isključenost

Stopa rizika od siromaštva prema Svjetskoj banci (2016) za cjelokupan prostor Republike Hrvatske iznosi 16,3 % s varijacijama u prostoru, dok ona za Jadransku Hrvatsku iznosi 12,6 %. Šibensko-kninska županija ima stopu siromaštva u visini od 14,1 % što ju svrstava među županije s manjom stopom rizika od siromaštva. Na razini JLS, vidljiv je standardan uzorak prostorne distribucije s povoljnijim stanjem u priobalnom dijelu županije za razliku od negativnijeg stanja u zaobalju. Najniža stopa rizika od siromaštva evidentirana je u Gradu Šibeniku, dok je najviša stopa evidentirana u pograničnom prostoru županije koji se svrstava među najugroženija područja u RH. Gospodarska i prometna izoliranost ovog prostora u uvjetovali su negativne demografske i socioekonomske trendove koji se iskazuju u višim stopama rizika od siromaštva. U Šibensko-kninskoj županiji najugroženije skupine su starije osobe, nezaposleni, djeca, osobe s invaliditetom i nacionalne manjine.

3.2.3.2. Socijalne usluge

Na području Šibensko-kninske županije, socijalnu skrb pružaju tri centra za socijalnu skrb locirana u Šibeniku, Drnišu i Kninu. Analiza strukture prava na korištenje socijalnih naknada ukazala je kako se najviše prava koristi u stavkama: doplatak za pomoć i njegu, naknada za troškove ogrjeva, jednokratne naknade i zajamčena minimalna naknada. Najviše korisnika prava socijalnih naknada pomoći za uzdržavanje ima na području nadležnosti CZSS Knin. Podatci o obuhvaćenosti stanovništva sa zajamčenom minimalnom naknadom ukazuju na visok udio broja korisnika na prostoru nadležnosti CZSS Knin koji obuhvaća čak dvije trećine ukupnog broja korisnika zajamčene minimalne naknade u Šibensko-kninskoj županiji te gotovo trećinu cjelokupnog stanovništva područja nadležnosti CZSS Knin. Unatoč negativnom stanju, evidentiran je trend smanjenja broja korisnika zajamčene minimalne naknade na cijelom prostoru Županije. U usporedbi s drugim županijama, Šibensko-kninska županija ima lošiju socijalnu sliku s najvećim udjelom obuhvaćenosti stanovništva zajamčenom minimalnom naknadom koju u prosjeku koristi 7,6 % stanovnika Šibensko-kninske županije.

3.2.3.3. Socijalna zaštita

Rashodi za socijalnu zaštitu jedinica lokalne samouprave Šibensko-kninske županije na godišnjoj razini prosječno iznose 0,6 % županijskog BDP-a. JLS Šibensko-kninske županije iz svog proračuna za socijalnu zaštitu izdvajaju više od nacionalnog prosjeka i prosjeka Jadranske Hrvatske što ukazuje na određeno opterećenje lokalnih proračuna uvjetovano socioekonomskim problemima lokalnih zajednica.

3.2.3.4. Institucionalni i izvaninstitucionalni oblici socijalne skrbi

Mreža usluga za djecu s teškoćama i mlade s invaliditetom na području Šibensko-kninske županije nije ravnomjerno prostorno zastupljena u svim dijelovima županije. Na području županije postoji jedan državni dom za socijalnu skrb državni dom socijalne skrbi za djecu s teškoćama u razvoju i osobe s invaliditetom – Centar za odgoj i obrazovanje „Šubićevac“, nedržavni dom socijalne skrbi za osobe s tjelesnim intelektualnim i osjetilnim oštećenjima - Centar za rehabilitaciju „Roman obitelj“ u Skradinu, a u okvirima izvaninstitucionalne skrbi djeluje Udruga invalida „Sveti Bartolomej“ u Kninu. Trend kretanja broja korisnika navedenih institucija bilježi blagi porast. Potrebno je razvijati standarde kvalitete usluga svih pružatelja usluga jer se sama kvaliteta skrbi u institucijama i izvaninstitucionalnim oblicima smještaja procjenjuje nedostatnom. Nedostaju organizirani dnevni ili poludnevni boravci za djecu iz problematičnih obitelji te za djecu s poremećajem u ponašanju.

Na prostoru Šibensko-kninske županije živi 14.495 invalida, od čega su 18,7 % branitelji. Navedeno ukazuje na potrebu razvoja kapaciteta kao što su veteranski centri koji će imati za cilj promicati društvenu uključenost veterana uz dostupnu psihosocijalnu skrb.

S obzirom na starost stanovništva te veliki broj ruralnih naselja s pretežitim starijim stanovništvom, jedna od najvažnijih izazova za mrežu socijalnih usluga u županiji su usluge za starije osobe, stoga postoji potreba za ciljanom njegom i pružanjem usluga osobama smještenim u domovima za starije i nemoćne osobe. Postoji potreba za otvaranjem novih doma za starije i nemoćne. U Šibensko-kninskoj županiji krajem 2015. g., postojao je jedan državni dom za starije i nemoćne osobe, dva županijska doma za starije i nemoćne, jedan nedržavni dom i jedan nedržavni dom za psihičke bolesnike. Liste čekanja za prijam u domove za starije i nemoćne su velike što jasno ukazuje na potrebu proširenja postojećih kapaciteta. Osim institucionalnih, postoji potreba i interes starijih za izvaninstitucionalnim uslugama.

Na području Šibensko-kninske županije postoje dvije specijalizirane ustanove za psihički bolesne odrasle osobe, iako su potrebe znatno veće. Prema podacima Hrvatskog zdravstveno-statističkog ljetopisa 2015., psihički bolesne odrasle osobe s područja Šibensko-kninske županije smještene su u domovima socijalne skrbi u drugim županijama. Evidentirane su potrebe za smještajem 220 psihički bolesnih odraslih osoba u alternativnom smještaju i 7 u dnevnim boravcima.

U Šibensko-kninskoj županiji djeluje i centar za socijalnu inkluziju Šibenik koji pruža uslugu organiziranog stanovanja za osobe s intelektualnim teškoćama u 8 stambenih zajednica za 33 korisnika.

3.2.3.5. Kriminalitet i sigurnost građana

U kontekstu sigurnosti građana, Policijska uprava šibensko-kninska u svojem prostornom obuhvatu rukovodi s četiri policijske postaje: Šibenik (s policijskom ispostavom Primošten), Vodice, Knin i Drniš. U okviru PU šibensko-kninske djeluje i Policijska postaja pomorske policije Šibenik. Analiza stanja utvrdila je visok broj kriminalnih djela u odnosu na broj stanovnika županije. Od ukupnog broja kaznenih djela na području županije najviše ih je počinjeno na prostoru Grada Šibenika u kojem podaci variraju iz godine u godinu, dok je najmanji broj kaznenih djela zabilježen na prostoru Grada Skradina koji bilježi kontinuiran pad broja počinjenih kaznenih djela. Pokazatelj broja kaznenih djela na 100.000 stanovnika ukazuje kako Šibensko-kninska županija ima natprosječan broj kaznenih djela u odnosu na Republiku Hrvatsku i Jadransku Hrvatsku. Broj kaznenih djela na 100.000 stanovnika u EU, prema podacima Eurostata, iznosio je 5.427 po čemu se Republika Hrvatska, Jadranska Hrvatska i Šibensko-kninska županija smatraju iznimno sigurnim područjima.

3.2.4. Zdravstvo

Poglavlje analizira zdravstvenu sliku stanovništva te postojeću infrastrukturu i usluge.

3.2.4.1. Pokazatelji zdravlja

Vodeći uzrok smrtnosti u Šibensko-kninskoj županiji su cirkulacijske bolesti, a analizom su utvrđeni i znatni problemi pretilosti te ovisnosti o duhanskim proizvodima i alkoholu. Zabrinjavajuće stanje evidentirano je u kontekstu ovisnosti o drogama čija je stopa veća od nacionalnog prosjeka.

3.2.4.2. Zdravstvene ustanove i djelatnici

Na području Šibensko-kninske županije razvijena je mreža zdravstvenih ustanova koje pružaju usluge zdravstvene zaštite, a obuhvaćaju:

- dvije bolnice: Opća bolnica Šibensko-kninske županije i Opća i veteranska bolnica „Hrvatski ponos“, Knin.
- tri doma zdravlja – Dom zdravlja Šibenik, Dom zdravlja Drniš i Dom zdravlja Knin.
- Zavod za hitnu medicinu Šibensko-kninske županije; specijalističke ordinacije u Šibeniku i Drnišu, pedijatrijske ordinacije u Šibeniku, Drnišu, Kninu i Vodicama, mreža stomatoloških ordinacija, ginekološke ordinacije u Šibeniku, Kninu i Drnišu te ordinacije opće medicine u svim gradovima i općinama i dijelu otočkih naselja.

- Zavod za javno zdravstvo Šibensko-kninske županije djeluje u Šibeniku i Kninu,
- javne i privatne ljekarne

Prioritetnost u razvoju zdravstvene infrastrukture mora biti orijentirana na rekonstrukciju i opremanje svih triju županijskih domova zdravlja (Šibenik, Drniš i Knin). Opća bolnica Šibensko-kninske županije ne zadovoljava uvjetima rada te se iz tog razloga županiji postavlja kao prioritetna potreba gradnja nove bolničke zgrade u Šibeniku (na novoj lokaciji) zbog zastarjelosti infrastrukture i lokaciji u prometno opterećenom središtu grada Šibenika te kao takva ne može na adekvatan način zadovoljiti bolničke potrebe u budućnosti.

Prema podacima iz Hrvatskog zdravstveno-statističkog ljetopisa vidljivo je kako je Šibensko-kninska županija 2016. g. raspolagala sa 435 bolničkih postelja i 178 doktora, a ukupan broj liječenih bolesnika bio je 14.392. Pokazatelj broja postelja na 1.000 stanovnika iznosi manje od nacionalnog prosjeka, a broj postelja se u bolnicama u razdoblju 2012.-2016. smanjio za 2,7 %. U 2016. g. u općim bolnicama Šibensko-kninske županije radilo je ukupno 1.097 djelatnika (u Kninu 234, Šibeniku 863). Prema podacima HZZO-a (2017) na području Šibensko-kninske županije je u 2017. g. bilo ugovoreno ukupno 64 doktora opće/obiteljske medicine. Najveći broj očekivano je zastupljen na području Grada Šibenika (30), dok u općinama Biskupija, Cijvljane, Ervenik i Kijevo nema ugovorenog liječnika. Podatci Hrvatskog zdravstveno-statističkog ljetopisa o broju doktora u zdravstvenoj zaštiti prema vrsti ukazuju kako je na području Šibensko-kninske županije u 2017. g. evidentirano ukupno 350 doktora medicine, 84 zubnih terapeuta i 67 farmaceuta. Evidentiran je porast broja doktora medicine.

Zavod za hitnu medicinu Šibensko-kninske županije glavna je ustanova za obavljanje djelatnosti na području hitne medicine županije sa sjedištem u Gradu Šibeniku. Trenutna djelatnost Zavoda za hitnu medicinu Šibensko-kninske županije organizirana je kroz rad 30 timova 1 te 5 timova 2. U svrhu obavljanja djelatnosti hitne medicine određeno je ukupno šest ispostava, a to su: Šibenik, Drniš, Knin, Primošten, Tisno i Vodice. Godine 2016. organizirane su dvije turističke ordinacije – u Rogoznici i Murteru u kojima su zdravstvene usluge turistima dostupne tijekom cijeloga dana.

Zavod za javno zdravstvo Šibensko-kninske županije prema važećim propisima ima i organiziranu epidemiologiju, mikrobiologiju, javno zdravstvo, zdravstvenu ekologiju, školsku medicinu, zaštitu mentalnog zdravlja, prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnosti na području jedinice područne (regionalne) samouprave. Zbog neprimjerenog prostora Zavoda planira se druga faza izgradnje zgrade Zavoda za javno zdravstvo Šibensko-kninske županije.

Prema podacima službenih evidencija ustanovljeno kako su sve najvažnije zdravstvene ustanove prilagođene osobama s invaliditetom.

Šibensko-kninska županija ima lošije pokazatelje od nacionalnog i europskog prosjeka, a ponajviše se to odnosi na broj postelja (kapacitet bolnica) i broj doktora. Stanje zdravstvene infrastrukture izuzetno je loše te je prioritetna obnova domova zdravlja te izgradnja nove bolnice u Šibeniku. Zdravstvene usluge uglavnom su orijentirane na Grad Šibenik, dok je zdravstvena usluga u ostatku županije neadekvatna. S obzirom na provedenu analizu sustava zdravstva, potrebni su dodatni napor i ulaganja u fizičku infrastrukturu i ljudske potencijale kako bi sustav županijskog zdravstva dosegao potrebni standard.

3.2.5.   Obrazovanje

Na području Šibensko-kninske županije djeluje ukupno 135 odgojno-obrazovnih institucija u kategorijama predškolskog odgoja (dječji vrtići), osnovnih škola (s područnim školama), srednjim školama, visokim učilištima i pučkim otvorenim učilištima (institucijama cjeloživotnog obrazovanja). Najveći broj odgojno-obrazovnih institucija, njih 65, smješteno je u samom Gradu Šibeniku kao županijskom središtu, dok je po 14 institucija locirano u gradovima Kninu i Drnišu. Valja napomenuti kako na području Bilica, Biskupije, Cijvljana i Ervenika nema evidentiranih odgojno-obrazovnih institucija jer je riječ o demografski malim općinama u kojima je upitna isplativost njihova funkcioniranja.

3.2.5.1.   Predškolski odgoj

U pedagoškoj godini 2015./2016. na prostoru Šibensko-kninske županije djelovalo je 50 dječjih vrtića i dvije pravne osobe koje su provodile programe predškolskog odgoja. Većim brojem vrtića iskazuje se prostor priobalja (polovica u Šibeniku), dok prostor zaobalja ima znatno manji broj institucija, uglavnom zbog negativnih demografskih trendova i manjeg broja djece. Valja napomenuti kako je od svih ustanova predškolskog odgoja, samo jedan specijaliziran za provedbu prilagođenog programa predškolskog odgoja za djecu s teškoćama u razvoju (u Šibeniku). Analizom podataka o upisima u dječje vrtiće, u razdoblju 2011.-2016. g. uočava se povećanje broja djece koja pohađaju programe predškolskog odgoja za 4,9 %.

3.2.5.2.   Osnovnoškolsko obrazovanje

Sustav osnovnoškolskog obrazovanja na prostoru Šibensko-kninske županije organiziran je u 24 osnovne škole (s 27 područnih škola i dislociranih objekata) te dvije umjetničke škole. Osnovne škole raspoređene su uglavnom u većim JLS, s najvećom koncentracijom u Gradu Šibeniku. U osnovne škole je u šk. god. 2015./2016. upisano ukupno 7.368 učenika u 440

razrednih odjela, od čega je najveći broj učenika (47,5 %) upisan u osnovne škole Grada Šibenika. Kretanje broja upisanih učenika u osnovnim školama na području županije ocrta demografski trend smanjenja broja stanovnika na što ukazuje trend smanjenja od 13,62 % u razdoblju 2011.-2016. g.

3.2.5.3. Srednjoškolsko obrazovanje

Na prostoru Šibensko-kninske županije djeluju 23 institucije koje provode programe srednjoškolskog obrazovanja od čega su četiri gimnazije, devet tehničkih i srodnih škola, sedam industrijskih i obrtničkih škola te po jedna srednja umjetnička škola, specijalna srednja škola te srednja škola za odrasle. Funkcija srednjoškolskog obrazovanja dostupna je u gradovima Šibeniku (većina), Kninu i Drnišu. Prema podacima Državnog zavoda za statistiku, broj uključenih u srednjoškolske programe iznosi 3.931 te bilježi kontinuiran pad od šk. god. 2013./2014. kada je broj srednjoškolaca pao za čak 16,8 % što je veći pad u odnosu na nacionalni prosjek. Takav pad sukladan je i padu broja učenika u osnovnim školama, kao i negativnim demografskim trendovima. Srednje škole na području županije izvode ukupno 72 obrazovna programa u 18 područja. Od 65 strukovnih programa, najviše ih se izvodi u području strojarstva, ekonomije i trgovine, elektrotehnike te ugostiteljstva i turizma. Ne postoje srednje škole specijalizirane za osobe s teškoćama u razvoju.

3.2.5.4. Visokoškolsko obrazovanje

Na području županije djeluju dvije visokoškolske ustanove: Veleučilište Marko Marulić u Kninu i Veleučilište u Šibeniku, a od akademske godine 2015./2016. otvoren je i studij energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora Sveučilišta u Zagrebu podružnica Šibenik. Od deset studijskih programa, pet ih se izvodi u studijskom području ekonomije, dva poljoprivrede, dva prometa te jedan prava. U ak. god. 2015./2016. upisano je ukupno 1.561 studenta na visokoobrazovnim ustanovama na području županije, a na navedenim ustanovama diplomiralo je 545 studenta. Prema izvješćima Agencije za znanost i visoko obrazovanje, potrebno je dodatno uložiti napore u izgradnju infrastrukture koja bi zadovoljila potrebe studenata, kao što su studentski domovi, restorani i knjižnice. U visokom školstvu Šibensko-kninske županije nedostaje studijskih programa u tehničkom području, nedostaju formalni mehanizmi pripreme učenika i studenata za tržište rada te nedostaju organizirani oblici studentskog smještaja. Broj studenata raste i uočljiva je potreba za daljnjim razvojem studijskih programa i sadržaja, ali i prateće infrastrukture.

3.2.5.5.   **Obrazovna struktura stanovništva i povezanost s tržištem rada**

Obrazovna struktura županije nije povoljna i zaostaje za nacionalnim prosjekom. Više od polovice stanovništva starijeg od 15. g. ima najviše završenu srednju školu, dok je 13,2 % stanovništva visokoobrazovano. Značajan problem predstavlja velik udio osoba bez škole (4,0 %) i bez završene osnovne škole (11,4 %). Analizom u okvirima JLS, uočljiva je značajna prostorna razlika između priobalja i zaobalja županije. Udjeli visokoobrazovanog stanovništva veći su na prostoru priobalja s maksimumom u Gradu Šibeniku gdje je 17,7 % stanovništva s nekim oblikom visokog stupnja obrazovanja. Problemi niske obrazovanosti stanovništva smanjuju potencijal za razvoj županije jer se slabije obrazovano stanovništvo teže prilagođava inovacijama i tehnologiji.

Analizom kvalificiranosti ljudskih potencijala u Šibensko-kninskoj županiji, uočljivo je kako je najveći broj kvalifikacija koje posjeduje stanovništvo starije od 15 g. u području inženjerstva, prerađivačke industrije i građevinarstva (četvrtina), u području društvenih znanosti, poslovanja i prava te u području usluga. Najtraženija zanimanja u Šibensko-kninskoj županiji bila su uglavnom iz ugostiteljsko-turističkog sektora (konobar, prodavač, kuhar i čistač).

3.2.5.6.   **Cjeloživotno obrazovanje**

Na području cjeloživotnog obrazovanja, Šibensko-kninska županija raspolaže sa tri pučka učilišta (Knin, Libar u Šibeniku i Šibenik) te nekoliko privatnih poslovnih subjekata koji provode obrazovanje odraslih. Edukaciju provode i ostale institucije i udruge kroz razne projekte. Sudjelovanje stanovništva u nekom od oblika cjeloživotnog učenja na nacionalnoj i županijskoj razini je znatno ispod prosjeka EU.

3.2.6.   **Kultura**

U ovom poglavlju analizirane su postojeće kulturne ustanove i udruge te je analizirana kulturna baština i kulturne manifestacije.

3.2.6.1.   **Kulturne ustanove i udruge u kulturi**

Na prostoru Šibensko-kninske županije djeluje 47 kulturnih ustanova od čega veći dio čine muzeji i zbirke. Trećina kulturnih ustanova nalazi se u Gradu Šibeniku. Prostorna distribucija kulturnih ustanova ukazuje na njihovu koncentraciju u većim urbanim središtima, dok se u ruralnim prostorima mogu identificirati jedino muzeji. Osim gradskih muzeja u Šibeniku, Kninu, Drnišu i Skradinu, također postoje i Meštrovićev mauzolej u Otavicama, memorijalni

centar Fausta Vrančića u Prvić Luci, Akvarij i muzej pomorske tradicije u Vodicama te muzej drvene brodogradnje u Betini.

Na području Županije izdvajaju se četiri koncertna i kazališna prostora: dvorane unutar POU Drniš, Dom Oružanih snaga Republike Hrvatske Kralj Zvonimir u Kninu, Dvorana Žut u Murteru te dvorana HNK u Šibeniku. Najbogatiji kazališni program i najveću posjećenost ima HNK u Šibeniku. Kulturna infrastruktura u priobalnim naseljima uglavnom je u dobrom stanju zbog orijentacije na turističku ponudu, dok je kulturna infrastruktura zaobalja zastarjela te joj je potrebna rekonstrukcija, obnova i kvalitetnija valorizacija.

Knjižnična djelatnost u Šibensko-kninskoj županiji svodi se na sedam knjižnica u većim urbanim središtima. U Šibensko-kninskoj županiji djeluje pet gradskih knjižnica (Šibenik, Knin, Vodice, Drniš i Skradin) i dvije općinske (Primošten i Murter-Kornati).

Važnu ulogu u kulturi ima civilni sektor koji je organiziran kroz 178 organizacija civilnog društva, tj. udruga u kulturi, od čega ih se gotovo polovica nalazi u Gradu Šibeniku.

3.2.6.2. Kulturna baština

Sveukupno je na području Šibensko-kninske županije evidentirano 930 elemenata materijalne kulturno-povijesne baštine od čega najveći udio čini bogata arheološka baština (više od polovine elemenata). Bogatstvo materijalne kulturno-povijesne baštine potvrđuju i brojni elementi sakralne baštine te elementi drugih građevina koje daju Šibensko-kninskoj županiji poseban ambijentalan ugođaj, ali predstavljaju i resurse za razvoj kulturnog turizma.

Najveći broj arheološke baštine evidentiran je na prostoru Grada Šibenika gdje se ujedno nalazi i najveća arheološka zona te najveći broj podmorskih arheoloških lokaliteta. Prostorna distribucija elemenata arheološke baštine ukazuje na koncentraciju u zaobalnim JLS-ima.

Najveća koncentracija etnološke baštine utvrđena je na prostoru Općine Primošten gdje se nalazi tri četvrtine svih etnoloških lokaliteta Šibensko-kninske županije.

U Prostornom planu Šibensko-kninske županije (2017) evidentirano je 173 sakralnih građevina od čega se trećina nalazi u Gradu Šibeniku. Najveći značaj u okvirima sakralne baštine ima katedrala sv. Jakova u Šibeniku koja je na popisu UNESCO-ove svjetske kulturne baštine te čini važan element kulturne baštine Grada Šibenika i Šibensko-kninske županije.

Sveukupno je na prostoru Šibensko-kninske županije evidentirano 166 drugih vrijednih građevina pri čemu dominiraju vrijedni stambeni i fortifikacijski objekti. Objekti gotovo svih kategorija koncentrirani su unutar ili u blizini većih urbanih središta županije – Šibeniku, Drnišu, Kninu. U srpnju 2017. g. na popis UNESCO-ove zaštićene svjetske baštine upisana je i

šibenska tvrđava sv. Nikole. Time je Grad Šibenik jedini hrvatski grad s više od jednog UNESCO-ovog lokaliteta.

Kulturnu baštinu Šibensko-kninske županije upotpunjuju suhozidni krajolici kao povijesni odraz kulture života i rada u dalmatinskom kršu. Uz Bucavac koji je zaštićen u kategoriji kultiviranog agrarnog krajolika, još se dva lokaliteta predlažu za zaštitu u toj kategoriji: Modrave u Općini Tisnom te dio Srimskog poluotoka. Od nematerijalne baštine Županije ističu se tradicionalni plesovi (staro šibensko kolo, hrvatska promenada) i pjevanje (klapsko pjevanje, ojkanje). Od materijalne običajne baštine posebno se ističu odjeća i ukrasi: muške i ženske narodne nošnje, šibenska kapa, šibenska puca, nakit od crvenog koralja sa Zlarina. Od navedenih, tri su zaštićena kao nematerijalna kulturna dobra Republike Hrvatske: gradnja betinske gajete, tradicijsko umijeće izrade čipke na području Primoštena i Rogoznice te umijeće izrade šibenske kape.

3.2.6.3. Kulturne manifestacije i događanja

Šibensko-kninska županija poznata je po kulturnim i zabavnim manifestacijama. Ukupan broj kulturnih manifestacija na prostoru Šibensko-kninske županije iznosi 48 od čega su najviše zastupljene umjetničke (glazbeno-scenske) manifestacije. Najveći broj manifestacija održava se u Šibeniku i Vodicama, dok u devet zaobalnih općina nema kulturnih manifestacija.

3.2.7. Sport i rekreacija

Trenutno je na području županije registrirano je oko 400 sportskih klubova. Kontinuirano se svojim primarnim sportskim djelatnostima bavi oko 120 klubova od čega ih najviše ima u gradu Šibeniku, te gradovima Drnišu, Vodicama i Kninu. U županiji trenutačno postoji 15 strukovnih saveza: nogometni, košarkaški, rukometni, odbojkaški, stolnoteniski, karate, boćarski, kuglački, auto i karting, planinarski, pikado, šahovski, ribolovni savez, savez osoba sa invaliditetom te savez sportske rekreacije „SPORT ZA SVE“. Zajednice sportova u gradovima i strukovni sportski savezi na području županije udruženi su u Zajednicu sportova Šibensko-kninske županije. Za provođenje sustavnih sportskih aktivnosti potrebna je sportska infrastruktura koja mora zadovoljavati sportske i sigurnosne uvjete. Šibensko-kninska županija ima zadovoljavajuće uvjete za organizirano bavljenje sportom na postojećoj razini, no potrebna su stalna ulaganja radi održavanja, prilagodbe višoj razini natjecanja te energetske učinkovitosti. Trenutna ponuda sportsko-rekreacijskih sadržaja koncentrirana je u priobalju, pri čemu je fokalna točka Šibenik u kojem se nalazi četrdesetak sportskih objekata.

3.3. GOSPODARSTVO

Gospodarstvo predstavlja jedan od temelja cjelokupnog razvoja svakog područja stoga mu je potrebno posvetiti značajnu pažnju kroz analizu recentnih trendova i postojećeg stanja. S povijesnog aspekta značajniji industrijsko-trgovinski razvoj u Šibensko-kninskoj županiji započinje krajem 19. st. prvenstveno zahvaljujući izgradnji željeznice koja dovodi do razvoja lučkih i komplementarnih djelatnosti. God. 1937. osnovana je najveća industrijska tvrtka na području Županije - TLM (Tvornica lakih metala). Nastavkom industrijalizacije nakon Drugog svjetskog rata, Grad Šibenik postaje značajni industrijski centar, a prije 1991. g. industrija je činila 60 % BDP-a županije. Paralelno s industrijskim razvojem tijekom druge polovice 20. st. razvijao se i turizam. Tijekom Domovinskog rata devastirana su industrijska postrojenja što je uzrokovalo prestanak proizvodnje aluminijske u Šibensko-kninskoj županiji, dok je većina hotelskih kompleksa devastirana uslijed izbjegličke krize. Ulaskom u proces tranzicije, gospodarstvo je doživjelo dramatične promjene propadanjem većih poduzeća (Šibenka, Slobodna plovidba, Revija, Poliplast, TEF itd.) uz istovremeno otvaranje manjih poduzeća i obrta. U 21. st. uslužni sektor se gotovo izjednačio s industrijskim, izgrađeni su ili su u procesu izgradnje značajni turistički kapaciteti u priobalju, a sve su češća i ulaganja stranih investitora koji na ovom području vide velik turističko-ekonomski potencijal.

U ovom poglavlju analizirani su pokazatelji gospodarske razvijenosti, tržište rada, poduzetništvo i obrtništvo te je dana kratka analiza najvažnijih gospodarskih grana: turizma, primarnog sektora, prerađivačke industrije i trgovine.

3.3.1. Pokazatelji gospodarske razvijenosti

3.3.1.1. Bruto domaći proizvod

Prema posljednjim dostupnim podacima Državnog zavoda za statistiku, BDP Šibensko-kninske županije iznosio je ukupno 850,6 mil. eura. Trendovi u recentnom razdoblju ukazuju kako, unatoč tome što je još uvijek u skupini županija s najnižim BDP-om, Šibensko-kninska županija bilježi pozitivnije gospodarske trendove u odnosu na nacionalni i prosjek NUTS2 regija, što predstavlja povoljne preduvjete za daljnji porast BDP-a i oporavak gospodarske aktivnosti.

BDP po stanovniku Šibensko-kninske županije iznosio je 2014. g. 8.068 eura što je ispod nacionalnog prosjeka (10.152 eura). Valja napomenuti kako pojedine županije koje imaju viši BDP (poput

Splitsko-dalmatinske), imaju niži BDP pc u odnosu na Šibensko-kninsku županiju. Iz navedenog se može zaključiti kako je gospodarstvo Šibensko-kninske županije produktivnije po glavi stanovnika. Kretanje BDP i BDP-a pc Šibensko-kninske županije može se podijeliti na razdoblje prije i nakon gospodarske krize. BDP pc Šibensko-kninske županije kontinuirano je rastao sve do 2008. g. kada je njegova vrijednost iznosila 8.405 eura po stanovniku (gotovo trostruko više nego 2000. g.). Zbog gospodarske krize BDP pc Županije je pao za 12,8 %. Recesijsko razdoblje svjetske gospodarske krize u Hrvatskoj obilježava nastavak pada BDP-a pc. Usporedbom s ostalim županijama, Šibensko-kninska se ističe najsnažnijim porastom BDP-a pc u razdoblju nakon pojave gospodarske krize.

Vezana uz BDP je i struktura gospodarstva prema bruto dodanoj vrijednosti (BDV). U strukturi BDV-a Šibensko-kninske županije najveći udio zauzimala je djelatnost trgovine, prijevoza i skladištenja, smještaja, pripreme i usluživanja hrane s udjelom od 22,0 %. Druga najzastupljenija djelatnost je poslovanje nekretninama, dok je treća prerađivačka industrija, rudarstvo i vađenje te ostale industrije. Struktura BDV-a Šibensko-kninske županije po djelatnostima u razdoblju 2005.-2014. g. doživjela je određene promjene. Primjetno je kako su se gotovo sve djelatnosti tercijarnog i sekundarnog sektora razvile, dok su s druge strane udjeli primarnog sektora zabilježili pad.

3.3.1.2.   Pokazatelji konkurentnosti

Regionalni indeks konkurentnosti 2013. g. svrstava Šibensko-kninsku županiju među slabije konkurentne županije. S obzirom na pozitivne trendove kretanja BDP-a i BDP-a pc može se zaključiti kako, unatoč pozitivnim gospodarskim trendovima, na području Županije i dalje postoje određeni problemi koji djeluju ograničavajuće na jačanje konkurentnosti županijskog gospodarstva (poput poslovne infrastrukture, osnovne infrastrukture i javnog sektora, demografskih i zdravstvenih pokazatelja, kultura, investicije i poduzetnička dinamika).

3.3.2.   Tržište rada

U sklopu analize tržišta rada razmatraju se podatci o radnoj snazi, zaposlenosti, nezaposlenosti te prostornim kretanjima zaposlenog stanovništva.

3.3.2.1.   Radna snaga

Radni kontingent Šibensko-kninske županije (15-64 g.) činilo je 2011. g. 64,0 % ukupnog broja stanovnika, što je niže u odnosu na nacionalni prosjek. Udio ukupnog radno sposobnog

stanovništva u Šibensko-kninskoj županiji porastao je u razdoblju 2001.-2011. g. za 4,4 postotna poena što je više u odnosu na nacionalni trend. Generalno gledajući, JLS u priobalju Županije imaju u prosjeku viši udio radno sposobnog stanovništva od onih u zaobalju.

Prema Popisu stanovništva 2011. u Šibensko-kninskoj županiji evidentirano je 39.616 radno aktivnih stanovnika. Broj radno aktivnih stanovnika smanjio se u odnosu na 2001. g. za 11,8 %, što je izraženiji pad od onoga na nacionalnoj razini. Posebno je zabrinjavajuć nesrazmjer u padu broja radno aktivnih prema spolu, pri čemu je pad broj radno aktivnih muškaraca znatno veći u odnosu na pad broja radno aktivnih žena.

Stopa aktivnosti stanovništva Šibensko-kninske županije iznosila je 2011. g. 56,6 %, što je ispod nacionalnog prosjeka. Stopa aktivnosti muškaraca viša je i na razini Županije i RH, što ukazuje na njihovu snažniju uključenost na tržište rada. Šibensko-kninsku županiju karakteriziraju negativni procesi pada broja radno aktivnog stanovništva i stope aktivnosti, koji su negativniji od onih na nacionalnoj razini.

Prema podacima HZZ-a u Šibensko-kninskoj županiji je 2015. g. bilo 35.577 radno aktivnih osoba. Kretanje broja radno aktivnih stanovnika povoljnije je u Šibensko-kninskoj županiji u odnosu na RH, unatoč utvrđenog trenda pada broja radno aktivnih stanovnika.

Dihotomija Šibensko-kninske županije vidljiva je i kroz analizu stope aktivnosti na razini JLS-a, pri čemu gradovi i općine priobalnog dijela imaju u prosjeku znatno višu stopu aktivnosti stanovništva u odnosu na zaobalje. S obzirom na postojeće demografske procese i jasno vidljive prostorne razlike po pitanju radne snage, može se zaključiti kako će i u budućnosti smjer migracija na županijskoj razini biti iz zaobalja prema priobalju, čime se nastavlja proces litoralizacije. Navedeno će za posljedicu imati još intenzivnije negativne trendove tržišta rada u zaobalju, što će negativno utjecati na gospodarski razvoj.

3.3.2.2. Zaposlenost

Prema podacima HZMO-a broj zaposlenih u Šibensko-kninskoj županiji 2015. g. iznosio je 27.712 s utvrđenim trendom pada broja zaposlenih. U kontekstu zapošljavanja prisutni su negativni trendovi u svim kategorijama zaposlenja. Prema podacima HZMO-a na području Šibensko-kninske županije prema broju zaposlenih po djelatnostima ne postoji dominantna djelatnost. U razdoblju 2010.-2015. g. prosječno najveći broj zaposlenih osoba radio je u djelatnosti prerađivačke industrije (15,1 %), dok je tek nešto niži udio zaposlen u djelatnosti trgovine. Treća po zastupljenosti je djelatnost javne uprave. U istom razdoblju, najveći relativni porast broja zaposlenih ostvaren je u stručnim, znanstvenim i tehničkim djelatnostima u kojima je broj zaposlenih porastao za trećinu. Porast je evidentiran i u

djelatnostima prerađivačke industrije, dok je pad evidentiran u djelatnostima trgovine, poslovanja nekretninama i primarnom sektoru.

3.3.2.3. Prostorna kretanja s obzirom na zaposlenost

Prema podacima Popisa stanovništva 2011. g. gotovo polovica zaposlenih osoba u Šibensko-kninskoj županiji radilo je u drugoj JLS na području Županije, dok najmanji udio zaposlenih radi u drugoj županiji. Analizom je utvrđeno kako su zaposlene osobe u Šibensko-kninskoj županiji u prosjeku slabije mobilne s aspekta dnevnih migracija nego što je slučaj na nacionalnoj razini. Najveće područje s kojeg je svakodnevno u grad dolazilo raditi minimalno 10,0 % zaposlenih osoba u naselju očekivano ima Šibenik koji je demografsko i gospodarsko središte Šibensko-kninske županije. Preostala četiri grada imaju znatno slabiji utjecaj u prostoru. Primjetno je kako se potez naselja iz kojih u gradove odlazi raditi preko 50,0 % zaposlenog stanovništva proteže prvenstveno duž autoceste i glavnih državnih cesta. Analiza prostornih kretanja zaposlenih osoba ukazuje na znatno višu razinu mobilnosti i dnevnih migracija u priobalnom dijelu Šibensko-kninske županije, dok je njihov intenzitet u zaobalju mnogo slabiji te je vezan prvenstveno uz utjecaj Knina i Drniša u njihovoj bližoj okolini.

3.3.2.4. Nezaposlenost

Prema podacima HZZ-a, u Šibensko-kninskoj županiji je 2016. g. zabilježena 6.571 nezaposlena osoba. Stopa nezaposlenosti Šibensko-kninske županije iznosila je 2016. g. 18,0 %, što je više od nacionalnog prosjeka (14,3 %). Od ukupnog broja nezaposlenih, polovica je evidentirana u ispostavi Šibenik, a trećina u ispostavi Knin. Najsnažniji pad broja nezaposlenih u razdoblju 2010.-2016. g. doživjele ispostave u zaobalju – Knin i Drniš, iako su pozitivan trend bilježile i ispostave Šibenik i Vodice. Sezonalno kretanje nezaposlenosti karakteristika je tržišta rada Šibensko-kninske županije, pa se tako tijekom ljetnih mjeseci broj nezaposlenih osoba u Županiji smanji za trećinu u odnosu na njihov broj u zimskim mjesecima. Velike razlike u kretanju ukupnog broja nezaposlenih po mjesecima ukazuju na problem nedostatka radnih mjesta u djelatnostima koje nisu vezane uz turizam, odnosno na nemogućnost stvaranja široke baze radnih mjesta koja će omogućiti stvaranje diversifikacije gospodarstva i povećanje izvansezonske zaposlenosti. U razdoblju 2011.-2016. g. sve JLS Šibensko-kninske županije zabilježile su pad broja nezaposlenih. Godine 2016. udio nezaposlenih žena u ukupnom broju nezaposlenih iznosio je 50,0 % iz čega se može zaključiti kako na razini Šibensko-kninske županije ne postoje razlike nezaposlenih po spolu.

Prema dobnoj strukturi nezaposlenih osoba u Šibensko-kninskoj županiji je 2016. g. najveći udio pripadao je dobnoj skupini 20-24 g., dok je druga najzastupljenija dobna skupina 25-29

g., što ukazuje na određen stupanj poteškoće pri zapošljavanju mladih. U razdoblju 2011.-2016. g. veliki porast udjela u ukupnom broju nezaposlenih zabilježile su i dobne skupine iznad 55 g., dok je istovremeno evidentirano smanjenje udjela nezaposlenosti u dobnim skupinama 20-34 g. Osim novih zapošljavanja mladih osoba koja su posljedica novootvorenih radnih mjesta uvjetovanih porastom gospodarske aktivnosti, pad udjela mlađih dobnih skupina jednim dijelom je posljedica njihove emigracije u inozemstvo.

Prema obrazovnoj strukturi najveći udio nezaposlenih u Šibensko-kninskoj županiji imao je 2016. g. završenu srednju školu. Visokoobrazovane osobe činile su 13,2 % nezaposlenih u Šibensko-kninskoj županiji. U razdoblju 2011.-2016. g. došlo je do pada udjela nezaposlenih osoba u kategorijama obrazovanja koje se odnose na osnovnu školu, srednju školu za zanimanja do tri godine i škole za KV i VKV radnike, te gimnaziju, dok je porastao udio nezaposlenih u kategorijama bez škole i s nezavršenom osnovnom školom, onih sa srednjom školom za zanimanja u trajanju od četiri i više godina, te onih s višim i visokim obrazovanjem. Može se zaključiti kako zaobalje karakterizira nepovoljnija obrazovna struktura nezaposlenih osoba s prosječno višim udjelima onih bez škole i s osnovnom školom, dok su u priobalnom dijelu nešto viši udjeli osoba sa srednjom školom i visokoobrazovanih.

U Šibensko-kninskoj županiji je 2016. g. najveći udio nezaposlenih prethodno radio u djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane što je posljedica visoke zastupljenosti sezonskog zapošljavanja u turističkom sektoru. Druga po zastupljenosti je djelatnost trgovina, dok je treća prerađivačka industrija.

Dugotrajna nezaposlenost jedan je od glavnih problema u okvirima tržišta rada. Nezaposleni do tri mjeseca nezaposlenosti činili su nešto više od trećine ukupnog broja nezaposlenih u Šibensko-kninskoj županiji 2016. g. Druga po zastupljenosti je kategorija nezaposlenih od 3-6 mj., a slijede oni nezaposleni duže od 3 g. i nezaposleni u trajanju 1-2 g.

Potrebe za zapošljavanjem, prema podacima godišnje ankete HZZ-a, ukazuju na veliku potrebu za sezonskim radnicima. Zanimanja za koje su poslodavci iskazali najveću potrebu za zapošljavanjem su: kuhar, konobar, medicinska sestra, profesor matematike, bravar i dr.

3.3.3. Poduzetništvo i obrtništvo

Poduzetnici i obrtnici najznačajniji su dionici gospodarstva koji utječu na stanje i procese u poslovnom okruženju. Poslovno okruženje u kontekstu strategije odnosi se na mikro- i makrookruženje, pri čemu mikrookruženje podrazumijeva neposredne veze između

poslovnih subjekata i tržišta roba, usluga i radne snage, dok makrookruženje podrazumijeva indirektno utjecaje nadlokalnih procesa i trendova (ekonomski, politički, socijalni, tehničko-tehnološki) na poslovne subjekte i njihove aktivnosti.

3.3.3.1. Trendovi poslovanja poduzeća

Prema podacima FINA-e, na području Šibensko-kninske županije 2014. g. bilo je ukupno 2.107 poduzeća s gotovo polovicom u Gradu Šibeniku. Prema podacima HGK, u razdoblju 2010.-2014. g. na području Šibensko-kninske županije ukupno je ugašeno 1.373 poduzeća, dok je istovremeno registrirano 830 novih. Proizlazi kako je u tom razdoblju prisutan negativan omjer broja registriranih i ugašenih poduzeća. Obje kategorije bilježe porast.

Prema podacima FINA-e, broj poduzeća na području županije u kontinuiranom je porastu (12,5 % u razdoblju 2010.-2016.). Prema strukturi poduzeća po veličini dominiraju mala poduzeća koja su 2015. g. činila 98,7 % ukupnog broja poduzeća, te je u istoj kategoriji ostvaren i najviši porast broja poduzeća. U kategorijama srednjih i velikih poduzeća ostvaren je pad njihova broja, dok je u kategoriji velikih izgubljena trećina poduzeća.

Prema djelatnostima, najveći broj poduzeća zabilježen je u djelatnosti trgovine u kojoj je razdoblju 2010.-2015. g. prosječno poslovala četvrtina svih poduzeća. Druga najzastupljenija djelatnost je građevinarstvo, dok je treća djelatnost pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane. Unatoč dominaciji trgovine na području Šibensko-kninske županije, može se zaključiti kako je gospodarska struktura raznolika. U razdoblju 2010.-2015. g. najveći porast broja poduzeća na području Šibensko-kninske županije ostvaren je u djelatnosti opskrbe električnom energijom, plinom i parom te klimatizacije. Važno je istaknuti kako je porast broja poduzeća zabilježen u 16 od ukupno 19 kategorija djelatnosti, što je vrlo pozitivna promjena koja ukazuje na povećanje gospodarske aktivnosti u gotovo svim djelatnostima. Uzevši u obzir dugotrajno nepovoljne utjecaje svjetske gospodarske krize, ovaj podatak vrlo pouzdano ukazuje na oporavak gospodarstva Šibensko-kninske županije.

Ukupni prihodi poduzeća na području Šibensko-kninske županije 2015. g. iznosili su 5,1 mlrd. kn, dok su istovremeno rashodi iznosili 5,3 mlrd. kn, iz čega proizlazi ukupan gubitak u iznosu od oko 250 milijuna kuna. Najveći udio ukupnih prihoda i rashoda u Šibensko-kninskoj županiji prema veličini poduzeća ostvaren je u kategoriji malih poduzeća koja su u ukupnim приходima 2015. g. sudjelovala s udjelom od 60,4 %, a u ukupnim rashodima s 59,6 %. Srednja poduzeća druga su prema приходima i rashodima, dok najniže prihode i rashode imaju velika poduzeća. U kontekstu kretanja prihoda i rashoda treba spomenuti kako je u razdoblju 2013.-2015. g. porast prihoda zabilježen jedino u kategoriji malih poduzeća.

Najviši prihodi zabilježeni su 2015. g. u djelatnosti prerađivačke industrije (27,5 %). Druga po zastupljenosti je djelatnost trgovine, a slijedi djelatnost pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane. Valja još istaknuti građevinarstvo koje je četvrto po zastupljenosti u ukupnim приходima, a sveukupno gledajući može se navesti kako su od četiri najzastupljenije djelatnosti dvije iz sekundarnog, a dvije iz tercijarnog sektora, što ukazuje na određen stupanj diversifikacije gospodarstva. Prihodi su u razdoblju 2013.-2015. g. najviše porasli u kategoriji rudarstva i vađenja, a pozitivan pomak ostvaren je i u poljoprivredi, šumarstvu i ribarstvu kao djelatnosti primarnog sektora. Struktura rashoda poduzeća slična je strukturi prihoda.

Godine 2015. najveće dobitke na području Šibensko-kninske županije ostvarile su stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti u iznosu od 22,6 mil. kn. Od ukupno 18 kategorija djelatnosti pozitivan financijski saldo zabilježen je u njih deset. Preostale djelatnosti ostvarile su gubitak, pri čemu je najveći zabilježen u prerađivačkoj industriji (-183,3 mil. kn). Snaliza upućuje na izrazito negativne trendove u djelatnosti prerađivačke industrije, no ona i dalje ima iznimno veliku važnost u gospodarstvu Šibensko-kninske županije.

Poduzeća na području Šibensko-kninske županije u razdoblju 2013.-2015. g. uvezla su robe u ukupnoj vrijednosti 2,4 mlrd. kn od čega je 88,3 % ostvareno u prerađivačkoj industriji. Druga najzastupljenija djelatnost s aspekta uvoza je opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija, dok je treća trgovina na veliko i malo. Ukupna vrijednost uvoza se u razdoblju 2013.-2015. g. smanjila za 74,0 %.

U razdoblju 2013.-2015. g. primjetan je porast investicija za 35,4 % te su 2015. g. iznosile 402,2 mil. kn. Prosječno je u razdoblju 2013.-2015. g. najveći udio investicija u dugotrajnu imovinu zabilježen u djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane s udjelom od gotovo polovice svih investicija. Na razini pojedinačnih gradova najviše se u dugotrajnu imovinu investira u Gradu Šibeniku koji je 2015. g. u ukupnim investicijama sudjelovao sa 78,0 %.

U strukturi zaposlenih po djelatnostima 2015. g. izdvaja se prerađivačka industrija s gotovo četvrtinom zaposlenih. Druga djelatnost po broju zaposlenih je djelatnost pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane, a slijedi trgovina na veliko i malo. Na razini pojedinačnih djelatnosti najveći porast broja zaposlenih u razdoblju 2013.-2015. g. ostvaren je u djelatnosti rudarstva i vađenja (44,4 %). Na području Šibenika 2015. godine je u poduzećima bilo zaposleno 6.813 osoba, dok je drugi po broju zaposlenih Drniš s 998 zaposlenih.

Godine 2014. prosječna mjesečna neto plaća po zaposlenom u poduzećima na području Šibensko-kninske županije iznosila je 4.199 kn što je niže od nacionalnog prosjeka. Najveće

prosječne mjesečne neto plaće u Šibensko-kninskoj županiji zabilježene su 2015. g. u djelatnosti opskrbe električnom energijom, plinom, parom i klimatizacijom u iznosu od 6.597 kn. U odnosu na 2014. g. porast plaća zabilježen je u gotovo svim djelatnostima.

3.3.3.2. Prostorna distribucija poduzeća

Prostorna distribucija poduzeća na nekom području ukazuje na prostorne karakteristike njihova razmještaja te može doprinijeti uvidu u negativne prostorne procese poput polarizacije. Na području Šibensko-kninske županije 2014. g. prostorna gustoća poduzeća iznosila je 0,66 poduzeća/km² što je manje u odnosu na nacionalni prosjek. Demografska gustoća poduzeća porasla je sa 16,5 na 18,1 poduzeće na 1.000 stanovnika u razdoblju 2011.-2015. g. Najveća prostorna gustoća poduzeća zabilježena je na području Grada Šibenika, dok je najmanja na prostoru Grada Knina. Najveću demografsku gustoću poduzeća na području Šibensko-kninske županije ima Grad Vodice u kojem na 1.000 stanovnika dolaze 30,2 poduzeća. Iz navedenih podataka o prostornoj i demografskoj gustoći poduzeća može se zaključiti kako u pravilu priobalni prostori imaju više poduzeća u odnosu na zaobalne.

3.3.3.3. Obrtništvo

Prema podacima Hrvatske obrtničke komore na području Šibensko-kninske županije 2015. g. bilo je registrirano 3.020 obrta. Prema podacima Obrtnog registra na dan 30. lipnja 2017. g. na području Šibensko-kninske županije bilo je registrirano 3.119 aktivnih obrta. U obrtima na području Šibensko-kninske županije 2015. g. bilo je zaposleno 5.626 osoba što ukazuje na pad u odnosu na 2010. g. Zanimljivo je spomenuti kako je kroz cijelo promatrano razdoblje prosječan broj zaposlenih po obrtu bio 1,9 osoba, što znači kako se najčešće radi o malim obrtima u kojima je uz vlasnika zaposlena tek jedna osoba. Trećina obrta 2015. g. zabilježena je u kategoriji uslužnog zanatstva. Prema podacima Obrtnog registra na dan 30. lipnja 2017. g. najveći broj obrta u Šibensko-kninskoj županiji zabilježen je u Gradu Šibeniku (39,2 %).

3.3.3.4. Strana izravna ulaganja i vanjskotrgovinska razmjena

Strana izravna ulaganja važan su pokazatelj atraktivnosti nekog područja, a posredno ukazuju i na sigurnost poslovnog okruženja za postojeće i buduće investitore. U Republiku Hrvatsku u razdoblju 2005.-2013. g. investirano je ukupno 14,8 mlrd. eura, od čega gotovo dvije trećine na područje Grada Zagreba. U Šibensko-kninsku županiju u navedenom razdoblju investirano je ukupno 157,9 mil. eura (1,1 %). Prema podacima Hrvatske gospodarske komore 2014. g. u Šibensko-kninsku županiju najviše investicija odnosilo se na Sloveniju iz koje je došlo 14,6 milijuna eura investicija. Od ostalih ulagača visinom investicija ističu se još Austrija, Turska i

Njemačka. U razdoblju 2010.-2014. g. najviše inozemnih investicija bilo je usmjereno na vlasnička ulaganja u nekretnine (48,7 mil. eura). Osim po djelatnosti, investicije se mogu podijeliti i prema vrsti na greenfield i brownfield investicije. U razdoblju 2005.-2013. g. u Šibensko-kninsku županiju uloženo je ukupno 91,2 mil. eura greenfield investicija, dok je istovremeno uloženo 66,6 mil. eura brownfield investicija.

3.3.3.5. Infrastruktura poslovne potpore

Infrastruktura poslovne potpore u kontekstu ovog poglavlja primarno se odnosi na poduzetničke potporne institucije (PPI) i poduzetničke zone (PZ), no analizom su u određenom stupnju obuhvaćene i poslovne i industrijske zone na području Šibensko-kninske županije. Prema podacima Jedinog registra poduzetničke infrastrukture (2017) na području Šibensko-kninske županije postoje tri poduzetničke potporne institucije (PPI): poduzetnički inkubator Podi Šibenik d.o.o., inkubator za nove tehnologije CroNoMar d.o.o. i županijska razvojna agencija Javna ustanova razvojna agencija Šibensko-kninske županije. Unatoč tome što je Šibenik najveći demografski i gospodarski centar Županije, problematičnim se također nameće izrazita koncentracija navedenih PPI-ja na jednom mjestu, dok s druge strane na području zaobalja ne postoji niti jedna potporna institucija. Kako bi se ostvario daljnji gospodarski napredak nužno je razviti nove PPI-je različitih tipova u Šibensko-kninskoj županiji, koji će po mogućnosti biti prostorno ravnomjerno raspoređene kako bi se subjektima iz svih dijelova Županije omogućio jednak pristup njihovim uslugama.

Jedinstveni registar poduzetničke infrastrukture (2017) navodi kako se na području Šibensko-kninske županije nalaze četiri poduzetničke zone, od čega dvije na području Grada Drniša te po jedna na području Gradova Šibenika i Skradina. Podaci Ministarstva poduzetništva (2016), obrađeni od strane Javne ustanove razvojne agencije Šibensko-kninske županije ukazuju kako se na području Županije nalazi deset zona različitih kategorija. Za pet zona navedeno je da su neaktivne, a broj korisnika kreće se od svega nekoliko njih do 25 koliko je zabilježeno u PZ Podi u Šibeniku. Poduzetničke i ostale zone u pravilu su ravnomjerno razmještene, no velik broj njih je neaktivan.

3.3.4. Turizam

Turizam je temeljna gospodarska djelatnost Šibensko-kninske županije te mu je u kontekstu analize gospodarstva pridana veća pažnja. Šibensko-kninska županija uvidjela je važnost turizma za ukupan razvoj županije stoga je tijekom 2016. g. potaknula izradu Master plana

turizma Šibensko-kninske županije. Temeljna saznanja Master plana korištena su u izradi ovog poglavlja. U kontekstu ovog poglavlja analizirane su turističke atrakcije, turistički tokovi i trendovi, turistička infrastruktura, turističko poslovanje i upravljanje, inicijative brendiranja i promidžbe te potencijali selektivnih oblika turizma.

3.3.4.1. Turističke atrakcije

Šibensko-kninska županija bogata je turističkim atrakcijama i resursima koji nisu u dovoljnoj mjeri turistički valorizirani te predstavljaju enorman potencijal za napredniji razvoj turističkih djelatnosti. Na posebnoj turističkoj cijeni su iznimne prirodne ljepote i bogata prirodna baština koju čine dva nacionalna parka i dva parka prirode, razveden i atraktivan akvatorij s brojnim uvalama, obalnim strmcima i zaljevima, visoka kvaliteta okoliša, bogato kulturno-povijesno naslijeđe te očuvane tradicijske djelatnosti (poput proizvodnje vina, maslinovog ulja, uzgoja smokava, izrade pršuta, koraljarstva, spužvarstva i sl.).

Turizam Šibensko-kninske županije uglavnom je orijentiran na turistički proizvod sunca i mora (kupališni turizam) stoga se može utvrditi kako su trenutno plaže i Jadransko more najvažnije privlačne turističke atrakcije županije. Prirodna baština Šibensko-kninske županije uvelike se turistički valorizira kroz dva nacionalna parka: Krku i Kornate. Ponuda NP Krke znatno je prilagođenija turističkim aktivnostima, no značajan problem predstavlja izrazita sezonalnost posjećivanja i prostorna opterećenost NP Krke. Dominantnost u turističkoj valorizaciji kulturne baštine svakako imaju brojni fortifikacijski objekti u Šibeniku, Drnišu i Kninu koji u novije vrijeme postaju dio bogate turističke ponude županije. Svakako najznačajnija tvrđava u županiji je tvrđava sv. Nikole koja je u srpnju 2017. g. proglašena dijelom UNESCO-ve kulturne baštine čime je Grad Šibenik postao prvi hrvatski grad s dva UNESCO lokaliteta svjetske kulturne baštine što predstavlja iznimno vrijedan turističko-promidžbeni resurs. Od ostalih tvrđava, posebno treba naglasiti Kninsku tvrđavu koja još uvijek nije adekvatno turistički valorizirana te tvrđave sv. Mihovila, sv. Ivana i Barone u Šibeniku koje se ističu kao poznate kulturnoturističke atrakcije Grada Šibenika. Uz njih, u županiji postoji rimski vojni logor s amfiteatrom Burnum te arheološka nalazišta Danilo kod Šibenika i Velika Mrdakovica kod Vodica, međutim oni nisu turistički valorizirani. Sakralna baština čini značajan kulturnoturistički potencijal, a trenutno se valorizira čak 14 samostana i crkava od kojih je najviše potrebno istaknuti katedralu sv. Jakova koja je evidentirana na UNESCO-ovom popisu svjetskog kulturnog značaja, te franjevački samostan na Visovcu unutar NP Krka. Turističku valorizaciju atrakcija omogućuju pješačke, planinarske i biciklističke staze i putevi čija ponuda je tek u začetku. Seoskoturistička imanja važan su segment turističke ponude u ruralnim krajevima, posebice u zaleđu Šibensko-kninske županije.

U destinacijama Šibensko-kninske županije odvija se iznimno velik broj različitih turističkih manifestacija i događaja. Događaji su češći u priobalju i koncentrirani su u ljetnom dijelu godine. Na prostoru Šibensko-kninske županije godišnje se prosječno održi 620 različitih vrsta manifestacija i događanja od kojih su najbrojnije one iz skupine glazbenih, zabavnih i kulturnih manifestacija. Glavnina tih manifestacija održava se u srpnju i kolovozu, dok su ostatak godine manifestacije orijentirane uglavnom na lokalno stanovništvo.

Priobalne atrakcije u značajnijoj su mjeri valoriziranije od zaobalnih zbog slabije prometne dostupnosti što rezultira slabijom turističkom valorizacijom. Zaobalje županije ima potencijal za razvoj agroturizma putem razvoja seoskoturističkih imanja. Postojeća turistička kretanja u nacionalnim parkovima koncentrirana su u ljetnim mjesecima kada može doći i do opterećenja prostora turističkim aktivnostima stoga je potrebno implementirati mjere proširenja turističke ponude izvan glavne turističke sezone.

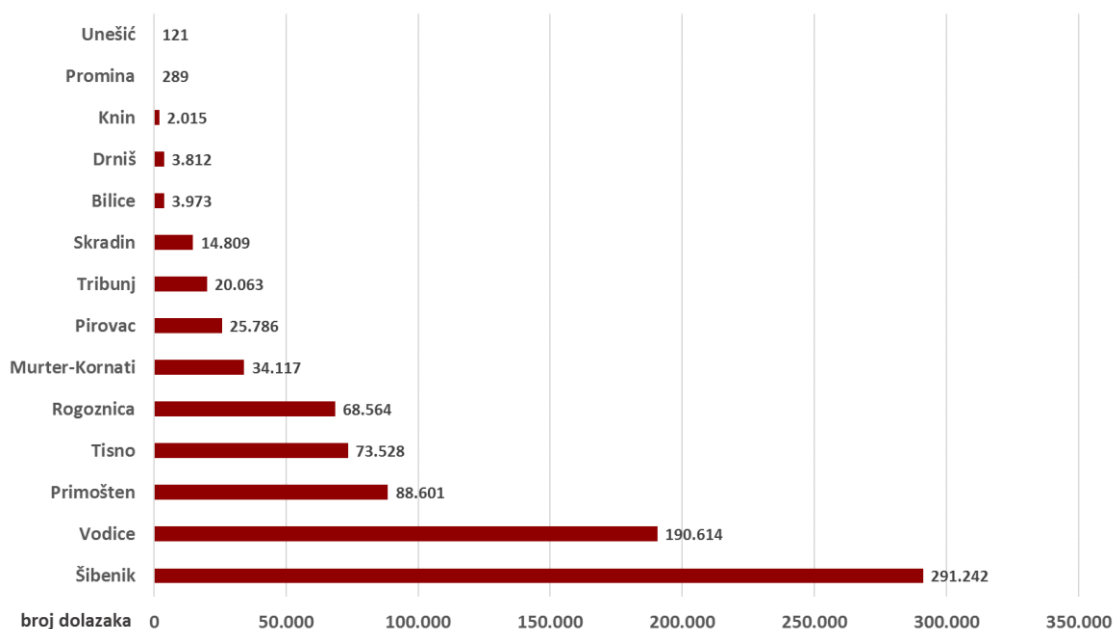
3.3.4.2. Turistički tokovi

Turistički trendovi Šibensko-kninske županije ukazuju na pozitivna kretanja u kontekstu turističkih dolazaka i turističkih noćenja¹. Broj turističkih dolazaka u Šibensko-kninsku županiju u razdoblju 2010.-2016. g. porastao je za 28,9 % pa je tako u 2016. g. evidentirano ukupno 817.755 turističkih dolazaka. Broj turističkih noćenja u Šibensko-kninskoj županiji u razdoblju 2010.-2016. g. porastao je za 31,8 % pa je tako u 2016. g. evidentirano ukupno 4.988.303 turističkih noćenja. Trendovi kretanja broja turističkih dolazaka i noćenja, unatoč visokom porastu, manji su od onog na nacionalnoj razini. Unatoč tome, u narednom razdoblju očekuje se daljnji porast broja turističkih dolazaka i noćenja u Šibensko-kninsku županiju.

Ukoliko se podatci o turističkim dolascima analiziraju na razini JLS, primjetno je kako se trećina turističkih dolazaka svodi na prostor Grada Šibenika koji je 2016. g. zabilježio 291.242 turistička dolazaka. Slijedi ga Grad Vodice koji je iste godine bilježio 190.614 turističkih dolazaka što je četvrtina ukupnog broja dolazaka u Šibensko-kninsku županiju. Prostor zaobalja Šibensko-kninske županije u potpunosti je turistički marginaliziran te je 2016. g. na tom području ostvareno svega 0,8 % turističkih dolazaka. Broj turističkih noćenja uglavnom prati kretanje broja turističkih dolazaka. U ovome segmentu turizma, zaobalje je još marginaliziranije jer bilježi svega 18.836 turističkih noćenja (0,4 %).

---

¹ Turistička kretanja u Šibensko-kninskoj županiji analizirana su kroz kretanja turističkih dolazaka i noćenja na razini županije i jedinica lokalne samouprave, na temelju publikacija Državnog zavoda za statistiku.

Sl. 2. Turistički dolasci po jedinicama lokalne samouprave Šibensko-kninske županije 2016. g.

Izvor podataka: Turizam u 2016., 2017

Od većih destinacija, najveći porast u razdoblju 2010.-2016. g. zabilježili su Općina Rogoznica i Grad Šibenik čime se ističu kao najpropulzivnija turistička odredišta Šibensko-kninske županije. Grad Knin u analiziranom razdoblju izgubio je gotovo polovinu ostvarenih noćenja iz 2010. g. Šibensko-kninska županija 2016. g. ostvarila je 696.726 dolazaka stranih turista (85,2 %) i 121.282 dolazaka domaćih turista (14,8 %) te 5.125.666 noćenja stranih turista (90,4 %) i 543.262 noćenja domaćih turista (9,6 %). Pritom je evidentirano smanjenje udjela domaćih turista u odnosu na 2010. g. što ukazuje na jači trend povećanja broja stranih turista. Prema podacima Turističke zajednice Šibensko-kninske županije (2016), u strukturi stranih turista najvećim prosječnim brojem dolazaka u razdoblju 2010.-2015. g. ističu se Nijemci koji čine 14,2 % svih dolazaka stranih turista. Slijede Česi i Poljaci te Slovenci i Slovaci koji zajedno s Nijemcima čine više od polovice svih stranih dolazaka.

3.3.4.3. Turistička infrastruktura

Prema podacima Turističke zajednice Šibensko-kninske županije (2016), turistički sektor je 2016. g. raspolagao s 14.878 smještajnih objekata s ukupno 100.992 kreveta. Najveći broj turističkih objekata i kreveta nalazio se u Vodicama i Šibeniku. Valja spomenuti kako je na cijelom kontinentalnom dijelu županije evidentirano svega 376 kreveta. Gotovo polovina turističkih objekata evidentirana je u kategoriji objekata u domaćinstvu što ukazuje na velik udio privatnog smještaja koji se turistima nudi na iznajmljivanje.

Jedan od najznačajnijih dijelova turizma Šibensko-kninske županije predstavlja nautički turizam, a u kojem je Šibensko-kninska županija lider u RH. Prema podacima Državnog zavoda za statistiku, Šibensko-kninska županija je 2015. g. raspolagala s ukupno 17 luka nautičkog turizma. Postojeće luke imaju kapacitet od 3.630 vezova (petina svih nacionalnih kapaciteta). Značajan potencijal za daljnji razvoj turističke infrastrukture predstavljaju zone turističke namjene predložene Prostornim planom Šibensko-kninske županije (2017). Planom je utvrđeno 29 zona turističke namjene od kojih se većina nalazi u Gradu Šibeniku. Postojeći kapaciteti unutar okvira turističkih zona iznose 12.980 kreveta, a s obzirom na prostorni maksimum od 45.700 kreveta, turističke zone županije raspolažu s tek trećinom potencijalno iskoristivog kapaciteta što ostavlja veliki prostor za daljnji razvoj turističkih djelatnosti.

3.3.4.4. Turističko poslovanje

Sukladno podacima FINA-e, na prostoru Šibensko-kninske županije u sektoru djelatnosti smještaja te pripreme i usluživanja hrane 2015. g. poslovalo je 262 poslovna subjekta od čega 152 (58,0 %) s pozitivnim financijskim rezultatom. Sektor turističkih djelatnosti u Šibensko-kninskoj županiji je kroz razdoblje 2010.-2015. g. bilježio ukupne prihode od 3,8 mlrd. kuna, no ukupni rashodi iznosili su 4,0 mlrd. kuna zbog čega je financijski rezultat negativan i iznosi -194,6 mil. kn. Pritom najveće prihode bilježe gradovi Šibenik i Vodice koji zajedno prihoduju čak tri četvrtine ukupnih turističkih prihoda Šibensko-kninske županije. Prema podacima FINA-e, 2015. g. na prostornom obuhvatu Šibensko-kninske županije u sektoru turističkih djelatnosti bile su zaposlene 2.132 osobe što je 50,5 % više u odnosu na 2010. g. Turizam je glavna gospodarska grana Šibensko-kninske županije stoga trendovi poslovanja turističkih subjekata utječu na cjelokupne gospodarske trendove županije.

Prosječni dnevni izdatci po turistu u Šibensko-kninskoj županiji su niski te je vidljiv potencijal za povećanje opće turističke potrošnje razvojem kvalitetnije smještajno-ugostiteljske usluge i proširenjem turističke ponude, odnosno razvojem selektivnih oblika turizma.

3.3.4.5. Turističko upravljanje

Glavnu ulogu u upravljanju turističkim razvojem imaju turističke zajednice. Sustav turističkih zajednica u Šibensko-kninskoj županiji čine Turistička zajednica Šibensko-kninske županije, pet turističkih zajednica gradova, sedam turističkih zajednica općina i pet turističkih zajednica mjesta. Trenutno Šibensko-kninska županija nema definiran brend, slogan i logotip koji bi isticao Šibensko-kninsku županiju od ostalih destinacija Jadranske Hrvatske.

Šibensko-kninska županija usvojila je Master plan turizma Šibensko-kninske županije do 2020. g. (2017) koji je definirao smjernice razvoja turizma županije. Glavni ciljevi razvoja turizma trebaju orijentirani su na razvoj inovativnih turističkih proizvoda i održivo gospodarenje turističkim resursima, integrirani razvoj turističke infrastrukture i povezanih usluga, stvaranje povoljnih uvjeta za konsolidaciju i razvoj poduzetništva, novih poduzetničkih inicijativa i investicijskih uvjeta u sektoru turizma, osiguravanje prepoznatljivosti, širenje na nova turistička tržišta te povećanje efikasnosti i kompetitivnosti upravljanja i organizacije turističkog sustava regije. U okviru Master plana definirani su potencijali razvoja selektivnih oblika turizma, ponajviše ruralnog i ekoturizma te kulturnog i gradskog turizma. Identificirana je slabija razvijenost unutrašnjosti županije unatoč velikom turističkom potencijalu te su istaknute smjernice za razvoj selektivnih oblika turizma orijentiranih na zaobalje.

3.3.5. Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo

Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo reprezentativne su djelatnosti primarnog sektora te su temelj svakog gospodarstva zbog čega je primarnom sektoru pridana značajna pažnja.

3.3.5.1. Poljoprivredna karakterizacija

Na području Šibensko-kninske županije ograničavajući faktor razvoja poljoprivrede predstavlja krški teren na kojem nije moguća intenzivna poljoprivredna proizvodnja.

Prema podacima Prostornog plana uređenja Šibensko-kninske županije i Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, poljoprivredno zemljište zauzima 60,3 % površine Županije, od čega obradive površine zauzimaju četvrtinu te površine, a ostatak livade i pašnjaci. U ARKOD sustavu upisano je sveukupno 12.440 ha zemljišta. U Šibensko-kninskoj županiji poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo u ukupnom BDV-u sudjeluju s udjelom od manjim od nacionalnog što ukazuje kako je poljoprivreda na području Županije slabije razvijena u odnosu na prosjek Jadranske Hrvatske ili Republike Hrvatske u cjelini.

3.3.5.2. Trendovi u poljoprivrednom gospodarstvu

Na području Šibensko-kninske županije 2016. g. registrirano je ukupno 5.538 poljoprivrednih gospodarstava. Najveći broj poljoprivrednih gospodarstava u Šibensko-kninskoj županiji odnosio se na obiteljska poljoprivredna gospodarstva (OPG) koja čine 98,6 % ukupnog broja poljoprivrednih gospodarstava. Ostali tipovi poljoprivrednih gospodarstava bilježe znatno

manje brojeve, pa je tako u Šibensko-kninskoj županiji evidentirano 35 trgovačkih društava, 20 zadruga, 16 obrta te šest ostalih subjekata. Prema strukturi poljoprivrednih gospodarstava po tipovima ne postoje značajne razlike u odnosu na nacionalne udjele.

Prema podacima Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju (APPRRR), zabilježen je smanjenje poljoprivrednih gospodarstava za 19,7 %. Gradovi Šibenik (gotovo trećina), Skradin i Drniš imaju najveći broj poljoprivrednih gospodarstava. Prosjek poljoprivrednih gospodarstava na 1.000 stanovnika u Šibensko-kninskoj županiji iznosi 50,6 što je više od nacionalnog prosjeka iz čega proizlazi kako se stanovnici Šibensko-kninske županije u većoj mjeri bave poljoprivredom nego što je to slučaj na nacionalnoj razini.

Na razini RH više od trećine nositelja poljoprivrednih gospodarstava starije je od 65 godina, dok je mlađih od 40 godina bilo svega 10,5 %. Na razini Šibensko-kninske županije stariji od 65 godina čini gotovo polovicu svih nositelja poljoprivrednih gospodarstava. Istovremeno je prisutan vrlo nizak udio nositelja poljoprivrednih gospodarstava mlađih od 40 godina. Trećina nositelja OPG-a u Šibensko-kninskoj županiji ima završenu srednju školu, osnovnu školu ima njih 14,5 %, dok 10,5 % nema završenu osnovnu školu. Višu školu ima završeno 3,0 % njih, a fakultet 2,7 %.

Na dan 31. prosinca 2016. g. na području Šibensko-kninske županije zabilježeno je ukupno 36.652 ARKOD parcela. U usporedbi s ostalim županijama može se zaključiti kako Šibensko-kninska spada u skupinu onih s najmanjim brojem registriranih ARKOD parcela. Prema ukupnoj površini ARKOD parcela u RH, 1,6 % površine (18.222 ha) nalazi se na području Šibensko-kninske županije. Navedeni podatak ukazuje kako je prosječna površina ARKOD parcela u Županiji mala i iznosi 0,5 ha što je nešto niže od nacionalnog prosjeka. Ovaj podatak ukazuje na usitnjenost poljoprivrednog zemljišta što je znatna prepreka prilikom pokušaja proizvodnje većih količina proizvoda. Poljoprivredne površine u zaobalnom dijelu Županije su ponešto prostranije, dok se najmanje površine parcela nalaze u priobalnim JLS-ima.

U Šibensko-kninskoj županiji 2016. g. najveći udio ARKOD parcela odnosio se na krške pašnjake (41,1 %), dok su druga najzastupljenija vrsta bili maslinici s udjelom od 20,8 %. Oranice u Šibensko-kninskoj županiji čine svega 10,0 % parcela. Prema podacima APPRRR (2017) u Šibensko-kninskoj županiji pod vinogradima je ukupno 942,4 ha površine s 5.236.763 trsova vinove loze. Vinogradarstvom se u Županiji bavi ukupno 2.074 poljoprivredna gospodarstva. Godine 2016. na području Šibensko-kninske županije registrirano je ukupno 1.176 proizvođača vina koji su proizveli 11.242,12 hl vina što je 2,4 % ukupne količine proizvedene u Republici Hrvatskoj.

Broj stabala maslina u županiji je oko 800.000. Prosječna godišnja proizvodnja kreće se između 4.500 i 6.000 tona ploda od čega se preradi između 600 i 850 tona ulja. U županiji je registrirano 14 prerađivača maslina/uljara čiji kapaciteti za preradu maslina iznose 30.000 kg/h. Otežavajući čimbenici u maslinarskoj proizvodnji su nedostatak skladišnih potencijala za ulje, nerazvijenost brenda ulja, zaštita istog te sivo tržište ulja.

Na području Županije najrazvijeniji je uzgoj ovaca (78,9 %), koza i goveda, što je u skladu i s prirodnom osnovom koja omogućuje intenzivniji uzgoj ovih vrsta u odnosu na neke druge. Blage razlike primjetne su između priobalnih i zaobalnih jedinica lokalne samouprave, pa tako priobalne u pravilu karakterizira nešto raznovrsnija struktura domaćih životinja.

Zbog tradicije i specifične mikroklimе u dijelu Dalmatinske zagore, pršut je jedan od proizvoda sa dugogodišnjom tradicijom i značajem na tržištu. Danas u Šibensko-kninskoj županiji postoji 20 registriranih pršutana. Kapaciteti prerade u pršutanama su cca 200.000 komada pršuta, a iskorišteni kapacitet u 2014. godini bili su ispod 50,0 %. Problemi vezani za proizvodnju pršuta najviše se odnose na sirovinu koja se u najvećoj mjeri uvozi.

Na razini Republike Hrvatske mljekarstvo se već dugi niz godina susreće s problemima koji za posljedicu imaju smanjenje broja proizvođača i količine proizvedenog mlijeka, što je vidljivo i na prostoru Šibensko-kninske županije. Godine 2016. evidentiran je pad broja isporučitelja mlijeka te izniman pad količine isporučenog mlijeka (-77,4 %) u odnosu na 2010. g. Pozitivan trend vidljiv je u enormnom povećanju proizvodnje kozjeg mlijeka.

Ekološka proizvodnja i promicanje održivog razvoja poljoprivrede i sela definirano je kako u sklopu Strategije održivog poljoprivrednog razvoja Republike Hrvatske tako i u županijskim budućim razvojnim ciljevima. U Šibensko-kninskoj županiji 2016. g. zabilježena su 62 ekološka proizvođača, što je porast od 563,6 % u odnosu na 2009. g.

Iako na području Šibensko-kninske županije postoji tradicija uzgoja mediteranskih kultura u biljnojgostvu, stočarstvu, ribarstvu i marikulturi kao i prepoznatljivost pojedinih poljoprivrednih proizvoda (pršut, sir, vino, maslinovo ulje, janjetina i dr.) poljoprivredna djelatnost znatno je slabije razvijena u odnosu na mogućnosti i potencijale. Generalno gledano, glavni nedostaci poljoprivrede u Šibensko-kninskoj županiji su: loša poljoprivredna infrastruktura (navodnjavanje, usitnjeno zemljište, vlasništvo...), loša agrarna politika i česte promjene zakonodavstva, ekstenzivna poljoprivreda, starost poljoprivrednih proizvođača, nedostatak prerađivačkih i otkupnih kapaciteta za voće i povrće, nedostatak inovacijskog centra za poljoprivredu, nedovoljna organiziranost proizvođača te edukacija proizvođača.

3.3.5.3. Šumarstvo i lovstvo

U Šibensko-kninskoj županiji šume i šumska zemljišta pokrivaju 149.572 ha od čega je većina u državnom vlasništvu. Važno je naglasiti kako je određena površina pod minama što predstavlja velik problem u gospodarenju šumama zbog nepristupačnosti terena. Šumarstvo na području Županije nije razvijeno. Na području Županije postoji velik broj lovišta, no njihov kapacitet s obzirom na mogućnosti nije zadovoljavajuć. Za razvoj lovstva, potrebno je uspostaviti Centar za ispitivanje mesa ulovljene divljači.

3.3.5.4. Ribarstvo i akvakultura

U Šibensko-kninskoj županiji evidentirano je 413 plovila za gospodarski ribolov. Od 2010. do 2014. godine izlov ribe i morskih organizama u Županiji povećao se za 154,5 % dok se isti na razini Republike Hrvatske povećao za 59,7 % što ukazuje na natprosječan rast u odnosu na nacionalne prosjeke. Na razini Šibensko-kninske županije najzastupljenija vrsta u ulovu bila je u razdoblju 2010.-2014. g. mala plava riba s udjelom od 77,6 %. Bitno je spomenuti kako u Šibensko-kninskoj županiji nije zabilježen pad količine ulova niti jedne vrste riba i morskih organizama. Nedovoljna pokrivenost ribarskim lukama, nedostatak postrojenja za preradu ribe i morskih organizama, nedostatak purifikacijskog i distribucijskog centra, slaba organizacija i sivo tržište, stara nemodernizirana flota, loša kontrola ribljeg fonda i prekomjerni izlovi ključni su izazovi Šibensko-kninske županije u sektoru ribarstva. Na prostoru Šibensko-kninske županije evidentirano je 23 marikulturnih uzgajališta od čega se tri četvrtine odnose na uzgoj školjaka.

3.3.5.5. Lokalne akcijske grupe i lokalne akcijske grupe u ribarstvu

Prema podacima Hrvatske mreže za ruralni razvoj na području Šibensko-kninske županije djeluju dva LAG-a i jedan LAGUR. Oni imaju iznimno bitnu ulogu u povezivanju velikog broja dionika iz različitih sektora, stoga njihovo postojanje na području Šibensko-kninske županije predstavlja izuzetno dobar preduvjet daljnjem socioekonomskom razvoju. Nepovoljnim se pokazuje neangažiranost određenih zaobalnih JLS u sudjelovanju rada LAG-ova zbog čega na tom području može doći do izostanka razvojnih inicijativa i aktera razvoja.

3.3.6. Prerađivačka industrija

Prerađivačka djelatnost u Šibensko-kninskoj županiji najzastupljenija je na području gradova Šibenika, Knina i Drniša. Šire gradsko područje Šibenika ima bogato nasljeđe industrijske

proizvodnje koja se uglavnom temelji na preradi metala. Na širem području Drniša i Knina treba istaknuti kapacitete za eksploataciju i finalizaciju proizvoda od mineralnih sirovina. Na području Šibensko-kninske županije u djelatnosti prerađivačke industrije poslovalo je 2015. g. 201 poduzeće, što je porast od 4,7 % u odnosu na 2011. g. Iako se radi o skromnom porastu ovaj pokazatelj može biti potencijalni indikator postepenog oporavka prerađivačke industrije nakon izuzetno nepovoljnih utjecaja gospodarske krize. I dalje je evidentiran pad prihoda i smanjenje vrijednosti investicija što se veže uz probleme u poslovanju najveće tvrtke prerađivačke industrije (TLM-a), čija sudbina će odrediti i vraćanje prerađivačke industrije na prijašnje razine.

3.3.7. Trgovina

U djelatnosti trgovine na veliko i malo u Šibensko-kninskoj županiji u 2015. g. ostvareno je 1.172.064.851 kuna prihoda što je za 2,3 % više u odnosu na prethodnu godinu, ali manje nego što je ostvareno u 2011., 2012. i 2013. g. U 2015. g. u ovom sektoru ostvareno je 35.404.920 kuna dobiti nakon oporezivanja, što je za 17,2 % više u odnosu na prethodnu godinu, ali i 67.522.537 kuna gubitka što je preko 77,0 % više nego u prethodnoj godini. U 2015. g. u trgovini na veliko i malo poslovalo je 457 poduzeća, što je smanjenje u odnosu na prethodnu godinu od 12 poduzetnika, dok su ukupna ulaganja u dugotrajnu imovinu u sektoru trgovine iznosila 10.607.043 kuna, što predstavlja porast od 761.011 kn. Ostvareni rezultati poduzetnika u djelatnosti trgovine ukazuju na rast prihoda u odnosu na prethodnu godinu, ali to je još uvijek ispod prihoda koji su se ostvarivali u prethodnom razdoblju. Također, cjelokupna djelatnost trgovine još uvijek ostvaruje negativan poslovni rezultat.

3.4. STANJE U OKOLIŠU/PROSTORU

Okoliš je jedna od temeljnih sastavnica održivog razvoja te je u ovom poglavlju analiziran njegov odnos s ljudskim utjecajem. U ovom poglavlju analiziraju se prirodni resursi, kakvoća i onečišćenost okoliša, upravljanje prirodnim rizicima, brownfield područja, te primarna, prometna i širokopojasna infrastruktura.

3.4.1. Prirodni resursi

Prirodni resursi obuhvaćaju one resurse koji proizlaze iz prirodne osnove prostora koju čini šest temeljnih sastavnica: reljef, tlo, vegetacija, vode, rudno bogatstvo i klimatski uvjeti (atmosferski uvjeti).

3.4.1.1. Reljef

Prema reljefnim karakteristikama teritorij Šibensko-kninske županije moguće je podijeliti na dva područja: priobalno (primorsko) i zaobalno (kontinentalno). Priobalno područje čine uski obalni pojas, neposredno zaobalno područje i otoci. Osnovni reljefni oblici priobalja su uzdužni vapnenački grebeni i dolomitsko-laporne udoline koje se pružaju u smjeru SZ-JI, kao i specifični kanjon rijeke Krke, koji poprečno presijeca navedene reljefne oblike. Vapnenački grebeni daju osnovno prirodno-geografsko obilježje primorskom kraju malih poljodjelskih mogućnosti. Zaobalni dio županije čine krška zaravan i zagora (kninska i drniška). Osnovni reljefni oblici su krška zaravan, krške depresije, doline rijeke Krke i njenih pritoka, te okolni brdsko-planinski prostor. Jugozapadno područje kontinentalnog dijela županije karakterizira krška zaravan čiji centralni dio usijecaju kanjoni Krke i Čikole, a rubni sjeverozapadni dio i dolina rijeke Zrmanje.

Specifičnu geomorfologiju Šibensko-kninske županije obilježavaju specifični krški geomorfološki oblici. Na hidrogeomorfološke forme u kršu izravno se nadovezuju speleološki objekti koji nastaju kao posljedica kretanja vode u krškom podzemlju. Na teritoriju Šibensko-kninske županije nalazi se preko 500 speleoloških objekata. Važno obilježje unutrašnjosti Šibensko-kninske županije je njena geomorfološka raščlanjenost. Nadmorska visina raste od priobalja prema unutrašnjosti pri čemu se paralelno s obalom pružaju planinski lanci odijeljeni dolinama rijeka i zavalama polja u kršu. Takav reljef iznimno je atraktivan u kontekstu turističke valorizacije, no manje pogodan za razvoj poljoprivrednih djelatnosti.

3.4.1.2. Tlo

Tlo Šibensko-kninske županije obilježava ispresijecanje zona kamenjara, crvenice i smeđeg tla. Prema Izvješću o stanju okoliša Šibensko-kninske županije, županijska tla većinom su pogodna za ekstenzivnu poljoprivredu. Zaobalje je obilježeno poljima u kršu koja omogućuju razvoj poljoprivrede, dok priobalje obilježava nedostatak plodnih tla zbog dominacije golog krša. Na području Šibensko-kninske županije nalaze se ljekovita nalazišta peloida locirana u sjeverozapadnom dijelu Morinjskog zaljeva kod Jadrtovcu, južnom dijelu Pirovačkog zaljeva

(u uvali Makirini) te u jezerima Malim i Velikim Solinama u Zablaću. Ova područja mogu postati središta razvoja zdravstvenog turizma.

3.4.1.3. Šume i vegetacija

Prostorna diferencijacija vegetacije posljedica je različitih reljefnih i klimatskih uvjeta na prostoru Županije. U priobalnom i otočnom dijelu gdje su maritimni utjecaji veći prevladavaju eumediteranske šume hrasta crnike dok su se u unutrašnjosti zbog veće sušnosti i temperaturnih amplituda razvile submediteranske šume hrasta medunca i bijelog graba. U najvećem dijelu Županije rasprostranjen je kamenjar. Današnji izgled biljnog pokrova posljedica je stoljetnog složenog društveno-gospodarskog utjecaja, prije svega ispaše, kao i šumskog gospodarenja uslijed čega su ogoljeni prostori pošumljavani alepskim borom. Veliki problem šumama i prirodnoj vegetaciji predstavljaju požari tijekom ljetnih mjeseci koji negativno utječu na promjenu krajobraza i ponovno oporavak autohtone vegetacije.

3.4.1.4. Vode

Područjem županije dominira krš, a prevlast karbonatnih stijena i njihova tektonska razlomljenost pospješuju poniranje vode u podzemlje. Područjem županije protječe nekoliko površinskih vodotoka, od kojih svi pripadaju Dalmatinskom slivu. To su rijeka Krka i njeni pritoci Krčić, Kosovčica, Orašnica i Butižnica, te pritoci Butižnice Marčinkovac i Radljevac, te Čikola i Guduča, te djelomično Zrmanja i Cetina. Specifičnost krškog vodotoka rijeke Krke je 23,5 km dug estuarij koje karakterizira bočata voda. Estuarij čine Kanal sv. Ante, Šibenski zaljev, Kanal sv. Josipa, Prokljansko jezero i Skradinski kanal te tok rijeke Krke od Skradina do Skradinskog buka. Na području županije nalazi se i nekoliko jezera. Najveće je Prokljansko jezero koje je zapravo protočno proširenje rijeke Krke. Specifična su i tri slana jezera kod Zablaća: Site, Velika i Mala Solina. Osim površinskih voda, područje sadrži podzemne vode te značajan broj izvorišta. Jedan od najvažnijih resursa županije predstavlja Jadransko more kao resursna osnova za razvoj ribolova, marikulture i turizma, a važno je i s prometnog aspekta. Otočno područje s morem proteže se na 2.676 km² uključujući 249 otoka, ukupne površine 665 km². Plaže su uglavnom kamenite i šljunčane, tek je poneka pješčana. Sukladno visokom koeficijentu razvedenosti koji iznosi 14,3, Šibensko-kninska županija ističe se najrazvedenijom obalom u nacionalnim okvirima. Iznimna kakvoća, čistoća i prozirnost mora te velik broj otoka, uvala, rtova i ostalih hidrogeomorfoloških objekata čine srž atraktivne turističke ponude iz domene prirodnih resursa u akvatoriju Šibensko-kninske županije.

3.4.1.5. Rudno bogatstvo

Boksit je najraširenija sirovina na području županije te je, uz ugljen, bio tradicionalna osnova rudarske djelatnosti na širem šibenskom zaleđu. Ukupno je utvrđeno više od 715 pojedinačnih ležišta i pojava, od kojih je većina iscrpljena površinskom eksploatacijom. Nemetalne mineralne sirovine koje predstavljaju osnovu graditeljstva su tehničko-građevni kamen, građevni pijesak i šljunak.

3.4.1.6. Klimatski uvjeti

Po svom zemljopisnom položaju Šibensko-kninska županija pripada sredozemnoj regiji i ima raznolika klimatska obilježja. Najviši dijelovi Dinare imaju izrazitu planinsku klimu, područje Knina ima prijelazni tip klime, zaobalje je klimatski između kontinentalne i mediteranske, a obalni i otočni dio je izrazita mediteranska klima. Sredozemnu klimu karakteriziraju vruća, suha ljeta srednje temperature od oko 25 °C i količine oborina manje od 30 mm u najtoplijem i najsušnijem mjesecu te pro hladne, vlažne zime srednje temperature od oko 10 °C i veće količine oborina. Umjereno topla vlažna klima s vrućim ljetima najviše se razlikuje od sredozemne u većoj količini padalina, iako su ljeta također dosta sušna te nerijetko dosežu visoke temperature. Ovdje valja spomenuti i vjetrove karakteristične za cijelu primorsku Hrvatsku, pa tako i Šibensko-kninsku županiju, a koji se ističu po snazi.

3.4.2. Kakvoća i onečišćenost okoliša

U Šibensko-kninskoj županiji glavnina opterećenja okoliša uzrokovana je turizmom što je prostorno i vremenski koncentrirano na obalnom području tijekom turističke sezone. Sukladno gospodarskoj koncentraciji turističkih aktivnosti, opterećenja okoliša uvelike su determinirana povećanim emisijama u zrak i vode, većim koncentriranim količinama otpada, pojačanom bukom i prometom te gradnjom infrastrukture koja se često ne podudara s karakteristikama prostora (vizualno onečišćenje krajobraza).

3.4.2.1. Kvaliteta i onečišćenost zraka

Na prostoru Šibensko-kninske županije sve analizirane postaje za mjerenje kakvoće zraka bilježe I. kategoriju kvalitete zraka što ukazuje na iznimnu kakvoću zraka, izuzev mjerne postaje Središte Grada u Šibeniku. Trend kretanja količine ispuštenih štetnih tvari u zrak ukazuje na kontinuirano smanjenje količine štetnih tvari, koje je u razdoblju 2010.-2015. g. smanjeno za čak trećinu.

3.4.2.2. Kvaliteta i onečišćenost voda

Šibensko-kninsku županiju odlikuje bogatstvo kvalitetne pitke vode po čemu se ističe među drugim županijama Republike Hrvatske. O kvaliteti podzemnih voda dovoljno govori podatak kako u zahvaćanju vode za javnu vodoopskrbu u Šibensko-kninskoj županiji nema potrebe za njenim pročišćivanjem već samo za dezinfekcijom koje se provodi procesom kloriranja vode. U Šibensko-kninskoj županiji konačna ocjena kakvoće mora za kupanje u razdoblju 2013.-2016. g. prevladava kategorije izvrsne kakvoće mora. Trend kretanja količine ispusta štetnih tvari u vode ukazuje na drastično povećanje kroz razdoblje 2010.-2014. g. u visini od čak četiri puta. Glavnina onečišćivanja voda s lokacija obveznika na prostoru Šibensko-kninske županije evidentirana je iz sektora „hoteli i sličan smještaj“, a slijede sektori „proizvodnja aluminija“ i „iznajmljivanje i upravljanje vlastitim nekretninama“. Tri četvrtine ispusta štetnih tvari u vode ispuštaju se u more koji je glavni gospodarski resurs Šibensko-kninske županije.

3.4.2.3. Kvaliteta i onečišćenost tla

Republika Hrvatska ne posjeduje adekvatan sustav praćenja onečišćenja i kakvoće tla što znatno smanjuje mogućnosti analize. ROO nema evidentiran ispušt u tlo u posljednjih pet godina što ukazuje na visoku kakvoću tla županije. Na prostoru županije, evidentirane su 52 lokacije koje su potencijalno opasne i za tlo i za vodu.

3.4.3. Upravljanje prirodnim rizicima

U ovom poglavlju dan je pregled klimatskih opasnosti te prirodnih i antropogenih rizika, zagađenost minama te je opisan sustav prevencije rizika i sustav civilne zaštite.

3.4.3.1. Klimatske opasnosti

Dugoročna mjerenja temperature zraka ukazuju kako u cijelom obalnom pojasu Jadrana, uključujući i područje Šibensko-kninske županije, temperatura zraka raste.

Zbog povećanja varijabilnosti klimatskih elemenata, smanjenja oborina i porasta temperature zraka, predviđeno je smanjenje izdašnosti izvora pitke vode tijekom sušnog razdoblja, u ljetnim mjesecima kad su potrebe za vodom najveće. Najugroženija naselja bila bi Šibenik, Vodice, Pirovac, Primošten, Rogoznica te svi otoci šibenskog arhipelaga.

Porast razine mora je ubrzan zadnjih desetljeća te se kreće oko 30 cm u 100 godina. Porast temperature mora je zabilježen u površinskim slojevima Jadrana s iznosom od 1,0 do 1,5 °C u

100 godina. Porast saliniteta u Jadranskom moru posljedica je smanjenja riječnih dotoka i oborina te pojačane evaporacije na površini mora. Naročito je izražen u obalnim područjima Šibensko-kninske županije, gdje promjene iznose oko 0,4-0,5 ppt. Kako se predviđa smanjenje oborina i porast temperature zraka i u budućoj klimi, naročito u ljetnim mjesecima, tako se predviđa daljnji porast saliniteta u obalnom području.

3.4.3.2. Prirodni rizici

Šibensko-kninska županija smještena je u zoni paralelnih rasjeda nagnutih prema kopnu, dok se uz obalu pruža tzv. zadarski rasjed te čitav niz reversnih i drugih rasjeda uslijed čega je županija smještena na seizmički aktivnom prostoru zbog čega postoji povećana opasnost od većih potresa.

Drugi najopasniji prirodni rizik u Šibensko-kninskoj županiji su poplave. Opasnost od poplava prisutna je duž vodotoka u slivu rijeke Krke te se poduzimaju odgovarajuće mjere za smanjenje rizika. Određenu opasnost predstavljaju bujični tokovi koji su distribuirani u slivu rijeke Krke. Branjeno područje sliva rijeke Krke obuhvaća čitav teritorij županije u kojem postoji opasnost od poplava radi čega se poduzimaju odgovarajuće mjere za smanjenje rizika i zabrane gradnje kako bi se osigurali izgradnja i održavanje i vodozaštitnih objekata.

Toplinski valovi u kombinaciji sa sušom uzrok su požara čemu posebno pogoduju šume alepskog bora koje karakterizira laka zapaljivost. U razdoblju 2011.-2016. g. na području Šibensko-kninske županije izbilo je 6.987 požara. U razdoblju 2011.-2016. g. opožarene površine su se smanjile za 96,3 % te je uočen trend smanjenja opožarenih površina po požaru. U razdoblju 2011.-2016. zabilježeno je smanjenje troškova intervencija za potrebe gašenja požara za 68,4 % što naglašava porast nedostatka financijskih sredstava za provedbu mjera za zaštitu od požara, a posebice za osiguravanje potrebnih sezonskih kadrova u vrijeme ljetne sezone kada se javlja najveći broj požara. Prema Procjeni rizika od katastrofa za Republiku Hrvatsku (2015), indeks požara u razdoblju 2008.-2012. g. za Šibensko-kninsku županiju iznosi 5,85 što označava veliku opasnost od požara te je veća od indeksa na nacionalnoj razini (4,34).

3.4.3.3. Antropogeni rizici

Antropogeni rizici uvjetovani su izričito ljudskim faktorom, a na prostoru Šibensko-kninske županije izdvajaju se požari i tehničko-tehnološke eksplozije. Na prostoru Šibensko-kninske županije evidentirane su 52 pravne osobe pod povećanim nadzorom zbog veće mogućnosti od nastajanja i širenja požara uzrokovanih tehničko-tehnološkim eksplozijama. Većina

lokacija utvrđene su u užim urbanim prostorima gradova Šibenika, Knina, Drniša i Vodica, ali i na dužobalnom prostoru, što osim opasnosti od požara i tehničko-tehnoloških eksplozija, uvjetuje i potencijalnim antropogeno uzrokovanim izljevom štetnih tvari u more.

3.4.3.4. Zagađenost minama

Specifičan oblik antropogenog rizika i onečišćenja tla na prostoru Republike Hrvatske i Šibensko-kninske županije su minski sumnjiva područja, preostala iz Domovinskog rata. Ukupna površina preostalih minski sumnjivih područja na prostoru Šibensko-kninske županije u 2017. g. iznosi 25,96 km² (5,86 % u RH). U usporedbi s drugim županijama, Šibensko-kninska znatno je manje zastupljena minski sumnjivim područjima, no i dalje predstavlja ugrozu ljudskim životima. Najveće ukupne površine minski sumnjivih područja nalaze se na prostorima gradova Drniša (9,80 km²) i Skradina (6,33 km²) te Općine Ružić (6,61 km²).

3.4.3.5. Sustav prevencije rizika u slučaju katastrofa

Procjena rizika od katastrofa za Republiku Hrvatsku temeljni je dokument kojim se na prostoru Republike Hrvatske procjenjuju i analiziraju rizici od katastrofa. Sukladno utvrđenim rizicima, potrebno je unaprijediti i prilagoditi rad županijskog Stožera zaštite i spašavanja kako bi se sustav prevencije rizika pripremio na potencijalne neželjene opasnosti i rizike. God. 2013. donijet je Plan zaštite i spašavanja Šibensko-kninske županije u okviru kojeg su definirane mjere zaštite i spašavanja. Na području Šibensko-kninske županije ustrojene su četiri Javne vatrogasne postrojbe: Šibenik, Knin, Drniš i Vodice. Ukupan broj djelatnika u navedenim ustanovama je 120, a zajedno s još 25 dobrovoljnih vatrogasnih društava, evidentirano je sveukupno oko 400 operativnih vatrogasaca. Opremljenost vatrogasnih postrojbi neophodnom opremom je sve bolja, no i dalje je daleko ispod normi. Preventivne mjere i aktivnosti u sustavu na području Šibensko-kninske županije općenito nisu na potrebnoj razini.

3.4.3.6. Civilna zaštita

Sustav civilne zaštite Šibensko-kninske županije je operativan i efikasan. Šibensko-kninska županija u postojećim dokumentima civilne zaštite ima detaljno razrađene opasnosti i posljedice katastrofa i velikih nesreća te potrebna sredstva za poboljšanje kvalitete sustava za zaštitu i spašavanje.

3.4.4. Zaštita prirode

U ovom poglavlju dan je pregled zaštićenih područja i dijelova ekološke mreže Natura 2000.

3.4.4.1. Zaštićena područja

Na prostoru Šibensko-kninske županije nalazi se cijelom ili dijelom površine 13 zaštićenih područja od čega dva nacionalna parka, dva parka prirode, sedam značajnih krajobraza i dva spomenika prirode. Prostornim planom Šibensko-kninske županije (2017) evidentirano je još 21 područje predviđeno za zaštitu.

NP Krka u cijelosti je smješten na području Šibensko-kninske županije te obuhvaća površinu od 109 km² čime obuhvaća tok rijeke Krke (bez gornjeg toka i ušća). NP Krka je iznimno bogata prirodnom, kulturno-povijesnom i sakralnom baštinom sa suplementarnim sadržajima. Najveći prihod ostvaruje prodajom ulaznica i može se sam financirati. S obzirom na svoj položaj i blizinu gradova Knina, Drniša, Skradina i Šibenika, NP Krka trebao bi biti oslonac turističkog razvoja zaobalja, posebice u kontekstu proširenja ukupne turističke ponude.

NP Kornati prostire se na površini od 216,78 km² i dio je Kornatskog arhipelaga. Unutar granica NP Kornati nalazi se 89 otoka, otočića i hridi. Prirodna osnova Kornata temelji se na geomorfološkim vrijednostima, kopnenoj vegetaciji (antropogenog karaktera), morskoj flori i fauni te oceanografskim specifičnostima. Iako prostor obiluje kulturno-povijesnim lokalitetima atraktivnim za turiste, oni nisu u dovoljno mjeri turistički valorizirani i uređeni za posjete turista.

3.4.4.2. Ekološka mreža Natura 2000

Na području Šibensko-kninske županije definirana su 66 lokaliteta ekološke mreže koja obuhvaćaju 50,02 % kopnenog teritorija i 15,41 % obalnog mora, što znači da se više od polovice ukupne površine županije nalazi unutar ekološke mreže Natura 2000.

3.4.5. Brownfield područja

Na području županije utvrđene su tri brownfield lokacije napuštenih industrijskih objekata: TEF-Šibenik, prostor DIV-Knin te prostor bivše Tvornice aluminija Lozovac. Sve navedene lokacije obilježene su neprimjerenim gospodarenjem proizvodnim otpadom koje svojim stanjem predstavljaju realnu opasnost za okoliš i zdravlje stanovništva stoga je nužna njihova hitna sanacija. U narednom razdoblju potrebno je pripremiti prostornoplansku dokumentaciju

i srediti imovinskopravne odnose nad utvrđenim lokalitetima kako bi se ostvario potpuni potencijal brownfield investicija u Šibensko-kninskoj županiji.

3.4.6. Primarna infrastruktura

Analiza primarne infrastrukture obuhvaća analizu vodnogospodarskog sustava (analiza sustava vodoopskrbe i odvodnje), analizu energoopskrbnog sustava te analizu sustava gospodarenja otpadom.

3.4.6.1. Vodoopskrba

Sustav javne vodoopskrbe u Šibensko-kninskoj županiji organiziran je u sedam vodoopskrbnih sustava kojima upravljaju lokalna komunalna društva, od kojih je najveće i najvažnije Vodovod i odvodnja d.o.o. Šibenik. Postotak priključenosti stanovništva Šibensko-kninske županije na sustave javne vodoopskrbe je 85%, dok je prosjek Republike Hrvatske 75%. Jedan od glavnih problema županijske vodoopskrbe su gubici vode koji u prosjeku iznose oko 50 %, a rješavanje tog problema zahtijeva znatna ulaganja kojima bi se trebala osuvremeniti vodoopskrbna mreža. Gubici vode u razvijenim zemljama EU iznose 15-20%.

3.4.6.2. Odvodnja

Stanje na području javne odvodnje je lošije nego u kontekstu vodoopskrbe. Postotak priključenosti stanovništva na sustav javne odvodnje na području županije prema podacima komunalnih poduzeća Šibensko-kninske županije 2015. g. varira između 28 % (Rogoznica) i 60 % (Šibenik), dok na gotovo cijelom prostoru zaobalja nema organizirane kanalizacijske infrastrukture. Čak u trinaest JLS-a sustav javne odvodnje nije izgrađen, već se otpadne vode ispuštaju u prijemnike (more, tekućice, jezera, tlo). Problem ispuštanja otpadnih voda bez pročišćavanja ima višestruke negativne učinke koji se odražavaju na kvalitetu okruženja lokalnog stanovništva, ali i na turistički doživljaj destinacije. U okviru sustava javne odvodnje Šibensko-kninske županije postoje svega četiri uređaja za pročišćavanje otpadnih voda i nalaze se u Šibeniku, Skradinu, Rogoznici i Golubiću.

3.4.6.3. Energetska infrastruktura

Prema Popisu stanovništva 2011. g., gotovo sva kućanstva na području županije su priključena na električnu infrastrukturu. Postojeća elektroenergetska infrastruktura Šibensko-kninske županije svojim kapacitetima zadovoljava energetske potrebe. Elektrodistribucijska mreža

distributivnog područja Šibenik sastoji se od 1.122 trafostanice i 7.100 km električne mreže na koju je priključeno 84.924 obračunskih mjernih mjesta. Postojeće stanje elektrodistributivne mreže i ostalih transformatorskih stanica s aspekta kvalitete opskrbe električnom energijom s obzirom na izgrađenost i kapacitete prijenosne mreže na području Drniša i Knina je zadovoljavajuće, dok je najveći problem priobalno područje te jugoistočni dio grada Šibenika. Plinska distributivna mreža je još u razvoju, te nije na zadovoljavajućoj razini, kao ni smanjenje korištenja konvencionalnih energenata u prometu i industriji.

3.4.6.4. Energetska infrastruktura obnovljivih izvora energije

Energetski potencijal županije leži u obnovljivim izvorima energije (vodi, vjetru, suncu i biomasi). Veće količine energije za sada proizvode hidroelektrane i vjetroelektrane. Raspoloživi potencijal energije vjetra u Šibensko-kninskoj županiji procijenjen je na 250 MW, dok je prosječna godišnja ozračenost na području županije 1,45 MW/m². Moguća godišnja proizvodnja hidroenergije iznosi 554 MWh. Od lokalnih izvora energije koristi se još samo ogrjevno drvo u kućanstvima. Solarna energija, za sada se koristi samo sporadično kao dodatni izvor u kućanstvima, gospodarstvu i sl. Pri tomu je najzastupljenija uporaba termičkih solarnih kolektora za pripremu tople vode. Na električnu distributivnu mrežu distribucijskog područja Šibenik priključene su 4 hidroelektrane u vlasništvu HEP-a te jedna privatna HE, šest vjetroelektrana te 18 solarnih elektrana. U Prostornom planu Šibensko-kninske županije (2017) određena su područja za istraživanje mogućeg smještaja još 4 hidroelektrana. Šest vjetroelektrana u pogonu na području Šibensko-kninske županije su ukupne snage 125,7 MW. Šibensko-kninska županija je jedna od pet županija Republici Hrvatskoj na čijem se teritoriju nalaze vjetroelektrane u pogonu s instaliranih 28,0 % ukupne snage svih vjetroelektrana u pogonu Republike Hrvatske. Uz proizvodnju vjetroelektrana koja se procjenjuje na oko 180 GWh godišnje te iz hidroelektrana od 100-190 GWh godišnje Šibensko-kninska županija može zadovoljiti 70-90 % vlastitih potreba za električnom energijom.

3.4.6.5. Gospodarenje otpadom

Na području Šibensko-kninske županije je u 2017. g. evidentirano ukupno devet službenih odlagališta otpada od kojih su trenutno aktivna četiri. Prostornim planom Šibensko-kninske županije (2017) predviđena je sanacija šest odlagališta otpada. Nakon sanacije, odlagališta je potrebno odmah zatvoriti te neregulirani otpad prevoziti na odlagalište „Bikarac“ koje je u fazi uspostave županijskog centra za gospodarenje otpadom. Osim navedenog, potrebno je sanirati i sva divlja odlagališta otpada na prostoru Šibensko-kninske županije. Cjelokupan

centar za gospodarenje otpadom Bikarac još je u fazi izgradnje, a sama provedba projekta predviđena je na četiri faze, od kojih su do sad provedene dvije.

Generalni trend ukazuje na kontinuiranu stopu smanjenja ukupne količine skupljenog otpada, a takav trend je moguće očekivati i u narednom razdoblju. Na području većine JLS Šibensko-kninske županije osigurana je stopostotna uključenost kućanstava u organizirani odvoz otpada. Analizom prostorne distribucije količine miješanog komunalnog otpada u odnosu na broj stanovnika moguće je utvrditi visoke udjele na cijelom prostoru priobalja. Na području županije je 2017. g. evidentirano ukupno 164 ilegalna odlagališta otpada. Najveći broj ih je na području Grada Šibenika, Grada Knina i Općine Unešić.

3.4.7. Prometna infrastruktura

U kontekstu prometne infrastrukture analiziran je kopneni (cestovni i željeznički), pomorski i zračni promet, s naglaskom na javni prijevoz i pješačko-biciklističku infrastrukturu.

3.4.7.1. Cestovni promet

Ukupna duljina javnih razvrstanih cesta na području Šibensko-kninske županije iznosi 1.140 km od čega se većina odnosi na županijske ceste. Prosječna gustoća nacionalne cestovne mreže 2016. g. iznosila je 472 m/km², dok je taj pokazatelj za Šibensko-kninsku iznosio 382 m/km² što ukazuje na slabiju prometnu razgranatost čemu je uzrok specifična konfiguraciju terena i neravnomjerna naseljenost. Najvažnija prometna okosnica Šibensko-kninske županije je autocesta A1 koja ima velik socioekonomski i razvojni značaj. Uz autocestu veliko značenje imaju državne i županijske ceste koje omogućuju longitudinalnu povezanost u županiji. U Prostornom planu Šibensko-kninske županije (2017) planirana je gradnja brze ceste Šibenik-Drniš-Knin-granica BiH (s obilaznicama gradova Knina i Drniša) koja bi povećala kvalitetu prometne mreže i omogućila bolju prometnu povezanost zaobalja s priobaljem, ali i omogućila bolji protok prometa od Šibenika do granice s BiH. Problem unutar postojeće cestovne prometne mreže je nedostatak adekvatnih prometnih pravaca na kontinentalnom dijelu županije. Lokalne ceste u županiji uglavnom su asfaltirane, ali postoji značajan broj neasfaltiranih cesta što znatno otežava pristup udaljenijim naseljima. S obzirom na turistički karakter Županije i činjenicu kako Jadranska turistička cesta (D8) prolazi kroz obalne JLS-e s važnim turističkim destinacijama, tijekom ljetne sezone javlja se udvostručenje prosječnog ljetnog dnevnog prometa uslijed čega dolazi do problema protočnosti prometa. Na području cijele županije, pa tako i Grada Šibenika, ne postoje javne garaže, a sam broj parkirališnih

mjesta nije dostatan i nepovoljnog je prostornog razmještaja. Generalni trend ukazuje na smanjenje broja stradalih osoba u prometu u Šibensko-kninskoj županiji.

3.4.7.2. Željeznički promet

Postojeći željeznički prometni sustav Šibensko-kninske županije je u vrlo lošem, zastarjelom infrastrukturnom stanju te nema dostatne kapacitete za odvijanje željezničkog prometa većih proporcija i većih brzina. Cjelokupna željeznička mreža u županiji je jednokolosiječna i neelektrificirana te je ispod nacionalnih i europskih standarda. Rezultat lošeg stanja infrastrukture očituje se i u slabom interesu lokalnog stanovništva za korištenjem željezničkog prometa. Ukupna duljina željezničke mreže Šibensko-kninske županije iznosi 147 km od čega se 144 km koristi za trenutni putnički promet.

3.4.7.3. Pomorski promet

Glavno čvorište pomorskog prometa je luka Šibenik kao luka otvorena za javni promet od međunarodnog značaja. Na prostoru Šibensko-kninske županije, osim glavne luke Šibenik, djeluju i dvije luke županijskog značaja, 23 luke lokalnog značaja te 19 luka nautičkog turizma. Prostornim planom Šibensko-kninske županije (2017) planirana je realizacija još šest luke lokalnog značaja i tri luke nautičkog turizma. Glavnina pomorskog prometa u županiji orijentirana je na luku Šibenik koja je smještena u zaštićenom Šibenskom zaljevu. Međutim, uski Kanal sv. Ante koji spaja Jadransko more i Šibenski zaljev obilježen je problemom prostorne limitiranosti što povećava vrijeme plovidbe i utječe na frekventnost regionalnog prometa. Povećanju broja putnika u Luci Šibenik doprinosi jačanje turističkih kretanja na šibenskim otocima, ali i novi pomorsko-putnički terminal koji omogućuje veće kapacitete prometa. Prema podacima DZS-a o količini pomorskog teretnog prometa, u luci Šibenik je 2015. g. pretovareno ukupno 459.770 tona tereta što je smanjenje količine za 28,8 % u odnosu na 2010. g. Šibenska luka specijalizirana je za pretovar metalnih rudača i ostalih rudarskih proizvoda koji čine čak 97,9 % ukupne količine pretovarenog tereta 2015. g.

Kapacitet postojećih nautičkih luka Šibensko-kninske županije, prema podacima DZS-a, obuhvaćaju 716.812 m² površine akvatorija što je 19,8 % nacionalne površine nautičkog akvatorija. Kapacitet luka je iznad prosjeka Republike Hrvatske.

3.4.7.4. Zračni promet

Na prostoru Šibensko-kninske županije ne postoji infrastruktura zračnog prometa pa se zračni promet odvija preko dviju obližnjih zračnih luka: Zračne luke Split i Zračne luke Zadar. Prostornim planom Šibensko-kninske županije predviđena je izgradnja zračne luke Pokrovnik

u blizini Drniša, no njena realizacija je upitna kroz dugoročno razdoblje. Poseban oblik zračnog prometa omogućuju heliodromi koji su trenutno u Šibensko-kninskoj županiji namijenjeni hitnim intervencijama, a nalaze se u Šibeniku i u Kninu. Prostornim planom Šibensko-kninske županije (2017) predviđena je i gradnja pet novih heliodroma, uglavnom na otocima gdje pružaju sigurnost brzog interventnog prijevoza lokalnom stanovništvu.

3.4.7.5. Javni gradski prijevoz

Javni gradski prijevoz posjeduje tek Grad Šibenik u okviru javnog autobusnog prijevoza, no stanje je vrlo loše te ne zadovoljava nacionalne i europske standarde. Autobusni kolodvor u Šibeniku nema dostatne kapacitete za gradski, prigradski i županijski javni prijevoz, a sama lokacija u središtu grada onemogućuje infrastrukturno proširenje. Nedostatak javnog prijevoza u većem dijelu zaobalja ukazuje na prometnu marginaliziranost prostora što dodatno smanjuje njegov potencijal za revitalizaciju.

3.4.7.6. Pješačko-biciklistička infrastruktura

Korištenje bicikla kao gradskog prijevoznog sredstava vrlo je malo zastupljeno na prostoru Šibensko-kninske županije. Prema podacima Master plana održive urbane mobilnosti Grada Šibenika, svega 17,2 % ispitanika provedene ankete koristilo je bicikl kao prijevozno sredstvo, dok je svega 0,6 % ispitanika koristilo sustav javnih gradskih bicikala. Do 2016. g. u Šibensko-kninskoj županiji uređeno je 45 biciklističkih putova i staza duljine 725,4 km.

3.4.7.7. Intermodalna infrastruktura

Zbog problema zastarjelog i neodgovarajućeg sustava javnog gradskog prijevoza Grada Šibenika potrebna je uspostava intermodalnog autobusnog i brodskog javnog prijevoza temeljenog na inovativnim i ekološkim rješenjima. Intermodalni potencijal moguće je unaprijediti na prostoru Luke Šibenik.

3.4.8. Širokopojasna infrastruktura

U Šibensko-kninskoj županiji pristup internetu putem osnovne širokopojasne infrastrukture dostupan je 91,9 % stanovništva, no svrstava se među županije sa slabijom dostupnošću.

Mobilni pristup internetu brzinama većim od 2 Mbit/s moguć je na 91,26 % ukupnog kopnenog prostora županije što omogućuje pristup internetu lokalnom stanovništvu i turistima bez fiksne širokopojasne infrastrukture. Na čak 80,81 % teritorija Šibensko-kninske

županije moguć je mobilan pristup širokopojasnoj mreži preko više operatera, dok je samo jednim operaterom pokriveno područje od 10,45 % Županije. Potpuna nedostupnost mobilnim mrežama javlja se na 8,74 % teritorija Šibensko-kninske županije, a prije svega se to odnosi na prostor nacionalnih parkova Kornati i Krka, prostor planine Dinara te djelomična nepokrivenost u sjeveroistočnim JLS-ima. Mobilan pristup širokopojasnoj mreži brzinama većim od 30 Mbit/s javlja se na svega 55,60 % ukupne kopnene površine.

Prema posljednjim dostupnim podacima Hrvatske regulatorne agencije za mrežne djelatnosti, 2016. g. je u Šibensko-kninskoj županiji evidentirano kako 51,73 % kućanstava ima spojen širokopojasni pristup na nepokretnu mrežu brzine 2 Mbit/s ili više što je manje od prosjeka Republike Hrvatske koji iznosi 55,82 %. Na temelju prostorne analize podataka, uočljiva je velika razlika između priobalnog dijela županije koji ima znatno veće udjele priključenosti kućanstava na širokopojasnu mrežu, za razliku od zaobalnog dijela gdje je evidentirana iznimno niska priključenost.

3.5. OKVIR UPRAVLJANJA RAZVOJEM

Upravljanje razvojem na regionalnoj razini u nadležnosti je Šibensko-kninske županije i jedinica lokalne samouprave, a Javna ustanova Razvojna agencija Šibensko-kninske županije daje im različite vidove potpore. Osim Razvojne agencije, županiji su na raspolaganju i stručni kapaciteti Hrvatske gospodarske komore, Hrvatske obrtničke komore i Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, te različitih nevladinih organizacija.

Šibensko-kninska županija se u kontekstu razvojnog stanja može okarakterizirati slabijom razvijenošću, pri čemu je potrebno napomenuti kako ipak postoji pozitivan trend u vidu porasta indeksa razvijenosti. U razdoblju 2011.-2016. g. prihodi proračuna Šibensko-kninske županije povećali su se za 3,4 %, dok su se ukupni prihodi Šibensko-kninske županije i JLS u njezinom obuhvatu, također povećali za 16,7 %. Potrebno je primijetiti kako gotovo sve JLS bilježe porast proračunskih prihoda u promatranom razdoblju, osim Grada Knina, Općine Bilice, Općine Biskupija i Općine Cijlpane koji su zabilježili pad.

U 2016. g., upravna tijela Šibensko-kninske županije i jedinice lokalne samouprave zapošljavala su ukupno 367 službenika. Najveći broj je pritom zabilježen u upravnim tijelima Šibensko-kninske županije (77), dok među JLS-ima prednjači Grad Šibenik sa 102 zaposlena službenika. Za koordinaciju pripreme i provedbe Županijske razvojne strategije, od navedenih institucija najznačajnija je Javna ustanova Razvojna agencija Šibensko-kninske županije koja

obnaša funkciju regionalnog koordinatora, sukladno Zakonu o regionalnom razvoju (NN 147/14, 123/17). Većina JLS također priprema i provodi lokalne strateške dokumente. Grad Šibenik je 2011. usvojio Strategiju razvoja Grada Šibenika, a u izradi su razvojne strategije gradova Knina, Drniša i Vodica, te općina Primošten, Pirovac i Promina. U narednom razdoblju Šibensko-kninske županija će nastaviti suradnju s JLS-ima koja pridonosi realizaciji projekata koje ne mogu financirati pojedinačne uprave. Nadalje, tu su i različite druge institucije, kao što su strukovne komore, komunalna društva, lokalne akcijske grupe, Hrvatski zavod za zapošljavanje, turističke zajednice, osnovne i srednje škole, Veleučilišta u Šibeniku i Kninu, poduzetničke potporne institucije, organizacije civilnog društva, nacionalne agencije i resorna ministarstva, te niz drugih javnih ustanova i trgovačkih društava koja obavljaju određene funkcije na području jedne ili više jedinica lokalne samouprave (komunalna djelatnost, kultura, obrazovanje i sl.).

Analiza gospodarstva pokazala je kako je u Šibensko-kninskoj županiji 2014. g. djelovalo ukupno 2.107 poduzeća i 2.985 obrta. U recentnim godinama zabilježen je porast broja obje skupine gospodarskih subjekata što ukazuje na sve veći broj potencijalnih dionika u gotovo svim djelatnostima gospodarstva koji mogu sudjelovati kao akteri razvoja prostora i provođenja razvojnih projekata. Nedostatak predstavlja činjenica kako je najveći broj njih koncentriran u priobalnom dijelu županije.

Prema podacima Registra udruga u 2017. g. na području Šibensko-kninske županije ukupno su djelovale 1.344 udruge. Analizom udruga prema području djelovanja uočena je prevlast sportskih i kulturnih udruga. Međutim, potrebno je ukazati i na značajan broj udruga kojima je glavno područje djelovanja „gospodarstvo“, „zaštita okoliša i prirode“, „socijalna djelatnost“ te „obrazovanje, znanost i istraživanje“. Na razini JLS, najveći broj udruga je očekivano zabilježen u Gradu Šibeniku dok u preostalim gradovima/općinama, iako malobrojnije, imaju vrlo važnu ulogu u promoviranju lokalnog civilnog društva.

Osnovna obilježja različitih oblika udruživanja hrvatskog civilnog sektora su neovisnost, dobrovoljnost i pluralizam. U tom smjeru razvija se civilni sektor Šibensko-kninske županije u kojem udruge aktivno djeluju u svrhu realizacije vlastitih programa te sudjelovanjem u projektima koji su u interesu šire društvene zajednice. Njihova visoka uključenost i participacija u društvenoj zajednici ukazuje kako imaju potrebnu solidarnost u akcijama, promociji i razvoju novih vrijednosti, razumijevanje za društveni kontekst i sektor u kojem djeluju te spremnost za učenje i aktivno suočavanje s problemima. Potrebno je i dalje poticati građane na uključivanje u civilni sektor u svrhu kreiranja društvenih promjena temeljenih na

aktivnom građanstvu, ali i podizati kvalitetu povezanosti i zajedničkog djelovanja organizacija civilnog društva kroz razvijanje dijaloga s javnim i privatnim sektorom.

3.6. SPECIFIČNA ŽUPANIJSKA PODRUČJA

Županijsko središte Šibensko-kninske županije je Grad Šibenik koji je prema Popisu stanovništva 2011. ujedno i najveći Grad s ukupno 46.332 stanovnika, odnosno 42,4 % ukupnog stanovništva Županije. U razdoblju 2010.-2014. god. u Šibeniku je rođeno 1.947 osoba, a umrlo njih 2.607, prema čemu je u navedenom periodu prirodno kretanje bilo negativno (-660). Grad Šibenik ima iznadprosječan broj visokoobrazovnog stanovništva (17,7 %) u odnosu na prosjek RH (16,4%), a posebno u odnosu na prosjek cijele Šibensko-kninske županije od 13,2 %. Šibenik je i gospodarski centar Županije te se na njegovom području nalazi polovica od ukupno registriranih poduzeća u Šibensko-kninskoj županiji. Iako ne postoji izračun BDP-a po JLS-ima, pretpostavlja se kako BDP grada Šibenika čini preko polovice ukupnog BDP-a Županije. Kada je riječ o broju zaposlenih, 45,0 % svih zaposlenih u županiji radi na području Grada Šibenika. Specifičnost Grada Šibenika u ovom kontekstu se očituje i kroz znatno veći broj bivših industrijskih (brownfield) područja i napuštenih prostora u odnosu na druga područja Županije, a koji predstavljaju znatne potencijale za reaktivaciju ili stavljanje u novu gospodarsku ili društvenu funkciju. Razvoj Šibenika potrebno je planirati i provoditi sukladno njegovoj funkciji i značenju u okviru Županije, pri čemu je potrebno uzeti u obzir sve njegove specifičnosti koje se tiču položaja te društvenih i gospodarskih obilježja. Kako bi se pozitivni razvojni impulsi koji se šire iz Šibenika mogli početi snažnije osjećati i u ostalim dijelovima Šibensko-kninske županije, nužno je unaprijediti prvenstveno prometnu povezanost, ali i suradnju i jačanje komunikacije s ostalim JLS-ima i razvojnim akterima.

Jedinice lokalne samouprave na razini Šibensko-kninske županije koje pripadaju prvoj skupini razvijenosti su: Kistanje, Biskupija i Cijlžane. U drugu skupinu spadaju: Ervenik, Ružić, Knin, Skradin, Unešić, Kijevo, Drniš i Promina. Ovi JLS-ovi su ujedno područja koja spadaju u tzv. potpomognuta područja. Također, ovi JLS-ovi su bili okupirani za vrijeme Domovinskoga rata, te su pretrpjeli ogromne gospodarske štete. Navedene JLS su 2011. g. imale ukupno 38.084 stanovnika ili 34,8 % ukupno stanovništva županije. Ukupna površina tih gradova ili općina je 2.134,61 m², odnosno te JLS obuhvaćaju 71,5 % površine županije. Shodno navedenom, prostorna gustoća stanovništva je iznosila 17,84 stanovnika po km², što je znatno ispod županijskog prosjeka. Kada gledamo prosječnu starosnu dob stanovnika na nerazvijenom

području županije, onda govorimo o prosječno najstarijem području u Republici Hrvatskoj. Prema podacima DZS-a, od deset najstarijih JLS-a, šest ih dolazi iz Šibensko-kninske županije i sve te jedinice se nalaze na navedenom području (Civljane, Ervenik, Biskupija, Unešić, Promina i Kijevo). Stanovnika s teškoćama u obavljanju svakodnevnih aktivnosti na navedenom području je bilo 8.534, odnosno 37,55% takvih osoba u županiji, od kojih je 3.375 trebalo pomoć druge osobe, a 2.498 koje su koristile pomoć drugih osoba.

Šibensko-kninska županija obuhvaća 285 otoka, otočića i nadmorskih grebena, od kojih je sedam stalno naseljenih otoka (Zlarin, Žirje, Prvić, Kaprije, Krapanj, Murter i Kornati). Na naseljenim otocima, prema Popisu stanovništva iz 2011. godine, živjelo je ukupno 6.012 stanovnika. Gospodarska djelatnost na otocima je uvelike orijentirana na turizam, te je iz tog razloga za očekivati kako će se i u budućnosti razvoj tih područja temeljiti na turizmu. Veliki potencijal za razvoj otoka predstavlja nautički turizam gdje je najatraktivnije otočje zapravo jedan od dva županijska nacionalna parka, Nacionalni park Kornati. Općenito, ono što je bitno za unaprjeđenje na području otoka obuhvaća osiguranje brzih i češćih brodskih linija, kao i kvalitetna i kontinuirana zdravstvena skrb.

4. REZULTATI PROVOĐENJA PRIJAŠNJIH STRATEGIJA

Šibensko-kninska županija je u posljednjih nekoliko godina izradila niz strateških dokumenata među kojima najvažnije mjesto zauzimaju:

- Regionalni operativni program (ROP) Šibensko-kninske županije 2004. – 2011.
- Razvojna strategija Šibensko-kninske županije 2011. – 2013. (2017.)

Regionalni operativni program Šibensko-kninske županije 2004. – 2011.

Šibensko-kninska županija posjeduje dugogodišnju tradiciju strateškog planiranja i suradnje s Europskom unijom. Sustavno i integrirano strateško planiranje razvoja Šibensko-kninske županije započelo je 2004. godine izradom Regionalnog operativnog programa (ROP) koji je revidiran i usvojen 2006. godine. Regionalni operativni program Šibensko-kninske županije rađen je na temelju primjera dobre prakse strateškog planiranja unutar Europske unije. Prva generacija strateških planova usustavila je praksu participativnog strateškog planiranja, odnosno izrade razvojne strategije po principu partnerstva i ravnopravnog uključivanja svih relevantnih dionika u njenu izradu i provedbu.

Regionalni operativni program Šibensko-kninske županije izrađen je za razdoblje 2004.-2011. godine te je po prvi puta definirao županijsku viziju, ciljeve, prioritete i mjere te time stvorilo podlogu za izradu konkretnih razvojnih projekata. Kao podloga za izradu projekata poslužile su razne stručne studije, elaborati i analize, kao što su Rudarsko-geološka studija Šibensko-kninske županije, Plan navodnjavanja Šibensko-kninske županije, Master i marketing plan razvoja turizma, Programske osnove nautičkog turizma, Razvitak marikulture na ušću rijeke Krke, Održivi razvoj otoka Šibensko-kninske županije, Potencijali i ograničenja razvoja područja od posebne državne skrbi Šibensko-kninske županije, Projekt sadnje dugogodišnjih nasada, Plan gospodarenja otpadom, Plan intervencija u zaštiti okoliša, Projekt plinifikacije Šibensko-kninske županije. Izmjenama i dopunama Prostornog plana Županije, te donošenjem prostornih planova uređenja gradova i općina, osigurani su preduvjeti za realizaciju projekata.

S ciljem provođenja politike ravnomjernog razvoja cijele Šibensko-kninske županije, u Regionalnom operativnom programu posebno su definirani prioritete i mjere za otoke, obalu i zaleđe. Za sva tri područja stvoreno je 27 mjera. Unatoč problemima uzrokovanim nemogućnostima izrade adekvatne projektne dokumentacije, neriješenih imovinsko-pravnih odnosa i nedostatka financijskih sredstava za realizaciju razvojnih projekata, rezultat

Regionalnog operativnog programa bio je vidljiv u smanjenju broja nezaposlenih, povećanju županijskog BDP-a i stvorenim preduvjetima za realizaciju novih projekata. Poseban efekt bio je vidljiv u izgrađenim gospodarskim zonama u Šibeniku, Drnišu, Vodicama i Skradinu, dok su poduzetnicima pružene nove mogućnosti financiranja (povoljniji krediti, jamstva).

Realizirana je mjera "Revitalizacija tradicionalne poljoprivrede", zahvaljujući kojoj su uspostavljene nove poljoprivredne površine i nasadi vinove loze, maslina i voćaka. Poljoprivrednicima su bile na raspolaganju dvije kreditne linije, koje su, osim za poljoprivrednu proizvodnju, korištene i za razvoj agroturizma. Od infrastrukturnih projekata najviše sredstava uloženo je u rekonstrukciju i modernizaciju nerazvrstanih županijskih cesta te u vodoopskrbu i sustave odvodnje. Završena je cesta koja spaja Luku Šibenik s priključkom na autocestu, a završen je i tunel na budućoj brzjoj cesti Šibenik – Drniš – Knin – granica BiH. Od vodoopskrbnih sustava i sustava odvodnje najvažnija je izgradnja kolektora u Šibeniku i završetak radova na sustavima odvodnje u gradovima Kninu i Drnišu.

Od 2006. do 2011. znatna sredstva uložena su u izgradnju i opremanje Zavoda za javno zdravstvo, odjela Opće bolnice Šibenik i Doma za smještaj nemoćnih i starijih osoba u Oklaju. Izgrađene su osnovna škola u Rogoznici, te Tehnička, Industrijsko-obrtnička i Srednja strukovna škola u Šibeniku.

Osnovana je Javna ustanova za upravljanje zaštićenim područjima i drugim zaštićenim dijelovima prirode Šibensko-kninske županije - Priroda. Počela je izgradnja Regionalnog centra za gospodarenje otpadom Bikarac, za čiju su realizaciju korištena i sredstva iz EU fondova. U tijeku je realizacija projekta plinifikacije županije, koja će, osim podizanja konkurentnosti gospodarskih subjekata, izravno utjecati na standard stanovništva, a polučit će i ekološke efekte jer se očekuje da će dva najveća potrošača energenata koja zagađuju okoliš (GIRK Kalun i Knauf) u proces proizvodnje uvesti zemni plin.

Razvojna strategija Šibensko-kninske županije 2011. – 2013. (2017.)

Usvajanjem starog Zakona o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (NN 153/09), stare Strategije regionalnog razvoja Republike Hrvatske 2011. – 2013. (2010) te Pravilnika o obveznom sadržaju, metodologiji izrade i načinu vrednovanja županijskih razvojnih strategija (NN 53/10), pokrenut je sustavan proces planiranja razvoja na razini županija u Republici Hrvatskoj. U svim županijama u Hrvatskoj izrađene su županijske razvojne strategije za razdoblje 2011.-2013. godine. Razvojna strategija Šibensko-kninske županije izrađivala se tijekom 2010. godine, a usvojena je na županijskoj skupštini u svibnju 2011. godine.

Temeljem naputaka Ministarstva regionalnog razvoja i fondova Europske unije, produljeno je trajanje svih županijskih razvojnih strategija do usvajanja nove razvojne strategije.

S obzirom kako se vremensko razdoblje Regionalnog operativnog programa djelomično poklapa s vremenskim razdobljem izrade Razvojne strategije Šibensko-kninske županije 2011.-2013., nije se provela potpuna procjena učinaka provedbe Regionalnog operativnog programa nego je Razvojna strategija, kao njegov slijednik, poslužila za ažuriranje podataka te revidiranje određenih ciljeva i prioriteta, a na tragu aktualnih razvojnih izazova. Ciljevi novog strateškog dokumenta Razvojne strategije Šibensko-kninske županije glasili su:

- Konkurentno gospodarstvo bazirano na stranim i domaćim ulaganjima u turizam i prateće usluge, tradicionalnoj poljoprivredi i industriji temeljenoj na inovacijama i naprednim tehnologijama u gospodarstvu
- Brži razvoj potpomognutih područja
- Razvoj komunalne i javne infrastrukture za uravnotežen gospodarski razvoj i očuvanje i zaštita okoliša radi podizanja kvalitete života
- Razvoj kompetentnih i zapošljivih ljudskih resursa i jačanje socijalne uključenosti

Osim toga, definirane su i dvije horizontalne mjere:

- Razminiranje
- Priprema projekata koji će se kandidirati za eksterne izvore financiranja, uključujući sredstva EU

Jedna od novina Razvojne strategije u odnosu na Regionalni operativni program je uspostava Baze razvojnih projekata koji su evaluirani temeljem postavljenih strateških ciljeva, prioriteta i mjera. Sukladno Zakonu o regionalnom razvoju Republike Hrvatske, radi učinkovitog planiranja i praćenja provedbe politike regionalnog razvoja, ustrojila se Središnja elektronička baza razvojnih projekata koju ustrojava i vodi nadležno ministarstvo za regionalni razvoj. Obveznici upisa podataka u središnju bazu su regionalni koordinatori koji vode županijsku bazu razvojnih projekata. Nositelji razvojnih projekata dužni su dostavljati sve podatke o razvojnim projektima prema regionalnim koordinatorima. Putem središnje i županijske baze razvojnih projekata prate se inicijative svih razina: središnje, regionalne i lokalne, a odabir za financiranje bit će temeljen na kvaliteti i pripremljenosti projekata.

Uvela se i obveza godišnjeg izvještavanja nadležnom ministarstvu za regionalni razvoj. Radi praćenja učinaka politike regionalnog razvoja, Županija mora pratiti slijedeće osnovne skupine pokazatelja:

- Stupanj ostvarenja utvrđenih ciljeva prioriteta i mjera;

- Ostvarene rezultate i učinke na razvoj;
- Učinkovitost i uspješnost u korištenju financijskih sredstava;
- Ostvarenje prema utvrđenom financijskom okviru;
- Sudjelovanje i doprinos partnerstva.

Akcijski plan Razvojne strategije Šibensko-kninske županije nije jasno definirao planirana sredstva za provedbu Strategije, kao ni financijski okvir s jasno naznačenim odgovornostima i financijskim alokacijama, stoga je onemogućena precizna analiza provedbe prethodne Strategije. Jedan od glavnih problema bivše Strategije vidljiv je u nejasno definiranim pokazateljima provedbe Strategije zbog čega nije moguća jasna analiza rezultata provođenja Razvojne strategije Šibensko-kninske županije. Stoga je u ovoj strategiji, taj problem potrebno riješiti jasnim definiranjem strateškog i financijskog okvira, kao i jasnih pokazatelja. Najviše sredstava je planirano i ostvareno za provedbu mjera vezanih uz izgradnju komunalne infrastrukture, slijede mjere vezane uz gospodarstvo, društvene djelatnosti, zaštitu prirode i okoliša, razvoj institucija i ljudski potencijali.

Osnovni izazov koji će trebati usvojiti do 2020. bit će upravo povezivanje proračuna sa strateškim dokumentima (županijskim razvojnim strategijama, planovima ukupnog razvoja jedinica lokalne samouprave, akcijskim planovima i sl.), odnosno izvršenje proračuna povezati s provedbom mjera strateških dokumenata.

Izvještaji Razvojne strategije Šibensko-kninske županije ukazali su na probleme u provedbi, koje je također potrebno riješiti u sljedećem provedbenom razdoblju:

- sporo donošenje prostorno-planske dokumentacije
- slaba koordinacija regionalnog razvoja s nacionalnog i županijskog nivoa
- sporo rješavanje imovinsko-pravnih odnosa
- nedovoljna iskorištenost postojećih stručnih kadrova zbog slabe koordinacije između niza raznih institucija
- potreba za jačanjem partnerstava i suradnje između jedinica lokalne (regionalne) samouprave, gospodarskih subjekata, znanstvene zajednice, socijalnih partnera i organizacija civilnog društva, jer sinergija raznolikih resursa omogućuje osmišljavanje inovativnijih projekata s širim djelokrugom učinaka te značajnija financijska ulaganja

Zaključci prethodnih strategija nameću mogućnosti unaprjeđenja upravljanja u budućem razvojnom razdoblju:

- prilagodba financijskih instrumenata trendovima u provedbi projekata (npr. kod projekata sufinanciranih iz europskih fondova, nedostaju pozajmice za provedbu projekata do isplate europskih sredstava)
- povezivanje proračuna sa strateškim dokumentima (županijskim razvojnim strategijama, planovima ukupnog razvoja jedinica lokalne samouprave, akcijskim planovima i sl.), odnosno izvršenje proračuna s provedbom mjera strateških dokumenata
- više iskoristiti mogućnosti koje pruža suradnje između općina, gradova i županija
- daljnje jačanje partnerstva i suradnje između jedinica lokalne (regionalne) samouprave, gospodarskih subjekata, znanstvene zajednice, socijalnih partnera i organizacija civilnih društva, na čemu se temelji politika regionalnog razvoja
- unaprijediti povezanost planova ulaganja državnih tvrtki s provedbom županijskih razvojnih strategija, odnosno Razvojnom strategijom Šibensko-kninske županije (prije svega snažnijim uključivanjem državnih tvrtki u rad Partnerskog vijeća Županije)
- određivanje odgovornosti za provedbu pojedinih mjera zajedno sa strukturiranjem planiranih financijskih alokacija po pojedinoj mjeri, odnosno povećanje financijske transparentnosti i određivanje načina financiranja pojedinih mjera provedbe
- Razvojna strategija Šibensko-kninske županije za sljedeće programsko razdoblje, zajedno s Akcijskim planom provedbe, mora biti usklađen s lokalnim i županijskim proračunima i s Planom razvojnih programa kao poveznicom između lokalnog i županijskog proračuna i strateških razvojnih dokumenata
- daljnje jačanje administrativnih kapaciteta nositelja provedbe Razvojne strategije Šibensko-kninske županije.

5. PREPOZNAVANJE RAZVOJNIH POTREBA I POTENCIJALA (SWOT ANALIZA)

Rezultati analize stanja kvalitativno su analizirani u kontekstu identificiranja razvojnih potreba i potencijala u svrhu usmjeravanja izrade strateškog okvira. Korištena je metoda SWOT analize koja prepoznaje razvojne snage, slabosti, prilike i prijetnje. Metodologija izrade SWOT analize prikazana je u poglavlju 1.3. Metodologija identifikacije razvojnih potreba i potencijala.

5.1. Analiza prednosti, slabosti, prilika i prijetnji za društvo

RAZVOJNI POTENCIJALI	RAZVOJNE POTREBE
Prednosti	Slabosti
<p>Demografija</p> <ul style="list-style-type: none"> - dulji životni vijek od nacionalnog prosjeka <p>Stanovanje i stambeni fond</p> <ul style="list-style-type: none"> - bogat stambeni fond - povoljna opremljenost stanova osnovnom infrastrukturom (el. energija, voda, odvodnja...) <p>Socijalna skrb</p> <ul style="list-style-type: none"> - manja stopa rizika od siromaštva u odnosu na nacionalni prosjek - postojanje institucionalnih oblika pružanja socijalnih usluga - postojanje izvaninstitucionalnih oblika pružanja socijalnih usluga - trend smanjenja broja kaznenih djela - veća sigurnost u odnosu na europski prosjek <p>Zdravstvo</p> <ul style="list-style-type: none"> - očekivano trajanje života iznad nacionalnog prosjeka - zadovoljavajuća mreža javne zdravstvene službe na primarnoj i sekundarnoj razini - poduzimanje preventivnih mjera suzbijanja svih oblika ovisnosti te promoviranje zdravog i aktivnog života 	<p>Demografija</p> <ul style="list-style-type: none"> - rijetka gustoća naseljenosti - koncentracija naseljenosti u priobalju (polarizacija) - prirodan pad broja stanovnika (negativna stopa prirodne promjene) - izrazito starenje stanovništva - demografsko izumiranje i depopulacija županije - iseljavanje stanovništva, posebice mladog, bioreproduktivnog i radno sposobnog - lošija obrazovna struktura od nacionalnog prosjeka <p>Stanovanje i stambeni fond</p> <ul style="list-style-type: none"> - visoka stopa sekundarnog stanovanja smanjuje prostor za rješavanje stambenog pitanja lokalnog stanovništva u turistički razvijenim dijelovima županije - visoka cijena nekretnina u odnosu na prosječni dohodak stanovništva - ne postoji plinska infrastruktura - velike razlike između zaobalja i priobalja <p>Socijalna skrb</p> <ul style="list-style-type: none"> - visoke stope rizika od siromaštva u zaobalju županije - velik broj korisnika socijalnih usluga - velik broj stanovnika s teškoćama u obavljanju svakodnevnih aktivnosti - nedostatni kapaciteti institucionalne socijalne skrbi

<p>Obrazovanje</p> <ul style="list-style-type: none"> - smanjenje broja osoba bez škole i s nezavršenom osnovnom školom - porast broja visokoobrazovnog stanovništva - postojanje visokoobrazovnih institucija - porast broja upisanih studenata u visokoškolske ustanove županije - postojanje inicijativa i projekata jačanja sektora cjeloživotnog obrazovanja <p>Kultura</p> <ul style="list-style-type: none"> - bogata materijalna i nematerijalna kulturna baština - dva UNESCO lokaliteta - tradicija i velik broj kulturnih manifestacija - povoljno stanje kulturne infrastrukture u priobalnim naseljima - postojanje organizacija civilnog društva koje nadopunjuju djelatnosti kulturnih ustanova <p>Sport i rekreacija</p> <ul style="list-style-type: none"> - tradicija sportskih klubova i društava - zadovoljavajući uvjeti za organizirano bavljenje sportom 	<ul style="list-style-type: none"> - nedovoljna razvijenost izvaninstitucionalnih oblika socijalne skrbi za djecu i mlade, starije i nemoćne osobe i psihički bolesne odrasle osobe - nedostatni kapaciteti domova za starije i nemoćne osobe - nedostatak ustanove za djecu bez roditeljske skrbi - nedostatak stručnog osoblja (asistenti, terapeuti, volonteri) - visoka izdvajanja za socijalnu zaštitu (velika opterećenja proračuna JLS-a) - nedovoljna dostupnost javnih prostora, usluga i sadržaja osobama s invaliditetom - nadprosječan broj kaznenih djela u odnosu na nacionalni prosjek i prosjek Jadranske Hrvatske <p>Zdravstvo</p> <ul style="list-style-type: none"> - loše prehrambene navike stanovništva i nedovoljna fizička aktivnost - nejednaka dostupnost zdravstvene skrbi na području županije - loše stanje zdravstvene infrastrukture - neadekvatna organizacija i uvjeti Opće bolnice Šibenik - nedostatni kapaciteti i medicinska oprema opće i veteranske bolnice „Hrvatski ponos“ - prevelika polarizacija zdravstvenih usluga u Gradu Šibeniku - energetska neučinkovita zdravstvena infrastruktura - velik broj ovisnika o drogama <p>Obrazovanje</p> <ul style="list-style-type: none"> - loša obrazovna struktura stanovništva - sustav predškolskog odgoja ispodprosječan - nedostatni kapaciteti i kadrovi ustanova predškolskog odgoja - nizak stupanj obuhvata djece predškolskim odgojem - smanjenje broja upisane djece u predškolske programe (vrtići) i broja upisanih učenika u osnovne i srednje škole - nedostatak sredstava za obnovu i opremanje obrazovne infrastrukture - nedostatna infrastruktura u funkciji podrške visokoškolskom obrazovanju (domovi, restorani, knjižnice) - nedostatak organiziranog oblika studentskog smještaja - nedostatak studijskih programa u tehničkom području - mali postotak stanovništva koji sudjeluje u programima cjeloživotnog učenja <p>Kultura</p> <ul style="list-style-type: none"> - kulturna infrastruktura zaobalja je zastarjela
--	---

	<ul style="list-style-type: none"> - slabo privlačenje posjetitelja prema lokalitetima i manifestacijama u zaobalju - sezonska koncentracija manifestacija u ljetnom razdoblju - nedostatak inicijativa i financijskih sredstava za održavanje kulturnih manifestacija u zaobalju <p>Sport i rekreacija</p> <ul style="list-style-type: none"> - potreba za dodatnim ulaganjima u izgradnju i održavanje sportske infrastrukture
Prilike	Prijetnje
<p>Demografija</p> <ul style="list-style-type: none"> - provođenje nacionalne populacijske politike - pokretanje nacionalnih mjera za povećanje nataliteta i smanjenja iseljavanja stanovništva <p>Stanovanje i stambeni fond</p> <ul style="list-style-type: none"> - mogućnost korištenja nacionalnih mjera iz programa društveno poticane stanogradnje (POS) <p>Socijalna skrb</p> <ul style="list-style-type: none"> - mogućnost korištenja bespovratnih sredstava iz EU u svrhu jačanja socijalne uključenosti starijih osoba, nezaposlenih, djece, osoba s invaliditetom i nacionalnih manjina - pokretanje nacionalnih mjera aktivne politike tržišta rada usmjerenih na zapošljavanje socijalno isključenih skupina - mogućnost iskorištavanja značajnih financijskih sredstava (ESI fondovi) usmjerena na razvijanje izvaninstitucionalnih oblika skrbi u zajednici <p>Zdravstvo</p> <ul style="list-style-type: none"> - mogućnost korištenja nacionalnih mjera suzbijanja svih oblika ovisnosti <p>Obrazovanje</p> <ul style="list-style-type: none"> - kapaciteti uspostavljenih institucija za razvoj ljudskih potencijala (Partnersko vijeće za tržište rada) - povezivanje srednjih škola sa poduzetničkim sektorom u svrhu stjecanja praktičnih znanja i vještina, odnosno bržeg uključivanja na tržište rada - izrada novih programa strukovnog obrazovanja usklađenih sa potrebama na tržištu rada <p>Kultura</p> <ul style="list-style-type: none"> - sredstva ESI fondova kao mogućnost rekonstrukcije, obnove i kvalitetnije valorizacije kulturnih resursa - promocija kulturnih i kreativnih industrija 	<p>Demografija</p> <ul style="list-style-type: none"> - daljnje napredovanje utvrđenih negativnih demografskih trendova (starenje, iseljavanje, depopulacija) - nepostojanje jasne nacionalne populacijske politike <p>Stanovanje i stambeni fond</p> <ul style="list-style-type: none"> - smanjenje mogućnosti rješavanja stambenog pitanja (mladih) zbog visokih cijena nekretnina uvjetovanih razvojem turizma <p>Socijalna skrb</p> <ul style="list-style-type: none"> - nastavak nedovoljne osjetljivosti društvene zajednice prema marginaliziranim socijalnim skupinama - nedovoljna pravna uređenost za djelovanje u području socijalnog poduzetništva <p>Zdravstvo</p> <ul style="list-style-type: none"> - nastavak pogoršanja trenda pokazatelja zdravlja - jačanje centralizacije zdravstvene infrastrukture i usluga u Gradu Šibeniku - pritisak na zdravstvene ustanove tijekom ljetnih mjeseci zbog velikog broja turista <p>Obrazovanje</p> <ul style="list-style-type: none"> - nastavak trenda pada broja upisanih učenika u osnovne i srednje škole te djece u vrtiće - opća neinformiranost i nezainteresiranost stanovništva za cjeloživotne programe obrazovanja - nepovezanost obrazovnih programa i upisnih kvota s potrebama gospodarstva <p>Kultura</p> <ul style="list-style-type: none"> - neadekvatno kreiranje i provođenje nacionalne kulturne politike

<ul style="list-style-type: none"> - aktivacija lokalnog stanovništva u djelatnostima očuvanja i valorizacije lokalne kulturne baštine - razvoj kulturnog turizma <p>Sport i rekreacija</p> <ul style="list-style-type: none"> - mogućnost razvoja sportskog turizma - potencijal za razvoj golfa 	<p>Sport i rekreacija</p> <ul style="list-style-type: none"> - potencijalan negativan utjecaj razvoja golfa na okoliš
--	---

RADNI NACRT

5.2. Analiza prednosti, slabosti, prilika i prijetnji za gospodarstvo

RAZVOJNI POTENCIJALI	RAZVOJNE POTREBE
Prednosti	Slabosti
<p>Pokazatelji gospodarske razvijenosti</p> <ul style="list-style-type: none"> - izražen gospodarski oporavak (rast BDP-a i BDP per capita u razdoblju 2009.-2014. g.) <p>Tržište rada</p> <ul style="list-style-type: none"> - pad broja nezaposlenih - trend smanjenja stope nezaposlenosti - pozitivan trend kretanja broja zaposlenih je izražen u stručnim, znanstvenim i tehničkim djelatnostima - viša stopa aktivnosti stanovništva u priobalju - razvijene dnevne migracije u priobalnom dijelu <p>Poduzetništvo i obrtništvo</p> <ul style="list-style-type: none"> - porast broja poduzeća i obrta - porast diversifikacije strukture gospodarstva - porast investicija poduzeća u dugotrajnu imovinu - postojanje dugoročne tradicije metaloprerađivačke djelatnosti, turizma, poljoprivrede i ribarstva - postojanje poduzetničkih potpornih institucija i poslovne infrastrukture <p>Turizam</p> <ul style="list-style-type: none"> - pozitivni trendovi u sektoru turizma (porast dolazaka i noćenja, povećanje broja kreveta i objekata) - porast turističke potražnje za nautičkim turizmom u Šibensko-kninskoj županiji (povećanje broja nautičkih dolazaka itd.) - lider u nautičkom turizmu Republike Hrvatske - izrađen Master plan turizma Šibensko-kninske županije - restrukturiranje turizma kroz proširenje turističke ponude (selektivni oblici turizma) i produljenje turističke sezone - povećanje broja zaposlenih u turizmu - trend povećanja prihoda i smanjenja rashoda u turizmu <p>Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo</p> <ul style="list-style-type: none"> - porast broja ribolovnih plovila te ulova ribe i morskih organizama (veći porast od nacionalnog i europskog prosjeka) - tradicija uzgoja mediteranskih kultura (masline, vinove loze, smokve, stoke sitnog zuba, badema...) i 	<p>Pokazatelji gospodarske razvijenosti</p> <ul style="list-style-type: none"> - niske vrijednosti BDP-a i BDP-a pc - slabo privlačenje inozemnih investicija - velike razlike gospodarskih pokazatelja između priobalja i zaobalja <p>Tržište rada</p> <ul style="list-style-type: none"> - pad broja radno aktivnih stanovnika i stope aktivnosti stanovništva - pad broja zaposlenih - visoka stopa i neadekvatna struktura nezaposlenih osoba (visoka stopa nezaposlenosti kod mladih, porast broja dugotrajno nezaposlenih osoba, izražena sezonalnost nezaposlenosti, zapošljavanja i potrebe za radnom snagom) - slaba dostupnost većih centara rada osobama iz pojedinih dijelova zaobalja <p>Poduzetništvo i obrtništvo</p> <ul style="list-style-type: none"> - broj poduzeća ispodprosječan - trend smanjenja prihoda i rashoda poduzeća uz istovremeno povećanje negativnog salda - ispodprosječna mjesečna neto plaća u poduzećima - niska prostorna i demografska gustoća poduzeća - vrlo nizak interes stanovništva za poduzetništvom - izrazita polarizacija poduzetništva i obrtništva u gradovima i priobalju (centralizacija u gradu Šibeniku) - slabo razvijen proces privlačenja investicija - pad vrijednosti izvoza i uvoza - neadekvatna mreža PPI - velik broj neaktivnih poduzetničkih zona <p>Turizam</p> <ul style="list-style-type: none"> - polarizacija turističkih aktivnosti u priobalju - slaba valorizacija zaobalnih turističkih resursa - nedostatni hotelski smještajni kapaciteti uz visoku stopu privatnog smještaja i sekundarnog stanovanja (vikendice) - kratka turistička sezona i nezadovoljavajuća struktura turističke ponude - izrazita sezonalnost - loša kvaliteta turističke infrastrukture u zaobalju - opterećenost plažne infrastrukture - sezonalni rad ugostiteljske infrastrukture

<p>prepoznatljivost pojedinih poljoprivrednih proizvoda (pršuta, vina, sira iz mišine, maslinovog ulja, janjetine, eteričnog ulja)</p> <ul style="list-style-type: none"> - povećana potražnja za poljoprivrednim i tradicijskim proizvodima u turističkoj sezoni - postojanje centra za istraživanje mora i pomorstva - značajan broj lovišta - postojeće šume koriste se u ekološke svrhe - zastupljenost marikulturnih i slatkovodnih uzgajališta - postojanje LAG-ova i LAGUR-a - edukacijski centri za obrazovanje kadra u poljoprivredi (Srednja poljoprivredna škola, Veleučilište Knin, PSS, HPA, JU RA ŠKŽ) <p>Prerađivačka industrija</p> <ul style="list-style-type: none"> - jedan od stupova županijskog gospodarstva - veliko značenje prerađivačke industrije u smislu zapošljavanja stanovništva <p>Trgovina</p> <ul style="list-style-type: none"> - najveći broj poduzeća je u ovom sektoru - rast prihoda 	<ul style="list-style-type: none"> - neiskorištenost potencijalno iskoristivog kapaciteta turističkih zona - negativan financijski rezultat turističkih subjekata u cjelini (rashodi veći od prihoda) - vrlo niski prosječni dnevni izdatci po turistu - nedostatak turističkih agencija - nedostatak jasnog turističkog marketinga - visoka koncentracija posjetitelja NP Krke u ljetnim mjesecima može degradirati okoliš, a time i turistički potencijal <p>Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo</p> <ul style="list-style-type: none"> - slabo razvijena i nekonkurentna poljoprivreda u odnosu na prirodne mogućnosti i potencijale - negativni trendovi u poljoprivredi (pad broja poljoprivrednih gospodarstava i proizvodnje) - visoka starost poljoprivrednika - usitnjenost zemljišta i neriješeni imovinsko-pravni odnosi - neorganiziranost poljoprivrednih proizvođača - niska tehnička razina poljoprivredne proizvodnje - nedovoljna educiranost poljoprivrednih proizvođača - nedovoljna iskoristivost raspoloživih poljoprivrednih površina - nedostatak inovacijskog centra za poljoprivredu - nedostatak prerađivačkih i otkupnih kapaciteta za voće i povrće - postojanje poljoprivrednih površina koje su i dalje označene kao minske sumnjive područja - loša poljoprivredna infrastruktura (navodnjavanje, putovi...) - veliki pritisak na iskrajne luke i vezove plovila za gospodarski ribolov od strane turističkog (izletnički brodovi) i nautičkog sektora - nedostatak purifikacijsko-distribucijskog centra - loša infrastruktura ribarskih luka - prekomjerni izlov morskih organizama - kapacitet lovišta nije zadovoljavajuć - nedostatak Centra za ispitivanje mesa ulovljene divljači - neangažiranost zaobalnih JLS-a u sudjelovanju rada LAG-ova (LAG Dinara) - nedovoljna educiranost poljoprivrednog stanovništva u korištenju financijskih sredstava iz EU fondova - nedovoljna zainteresiranost poljoprivrednika za inovacije u poljoprivredi <p>Prerađivačka industrija</p> <ul style="list-style-type: none"> - smanjenje kapaciteta prerađivačkog sektora - pad prihoda i javljanje gubitaka
---	---

Prilike	Prijetnje
<p>Pokazatelji gospodarske razvijenosti</p> <ul style="list-style-type: none"> - postojanje nacionalnih i županijskih mjera i projekata za razvoj potpomognutih područja - povećanje konkurentnosti i novog zapošljavanja kroz korištenje finansijskih sredstava iz ESI fondova - korištenje pogodnosti iz Zakona o poticanju ulaganja i Zakona o područjima posebne državne skrbi <p>Tržište rada</p> <ul style="list-style-type: none"> - postojanje nacionalnih mjera za povećanje zaposlenosti i/ili smanjenje nezaposlenosti - mogućnost integracije pronatalitetne politike i politike povećanja zaposlenosti <p>Poduzetništvo i obrtništvo</p> <ul style="list-style-type: none"> - potencijal stranih i domaćih ulaganja - mogućnost implementacije novih tehnologija (znanstvena istraživanja, razvoj novih proizvoda, dodana vrijednost...) - mogućnost razvoja izvozno orijentiranih djelatnosti i poduzeća <p>Turizam</p> <ul style="list-style-type: none"> - veliki prirodni potencijal (klima, nezagađeni okoliš...) - turistička valorizacija zaobalja bogatog kulturno-povijesnom baštinom - razvoj integrirane multisektorske suradnje - potencijal za razvoj agroturizma kroz razvoj seoskoturističkih imanja - prostor za proširenje kapaciteta turističkih zona - potencijal za povećanje opće turističke potrošnje - bogatstvo prirodne (dva nacionalna parka) i kulturne baštine (dva UNESCO lokaliteta) kao turističkih resursa <p>Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo</p> <ul style="list-style-type: none"> - prirodni preduvjeti za ekološku proizvodnju i marikulturu - mogućnosti organiziranja i sufinanciranja proizvođača kroz LAG-ove, zadruge i proizvođačke grupe/organizacije i osnivanje FLAG - povećana potražnja za poljoprivrednim proizvodima u turističkoj sezoni - povezivanje s turističkim sektorom - potencijal za razvoj ekološke proizvodnje - povećana potražnja za eko i tradicijskim prehrambenim proizvodima 	<p>Trgovina</p> <ul style="list-style-type: none"> - negativan poslovni rezultat <p>Pokazatelji gospodarske razvijenosti</p> <ul style="list-style-type: none"> - problemi u većim tvrtkama u županiji - česta izmjene propisa <p>Tržište rada</p> <ul style="list-style-type: none"> - daljnje smanjenje radnog kontingenta (posebice u mlađim skupinama) i nastavak negativnih demografskih trendova negativno će utjecati na stanje tržišta rada - daljnja neusklađenost obrazovnih programa s potrebama tržišta <p>Poduzetništvo i obrtništvo</p> <ul style="list-style-type: none"> - monokultura turizma može negativno utjecati na stabilnost i otpornost županijskog gospodarstva u odnosu na vanjske utjecaje <p>Turizam</p> <ul style="list-style-type: none"> - sezonalnost turističkih kretanja u Hrvatskoj i orijentiranost na masovni turizam - nastavak stihijskog razvoja masovnog turizma - onečišćenje okoliša i smanjenje kvalitete javne turističke infrastrukture uzrokovano turističkim pritiskom <p>Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo</p> <ul style="list-style-type: none"> - prekomjerni izlov morskih organizama na nacionalnoj razini - neriješeni imovinsko-pravni odnosi - loša agrarna politika i česte promjene zakonodavstva <p>Prerađivačka industrija</p> <ul style="list-style-type: none"> - sudbina prerađivačke industrije ovisi o sudbini TLM-a <p>Trgovina</p> <ul style="list-style-type: none"> - sektor ovisan o vanjskim utjecajima

<ul style="list-style-type: none"> - daljnji razvoj sustava navodnjavanja - rješavanje imovinskih pitanja i objedinjavanja zemljišnih parcela - mogućnost korištenja EU sredstava pri restrukturiranju primarnog sektora gospodarstva (npr. sredstva EAFRD, EFPR i dr.) <p>Prerađivačka industrija</p> <ul style="list-style-type: none"> - sredstva ESI fondova za poticanje razvoja gospodarstva <p>Trgovina</p> <ul style="list-style-type: none"> - rast turizma omogućuje jačanje sektora trgovine	
--	--

RADNI NACRT

5.3. Analiza prednosti, slabosti, prilika i prijetnji za stanje u prostoru/okolišu

RAZVOJNI POTENCIJALI	RAZVOJNE POTREBE
Prednosti	Slabosti
<p>Kakvoća i onečišćenost okoliša</p> <ul style="list-style-type: none"> - sustavno praćenje kvalitete mora (plaža), pitke vode i zraka - visoka kakvoća i čistoća sastavnica okoliša (vode, zrak, tlo) <p>Upravljanje prirodnim rizicima</p> <ul style="list-style-type: none"> - izrađen „Plan integralnog upravljanja obalnim područjem Šibensko-kninske županije“ - izrađen „Plan civilne zaštite Šibensko-kninske županije“ - operativan i efikasan sustav civilne zaštite <p>Zaštita prirode</p> <ul style="list-style-type: none"> - veliki broj zaštićenih lokaliteta te lokaliteta predviđenih za zaštitu - velik dio područja uključen u Natura 2000 mrežu <p>Brownfield područja</p> <ul style="list-style-type: none"> - velik potencijal brownfield područja <p>Primarna infrastruktura</p> <ul style="list-style-type: none"> - pokrenuta etapna izgradnja županijskog centra za gospodarenje otpadom Bikarac - visok postotak priključenosti stanovništva na vodoopskrbni sustav - gotovo sva kućanstva priključena na elektrodistributivnu mrežu - proizvedena električna energija iz OIE nadmašuje nacionalne ciljeve - elektroenergetska čvorišta zadovoljavaju energetske potrebe županije <p>Prometna infrastruktura</p> <ul style="list-style-type: none"> - trend smanjenja stradalih osoba u prometu - povećanje putničkog pomorskog prometa - unaprjeđenje prometne infrastrukture (npr. novi putnički terminal Luke Šibenik Gat Vrulje) - ŠKŽ je vodeća županija nautičkog turizma u RH - trend razvoja cikloturističke ponude Županije - važnost Knina kao željezničkog čvorišta (za BiH i Luke Zadar i Šibenik) 	<p>Kakvoća i onečišćenost okoliša</p> <ul style="list-style-type: none"> - nezadovoljavajuća kakvoća zraka u centru grada Šibenika zbog prometa - trend povećanja količine štetnih tvari u vode iz sustava javne odvodnje i lokacije obveznika - onečišćenost okoliša minski sumnjivim područjima <p>Upravljanje prirodnim rizicima</p> <ul style="list-style-type: none"> - velik broj šumskih požara tijekom ljetnih mjeseci - postojanje problema plavljenja na području Kninskog polja i Skradinskog polja, te na obalnom području uslijed podizanja razine mora - postojanje minski sumnjivih područja - preventivne mjere sustava prevencije rizika nisu na potrebnoj razini <p>Zaštita prirode</p> <ul style="list-style-type: none"> - velik dio prirodne baštine nije valoriziran - velik pritisak turizma u sezoni na usko područje Nacionalnih parkova i estuarija rijeke Krke - slabija turistička valorizacija NP Kornata u odnosu na turističku valorizaciju NP Krka <p>Brownfield područja</p> <ul style="list-style-type: none"> - visoka stopa neriješenih imovinsko-pravnih odnosa <p>Primarna infrastruktura</p> <ul style="list-style-type: none"> - sustav javne vodoopskrbne ne pokriva cjelokupno stanovništvo - visoki gubitci u vodovodnoj mreži (50 %) - nedovoljna izgrađenost sustava odvodnje i pročišćavanja u unutrašnjosti županije - nedovoljni kapaciteti električne prijenosne mreže na priobalnom području te na području jugoistočnog dijela Grada Šibenika - visoka razina korištenja konvencionalnih izvora energije u industriji - nizak udio odvojenog prikupljenog otpada - postojanje ilegalnih odlagališta otpada - neadekvatna plinoopskrbna infrastruktura - povećan pritisak na komunalnu infrastrukturu tijekom turističke sezone

<p>- povezanost luke za međunarodni promet roba sa željeznicom</p> <p>Širokopojasna infrastruktura</p> <p>- značajno unaprjeđenje mobilne podatkovne mreže (povećana dostupnost na otocima i ruralnim područjima)</p>	<p>Prometna infrastruktura</p> <ul style="list-style-type: none"> - neujednačenost kvalitete i zastarjelost prometne infrastrukture - nedostatna unutaržupanijska povezanost - izrazito veliko sezonsko prometno opterećenje - slaba protočnost prometa u priobalju - velika opterećenost priobalnog prometnog sustava - slaba kvaliteta cestovne infrastrukture (nezadovoljavajuće stanje kolnika i tehničkih elemenata na županijskim i lokalnim cestama) - neprihvatljivo vrijeme putovanja vlakom - iznimno loša željeznička infrastruktura - postojanje sezonskog karaktera putničkog pomorskog prometa - neadekvatna povezanost otočja i kopna postojećim trajektnim prometom - nedovoljna izgrađenost lučke infrastrukture u morskim lukama otvorenim za javni promet od županijskog i lokalnog značenja - nedovoljan broj privezišta za lokalno stanovništvo i za nautička plovila - nedovoljan broj parkirnih mjesta - neodgovarajući uvjeti za odvijanje pješačkog prometa i nedostatna biciklistička infrastruktura - neadekvatno riješen problem parkinga i gradskog prijevoza u Šibeniku i prigradskog prijevoza u zaleđu županije - loša infrastruktura javnog gradskog prijevoza - neadekvatna povezanost gospodarskih zona od županijskog značaja sa željeznicom i autocestom <p>Širokopojasna infrastruktura</p> <ul style="list-style-type: none"> - manji interes građana za internetskim uslugama u odnosu na nacionalne i europske prosjeke - nedovoljna pokrivenost širokopojasnom infrastrukturom - niža priključenost kućanstava na širokopojasnu mrežu u odnosu na prosjek RH
<p>Prilike</p>	<p>Prijetnje</p>
<p>Prirodni resursi</p> <ul style="list-style-type: none"> - postojanje značajnih zaliha peloida omogućuje razvoj zdravstvenog turizma (Morinjski zaljev) - postojanje potencijala za eksploataciju boksita - klimatski uvjeti otvaraju mogućnosti za proširenje turističke sezone - bogatstvo geomorfološkim krškim formama i hidrogeomorfološkim resursima (bogatstvo površinskih vodotoka) - veliki resursi pitke vode (podzemni izvori visoke kakvoće) - atraktivan reljef u kontekstu turističke valorizacije 	<p>Prirodni resursi</p> <ul style="list-style-type: none"> - krški ekosustav je iznimno osjetljiv i na minimalna zagađenja - intenzivnija eksploatacija boksita može degradirati krajobraz i ugroziti strateške izvore vode <p>Kakvoća i onečišćenost okoliša</p> <ul style="list-style-type: none"> - spor proces razminiranja na nacionalnoj razini - povećanje balastnih vode u okvirima nautičkog turizma može negativno utjecati na opću kakvoću morskog okoliša

<ul style="list-style-type: none"> - tlo pogodno za ekstenzivnu poljoprivredu - šume imaju visoku estetsku i turističku funkciju <p>Upravljanje prirodnim rizicima</p> <ul style="list-style-type: none"> - mogućnost korištenja sredstava EU i programi LIFE+ i Horizon 2020 za provođenje mjera vezanih uz prilagodbu klimatskim promjenama <p>Zaštita prirode</p> <ul style="list-style-type: none"> - zaštićeni dijelovi prirode predstavljaju značajan potencijal za daljnje unaprjeđenje razvoja turizma - dva nacionalna parka (NP Krka i NP Kornati) i dva parka prirode (PP Velebit i PP Vransko jezero) - značajni resursi prirodne baštine <p>Brownfield područja</p> <ul style="list-style-type: none"> - mogućnost stavljanje u funkciju napuštenih vojnih objekata u nacionalnom vlasništvu <p>Primarna infrastruktura</p> <ul style="list-style-type: none"> - utvrđen veliki potencijal za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora energije (vjetar, sunce...) - postojanje mogućnosti korištenja fondova EU u svrhu poboljšanja vodnogospodarskog sustava - planirana izgradnja plinoopskrbne infrastrukture - mogućnosti korištenja EU sredstava sa svrhom povećanja energetske učinkovitosti u stambenom sektoru - mogućnosti sufinanciranja projekata unaprjeđenja uporabe i recikliranja otpada - planiran razvoj mreže reciklažnih centara <p>Prometna infrastruktura</p> <ul style="list-style-type: none"> - dobra prometna povezanost (autocesta A1, željeznica, luka Šibenik, blizina zračnih luka Split-Zadar) - povećan turistički interes za uslugama sportske zračne luke i hidroavionskog prijevoza - u planu spajanje Gospodarske zone Podi s autocestom - u planu izgradnja brze ceste Šibenik - Knin - Strmica - BiH - mogućnost korištenja fondova EU za unaprjeđenje prometnog sustava (javni gradski prijevoz) - planirana modernizacija željezničkog sustava omogućila bi rasterećenje cestovnih prometnica u vrijeme turističke sezone - mogućnosti razvoja interventnih heliodroma na otocima za hitne intervencije 	<ul style="list-style-type: none"> - trend povećanja štetnih tvari može destabilizirati izvrsnu kakvoću voda i mora - RH ne provodi sustavno praćenje i prikupljanje morskog otpada - RH ne posjeduje adekvatan sustav praćenja i kakvoće tla <p>Upravljanje prirodnim rizicima</p> <ul style="list-style-type: none"> - učestalost nepogoda uvjetovanih klimatskim promjenama (porast temperature, smanjenje padalina, porast broja suhih dana) - visoki rizici od pojave požara, potresa, poplava i suša - smanjenje nacionalnih sredstava za razminiranje <p>Brownfield područja</p> <ul style="list-style-type: none"> - dugotrajni procesi prenamjene brownfield područja (problem imovinsko-pravnih odnosa, strukture vlasništva i dr.) <p>Primarna infrastruktura</p> <ul style="list-style-type: none"> - ovisnost proizvodnje električne energije o meteorološkim uvjetima - nezainteresiranost stanovništva za korištenje obnovljivih izvora energije <p>Prometna infrastruktura</p> <ul style="list-style-type: none"> - spora modernizacija željezničkog sustava s nacionalne razine - nepostojanje jasnog nacionalnog plana za modernizaciju i razvoj željezničke infrastrukture
--	--

Širokopojasna infrastruktura

- mogućnost korištenja fondova EU putem Nacionalnog programa razvoja širokopojasne agregacijske infrastrukture u područjima u kojima ne postoji dostatan komercijalni interes za ulaganja

RADNI NACRT

5.4. Analiza prednosti, slabosti, prilika i prijetnji za okvir upravljanja razvojem

RAZVOJNI POTENCIJALI	RAZVOJNE POTREBE
<p style="text-align: center;">Prednosti</p> <ul style="list-style-type: none"> - podrška regionalne i lokalne uprave za regionalni razvoj - postojanje institucija za poticanje poduzetništva - dugogodišnji kontinuitet izrade strateških dokumenata - Županija ima certifikat kao regija pripremljena za prihvat stranih ulaganja (CIFR) - postojanje relevantnih institucija za zaštitu okoliša i prostorno planiranje 	<p style="text-align: center;">Slabosti</p> <ul style="list-style-type: none"> - nedostatak iskustva lokalne administracije u izradi EU programa i strateškom planiranju - neumreženost i nesistematiziranost informacija na regionalnom i lokalnom nivou - ograničena financijska sredstva za razvoj na nivou regionalne i lokalne uprave - velik udio ukupno zaposlenih na državnom proračunu
<p style="text-align: center;">Prilike</p> <ul style="list-style-type: none"> - mogućnosti regionalne i prekogranične suradnje 	<p style="text-align: center;">Prijetnje</p> <ul style="list-style-type: none"> - nedovoljan stupanj ekonomske decentralizacije RH - nesređeno stanje u katastru i zemljišnim knjigama - složenost rješavanja imovinsko-pravnih odnosa

6. STRATEŠKI OKVIR

Analiza razvojnih potreba i potencijala rezultirala je identifikacijom prioriteta potreba Šibensko-kninske županije koja služi za izradu strateških ciljeva, prioriteta, mjera i aktivnosti. Strateški okvir usklađen je s prostorno-strateškim usmjerenjima na višim teritorijalnim razinama, s dokumentima prostornog uređenja, informacijama s partnerskim konzultacijama te odlukama donesenim na političkoj razini, sukladno Smjernicama za izradu županijskih razvojnih strategija, praćenje i vrednovanje njihove provedbe (MRRFEU, 2015).

6.1. Vizija

Šibensko kninska županija - regija visoke kvalitete života, privlačne i turistički valorizirane prirodne i kulturno-povijesne baštine, uravnoteženog razvoja temeljenog na konceptu regije znanja te konkurentnom i inovativnom gospodarstvu

Pojašnjenje vizije

Vizija Šibensko-kninske županije predviđa iskorištavanje postojećih resursa i realizaciju razvojnih potencijala u svrhu stvaranja visoke kvalitete života i društvenog okruženja koje se ističe uključivim kontekstom i mogućnostima za svakog stanovnika. Kroz realizaciju strateških ciljeva i prioriteta Šibensko-kninska županija razvija infrastrukturu koja je temelj za daljnji gospodarski i društveni razvoj, a uz jačanje sektora obrazovanja i njegovu integraciju s gospodarstvom, posebice sektorom prerađivačke industrije i finalizacije proizvoda dolazi do stvaranja regije znanja koja se očituje svojom inovativnošću i posljedično visokim stupnjem konkurentnosti. U skladu s inovativnim pristupom u javne usluge uvode se kreativna rješenja te se optimiziraju radni procesi i omogućava se lakša dostupnost i veća kvaliteta javnih usluga svim stanovnicima. Temeljni prostorni resursi Šibensko-kninske županije, prirodna i kulturna baština, čuvaju se za buduće generacije i turistički valoriziraju u skladu s načelom održivosti. Upravo održivost predstavlja temeljnu paradigmu cjelokupnog razvoja Šibensko-kninske županije, pri čemu se ona proteže kroz sve sektore društva, gospodarstva i okoliša, s posebnim naglaskom na energetska učinkovitost i intenzivnu valorizaciju obnovljivih izvora energije.

6.2. Ciljevi

Cilj 1. Konkurentno i polifunkcionalno gospodarstvo

Relevantnost

Analizom stanja utvrđeno je kako Šibensko-kninska županija u recentnim godinama bilježi gospodarski rast, no pojedini pokazatelji su još uvijek nešto ispod nacionalnog prosjeka. Navedeno se ponajviše očituje u ispodprosječnom BDP-u, BDP-u po stanovniku i indeksu konkurentnosti. Osim navedenog utvrđeno je kako 1) turizam predstavlja glavnu gospodarsku granu; 2) tradicionalno važna metaloprerađivačka industrija se suočava s poteškoćama, te; 3) postoje veliki potencijali za jačanje primarnog sektora djelatnosti, prerađivačke industrije (posebice finalizacije proizvoda) te diversifikaciju turizma razvojem njegovih selektivnih oblika.

Veliki potencijal turizma ističe se u razvoju selektivnih oblika, aktiviranju zaobalja (posebice pomoću ruralnog i ekoturizma) i poticanju proizvodnje autohtonih proizvoda vrhunske kvalitete za potrebe turizma u županiji. Evidentan je trend povećane turističke potražnje za lokalnim prehrambenim i tradicijskim proizvodima što predstavlja izniman potencijal za razvoj integrirane međusektorske suradnje primarnog sektora i turizma. Osim navedenog, potencijal je vidljiv u i razvoju selektivnih oblika turizma koji podupiru proširenje turističke ponude, a samim time i smanjenje sezonalnosti i povećanje prihoda. Uz turizam, važnu gospodarsku granu županije predstavlja i prerađivačka industrija, a koja je važna zbog diversifikacije gospodarstva i značaja u smislu generiranja novih radnih mjesta. Prerađivačka industrija ističe se kao djelatnost u kojoj je zaposlen najveći udio osoba, te se planira još intenzivnije jačanje njene konkurentnosti i poticanje modernizacije proizvodnih procesa u svrhu povećanja učinkovitosti i konkurentnosti. Potencijal u unaprjeđenju prerađivačke industrije vidljiv je u korištenju ESI fondova u unaprjeđenju poslovanja te u izveznoj orijentaciji. Na tržištu rada ističu se procesi pada broja zaposlenih, dok je istovremeno stopa nezaposlenosti iznad nacionalnog prosjeka.

U recentnom razdoblju broj poduzeća i obrta u Šibensko-kninskoj županiji je porastao, no istovremeno se na godišnjoj razini najčešće bilježe viši rashodi u odnosu na prihode. Na području županije postoje tri poduzetničke potporne institucije koje aktivno rade na uspostavljanju sinergije svih relevantnih aktera s ciljem poboljšanja stanja poduzetništva. U narednom periodu planira se intenzivni rad na uspostavljanju učinkovitog regionalnog sustava privlačenja investicija. Posljednjih godina vidljiv je gospodarski oporavak, kojeg je

potrebno i dalje poticati diversificiranjem gospodarstva, poticanjem stranih i domaćih ulaganja, pružanjem podrške novim tehnologijama, većoj orijentaciji na izvoz te na korištenjem financijskih sredstava iz ESI fondova koji su dostupni gospodarstvenicima.

Očekivani načini ostvarenja

Planirano unaprjeđenje turističke ponude zajedno s razvojem selektivnih oblika turizma, unaprjeđenje prerađivačke i ekstraktivne industrije, razvoj sektora inovacija i istraživanja (uz razvoj poduzetničke infrastrukture), stvaranje pozitivnog investicijskog okruženja te razvoj primarnih djelatnosti sveobuhvatno će dovesti do povećanja konkurentnosti gospodarstva Šibensko-kninske županije, a širokim spektrom djelatnosti ostvarit će se njegova diversificiranost i polifunkcionalnost. Naveden spektar djelatnosti omogućit će održivi razvoj gospodarstva koji će se temeljiti na efikasnoj polifunkcionalnosti, za razliku od tradicionalne monofunkcionalnosti turizma u većem dijelu Jadranske Hrvatske. Očekivani rezultat bit će smanjenje nezaposlenosti i povećanje gospodarske aktivnosti koja će biti mjerljiva kroz povećanje bruto domaćeg proizvoda (ukupno i po stanovniku).

Dosljednost

Povećanje zaposlenosti i ulaganja u istraživanje i razvoj jedni su od ciljeva Europske unije postavljenih u strategiji Europa 2020. Utvrđena nastojanja u unaprjeđenju polifunkcionalnog poduzetništva u skladu su s ciljevima Strategije regionalnog razvoja (2017) koja ima za cilj povećanje konkurentnosti regionalnih gospodarstava i zaposlenosti te s ciljevima Strategije razvoja poduzetništva u Republici Hrvatskoj 2013.-2020. (2013), Strategije održivog razvitka Republike Hrvatske (2009) i Strategije prostornog razvoja Republike Hrvatske (2017). Razvoj turizma uvelike je usklađen sa svim ciljevima Strategije razvoja turizma Republike Hrvatske do 2020. (2013) i Strategije razvoja nautičkog turizma za razdoblje 2009.-2019. (2009), dok je u potpunosti poštovan strateški okvir i pokazatelji učinka Master plana razvoja turizma Šibensko-kninske županije (2017). Nacionalna strategija razvoja turizma postavila cilj povećanja atraktivnosti i konkurentnosti kroz poboljšanje strukture i kvalitete smještaja, nova zapošljavanja, investicije i povećanje turističke potrošnje. Master plan razvoja turizma Šibensko-kninske županije (2017) usmjerava razvoj turizma kroz poticanje inovativnih turističkih proizvoda, razvoj infrastrukture i povezanih usluga, stvaranje povoljnih uvjeta za poduzetničke inicijative u turizmu, jačanje brenda i širenje turističkog tržišta te jačanje upravljačkog segmenta u turizmu. Strateško usmjerenje razvoja turizma iz Master plana (koji je usklađen sa svim relevantnim strateškim dokumentima) transponirano je u Županijsku

razvoju strategiju. Razvoj prerađivačke industrije usklađen je s ciljevima Industrijske strategije Republike Hrvatske 2014.-2020. (2014) koja ima za cilj povećanje udjela visokoobrazovane radne snage u industriji, povećanje ulaganja u istraživanje i razvoj te povećanje investicija. Prioritet razvoja prerađivačke industrije usklađen je s ovom strategijom, kao i njenim nadređenim strateških dokumentima na nacionalnoj i europskoj razini. Razvoj primarnih djelatnosti usklađen je s Nacionalnim strateškim planom razvoja ribarstva Republike Hrvatske (2013) i Nacionalnim strateškim planom razvoja akvakultura za razdoblje 2014.-2020. (2014), te je stvore prioritet razvoja primarnih djelatnosti u kojeg su transponirane strateške smjernice navedenih strateških dokumenata.

RADNI NACRT

Cilj 2. Očuvana i valorizirana prirodna i kulturna baština bazirana na održivom upravljanju

Relevantnost

Na području Šibensko-kninske županije postoji izuzetno veliki broj područja i lokaliteta vrijedne prirodne i kulturne baštine. S aspekta prirodnih vrijednosti u županiji se u cijelosti ili dijelom nalazi ukupno 13 zaštićenih područja, od čega dva nacionalna parka, dva parka prirode, sedam značajnih krajobrazu i dva spomenika prirode, dok je Prostornim planom Šibensko-kninske županije evidentirano još 21 područje predviđeno za zaštitu. Od prirodne baštine najznačajnija su, i najstrože zaštićena, dva nacionalna parka – NP Krka i NP Kornati, koji se izdvajaju bogatstvom prirodne i kulturno-povijesne baštine, geomorfološkim, vegetacijskim i oceanografskim vrijednostima te morskom florom i faunom. Na području Šibensko-kninske županije definirano je i 66 lokaliteta ekološke mreže koja obuhvaćaju 50,02 % kopnenog teritorija i 15,41 % obalnog mora, što znači da se više od polovice ukupne površine županije nalazi unutar ekološke mreže Natura 2000. S aspekta kulturne baštine u županiji je evidentirano 930 elemenata materijalne kulturne baštine, te niz vrijednih kulturnih manifestacija i ostalih događanja. U okvirima kulturne baštine najveći značaj imaju katedrala sv. Jakova i tvrđava sv. Nikole u Šibeniku koje su na popisu UNESCO-ve svjetske kulturne baštine. Relevantnost ovog cilja ističe se u potrebi za očuvanjem i održivom valorizacijom sveukupne mnogobrojne prirodne i kulturne baštine na području županije, pri čemu se javlja potreba uspostave kvalitetnog sustava upravljanja njome, obnove zapuštenih lokaliteta i objekata, kao i razvoja ostalih kulturnih i sportskih sadržaja.

Očekivani načini ostvarenja

Održivo gospodarenje prirodnom i kulturnom baštinom predstavlja jedan od temelja održivog razvoja, stoga su unutar ovog cilja predviđeni prioriteti zaštite i očuvanja prirodne baštine i okoliša te revitalizacija i valorizacija kulturne baštine uz razvoj kulturnih sadržaja. U kontekstu gospodarenja prirodnom baštinom predviđaju se mjere održivog korištenja prirodne baštine uz jačanje kapaciteta za njihovim upravljanjem, te mjera unaprjeđenja zaštite od onečišćenja okoliša. U kontekstu gospodarenja kulturnom baštinom predviđene su mjere obnove i rekonstrukcije kulturne baštine i popratne infrastrukture, razvoj i modernizacija kulturnih ustanova i kulturnih sadržaja te mjera prezentacije kulturne baštine. Očekivani rezultati provedbe cilja biti će vidljivi u obnovljenoj kulturno-povijesnoj baštini te u obnovljenim i opremljenim društvenim ustanovama. Konačan rezultat odrazit će se na boljoj

prepoznatljivosti Šibensko-kninske županije u svijetu te stvaranju brenda regije poznate po iznimno bogatoj očuvanoj i valoriziranoj prirodnoj i kulturnoj baštini te visokoj kvaliteti života.

Dosljednost

Očuvanje i zaštita okoliša jedan je od temeljnih ciljeva strategije Europa 2020 stoga je unutar ovog strateškog okvira posebna pažnja pridana upravo zaštiti i valoriziranju prirodne baštine. Jedan od ciljeva Strategije i akcijskog plana zaštite prirode Republike Hrvatske za razdoblje od 2017. do 2025. godine (2017) je ojačavanje kapaciteta sustava zaštite prirode te podizanje razine znanja javnosti za zaštitu prirode, što je poštovano i tijekom izrade ove Strategije. Unatoč što je provedbeno razdoblje Strategije zaštite, očuvanja i održivog gospodarskog korištenja kulturne baštine Republike Hrvatske za razdoblje 2011.-2015. završilo, te kako nije donesena nova strategija, korištene su njene strateške odrednice u kontekstu očuvanja, obnove i valorizacije kulturne baštine Šibensko-kninske županije. Među ciljevima navedene Strategije definirani su ciljevi razvoja upravljanja u zaštiti, očuvanju i održivom korištenju kulturne baštine te povećanje znanja svih sudionika u zaštiti i očuvanju kulturne baštine radi njena održivog korištenja, stoga su isti integrirani kroz prioritete unutar ovog cilja.

Cilj 3. Razvijene i dostupne društvene usluge i sadržaji

Relevantnost

Kvalitetna društvena infrastruktura uz dostupne društvene sadržaje i usluge preduvjet je za osobni razvoj pojedinca i funkcioniranje društvene zajednice, kao i jedan od pokazatelja kvalitete i visokog standarda života na nekom prostoru. Analiza stanja utvrdila je kako je u području društvene infrastrukture i usluga potrebno unaprijediti niz infrastrukturnih i sadržajnih segmenata. Prvenstveno se to odnosi na obnovu, adaptaciju i opremanje objekata svih društvenih i javnih ustanova, ali i na povećanje same kvalitete, opsega i dostupnosti zdravstvenih, socijalnih, kulturnih i odgojno-obrazovnih i usluga sportske infrastrukture.

Analiza stanja utvrdila je ispodprosječno stanje sustava predškolskog odgoja zbog nedostatnih kapaciteta i stručnog osoblja, što rezultira i nižim stupnjem obuhvata djece predškolskim odgojem. Zbog negativnih demografskih procesa, potrebno je unaprijediti sustav predškolskog odgoja na razini županije te ga povezati s relevantnim mjerama pronatalitetne politike kako bi se objedinjeno reagiralo na navedene probleme. Analiza socijalnog sektora je ukazala na nedostatak kapaciteta domova za starije i nemoćne što je poseban izazov u kontekstu uznapređovalog procesa starenja stanovništva, prvenstveno u zaobalnim gradovima i općinama. Osim institucionalnih, postoji potreba za razvojem izvaninstitucionalnih usluga. Velik potencijal ovog sektora vidljiv je u mogućnosti korištenja značajnih financijskih sredstava (ESI fondovi) usmjerenih na socijalno uključivanje starijih osoba, nezaposlenih, djece, osoba s invaliditetom i nacionalnih manjina te razvijanje izvaninstitucionalnih oblika skrbi u zajednici. Analiza sustava zdravstva utvrdila je potrebu za dodatnim naporima i ulaganjima u fizičku infrastrukturu i ljudske potencijale kako bi sustav županijskog zdravstva dosegao potrebni standard. Postojeća zdravstvena infrastruktura je u lošem stanju, a zdravstvena skrb nije jednako dostupna svim stanovnicima županije, posebice u ljetnim mjesecima povećanog broja korisnika i intervencija. Na razini županije vidljiva je prevelika polarizacija zdravstvene infrastrukture i usluga u središtu županije, no i takvi kapaciteti su nedostatni te zahtijevaju modernizaciju infrastrukture, organizacije i uvjeta rada. U sportsko-rekreacijskom sektoru utvrđena je potreba za dodatnim ulaganjima u izgradnju i održavanje sportske infrastrukture. Osim navedenog, na cjelokupnom prostoru županije utvrđena je nedovoljna dostupnost javnih prostora, usluga i sadržaja osobama s invaliditetom.

Očekivani načini ostvarenja

Razvoj širokog spektra kvalitetnih društvenih sadržaja višeslojan je proces koji zahtjeva djelovanje u različitim sektorima: odgoj, zdravstvo, socijalna skrb, sport i rekreacija i dr. Šibensko-kninska županija nije ravnomjerno razvijena te ovisno o stupnju razvijenosti dijela županije ovisi i dostupnost društvenih sadržaja i usluga, stoga je ključno omogućiti jednako kvalitetne i visokodostupne sadržaje na cijelom prostoru županije. Prioriteti razvoja ovog cilja usmjereni su prema unaprjeđenju sustava predškolskog odgoja (zajedno sa posebnim sadržajima i uslugama za obitelji i djecu s ciljem stvaranja demografski poticajnog okruženja), razvoju i modernizaciji zdravstvenih usluga i infrastrukture, povećanju kvalitete socijalnih usluga i smanjenju socijalne isključenosti te unaprjeđenju društvene i javne infrastrukture i sadržaja koji su neophodni za funkcioniranje lokalnih zajednica. Konačni rezultat cilja ogledat će se u povećanoj kvaliteti života stanovnika županije kojima će potrebni društveni sadržaji biti dostupni i kvalitetni. Mjerljivi rezultati ostvarenja cilja biti će vidljivi kroz povećanje broja obnovljenih i opremljenih društvenih ustanova te kroz prilagodbu javnih i društvenih ustanova za osobe s invaliditetom.

Dosljednost

Cilj je usklađen sa Strategijom regionalnog razvoja Republike Hrvatske (2013) koja ističe važnost društvene infrastrukture za funkcioniranje zajednice te Strategijom prostornog razvoja Republike Hrvatske (2017) koja je ukazala na problem dostupnosti društvene infrastrukture, te je među svoje prioritete istaknula i unaprjeđivanje dostupnosti svih oblika društvene infrastrukture, što je i temeljna postavka ovog strateškog cilja Šibensko-kninske županije. Razvoj sustava predškolskog odgoja usklađen je s ciljevima Strategije obrazovanja, znanosti i tehnologije (2014) u kojoj je istaknuta nužnost unaprjeđenja infrastrukturnih i kadrovskih kapaciteta ustanova predškolskog odgoja. Poseban prioritet unutar ovog cilja posvećen je borbi protiv siromaštva i socijalne isključenosti što je direktno povezano s ciljevima Strategije borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti u Republici Hrvatskoj 2014.-2020. (2014). Promicanje društvene uključenosti te borba protiv siromaštva i diskriminacije jedan je od ciljeva strategije Europa 2020. Temeljni cilj Strategije razvoja ljudskih potencijala Šibensko-kninske županije 2014.-2020. (2014) jest uspostava sustava za razvoj konkurentne radne snage i poduzetništva te jačanje socijalne uključenosti. Njeni prioriteti razvoja zapošljivosti, obrazovanja i socijalnog uključivanja integrirani su u ovu Strategiju. Nacionalna strategija razvoja zdravstva 2012.-2020. (2012) nastoji unaprijediti sve

aspekte zdravstva: infrastrukturu, opremu, kompetencije djelatnika te kvalitetu i dostupnost zdravstvenih usluga što je i jedan od prioriteta utvrđenih ovim ciljem.

RADNI NACRT

Cilj 4. Kvalitetan i prepoznatljiv sustav srednjoškolskog, strukovnog i visokoškolskog obrazovanja

Relevantnost

Obrazovanje na području Šibensko-kninske županije identificirano je kao jedan od najvažnijih potencijalnih pokretača cjelokupnog razvoja. Kvalitetno obrazovanje u suvremenom svijetu jedan je od stupova cjelokupnog društveno-gospodarskog razvoja. Posebno se to ogleda u mogućnostima razvoja tehnološki modernog i inovativnog gospodarstva temeljenog na znanju, a koje je usmjereno i povezano prvenstveno s visokoproizvodnim granama ekonomije i proizvodima visoke dodane vrijednosti. Uz to, adekvatna obrazovna struktura povezana s tržištem rada (odnosno potrebama gospodarstva) preduvjet je za sinergičan i ravnomjeran razvoj svih gospodarskih sektora, čime se doprinosi stabilnosti i otpornosti gospodarstva na vanjske utjecaje, kao i općeg društvenom razvoju kroz znanstveno-istraživački rad. Preduvjeti za razvoj Šibensko-kninske županije temeljen na kvalitetnom i prepoznatljivom obrazovanju već sada se stvaraju, što se očituje kroz niz postojećih i planiranih ustanova poput Veleučilišta u Šibeniku, Veleučilišta „Marko Marulić“ u Kninu, Studija energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije koji u Šibeniku u suradnji izvode Fakultet elektrotehnike i računarstva (FER) i Fakultet strojarstva i brodogradnje (FSB) sa Sveučilišta u Zagrebu.

Osim navedenih ustanova ističe se i Centar izvrsnosti „Sveti Lovre“, a u planu je uspostavljanje poslovnog centra koji će poduzetnicima uz korištenje poslovnih prostora, omogućavati korištenje napredne opreme za audiovizualnu produkciju „Adriatic Business Centar – ABC“. U tijeku je uspostava i drugih centara znanja u Šibensko-kninskoj županiji: Centra „Trokut“ za napredne tehnologije, Centra kompetentnosti „CEKOM Alutech“ koji će se baviti povezivanjem istraživačkog i gospodarskog sektora u industriji metala, Inovacijskog centra u Kninu za razvijanje i plasman proizvoda iz prehrambene industrije, Centra kompetentnosti za turizam itd. Uspostavljanjem navedenih centara Šibensko-kninska županija ispunjava preduvjete temeljem kojih može postati prepoznatljiva kao edukacijsko središte i svojevrsni „hub“ znanja. Naime, zbog prirodnog okruženja, dobre prometne povezanosti, povoljnih klimatskih uvjeta, privlačnog krajolika bogatog kulturno povijesnim i prirodnim resursima ali i zbog povoljne infrastrukture i kvalitetnih usluga, uz adekvatnu marketinšku strategiju, Šibensko-kninska županija ispunjava sve uvjete kako bi postala istinska regija znanja te edukacijsko središte koje privlači učenike i studente iz drugih krajeva RH ali i iz Europske unije i svijeta. Realizacijom ovog cilja koristi bi imali brojni drugi dionici na području županije. Upravo zato važno je što prije pravodobno započeti sa svim potrebnim aktivnosti na

poboljšanju infrastrukturne i tehnološke opremljenosti svih obrazovnih ustanova, te stvaranju pozitivnog ozračja među relevantnim akterima, uključujući i lokalnim i nacionalnim medijima, a koji doprinose njegovom ostvarenju.

Očekivani načini ostvarenja

Razvoj prepoznatljivog sustava obrazovanja koji će svrstati Šibensko-kninsku županiju među vodeća središta obrazovanja Republike Hrvatske biti će usmjeren kroz prioritete unaprjeđenja obrazovnih programa i ustanova te jačanje prepoznatljivosti županijskog sektora obrazovanja. Pritom su planirane mjere razvoja novih i opremanja postojećih obrazovnih ustanova, promocija obrazovnih sadržaja i programa te povećanje kvalitete i usklađenosti obrazovnih programa s potrebama gospodarstva pri čemu će se poticati suradnja s ostalim obrazovnim ustanovama i gospodarstvenicima. Provedba cilja rezultirat će prepoznatljivim obrazovnim sustavom koji će biti konkurentan i visokokvalitetan, dok će mjerljivi rezultati biti vidljivi kroz povećanje broja studenata i stvaranje brenda županije kao edukacijskog centra.

Dosljednost

Jedan od ciljeva strategije Europa 2020 predviđa ulaganje u obrazovanje, osposobljavanje i cjeloživotno učenje što je u potpunosti usklađeno s ovim strateškim ciljem. Strategija razvoja ljudskih potencijala Šibensko-kninske županije 2014.-2020. (2014) postavila je prioritet razvoja obrazovanja s mjerama usklađivanja obrazovnih programa s potrebama tržišta rada što je sastavni dio u ostvarenju ovog cilja. Dosljednost ovog cilja s politikama i strateškoplanskim dokumentima na nacionalnoj razini vidljiva je njenoj potpunoj usklađenosti sa Strategijom obrazovanja, znanosti i tehnologije (2014) koja je u cijelosti usmjerena na jačanje i povećanje kvalitete svih razina obrazovnog sustava Republike Hrvatske. Uz navedenu, ističe se usklađenost cilja s prioritetom 1.1. Podizanje razine znanja i sposobnosti za poboljšanje kvalitete života u sklopu Strategije regionalnog razvoja Republike Hrvatske (2017).

Cilj 5. Kvalitetna i modernizirana primarna infrastruktura kao preduvjet prostorno ujednačenog razvoja

Relevantnost

Komunalna, prometna, energetska i telekomunikacijska infrastruktura temelj su razvoja svih aspekata društva i gospodarstva nekog područja. One izravno utječu na kvalitetu života stanovnika, determiniraju mogućnost smještaja gospodarskih subjekata u nekom prostoru, ali i utječu na očuvanje prirodne i bioraznolikosti. Analizom stanja utvrđena je nedostatna razvijenost različitih aspekata primarne infrastrukture na pojedinim područjima županije. Pritom se posebno problematičnim izdvaja pitanje vodoopskrbe pri čemu stanovnicima pojedinih naselja, prvenstveno onih u zaobalju, nije dostupna javna vodoopskrba. Postojeća vodoopskrbna infrastruktura je uglavnom zastarjela i bilježi visoke gubitke, zbog čega je uvelike smanjena njena efikasnost. Isto tako, problematičnim se izdvaja i nedovoljno razvijen kanalizacijski sustav, ali i oštećene prometnice koje smanjuju sigurnost i smanjuju mobilnost stanovništva i turista. Uz slabu razvijenost u zaobalju, poseban problem u kontekstu infrastrukture priobalnog dijela županije predstavlja visoko opterećenje tijekom ljetnih mjeseci kada u priobalnim naseljima boravi iznimno velik broj turista. Uz probleme vezane uz starost vodovoda i kanalizacijskog sustava, izniman pritisak tijekom ljetnih mjeseci dovodi infrastrukturne sustave do granica izdržljivosti zbog čega povremeno dolazi do pucanja cijevi, izlivanja ili pak redukcija u pojedinim dijelovima naselja. Jedan od važnih razvojnih resursa Šibensko-kninske županije čine napušteni objekti i brownfield područja. Navedene prostore nužno je revitalizirati i staviti u funkciju zajednice kako bi se smanjio stupanj izgradnje na trenutno neizgrađenim površinama, odnosno kako bi se doprinijelo održivosti razvoja. U ovom segmentu, problem predstavljaju neriješeni imovinsko-pravni odnosi koji usporavaju cjelokupan proces prenamjene brownfield područja. U kontekstu prometa valja naglasiti i nedovoljnu unutaržupanijsku povezanost koja se očituje u nedostatnoj dostupnosti otočja i zaobalja s priobaljem što negativno utječe na opći socioekonomski i gospodarski razvoj.

Očekivani načini ostvarenja

Unaprjeđenje kvalitete primarne infrastrukture i povećanje stupnja iskorištenosti napuštenih objekata i zemljišta ostvarit će se kroz realizaciju specifičnih mjera orijentiranih na pojedinačne segmente razvoja i modernizacije infrastrukture. Razvoj komunalne infrastrukture ostvarit će se realizacijom mjera usmjerenih na unaprjeđenje kvalitete i dostupnosti vodoopskrbnog sustava, sustava kanalizacije i odvodnje, kao i onog obrade

otpadnih voda. Velika pozornost biti će pridana rekonstrukciji i modernizaciji infrastrukture te proširenju mreže kako bi se obuhvatilo cjelokupno stanovništvo županije. U kontekstu rješavanja problematike povezane s otpadom, razvoj infrastrukture skupljanja, odvajanja i recikliranja otpada pridonijet će razvoju održivog sustava gospodarenja otpadom. Povećanje stupnja prostorne mobilnosti stanovništva, ali i robe na području Šibensko-kninske županije ovisi o razvijenosti i međusobnoj integraciji više različitih vrsta prometa. Pritom će se održiva prostorna mobilnost ostvariti intervencijama, odnosno mjerama usmjerenima izravno na unaprjeđenje stanja prometne infrastrukture te njene kvalitete i opremljenosti. Navedeno se odnosi na različite vrste prometa kao što su cestovni, pješački, biciklistički, pomorski promet te javni prijevoz. Kvaliteti primarne infrastrukture doprinijet će i unaprjeđenje telekomunikacijske infrastrukture kroz njeno prostorno širenje i povećanje kvalitete usluga. Kako bi se postojeći prostorni resursi iskoristili nužna je realizacija niza mjera usmjerenih na različite segmente revitalizacije prostora, te će se u sklopu navedenog ostvarenju ovog cilja doprinijeti razminiranjem miniranih područja, obnovom brownfield područja i napuštenih prostora, kao i stavljanjem u funkciju zemljišta i objekata u državnom vlasništvu. Cilj će se ostvariti ispunjenjem pokazatelja rezultata koji obuhvaćaju gradnju centra za gospodarenje otpadom Šibensko-kninske županije te provedbu projekata unaprjeđenja infrastrukturnih sustava.

Dosljednost

Cilj usmjeren na razvoj primarne infrastrukture u skladu je s nizom strateškoplanskih razvojnih dokumenata na nacionalnoj razini. Po pitanju razvoja primarne infrastrukture Strategija regionalnog razvoja Republike Hrvatske (2017) tako navodi prioritet Osiguranja i unapređenja osnovne lokalne i regionalne infrastrukture u sklopu kojeg se nalazi mjera usmjerena razvoju javne infrastrukture od lokalnog značenja te mjera usmjerena razvoju javne infrastrukture regionalnog značaja. Jednako tako, u sklopu prioriteta usmjerenog na unaprjeđenje gospodarske infrastrukture na regionalnoj i lokalnoj razini ističe se mjera koja se odnosi na aktiviranje državne imovine na lokalnoj i regionalnoj razini, što je također u potpunosti u skladu s ovim ciljem Strategije razvoja Šibensko-kninske županije. Navedeni cilj usklađen je i s nizom sektorskih razvojnih dokumenata Republike Hrvatske, kao što su Plan gospodarenja otpadom Republike Hrvatske za razdoblje 2017.-2022. (2017) i Strategija prometnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014.-2030. (2014). Na razini Europske unije ističe se Teritorijalna agenda EU 2020 koja kao jednu od glavnih zadaća za teritorijalno uravnotežen razvoj na EU razini ističe minimiziranje infrastrukturnih prepreka.

Cilj 6. Energetska učinkovitost usmjerena na obnovljive izvore energije (OIE)

Relevantnost

Energetska učinkovitost jedan je od ključnih aspekata koncepta održivog razvoja, pri čemu je bitna njena implementacije u sva područja života, od društvenih sadržaja, javnih prostora i prometa, sve do kućanstava i proizvodnih procesa u gospodarstvu. Važnost energetske učinkovitosti posebno je prepoznata u Šibensko-kninskoj županiji koja, osim što obiluje prirodnim vrijednostima na temelju kojih se automatski naglasak stavlja na zaštitu okoliša, je područje izrazito velikih potencijala korištenja obnovljivih izvora energije. Prvenstveno se to odnosi na energiju vode, sunca i vjetra. Pritom treba istaknuti kako je na području županije već sada razvijen sustav korištenja obnovljivih izvora energije, pri čemu je na električnu distributivnu mrežu distribucijskog područja Šibenik priključeno šest vjetroelektrana, 18 solarnih elektrana te pet hidroelektrana. Potencijal još uvijek nije u cijelosti iskorišten, pa su tako Prostornim planom Šibensko-kninske županije određena područja za daljnja istraživanja potencijala korištenja obnovljivih izvora energije. O značenju i razvijenoj svijesti o energetske učinkovitosti i obnovljivim izvorima energije u Šibensko-kninskoj županiji govori i činjenica kako je nedavno u Šibeniku uveden studij Energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora kojeg zajedno u suradnji izvode Fakultet elektrotehnike i računarstva (FER) i Fakultet strojarstva i brodogradnje (FSB) sa Sveučilišta u Zagrebu. Kako bi se osigurala zaštita okoliša i održivog cjelokupnog razvoja Šibensko-kninske županije nužno je iskoristiti postojeće potencijale te unaprijediti energetske učinkovitost i stupanj iskorištavanja obnovljivih izvora energije.

Očekivani načini ostvarenja

Povećanje stupnja energetske učinkovitosti i iskorištenja obnovljivih izvora energije ostvarit će se sustavnim i kontinuiranim poticanjem uvođenja energetski učinkovitih rješenja kako u privatni tako i u javni sektor (informativnim i edukativnim aktivnostima te subvencijama), povećanjem energetske učinkovitosti u prometu (eco-friendly vozila javnog prometa), te unaprjeđenjem infrastrukture opskrbe električnom energijom koja će biti usmjerena na povećanje kvalitete tog sustava uz istovremeno korištenje ekološki prihvatljivih rješenja (materijala, načina izgradnje i sl.). Obnovljivi izvori energije unatoč već razvijenom sustavu njihova korištenja još uvijek imaju nedovoljno iskorišten potencijal čijim se iskorištavanjem može povećati energetska samoodrživost županije. Postojeći potencijali iskoristit će se prvenstveno putem razvoja infrastrukture za korištenje obnovljivih izvora energije, ali i kroz

mjeru poticanja njihova korištenja u privatnom i javnom sektoru putem raznih subvencija i informativno-edukativnih aktivnosti.

Dosljednost

Energetska učinkovitost i obnovljivi izvori energije ključni su segmenti koncepta održivog razvoja koji na globalnoj razini postaje prepoznat kao najbolje rješenje za dugoročno održiv društveni i gospodarski razvoj. Slijedom navedenog ovaj cilj usklađen je s nizom strateških razvojnih dokumenata koji su određenim dijelom usmjereni na energetska učinkovitost i obnovljive izvore energije: Strategija regionalnog razvoja Republike Hrvatske (2017), Nacionalni akcijski plan za obnovljive izvore energije do 2020 (prijedlog), Strategija energetskog razvoja Republike Hrvatske do 2020. Na razini EU ističu se strategija Europa 2020, Energetska strategija 2020 i Teritorijalna agenda EU 2020, prilikom čega je u svima stavljen važan naglasak na energetska učinkovitost i korištenje obnovljivih izvora energije. Iz navedenog je primjetno kako se ostvarenjem navedenog cilja doprinosi ostvarenju širokog niza strateških dokumenata na nacionalnoj i EU razini.

Cilj 7. Efikasno i sinergično upravljanje razvojem uz stvaranje pozitivne klime koja utječe na pojedince i stanovništvo u cjelini

Relevantnost

Upravljanje vođeno principima sinergije, suradnje i efikasnosti pretpostavka je kvalitetnog vođenja i usmjeravanja cjelokupnog razvoja Šibensko-kninske županije. Osnova dobrog upravljanja leži u kompetentnoj i efikasnoj javnoj upravi, suradnji svih sektora (javnog, privatnog i civilnog), kao i omogućavanju lake dostupnosti informacija svim stanovnicima. Potencijali sinergijskog djelovanja trenutno nisu dovoljno iskorišteni te je nužno poticati suradnju sva tri sektora što će posljedično doprinijeti transparentnom i kvalitetnom procesu planiranja razvoja Šibensko-kninske županije. Sinergijsko djelovanje posebice je važno kod stvaranja pozitivne klime koja motivira sve relevantne aktere na aktivni doprinos ostvarenju ciljeva razvoja i napretka regije. U stvaranju pozitivne i motivacijske klime izuzetno je bitna i uloga medija koji načinom informiranja o projektima, inicijativama, poduzetnicima i događajima doprinose aktivaciji i pojedinaca i stanovništva cijele županije.

Efikasno i sinergično upravljanje razvojem, iako definirano kao specifičan cilj, ima i horizontalan karakter s obzirom da se kroz dobro i kvalitetno upravljanje pospješuje realizacija svih razvojnih prioriteta i mjera, odnosno ostvarenje razvojnih ciljeva.

Očekivani načini ostvarenja

Efikasno upravljanje razvojem ostvarit će se realizacijom mjera usmjerenih na osnaženje kapaciteta javne uprave, ali i onih lokalnih razvojnih dionika uz istovremeno pružanje podrške njihovom radu. Sinergično upravljanje postići će se umrežavanjem razvojnih dionika sa svih razina i iz svih sektora, pri čemu će ostvarenju cilja doprinijeti provedba mjera jačanja komunikacije između građana, gospodarstvenika i javne uprave, te jačanja suradnje između javne uprave na županijskoj razini.

Dosljednost

Unaprjeđenje sustava upravljanja razvojem obuhvaćeno je nizom dokumenata usmjerenih prvenstveno na razvoj javne uprave, ali i jačanje ostalih dionika, s naglaskom na one civilnog sektora. Tako se dosljednost ovog cilja s važnim strateškim razvojnim dokumentima očituje u njegovom djelomičnom ili potpunom podudaranju sa Strategijom razvoja javne uprave za razdoblje 2015.-2020 (2015), Nacionalnom strategijom stvaranja poticajnog okruženja za

razvoj civilnog društva od 2012. do 2016. godine (2012), te Strategijom regionalnog razvoja Republike Hrvatske (2017) u kojoj je poseban naglasak stavljen na međusektorsku suradnju i učinkovito upravljanje. Teritorijalna agenda EU 2020 također ističe važnost integriranog upravljanja i planiranja temeljenog na širokom partnerstvu.

RADNI NACRT

HORIZONTALNI CILJ : Demografska revitalizacija

Relevantnost

Analizom stanja utvrđen je niz negativnih demografskih trendova na području Šibensko-kninske županije: negativna stopa prirodne promjene, negativan migracijski saldo (emigracija), slijedom navedenog opći pad broja stanovnika, te intenzivan procesa starenja stanovništva. Uz navedene pokazatelje Šibensko-kninsku županiju karakterizira i dualitet između priobalja i zaobalja pri čemu je najveći broj stanovnika koncentriran uz obalu, dok zaobalni gradovi i općine ubrzano depopuliraju. S obzirom na važnost stanovništva u kontekstu cjelokupnog razvoja nekog područja, iznimno bitnim se ističe adresiranje problematike depopulacije Šibensko-kninske županije i poticanje na djelovanje u svrhu zaustavljanja nepovoljnih demografskih procesa. Uzevši u obzir snažnu povezanost stanovništva i svih ostalih razvojnih područja (radna snaga u gospodarstvu, korisnici infrastrukture i društvenih (javnih) usluga i dr.) demografska revitalizacija ističe se kao najvažniji razvojni cilj svakog područja koje se suočava s depopulacijom i starenjem stanovništva. Zbog snažne povezanosti demografskih kretanja i pitanja održivosti pojedinih gospodarskih, društvenih, infrastrukturnih i ostalih sustava Šibensko-kninske županije, demografska revitalizacija istaknuta je kao zaseban horizontalan cilj u okviru ove Strategije.

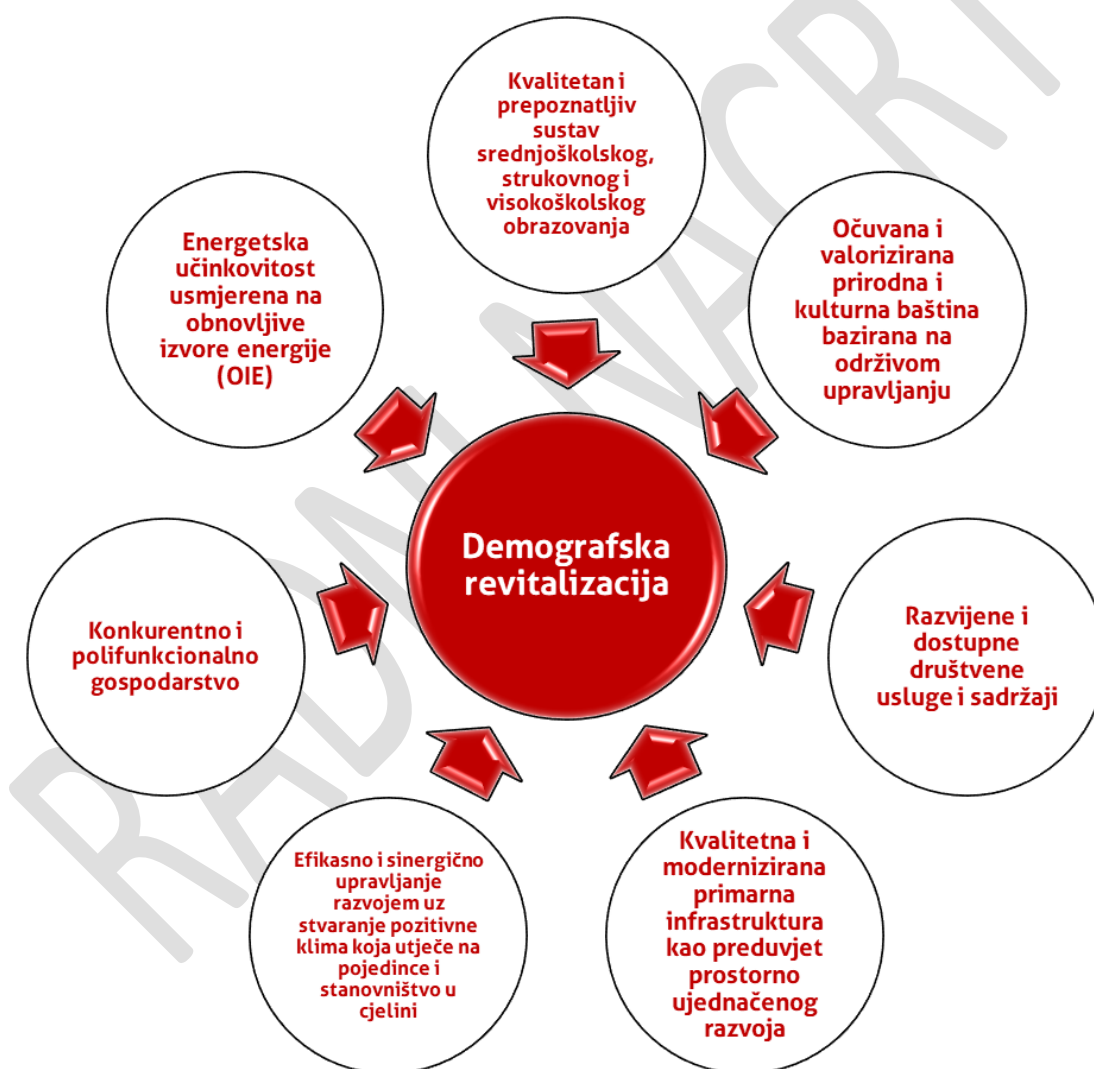
Očekivani načini ostvarenja

Ostvarenje demografske revitalizacije, kao cilja horizontalnog karaktera, očekuje se kroz realizaciju cjelokupnog niza prioriteta i ostvarenje svih specifičnih razvojnih ciljeva. Horizontalni karakter demografske problematike znači kako je ona u cijelosti povezana s cjelokupnim, odnosno općim stanjem na području Šibensko-kninske županije. Demografski procesi znatno ovise o stupnju zadovoljstva stanovništva, koje je pak posljedica kompleksnog međudjelovanja niza faktora koji, ovisno o pojedincu i subjektivnim preferencijama, imaju različito značenje. To su primjerice kvaliteta i dostupnost društvenih i javnih sadržaja, mogućnost pronalaska zadovoljavajućeg zaposlenja i izvora prihoda, dostupnost zabavnih, sportsko-rekreacijskih, kulturnih i ostalih sadržaja, dostupnost i kvaliteta obrazovanja, očuvanost i dostupnost prirode, kvaliteta, transparentnost i uključenost u proces upravljanja razvojem, te niz drugih faktora.

Slijedom navedenog, demografska revitalizacija s naglaskom na stabilizaciju negativnih demografskih procesa postiže se ostvarenjem specifičnih razvojnih ciljeva definiranih ovom strategijom. Ostvarenje navedenih ciljeva doprinijet će povećanju kvalitete života kroz razvoj

društvenog, gospodarskog i okolišnog aspekta, što posljedično stvara preduvjete za usporavanje negativnih i poticanje pozitivnih demografskih procesa u Šibensko-kninskoj županiji. Iz tog razloga, demografska revitalizacija definirana je kao horizontalni cilj koji prati svaki cilj, prioritet i mjeru Županijske razvojne strategije Šibensko-kninske županije, a mora biti poduprijet konkretnim pronatalitetnim mjerama na nacionalnoj, županijskoj i lokalnoj razini.

Mjerljivi rezultati demografske revitalizacije biti će vidljivi u ublažavanju negativnih stopa prirodne promjene te smanjenju negativnog migracijskog salda.

Sl. 3. Demografska revitalizacija kao posljedica ostvarenja specifičnih razvojnih ciljeva

Dosljednost

Demografska problematika prisutna je nizu strateško-planskih i ostalih razvojnih dokumenata na razini Republike Hrvatske i Europske unije. Strategija regionalnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje do kraja 2020 g. stavlja demografsku problematiku kao jedan od horizontalnih ciljeva koji se nastoje postići realizacijom mjera i prioriteta iz niza specifičnih razvojnih ciljeva. Pritom se napominje kako se kombiniranim djelovanjem različitih mjera mogu očekivati pozitivni pomaci u demografskom segmentu. Intenzitet negativnih demografskih procesa i važnost ove problematike u Hrvatskoj prepoznati su još tijekom 1990-ih godina, pa je na temelju toga usmjerenje na demografsku revitalizaciju sastavni dio Strategije prostornog uređenja Republike Hrvatske (1997) u kojoj se ističe potreba za ublažavanjem i ispravljanjem negativnih demografskih tendencija, osiguravanje ravnomjernog prostornog razmještaja stanovništva te stalno poboljšavati strukturna i ostala obilježja stanovništva. Strateški plan Ministarstva za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku za razdoblje 2017.-2019. g. kao jedan od tri osnovna cilja ističe stvaranje održivih uvjeta za demografsku revitalizaciju Hrvatske. Na razini EU problem smanjenja broja stanovnika također je prepoznat, te se nužnost rješavanja problema depopulacije ističe u nizu dokumenata kao što su strategija Europa 2020 i Teritorijalna agenda EU 2020.

POKAZATELJI UČINKA RAZVOJNIH CILJEVA

Cilj	Pokazatelj učinka			Početna vrijednost		Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor podataka za praćenje
	Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina	Vrijednost	Godina		
1.	Bruto domaći proizvod po stanovniku	BDP pc u EUR	Povećanje bruto domaćeg proizvoda po stanovniku	8.068	2015.	9.000	2020.	godišnje	DZS, HGK
1.	Stopa nezaposlenosti	stopa (%)	Smanjenje stope nezaposlenosti	18,0	2017.	14,0	2020.	godišnje	HZZ
2.	Broj prirodnih atrakcija s razvijenim modelom inovativne prezentacije	broj	Inovativna prezentacija prirodnih vrijednosti	0	2017.	5	2020.	godišnje	izvješća o provedbi projekata
2.	Broj obnovljenih i prilagođenih elemenata kulturne baštine	broj	Obnova kulturno-povijesne baštine	0	2017.	10	2020.	godišnje	izvješća o provedbi projekata
3.	Broj novoizgrađenih, novoobnovljenih i novoopremljenih društvenih ustanova	broj	Povećanje broja obnovljenih i opremljenih društvenih ustanova	0	2017.	10	2020.	godišnje	izvješća o provedbi projekata
3.	Broj novoprilagođenih javnih ustanova za osobe s invaliditetom	broj	Prilagodba javnih ustanova za osobe s invaliditetom	0	2017.	5	2020.	godišnje	izvješća o provedbi projekata
4.	Stvoren brend županije kao edukacijskog centra s razvijenim uslugama	1	Brendiranje županije kao edukacijskog centra	0	2017.	1	2020.	na kraju provedbenog razdoblja	izvješće o provedbi projekta

	visokog i strukovnog obrazovanja								
4.	Ukupan broj studenata upisanih u akademsku godinu	broj	Povećanje broja studenata koji studiraju u Šibensko-kninskoj županiji	1.561	2017.	1.950	2020.	godišnje	podatci županijskih visokoobrazovnih ustanova
5.	Izgrađen centar za gospodarenje otpadom Šibensko-kninske županije	1	Povećanje površine za gospodarenje otpadom	0	2017.	1	2020.	na kraju provedbenog razdoblja	izvješće o provedbi projekta
5.	Broj provedenih projekata unaprjeđenja infrastrukturnih sustava	broj	Provedeni projekti unaprjeđenja infrastrukturnih sustava	0	2017.	20	2020.	godišnje	izvješća o provedbi projekata
6.	Broj javnih zgrada s ugrađenim sustavom korištenja obnovljivih energenata	broj	Korištenje obnovljivih energenata u javnim zgradama	0	2017.	10	2020.	godišnje	izvješća o provedbi projekata
7.	Broj djelatnika javne uprave s adekvatno završenim programom osposobljavanja	broj	Djelatnici javne uprave s adekvatno završenim programom osposobljavanja	0	2017.	20	2020.	godišnje	izvješća o provedbi projekata
HC	Prirodna promjena	Promil (‰)	Ublažavanje negativne stope prirodne promjene	-5,3 ‰	Ukupan prosjek razdoblja 2010.-2015.	-4,0 ‰	Ukupan prosjek razdoblja 2015.-2020.	godišnje	DZS

HC	Migracijski saldo	broj	Smanjenje prosječnog godišnjeg negativnog migracijskog salda	- 609	Prosjek na godišnjoj razini u razdoblju 2011.-2015.	- 300	Prosjek na godišnjoj razini u razdoblju 2016.-2020.	godišnje	DZS
----	-------------------	------	--	-------	---	-------	---	----------	-----

RADNI NACRT

6.3. Razvojni prioriteti i mjere

Cilj 1. Konkurentno i polifunkcionalno gospodarstvo

Prioritet 1.1. Razvoj turističke ponude i selektivnih oblika turizma

Cilj

Jačanje turizma i njegove održivosti te produljenje turističke sezone kroz poticanje razvoja selektivnih oblika turizma i unaprjeđenje kvalitete turističkih sadržaja i usluga.

Opravdanje

Turizam ima izuzetno važno mjesto u strukturi gospodarstva Šibensko-kninske županije, pri čemu je on prvenstveno orijentiran na turistički proizvod „sunca i mora“ (kupališni turizam). Turistički trendovi Šibensko-kninske županije ukazuju na porast broja turističkih dolazaka u razdoblju 2010.-2016. g. za 28,9 %, što je unatoč intenzivnosti porasta ipak ispod nacionalnog koji iznosi 47,1 %. Isto tako u navedenom razdoblju porastao je broj turističkih noćenja za 31,8 % (niže od onoga na nacionalnoj razini koji iznosi 38,3 %). U narednim godinama očekuje se daljnji porast broja turističkih dolazaka i noćenja. Unatoč pozitivnim trendovima manji broj turističkih dolazaka i noćenja od Šibensko-kninske županije u Jadranskoj Hrvatskoj ima tek Ličko-senjska županija, što ukazuje kako još uvijek nisu iskorišteni svi turistički resursi te kako postoji znatan potencijal za daljnji razvoj turizma. Uz tradicionalni turistički proizvod sunca i mora, na području Šibensko-kninske županije nalazi se niz prirodnih i kulturnih atrakcija koje privlače posjetitelje. No unatoč tome utvrđeno je kako selektivni oblici turizma nisu razvijeni u dovoljnoj mjeri i kako postoje znatni potencijali za razvoj enogastroturizma, nautičkog turizma, cikloturizma, raznih vrsta ruralnog i ekološkog turizma, te drugih turističkih oblika. Razvoj selektivnih oblika turizma, odnosno onih koji nisu izravno ovisni o suncu i moru, nužan je kako bi se doprinijelo produljenju turističke sezone koja je sada ograničena samo na ljetne mjesec. Uz navedeno iskazana je potreba za unaprjeđenjem kvalitete i kvantitete smještaja, s obzirom na kako sve veće zahtjeve turista u pogledu kvalitete i opremljenosti, tako i s aspekta sve većeg broja turističkih dolazaka i noćenja. S obzirom na potrebe turista i njihov sve veći broj nužno je unaprjeđenje turističke infrastrukture, kao i osmišljavanje novih inovativnih turističkih sadržaja.

Opis

Turistička ponuda Šibensko-kninske županije i selektivni oblici turizma bit će kontinuirano poticani putem niza mjera usmjerenih na pojedine segmente ovog prioriteta. Osnaživanju selektivnih oblika turizma doprinijet će se kroz poticanje njihova razvoja, prvenstveno ruralnog i ekoturizma te gradskog i kulturnog turizma, pri čemu je poseban naglasak na jačanju vidljivosti (promociji) tih turističkih oblika. Veliki potencijali utvrđeni su u području enogastroturizma i nautičkog turizma, stoga će se razvoj navedenih oblika poticati kroz posebne mjere usmjerene upravo njima. Pritom je za razvoj nautičkog turizma predviđeno unaprjeđenje ponude i kapaciteta luka nautičkog turizma, njihovo infrastrukturno i tehnološko opremanje te podizanje kvalitete usluga i prepoznatljivosti ove vrste turizma. Unaprjeđenje kapaciteta luka nautičkog turizma potrebno je prvenstveno planirati obnovom i unaprjeđenjem već postojeće infrastrukture, umjesto izgradnje novih. Kod razvoja enogastroturizma naglasak unutar mjere je na aktivnostima identifikacije postojećih i kreiranja novih enogastronomskih ruta, jačanju vidljivosti ove vrste turizma te poticanju enogastronomskih događanja. Četvrta mjera usmjerena je razvoju nove te obnovi i uređenju postojeće turističke infrastrukture, dok je petom mjerom definiran niz aktivnosti za brendiranje i unaprjeđenje kvalitete turističke ponude na području Šibensko-kninske županije.

Pokazatelji ishoda za prioritet 1.1.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
Broj turističkih dolazaka	Broj	Povećanje broja turističkih dolazaka	965.000	2020.	Godišnje	TZ ŠKŽ
Broj turističkih noćenja	Broj	Povećanje broja turističkih noćenja	5.511.637	2020.	Godišnje	TZ ŠKŽ

Mjera 1.1.1. Razvoj nautičkog turizma

Popis indikativnih aktivnosti/programa/projekata:

1.1.1.1. Unaprjeđenje ponude i kapaciteta luka nautičkog turizma

1.1.1.2. Infrastrukturno i tehnološko opremanje luka nautičkog turizma

1.1.1.3. Podizanje kvalitete usluga i jačanje prepoznatljivosti nautičkog turizma

Pokazatelji ishoda za mjeru 1.1.1.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
Broj marina označenih plavom zastavom	Broj	Povećanje kvalitete nautičkog turizma	17	2020.	Godišnje	TZ ŠKŽ

Mjera 1.1.2. Unaprjeđenje enogastronomske ponude

Popis indikativnih aktivnosti/programa/projekata:

1.1.2.1. Identifikacija postojećih te kreiranje, uspostavljanje, brendiranje i promidžba novih enogastronomskih ruta

1.1.2.2. Identifikacija i turistička valorizacija tradicionalnih jela i pića

1.1.2.3. Podrška razvoju i odvijanju redovitih enogastronomskih događanja

1.1.2.4. Podrška razvoju promidžbenih materijala i dodatnih sadržaja za posjetitelje

Pokazatelji ishoda za mjeru 1.1.2.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
Broj novokreiranih enogastronomskih ruta	Broj	Razvoj enogastronomskih tura	5	2020.	Godišnje	TZ ŠKŽ

Mjera 1.1.3. Razvoj selektivnih oblika turizma

Popis indikativnih aktivnosti/programa/projekata:

1.1.3.1. Poticanje razvoja selektivnih oblika ruralnog i ekoturizma

1.1.3.2. Poticanje razvoja selektivnih oblika kulturnog i gradskog turizma

1.1.3.3. Poticanje razvoja ostalih selektivnih oblika turizma

1.1.3.4. Snažnija promocija (jačanje vidljivosti) selektivnih oblika turizma

Pokazatelji ishoda za mjeru 1.1.3.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
Broj novokreiranih selektivnih oblika turizma	Broj	Stvaranje novih selektivnih oblika turizma	3	2020.	Godišnje	TZ ŠKŽ

Mjera 1.1.4. Razvoj nove te obnova i uređenje postojeće turističke infrastrukture

Popis indikativnih aktivnosti/programa/projekata:

1.1.4.1. Unaprjeđenje kvalitete smještaja i razvoj novih smještajnih kapaciteta

1.1.4.2. Unaprjeđenje kvalitete ugostiteljskih objekata

1.1.4.3. Razvoj i unaprjeđenje infrastrukture za turističke aktivnosti

1.1.4.4. Razvoj infrastrukture dodatnih sadržaja

1.1.4.5. Prilagodba turističke infrastrukture osobama s posebnim potrebama

Pokazatelji ishoda za mjeru 1.1.4.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
Broj turističkih ležajeva	Broj	Rast smještajnih kapaciteta u županiji	120.000	2020.	Godišnje	TZ ŠKŽ

Mjera 1.1.5. Unaprjeđenje kvalitete postojeće turističke ponude

Popis indikativnih aktivnosti/programa/projekata:

1.1.5.1. Podrška razvoju inovativnih turističkih proizvoda

1.1.5.2. Podrška kombiniranju ponude različitih turističkih proizvoda

1.1.5.3. Istraživanje turističkih kretanja i preferencija u svrhu oblikovanja turističke ponude

1.1.5.4. Podrška brendiranju turističkih destinacija, turističkih proizvoda i drugih oblika turističke ponude

Pokazatelji ishoda za mjeru 1.1.5.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
Broj novokreiranih inovativnih turističkih proizvoda	Broj	Razvoj inovativnih turističkih proizvoda	5	2020.	Godišnje	TZ ŠKŽ

Prioritet 1.2. Jačanje prerađivačke i ekstraktivne industrije

Cilj

Povećanje konkurentnosti i stupnja diversificiranosti gospodarske strukture Šibensko-kninske županije kroz poticanje razvoja ekstraktivne i prerađivačke industrije.

Opravdanje

Ekstraktivna i prerađivačka industrija osnovne su djelatnosti sekundarnog sektora gospodarstva te između njih postoji potencijal za komplementarnim djelovanjem koje proizlazi iz činjenice da prerađivačka industrija jednim dijelom obrađuje i doraduje poluproizvode ekstraktivne industrije. Na području Šibensko-kninske županije postoji duga tradicija kako eksploatacije minerala i ruda, tako i prerađivačke industrije koja je najzastupljenija na području gradova Šibenika, Knina i Drniša. Industrijska proizvodnja Šibensko-kninske županije pritom se temelji prvenstveno na preradi metala. Analiza stanja ukazuje na blago povećanje broja poduzetnika u prerađivačkoj industriji, pri čemu je istovremeno prisutan pad ukupnih prihoda. S obzirom na navedene potencijale i tradiciju eksploatacije mineralnih sirovina i prerađivačke industrije, ali i potencijale koji postoje za njihov daljnji razvoj i time diversifikaciju gospodarske strukture, nužno je kontinuirano poticanje razvoja ovih djelatnosti.

Opis

Jačanje prerađivačke i ekstraktivne industrije ostvarit će se usmjerenim poticanjem glavnim razvojnih segmenata: povećanjem konkurentnosti metaloprerađivačkog sektora, unaprjeđenjem sektora brodogradnje te unaprjeđenjem ekstraktivne industrije eksploatacije minerala. Snaženje metaloprerađivačkog sektora kao najvažnijeg dijela prerađivačke industrije Šibensko-kninske županije ostvarit će se pružanjem podrške poslovanju gospodarskih subjekata unutar ovog sektora, poticanjem međusobnog umrežavanja gospodarskih subjekata ovog sektora, pružanjem podrške u istraživanju stanja na tržištu i identificiranju područja za širenje poslovanja, podrškom u promociji proizvoda metaloprerađivačkog sektora te pružanjem podrške obrazovnim programima na području županije usmjerenima na metaloprerađivački sektor. S obzirom na pomorsku orijentiranost, tradiciju i potencijale razvoja, brodogradnja predstavlja važan aspekt prerađivačke industrije Šibensko-kninske županije. Sektor brodogradnje unaprijedit će se kroz aktivnosti usmjerene na podršku poslovanja brodogradilištima, unaprjeđenju njihove infrastrukture te promociji cjelokupnog sektora. Sektor eksploatacije minerala koji je u znatnoj mjeri izvozno orijentiran te je ključni dobavljač pojedinim vrstama prerađivačke industrije osnažit će se aktivnostima usmjerenima na modernizaciju, zatim informativne i savjetodavne usluge vezane uz održivu eksploataciju mineralnih sirovina, te podršku sanaciji napuštenih eksploatacijskih područja. Očekuje se kako će se realizacijom navedenih aktivnosti i mjera doprinijeti razvoju cjelokupne prerađivačke i ekstraktivne industrije.

Pokazatelji ishoda za prioritet 1.2.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
Ostvarena dobit razdoblja poduzetnika Šibensko-kninske županije u sektoru prerađivačke industrije	kn	Povećanje ukupne dobiti industrijskih subjekata	138.000.000	2020.	Godišnje	FINA
Broj novozaposlenih u industriji	Broj	Zaposlenost u industriji	75	2020.	Godišnje	HZZ

Mjera 1.2.1. Jačanje i povećanje konkurentnosti metaloprerađivačkog sektora
Popis indikativnih aktivnosti/programa/projekata:

- 1.2.1.1. Podrška poslovanju gospodarskih subjekata metaloprerađivačkog sektora
- 1.2.1.2. Poticanje međusobnog umrežavanja gospodarskih subjekata u metaloprerađivačkom sektoru
- 1.2.1.3. Podrška u istraživanju stanja na tržištu i identificiranju područja za širenje poslovanja
- 1.2.1.4. Podrška u promociji metaloprerađivačkog sektora
- 1.2.1.5. Podrška obrazovnim programima usmjerenima na metaloprerađivački sektor

Pokazatelji ishoda za mjeru 1.2.1.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
Provedeno istraživanje stanja na tržištu i identificiranje područja za širenje poslovanja metaloprerađivačkog sektora	1	Istraživanje stanja na tržištu i identificiranje područja za širenje poslovanja metaloprerađivačkog sektora	1	2020.	godišnje	Izvešća o provedbi projekta

Mjera 1.2.2. Unaprjeđenje sektora brodogradnje
Popis indikativnih aktivnosti/programa/projekata:

- 1.2.2.1. Podrška unaprjeđenju poslovanja brodogradilišta
- 1.2.2.2. Podrška unaprjeđenju infrastrukture u brodogradilištima
- 1.2.2.3. Podrška promociji sektora brodogradnje
- 1.2.2.4. Podrška obrazovnim programima povezanim s brodogradnjom

Pokazatelji ishoda za mjeru 1.2.2.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
Broj novoobnovljenih i infrastrukturno moderniziranih brodogradilišta	broj	Obnova i infrastrukturna modernizacija brodogradilišta	2	2020.	godišnje	Izvješća o provedbi projekta

Mjera 1.2.3. Unaprjeđenje ekstraktivne industrije eksploatacije minerala
Popis indikativnih aktivnosti/programa/projekata:

- 1.2.3.1. Podrška modernizaciji u sektoru eksploatacije minerala
- 1.2.3.2. Informativne i savjetodavne usluge vezane uz održivu eksploataciju mineralnih sirovina
- 1.2.3.3. Podrška sanaciji napuštenih eksploatacijskih područja

Pokazatelji ishoda za mjeru 1.2.3.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
Broj provedenih informativnih i savjetodavnih usluga vezanih uz održivu eksploataciju mineralnih sirovina	broj	Provedba informativnih i savjetodavnih usluga vezane uz održivu eksploataciju mineralnih sirovina	5	2020.	godišnje	Izvješća o provedbi projekta

Prioritet 1.3. Razvoj inovativnosti i istraživanja te podrška malom gospodarstvu i poduzetništvu

Cilj

Razvoj i stvaranje pozitivne poduzetničke klime koju karakteriziraju razvijene i dostupne usluge za gospodarstvenike te inovativnost i kreativnost koje dovode do stvaranja novih visokovrijednih proizvoda.

Opravdanje

Prema regionalnom indeksu konkurentnosti Šibensko-kninska županija nalazila se 2013. g. na 14. mjestu u Hrvatskoj (u usporedbi s ostalim županijama). Regionalni indeks konkurentnosti sastoji se od niza indikatora, pri čemu u kontekstu ovog prioriteta treba istaknuti one tehnologije i inovativnosti, fizičke infrastrukture, poslovne infrastrukture i razvijenosti poduzetništva. Navedeni indikatori za Šibensko-kninsku županiju bili su 2013. g. znatno ispod prosjeka Republike Hrvatske, što izravno ukazuje na potrebu za jačanjem inovativnosti i unaprjeđenja fizičke i ostale potporne infrastrukture za gospodarstvenike (poduzetničke zone i poduzetničke potporne institucije). Uz navedeno analiza stanja je ukazala na velik broj neaktivnih poduzetničkih zona diljem županije, ali i na mali broj poduzetničkih potpornih institucija, njih svega tri (2,2 % od ukupnog broja u Hrvatskoj). To su poduzetnički inkubator Podi Šibenik d.o.o., inkubator za nove tehnologije CroNoMar d.o.o. te županijska razvojna agencija Javna ustanova razvojna agencija Šibensko-kninske županije. Sve navedene institucije smještene su u Šibeniku, što ukazuje na njihovu centraliziranost. Kako bi se unaprijedila konkurentnost cijelog gospodarstva nužno je razviti nove potporne usluge za gospodarstvenike te poticati razvoj inovativnosti i istraživanja kroz umrežavanje, suradnju i uvođenje novih tehnologija.

Opis

Prioritet će biti ostvaren provedbom dviju osnovnih mjera, pri čemu se prva odnosi na razvoj inovativno-istraživačkog okruženja temeljenog na znanju i tehnologijama, dok je druga usmjerena na unaprjeđenje gospodarske infrastrukture i usluga. Inovativno-istraživačko okruženje bit će poticano aktivnostima umrežavanja poslovnog, javnog i znanstveno-istraživačkog sektora, pružanjem podrške povezivanju visokoobrazovnih institucija i gospodarskih subjekata, jačanjem suradnje lokalnih dionika s gospodarstvenicima i

znanstveno istraživačkim centrima na području Hrvatske i EU, te pružanjem podrške komercijalizaciji inovativnih ideja i proizvoda. Unaprjeđenje gospodarske infrastrukture i usluga temelj je kvalitetnog razvoja gospodarstva, a ono će se ostvariti kroz tri vrste aktivnosti, prilikom čega je prva usmjerena na razvoj fizičke poslovne infrastrukture kao što su poduzetničke i ostale gospodarske zone, druga vrsta aktivnosti usmjerena je na razvoj potpornih institucija (PPI) s naglaskom na diversifikaciju njihovih tipova i prostorno ujednačenu dostupnost na području cijele županije, dok se treća vrsta aktivnosti usmjerava na subvencije za razvoj malog gospodarstva.

Pokazatelji ishoda za prioritet 1.3.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
Broj novoostvarenih suradnji	broj	Ostvarene suradnje znanstveno-istraživačkog i poslovnog sektora	3	2020.	godišnje	HGK ŠKŽ
Površina novopremljene i/ili novoizgrađene fizičke infrastrukture PPI	m ²	Novopremljena i/ili novoizgrađena fizička infrastruktura PPI	50.000	2020.	godišnje	Izvješća o provedbi projekta

Mjera 1.3.1. Razvoj inovativno-istraživačkog okruženja temeljenog na znanju u tehnologijama

Popis indikativnih aktivnosti/programa/projekata:

- 1.3.1.1. Umrežavanje poslovnog, javnog i znanstveno-istraživačkog sektora
- 1.3.1.2. Podrška povezivanju visokoobrazovnih institucija i gospodarskih subjekata
- 1.3.1.3. Jačanje suradnje lokalnih dionika s gospodarstvenicima i znanstveno-istraživačkim centrima na području Hrvatske i EU
- 1.3.1.4. Podrška komercijalizaciji inovativnih ideja

Pokazatelji ishoda za mjeru 1.3.1.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
Broj poduzeća uključenih u nove istraživačko-razvojne projekte	broj	Poduzeća uključena u istraživačko-razvojne projekte	4	2020.	godišnje	Izvješća o provedbi projekta

Mjera 1.3.2. Unaprjeđenje gospodarske infrastrukture i usluga
Popis indikativnih aktivnosti/programa/projekata:

- 1.3.2.1. Razvoj sektorsko specijaliziranih poduzetničkih zona i unaprjeđenje opremljenosti postojećih
- 1.3.2.2. Podrška smještaju gospodarstvenika u poduzetničke zone
- 1.3.2.3. Razvoj poduzetničkih potpornih institucija (PPI)
- 1.3.2.4. Subvencioniranje kamatnih stopa poduzetnicima u sektoru malog gospodarstva
- 1.3.2.5. Subvencioniranje i podrška u marketinškim aktivnostima
- 1.3.2.6. Subvencioniranje stručnog osposobljavanja i usavršavanja
- 1.3.2.7. Subvencioniranje kupnje dugotrajne imovine

Pokazatelji ishoda za mjeru 1.3.2.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
Broj novosmještenih poduzeća u poduzetničke zone	broj	Broj poduzeća u poduzetničkim zonama	20	2020.	godišnje	HGK ŠKŽ

Prioritet 1.4. Stvaranje pozitivnog investicijskog okruženja

Cilj

Razvijanje sustava privlačenja investicija i omogućavanje lakšeg ulaganja u Šibensko-kninsku županiju.

Opravdanje

Analizom stanja utvrđeno je kako su investicije u Šibensko-kninsku županiju ispodprosječne u odnosu na one na nacionalnoj razini i razini Jadranske Hrvatske. U razdoblju 2005.-2013. g. u Šibensko-kninsku županiju investirano je 1,1 % od ukupnih stranih izravnih ulaganja u Hrvatsku u tom razdoblju. Navedeno ukazuje na potrebu razvoja i jačanja sustava privlačenja investicija, kako domaćih tako i stranih, u svrhu poticanja intenzivnijeg razvoja županije. U odnosu na županije Jadranske Hrvatske veće investicije od Šibensko-kninske zabilježile su sve županije izuzev Ličko-senjske. Iz navedenog se može zaključiti kako je u odnosu na bliže prostorno okruženje Šibensko-kninska županija znatno manje atraktivna za inozemne investicije u odnosu na susjedne županije, dok se promatrano u odnosu na cijelu Hrvatsku nalazi među središnje rangiranim županijama prema investicijskoj atraktivnosti. Ovi podaci ukazuju da je, iako Šibensko-kninska županija u odnosu na ostatak države ne stoji loše, potrebno poboljšati poslovnu klimu i ostvariti uvjete koji će djelovati poticajno na strane ulagače. Županiju karakteriziraju mnoge komparativne prednosti u odnosu na neke druge dijelove Hrvatske, pa tako zbog tradicije i važnosti postoje veliki potencijali ulaganja u primjerice metaloprerađivačku industriju ili druge visokodohodovne gospodarske djelatnosti, a postojeći i planirani razvoj obrazovnog sektora znatno će poboljšati situaciju u kontekstu potencijala koji se nude u informatičkim i visokotehnološkim djelatnostima.

Opis

Pozitivno investicijsko okruženje stvorit će se mjerama istraživanja investicijskog potencijala županije kao osnovnog koraka kojim se potencijalnim investitorima jasno i pregledno na jednom mjestu daje sve informacije vezane uz ulaganja, te poticanjem rada na privlačenju investicija čime će se osnažiti aspekt pronalaženja i privlačenja potencijalnih investitora u županiju. U okviru istraživanja investicijskog potencijala županije provest će se identifikacija investicijskih potencijala na razini županije i jedinica lokalne samouprave, identificirat će se faza pripremljenosti potencijalnih investicijskih projekata te će se provesti istraživanja

inozemnih tržišta i potencijalnih ulagača. S druge strane, poticanje rada na privlačenu investicija temeljit će se na aktivnostima podrške povezivanju s domaćim i inozemnim ulagačima, jačanjem usluga PPI na području privlačenja investicija, umrežavanju relevantnih institucionalnih i privatnih dionika s ciljem sinergijskog djelovanja, te uspostavljanjem interaktivne online platforme za privlačenje ulaganja i umrežavanje čime će se omogućiti jednostavan pregled investicijskih potencijala i umrežavanje niza dionika. Očekuje se kako će kroz sinergijski karakter djelovanja sve navedene aktivnosti doprinijeti stvaranju pozitivnog investicijskog okruženja koje će se temeljiti na prepoznatosti vlastitih potencijala i potencijalnih investitora, kao i jednostavnosti dobivanja svih potrebnih informacija vezanih za investicije.

Pokazatelji ishoda za prioritet 1.4.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
Uspostavljena interaktivna online platforma za privlačenje ulaganja i umrežavanje	1	Uspostava interaktivne online platforme za privlačenje ulaganja i umrežavanje	1	2020.	na kraju razdoblja	Izvešća o provedbi projekta
Iznos investicija u dugotrajnu imovinu poduzeća	kn	Povećanje investicija u dugotrajnu imovinu poduzeća	670.000.000	2020.	godišnje	FINA

Mjera 1.4.1. Istraživanje investicijskog potencijala županije

Popis indikativnih aktivnosti/programa/projekata:

- 1.4.1.1. Identifikacija investicijskih potencijala županije i jedinica lokalne samouprave
- 1.4.1.2. Identifikacija faza pripremljenosti potencijalnih investicijskih projekata
- 1.4.1.3. Istraživanje inozemnih tržišta i potencijalnih ulagača

Pokazatelji ishoda za mjeru 1.4.1.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
Provedeno istraživanje investicijskih mogućnosti Šibensko-kninske županije	1	Istraživanje investicijskih mogućnosti Šibensko-kninske županije	1	2020.	na kraju razdoblja	Izvješća o provedbi projekta

Mjera 1.4.2. Poticanje rada na privlačenju investicija

Popis indikativnih aktivnosti/programa/projekata:

- 1.4.2.1. Podrška povezivanju s domaćim i inozemnim ulagačima
- 1.4.2.2. Jačanje usluga poduzetničke potporne infrastrukture na području privlačenja investicija
- 1.4.2.3. Umrežavanje relevantnih institucionalnih i privatnih dionika s ciljem sinergijskog djelovanja na privlačenju ulaganja
- 1.4.2.4. Uspostavljanje interaktivne online platforme za privlačenje ulaganja i umrežavanje

Pokazatelji ishoda za mjeru 1.4.2.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
Broj novostvorenih usluga poduzetničkih potpornih institucija na području privlačenja investicija	broj	Razvoj usluga poduzetničkih potpornih institucija na području privlačenja investicija	3	2020.	godišnje	Izvješća o provedbi projekta

Prioritet 1.5. Razvoj primarnih djelatnosti

Cilj

Stvaranje snažnog primarnog sektora temeljenog na autohtonim proizvodima i povezanog s prehrambenom prerađivačkom industrijom i turizmom.

Opravdanje

Od ukupne površine Šibensko-kninske županije poljoprivredno zemljište prostire se na 60,3 % nje. Na razini Republike Hrvatske djelatnost poljoprivrede, šumarstva i ribarstva sudjeluje u BDV-u s udjelom od 4,1 % (2014. g.), dok je taj udio u Šibensko-kninskoj županiji 1,8 %. Potrebno je još napomenuti kako je Šibensko-kninska županija u ukupnoj vrijednosti ove djelatnosti na nacionalnoj razini sudjelovala 2014. g. s udjelom od svega 0,9 %, što je daleko najmanji udio u odnosu na preostale županije Jadranske Hrvatske. Ovo potencijalno ukazuje na probleme i poteškoće s kojima se susreću poljoprivrednici, ribari i ostali subjekti koji posluju u ovoj djelatnosti, a koje je potrebno riješiti kako bi se osnažila proizvodnja i ojačala pozicija subjekata unutar ove djelatnosti. Podaci ukazuju kako se broj poljoprivrednih gospodarstava u Šibensko-kninskoj županiji smanjio u razdoblju 2010.-2016. g. za intenzivnih 19,7 %. Alarmantno stanje dobne strukture nositelja poljoprivrednih gospodarstava potvrđuje kako je 2016. g. na razini Republike Hrvatske više od trećine njih (35,3 %) bilo starije od 65 godina. Na razini Šibensko-kninske županije podaci su još alarmantniji. Štoviše, najveći udio nositelja poljoprivrednih gospodarstava starijih od 65 godina prisutan je upravo na području Šibensko-kninske županije gdje ova dobna skupina čini gotovo polovicu svih nositelja (48,8 %). U djelatnosti ribarstva potrebno je spomenuti kako u Jadranskoj Hrvatskoj prema broju ribarskih plovila tek Ličko-senjska županija ima manji broj od Šibensko-kninske, no s druge strane trendovi ulova morskih organizama u razdoblju 2010.-2014. g. ukazuju na povećanje za 154,5 %, što je više nego dvostruki porast u odnosu na nacionalni prosjek. U djelatnosti marikulture utvrđeno je kako postoji niz lokaliteta pogodnih za razvoj uzgajališta.

Opis

Razvoj primarnih djelatnosti ostvarit će se putem tri mjere usmjerene na najvažnije segmente u kojima je utvrđen najveći razvojni potencijal. Prva mjera orijentirana je na poticanje razvoja poljoprivrede i njen integracije s turizmom s obzirom kako turističko tržište pruža mogućnost lakog plasmana poljoprivrednih, ali i drugih proizvoda. Unutar ove mjere planirana je

realizacija aktivnosti unaprjeđenja sustava navodnjavanja, pružanja podrške povezivanju poljoprivrednika i turističkog sektora (s naglaskom na ugostitelje), stvaranje uvjeta za lakši plasman lokalnih poljoprivrednih proizvoda na tržište, pružanje podrške u modernizaciji poljoprivrednih gospodarstava, poticanje međusobnog umrežavanja poljoprivrednika u svrhu jačanja konkurentnosti te poticanje razvoja ekološke poljoprivrede. Druga mjera usmjerena je na razvoj marikulture pri čemu će se poticati istraživanje novih potencijalnih lokacija za uzgoj organizama i stavljanje u funkciju lokaliteta pogodnih za marikulturu, pružit će se podrška distribuciji, plasmanu i izvoru marikulturnih proizvoda te će se pružiti institucionalna podrška sektorskim poslovnim procesima. Posljednja, treća mjera, obuhvaća sektor ribarstva pri čemu je naglasak na pružanju podrške poslovanju ribara i infrastrukturnom opremanju ribarskih luka, poticanju umrežavanja ribara s prehrambenom prerađivačkom industrijskom, te na poticanju specijalizirane edukacije subjekata u ribarstvu. Navedenim mjerama i aktivnostima osigurava se sinergično djelovanje unutar primarnog sektora djelatnosti te će se njihovom realizacijom iskoristiti svi lokalni razvojni potencijali unutar ovog sektora.

Pokazatelji ishoda za prioritet 1.5.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
Broj poljoprivrednih gospodarstava	broj	Poticanje gospodarskih djelatnosti u poljoprivredi	6.000	2020.	godišnje	APPRRR
Broj obrtnika u ribarstvu	broj	Poticanje gospodarskih djelatnosti u ribarstvu	200	2020.	godišnje	Registar obrta

Mjera 1.5.1. Poticanje razvoja poljoprivrede i integracije s turizmom

Popis indikativnih aktivnosti/programa/projekata:

- 1.5.1.1. Razvoj i unaprjeđenje sustava navodnjavanja
- 1.5.1.2. Podrška povezivanju poljoprivrednika i turističkog sektora (prvenstveno ugostitelja)
- 1.5.1.3. Stvaranje uvjeta olakšanog plasiranja lokalnih poljoprivrednih proizvoda na županijsko tržište

1.5.1.4. Podrška modernizaciji poljoprivrednih gospodarstava

1.5.1.5. Poticanje međusobnog umrežavanja poljoprivrednika

1.5.1.6. Poticanje razvoja ekološke poljoprivrede

Pokazatelji ishoda za mjeru 1.5.1.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
Broj novoostvarenih suradnji poljoprivrednih i turističkih subjekata	broj	Poticanje suradnje poljoprivrednih i turističkih subjekata	20	2020.	godišnje	Izvješća o provedbi projekta

Mjera 1.5.2. Razvoj marikulture

Popis indikativnih aktivnosti/programa/projekata:

1.5.2.1. Poticanje stavljanja u funkciju lokaliteta pogodnih za marikulturu

1.5.2.2. Istraživačke aktivnosti usmjerene na identifikaciju novih potencijalnih lokacija za marikulturu

1.5.2.3. Podrška distribuciji, plasmanu i izvozu marikulturnih proizvoda

1.5.2.4. Unaprjeđenje sustavnog bavljenja marikulturom (institucionalna podrška sektorskim poslovnim procesima)

Pokazatelji ishoda za mjeru 1.5.2.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
Udio iskorištenosti kapaciteta odobrenih za koncesiju	udio (%)	Korištenje kapaciteta površina odobrenih za koncesiju	44,1	2020.	godišnje	Ministarstvo poljoprivrede – Uprava za ribarstvo

Mjera 1.5.3. Potpora poslovanju subjekata u ribarstvu
Popis indikativnih aktivnosti/programa/projekata:

- 1.5.3.1. Podrška poslovanju ribara
- 1.5.3.2. Podrška infrastrukturnom opremanju ribarskih luka
- 1.5.3.3. Poticanje umrežavanja ribara s prehrambenom prerađivačkom industrijom i ugostiteljima
- 1.5.3.4. Poticanje specijalizirane edukacije ribara
- 1.5.3.5. Podrška prerađivačkim aktivnostima

Pokazatelji ishoda za mjeru 1.5.3.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
Broj novoobnovljene i novopremljene ribarske infrastrukture	broj	Obnova ribarske infrastrukture	5	2020.	godišnje	Izvješća o provedbu projekta

Cilj 2. Očuvana i valorizirana prirodna i kulturna baština bazirana na održivom upravljanju

Prioritet 2.1. Zaštita i očuvanje prirodne baštine i okoliša

Cilj

Uspostava kvalitetnog sustava zaštite okoliša i vrijedne prirodne baštine koji se temelji na održivoj valorizaciji prirodnih atrakcija i razvijenom sustavu upravljanja.

Opravdanje

Uz iznimnu bioraznolikost koja se ogleda u visokoj brojnosti i endemizmu biljnih i životinjskih svojti i staništa, Šibensko-kninsku županiju karakterizira znatna krajobrazna raznolikost, koja je uvjetovana ponajviše prirodnim datostima poput relativno velike reljefne i klimatske raznolikosti, krške geomorfologije i hidrologije, položaja na kontaktnoj zoni morskih i kopnenih ekosustava, razvedene obale i brojnih otoka (raznih veličina i stupnjeva antropogenog utjecaja s kopna). Na prostoru Šibensko-kninske županije nalazi se cijelom ili dijelom površine trinaest zaštićenih područja od čega dva nacionalna parka (NP Kornati i NP Krka), dva parka prirode (PP Velebit, PP Vransko jezero), sedam značajnih krajobraza i dva spomenika prirode. Najviši stupanj zaštite imaju nacionalni parkovi Krka i Kornati koji se turistički valoriziraju te predstavljaju značajan potencijal za daljnje unaprjeđenje razvoja turizma Šibensko-kninske županije. Pritom NP Kornati imaju znatno manji opseg turističke valorizacije, iako predstavljaju jedinstven geomorfološki element svjetske prirodne baštine. Uz navedeno na polovici kopnene površine Šibensko-kninske županije (50,02 %) te na 16,39 % njena obalnog mora prostire se ekološka mreža Natura 2000. Na području županije obitava značajan broj ugroženih i rijetkih svojti čiju zaštitu je potrebno poticati. Prijetnju očuvanju bioraznolikosti predstavljaju invazivne vrste koje imaju negativan efekt na staništa i svojte, a mogu imati i ozbiljne gospodarske štete te štete po zdravlju stanovništva.

Opis

Prirodna baština i okoliš zaštit će se i očuvati realizacijom mjera usmjerenih na održivo korištenje prirodne baštine, unaprjeđenje zaštite od onečišćenja i degradacije tla, mora i zraka, te putem jačanja kapaciteta za upravljanje prirodnim vrijednostima. Održiva valorizacija prirodne baštine osigurat će se istraživačkim aktivnostima usmjerenima na identifikaciju

antropogenih pritisaka i na nosive mogućnosti zaštićenih područja, kroz provedbu aktivnosti promocije i jačanja svijesti o važnosti prirodne baštine, razvoj pristupne infrastrukture do prirodnih atrakcija, promicanje inovativnog pristupa u interpretaciji i prezentaciji prirodnih vrijednosti, te kroz jačanje prepoznatljivosti prirodnih atrakcija. Jačanje kapaciteta za upravljanje prirodnom baštinom ostvarit će se pružanjem podrške jačanju kompetencija u institucijama zaduženima za upravljanje prirodnim vrijednostima te kroz izradu novih i dopunu postojećih planova upravljanja zaštićenim područjima i područjima ekološke mreže. Posljednja mjera orijentirana je na očuvanje okoliša i njegovih sastavnica (tla, vode i zraka). Pritom je naglasak na uspostavi sustava kontinuiranog praćenja kvalitete okoliša, jačanju kapaciteta i opremljenosti tijela zaduženih za zaštitu od prirodnih i antropogenih rizika, pružanju podrške pošumljavanju degradiranih šumskih površina, pružanju podrške očuvanju i održavanju visokog stupnja krajobrazne, biološke i georaznolikosti te razvoju infrastrukture za zaštitu od prirodnih i antropogenih rizika.

Pokazatelji ishoda za prioritet 2.1.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
Broj novoprovodenih aktivnosti zaštite okoliša	broj	Aktivnosti zaštite okoliša	15	2020.	godišnje	Izvješća o provedbi projekta
Broj polaznika edukacija jačanja kompetencija zaposlenih u institucijama za upravljanje prirodnim vrijednostima	broj	Jačanje kompetencija zaposlenih u institucijama za upravljanje prirodnim vrijednostima	15	2020.	godišnje	Izvješća o provedbi projekta

Mjera 2.1.1. Održivo korištenje prirodne baštine

Popis indikativnih aktivnosti/programa/projekata:

- 2.1.1.1. Istraživačke aktivnosti usmjerene na identifikaciju antropogenih pritisaka i nosive mogućnosti zaštićenih područja
- 2.1.1.2. Aktivnosti promocije i jačanja svijesti o važnosti prirodne baštine
- 2.1.1.3. Razvoj pristupne infrastrukture do prirodnih atrakcija

2.1.1.4. Promicanje inovativnog pristupa interpretacije i prezentacije prirodnih vrijednosti

2.1.1.5. Jačanje prepoznatljivosti prirodnih atrakcija i njihova ciljana promidžba

Pokazatelji ishoda za mjeru 2.1.1.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
Broj prirodnih atrakcija s prilagođenom pristupnom infrastrukturom	broj	Povećanje dostupnosti prirodnih atrakcija	5	2020.	godišnje	Izvješća o provedbi projekta

Mjera 2.1.2. Unaprjeđenje zaštite od onečišćenja i degradacije tla, mora i zraka

Popis indikativnih aktivnosti/programa/projekata:

2.1.2.1. Podrška uspostavi sustava kontinuiranog praćenja kvalitete okoliša

2.1.2.2. Jačanje kapaciteta i opremljenosti tijela zaduženih za zaštitu od prirodnih i antropogenih rizika

2.1.2.3. Podrška pošumljavanju degradiranih šumskih površina

2.1.2.4. Podrška aktivnostima očuvanja i održavanja visokog stupnja krajobrazne, biološke i georaznolikosti

2.1.2.5. Razvoj infrastrukture za zaštitu okoliša i prirode od prirodnih i antropogenih rizika

Pokazatelji ishoda za mjeru 2.1.2.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
Uspostavljen sustav kontinuiranog praćenja kvalitete okoliša	1	Uspostava sustava kontinuiranog praćenja kvalitete okoliša	1	2020.	na kraju razdoblja	Izvješća o provedbi projekta

Mjera 2.1.3. Jačanje kapaciteta za upravljanje prirodnim vrijednostima

Popis indikativnih aktivnosti/programa/projekata:

- 2.1.3.1. Podrška jačanju kapaciteta i kompetencija u institucijama zaduženima za upravljanje prirodnim vrijednostima
- 2.1.3.2. Izrada novih i dopuna postojećih planova upravljanjem zaštićenim područjima i područjima ekološke mreže

Pokazatelji ishoda za mjeru 2.1.3.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
Broj izrađenih i dopunjenih planova upravljanja zaštićenim područjima i područjima ekološke mreže	broj	Izrada i dopuna planova upravljanja zaštićenim područjima i područjima ekološke mreže	3	2020.	godišnje	Izvešća o provedbi projekta

Mjera 2.1.4. Prilagodba na klimatske promjene

Popis indikativnih aktivnosti/programa/projekata

- 2.1.4.1. Poticanje infrastrukturnih aktivnosti usmjerenih na zaštitu od štetnog djelovanja voda (plavljenje tekućica i mora)
- 2.1.4.2. Kontinuirano praćenje stanja i održavanje šumskih i ostalih područja podložnih nastajanju požara
- 2.1.4.3. Edukacija i poticanje stanovništva na uvažavanje posljedica klimatskih promjena prilikom izgradnje stambenih i poslovnih objekata

Pokazatelji ishoda za mjeru 2.1.3.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
Broj novoprovodenih aktivnosti (infrastrukturnih i informativnih) usmjerenih na jačanje prilagodbe klimatskim promjenama	broj	Aktivnosti prilagodbe na klimatske promjene	5	2020.	godišnje	Izvješća o provedbi projekta

Prioritet 2.2. Revitalizacija i valorizacija kulturne baštine uz razvijene kulturne sadržaje

Cilj

Obnova i sanacija lokaliteta vrijedne kulturne baštine uz razvoj pristupne infrastrukture za njihovu valorizaciju te unaprjeđenje postojećih kulturnih sadržaja i infrastrukture.

Opravdanje

Šibensko-kninska županija bogata je kulturnom baštinom te na njenom području djeluje niz kulturnih ustanova, ukupno njih 47, od čega veći dio čine muzeji i zbirke. Većina kulturnih ustanova nalazi se u Gradu Šibeniku (34,0 %), a većim brojem ističu se još i gradovi Drniš i Knin. Prostorna distribucija kulturnih ustanova ukazuje na njihovu koncentraciju oko većih urbanih središta, dok se u ruralnim prostorima mogu identificirati jedino muzeji i zbirke. Ustanove u kulturi često se susreću s problemom nedostatka prostornih kapaciteta ili prepoznatosti u javnosti (nedovoljna promocija). Šibensko-kninska županija bogata je materijalnim i nematerijalnim ostacima duge povijesti naseljenosti zahvaljujući ispreplitanju utjecaja različitih kulturnih i društveno-političkih krugova kroz koje se razvijao identitet ovog prostora. Kulturna baština u novije doba predstavlja enorman potencijal za razvoj kulturnog turizma te predstavlja neizostavan dio turističke ponude. Sveukupno je na području Šibensko-kninske županije evidentirano 930 elemenata materijalne kulturno-povijesne baštine od čega najveći udio čini iznimno bogata arheološka baština (515 lokaliteta i zona što čini 55,4 % kulturne baštine). Nužno je spomenuti kako je Šibenik s dva lokaliteta na popisu UNESCO-ve svjetske kulturne baštine (katedrala sv. Jakova i tvrđava sv. Nikole). Kulturna baština Šibensko-kninske županije djelomično je iskorištena u turističke svrhe te je ujedno stavljena u funkciju lokalne zajednice. Potencijal i potreba za intenzivnijom, no održivom valorizacijom kulturne baštine prepoznati su u županiji te je sukladno tome započet proces sanacije i revitalizacije mnogobrojnih objekata. Kako bi se postojeći potencijali maksimalno iskoristili potrebno je kontinuirano raditi na zaštiti kulturnih vrijednosti te primjeni inovativnog pristupa u jačanju njihove prezentacije.

Opis

Revitalizacija kulturne baštine i unaprjeđenje kulturnih sadržaja na području Šibensko-kninske županije ostvarit će se realizacijom tri mjere podijeljene prema osnovnim razvojnim

segmentima. Prva mjera odnosi se na obnovu i rekonstrukciju kulturne baštine i popratne infrastrukture, pri čemu su predviđene aktivnosti obnove i revitalizacije kulturne baštine i popratnih sadržaja, razvoj pristupne infrastrukture do lokaliteta kulturne baštine, te pružanje podrške stavljanju kulturne baštine u funkciju lokalne zajednice. Druga mjera orijentirana je na podizanje svijesti o važnosti kulturne baštine i njenoj prezentaciji. U sklopu ove mjere predviđene aktivnosti obuhvaćaju pružanje podrške korištenju inovativnih metoda interpretacije i prezentacije kulturne baštine, informativne aktivnosti usmjerene na podizanje svijesti o bogatstvu i važnosti očuvanja kulturne baštine na području Šibensko-kninske županije, te promociju kulturne baštine široj javnosti. Posljednja mjera obuhvaća razvoj i modernizaciju ustanova i sadržaja u kulturi, pri čemu je naglasak na aktivnostima usmjerenima na obnovu i modernizaciju objekata, pružanje podrške međusobnoj suradnji aktera u kulturi te poticanju osmišljavanja i provedbe kulturnih događanja. Navedene tri mjere sinergično djeluju te se njihovom realizacijom očekuje stvaranje ugodnog i visokorazvijenog kulturnog okruženja s valoriziranom kulturnom baštinom i svima dostupnim kulturnim ustanovama i sadržajima.

Pokazatelji ishoda za prioritet 2.2.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
Broj elemenata kulturne baštine s novorazvijenim modelom inovativne prezentacije	broj	Inovativna prezentacija kulturne baštine	10	2020.	godišnje	Izvješća o provedbi projekta
Broj novoobnovljenih i moderniziranih kulturnih ustanova	broj	Obnova i modernizacija kulturnih ustanova	5	2020.	godišnje	Izvješća o provedbi projekta

Mjera 2.2.1. Obnova i rekonstrukcija kulturne baštine i popratne infrastrukture
Popis indikativnih aktivnosti/programa/projekata:

2.2.1.1. Obnova i revitalizacija kulturne baštine i popratnih sadržaja

2.2.1.2. Razvoj pristupne infrastrukture do lokaliteta kulturne baštine

2.2.1.3. Podrška stavljanju kulturne baštine u funkciju lokalne zajednice

Pokazatelji ishoda za mjeru 2.2.1.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
Broj kulturnih atrakcija s prilagođenom pristupnom infrastrukturom	broj	Povećanje dostupnosti kulturnih atrakcija	10	2020.	godišnje	Izvješća o provedbi projekta

Mjera 2.2.2. Podizanje svijesti i prezentacija kulturne baštine
Popis indikativnih aktivnosti/programa/projekata:

2.2.2.1. Podrška korištenju inovativnih metoda interpretacije i prezentacije kulturne baštine

2.2.2.2. Informativne aktivnosti usmjerene na podizanje svijesti o bogatstvu i važnosti očuvanja kulturne baštine

2.2.2.3. Promidžba kulturne baštine

Pokazatelji ishoda za mjeru 2.2.2.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
Broj provedenih promotivnih aktivnosti usmjerenih na podizanje svijesti o bogatstvu i važnosti očuvanja kulturne baštine	broj	Promotivne aktivnosti usmjerene na podizanje svijesti o bogatstvu i važnosti očuvanja kulturne baštine	15	2020.	godišnje	Izvješća o provedbi projekta

Mjera 2.2.3. Razvoj i modernizacija ustanova i sadržaja u kulturi
Popis indikativnih aktivnosti/programa/projekata:

2.2.3.1. Obnova i modernizacija ustanova u kulturi

2.2.3.2. Podrška međusobnoj suradnji aktera u kulturi

2.2.3.3. Poticanje osmišljavanja i provedbe kulturnih događanja

Pokazatelji ishoda za mjeru 2.2.3.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
Broj novih unutarsektorskih suradnji u kulturi	broj	Suradnja aktera u kulturi	10	2020.	godišnje	Izvješća o provedbi projekta

Cilj 3. Razvijene i dostupne društvene usluge i sadržaji

Prioritet 3.1. Unaprjeđenje sadržaja i usluga za obitelji i djecu

Cilj

Unaprjeđenje kvalitete i organizacije odgojno-obrazovnog sustava s naglaskom na razvoj demografski poticajnog okruženja usmjerenog obiteljima

Opravdanje

Na prostoru Šibensko-kninske županije djeluje 50 dječjih vrtića i dvije pravne osobe koje ostvaruju programe predškolskog odgoja, od čega je trećina vrtića u privatnom vlasništvu, a dvije trećine u vlasništvu i nadležnosti jedinica lokalne samouprave. Analizom stanja utvrđena je slabija zastupljenost ustanova predškolskog odgoja u kontinentalnom dijelu županije, uglavnom zbog negativnih demografskih kretanja i manjeg broja djece zbog čega je potrebno definirati poticajne demografske mjere usmjerene na obitelji koje bi se paralelno razvijale s unaprjeđenjem sustava predškolskog odgoja. Generalno gledano, sustav predškolskog odgoja na prostoru Šibensko-kninske županije je ispod nacionalnog i europskog standarda zbog manjeg stupnja obuhvata djece sadržajima predškolskog odgoja. Povećanje kapaciteta, proširenje infrastrukture i jačanje ljudskih kapaciteta mora biti prioritet u unaprjeđenju sustava predškolskog odgoja na prostoru Šibensko-kninske županije.

Opis

Prioritet će se provesti kroz implementaciju dviju mjera koje za cilj imaju unaprjeđenje sadržaja i usluga za obitelji i djecu. Prva mjera usmjerena je na razvoj odgojnih ustanova i kvalitete programa za djecu, a provedba je planirana kroz aktivnosti izgradnje novih i unaprjeđenje postojećih odgojnih ustanova, jačanje kompetencija zaposlenih u odgojnim ustanovama i pružanje podrške osmišljavanju i provođenju novih aktivnosti za djecu. Druga mjera fokusirana je na stvaranje demografski poticajnog okruženja usmjerenog obiteljima. Provedba ove mjere planirana je kroz aktivnosti pružanja podrške razvoju dnevnih i produženih boravaka za djecu u odgojno-obrazovnim ustanovama, poticanje razvoja usluga usmjerenih obiteljima s djecom, poticanje poslodavaca na omogućavanje povoljnih uvjeta roditeljima s djecom te unaprjeđenje pronatalitetnih potpornih mehanizama.

Pokazatelji ishoda za prioritet 3.1.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
Broj novoizgrađenih, obnovljenih i opremljenih odgojnih ustanova	broj	Unaprijeđena odgojna infrastruktura – izgradnja, opremanje i obnova odgojnih ustanova	3	2020.	godišnje	Izvješća o provedbi projekta
Stvoren model pronatalitetnih potpornih mehanizama	1	Razvoj i uspostava modela pronatalitetnih potpornih mehanizama	1	2020.	na kraju razdoblja	Izvješća o provedbi projekta

Mjera 3.1.1. Razvoj odgojnih ustanova i kvalitete programa za djecu
Popis indikativnih aktivnosti/programa/projekata:

- 3.1.1.1. Izgradnja novih i unaprijeđenje postojećih odgojnih ustanova
- 3.1.1.2. Jačanje kompetencija zaposlenih u odgojnim ustanovama
- 3.1.1.3. Podrška osmišljavanju i provođenju novih aktivnosti za djecu

Pokazatelji ishoda za mjeru 3.1.1.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
Broj polaznika usavršavanja zaposlenih u odgojnim ustanovama koji su završili usavršavanje	broj	Usavršavanje zaposlenih u odgojnim ustanovama	40	2020.	godišnje	Izvješća o provedbi projekta

Mjera 3.1.2. Stvaranje demografski poticajnog okruženja usmjerenog obiteljima
Popis indikativnih aktivnosti/programa/projekata:

- 3.1.2.1. Podrška razvoju dnevnih i produženih boravaka za djecu u odgojno-obrazovnim ustanovama
- 3.1.2.2. Poticanje razvoja usluga usmjerenih obiteljima s djecom
- 3.1.2.3. Poticanje poslodavaca na omogućavanje povoljnijih uvjeta roditeljima s djecom (informativno-edukativne aktivnosti o mogućnostima fleksibilnog radnog vremena, rada od kuće i sl.)
- 3.1.2.4. Unaprjeđenje pronatalitetnih potpornih mehanizama

Pokazatelji ishoda za mjeru 3.1.2.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
Broj korisnika usluga usmjerenih obiteljima s djecom	broj	Razvoj usluga usmjerenih obiteljima s djecom	25	2020.	godišnje	Izvešća o provedbi projekta

Prioritet 3.2. Razvoj i modernizacija zdravstvenih usluga i infrastrukture
Cilj

Unaprjeđenje sustava zdravstvene skrbi u svrhu poboljšanja zdravstvenih kapaciteta i kvalitete usluga.

Opravdanje

Analiza stanja ukazala je kako su pojedini zdravstveni objekti na području Šibensko-kninske županije u lošem stanju te im je potrebna rekonstrukcija i nadogradnja. Također, javlja se problem nedovoljne opremljenosti te nedostatka modernih infrastrukturnih i tehničkih rješenja, a u periferno položenim općinama udaljenima od većih gradova javlja se i problem slabe dostupnosti adekvatnih zdravstvenih usluga. Poseban problem predstavlja nedostatna

hitna medicinska pomoć na otocima i zaobalju što ima dvostruku važnost s obzirom kako upravo na tim područjima živi starije stanovništva za koje je veća vjerojatnost kako će trebati hitnu medicinsku pomoć. Osim toga, povećanje turističke valorizacije otočja Šibensko-kninske županije također zahtijeva adekvatnu hitnomedicinsku uslugu. Slabija prometna dostupnost zaobalja smanjuje brzinu intervencija, dok je ona na otocima gotovo i nemoguća, stoga je potrebno razviti interventne heliodrome koji bi omogućili brzu povezanost otočja sa šibenskom bolnicom. Opća bolnica Šibensko-kninske županije ne zadovoljava uvjetima rada te se iz tog razloga županiji postavlja kao prioritetna potreba gradnje nove bolničke zgrade u Šibeniku zbog zastarjelosti infrastrukture i lokaciji u prometno opterećenom središtu Šibenika. Nameće se i potreba boljeg iskorištavanja postojećeg bolničkog prostora u Kninu u smislu uvođenja dodatnih sadržaja i djelatnosti.

Opis

Provedba prioriteta biti će usmjerena dvjema mjerama koje imaju za cilj razvoj i modernizaciju zdravstvenih usluga i infrastrukture. Prva mjera orijentirana je na poboljšanje dostupnosti i kvalitete zdravstvenih usluga, njena provedba biti će usmjerena aktivnostima pružanja podrške nabavi nove opreme u domovima zdravlja i bolnicama, pružanja podrške unaprjeđenju kompetencija i kapaciteta u zdravstvenim ustanovama, pružanja podrške kvalitetnoj organizaciji i djelovanju hitne medicinske pomoći te poticanja izgradnje heliodroma u udaljenim (izoliranim) područjima sa svrhom brzog transporta pacijenata u interventnim slučajevima. Druga mjera fokusirana je na infrastrukturno unaprjeđenje zdravstvenih objekata kroz obnovu i uređenje prostora domova zdravlja i bolnica te uređenje pristupne infrastrukture i okoliša zdravstvenih objekata.

Pokazatelji ishoda za prioritet 3.2.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
Broj bolničkih postelja na 1.000 stanovnika	broj na 1.000 stanovnika	Povećanje kapaciteta bolničkog smještaja	4,57	2020.	godišnje	HZZO

Mjera 3.2.1. Poboljšanje dostupnosti i kvalitete zdravstvenih usluga
Popis indikativnih aktivnosti/programa/projekata:

- 3.2.1.1. Podrška nabavi nove opreme u domovima zdravlja i bolnicama
- 3.2.1.2. Podrška unaprjeđenju kompetencija i kapaciteta u zdravstvenim ustanovama (specijalizacije, edukacije)
- 3.2.1.3. Podrška kvalitetnoj organizaciji i djelovanju hitne medicinske pomoći
- 3.2.1.4. Poticanje izgradnje heliodroma u udaljenim (izoliranim) područjima u svrhu mogućnosti brzog transporta pacijenata

Pokazatelji ishoda za mjeru 3.2.1.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
Broj novoosnovanih dodatnih timova hitne medicinske pomoći	broj	Dodatni timove hitne medicinske pomoći	3	2020.	godišnje	Zavod za hitnu medicinu ŠKŽ

Mjera 3.2.2. Infrastrukturno unaprjeđenje zdravstvenih objekata
Popis indikativnih aktivnosti/programa/projekata:

- 3.2.2.1. Obnova i uređenje prostora domova zdravlja i bolnica
- 3.2.2.2. Uređenje okoliša zdravstvenih objekata uz naglasak na pristupnu infrastrukturu

Pokazatelji ishoda za mjeru 3.2.2.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
Broj novoobnovljenih i opremljenih jedinica zdravstvene infrastrukture	broj	Obnovljena i opremljena zdravstvena infrastruktura	5	2020.	godišnje	Izvješća o provedbi projekta

Prioritet 3.3. Povećanje kvalitete socijalnih usluga i borba protiv socijalne isključenosti

Cilj

Stvaranje socijalno uključivog okruženja temeljenog na razvijenim, kvalitetnim i svima dostupnim socijalnim uslugama.

Opravdanje

Unatoč tome što prema podacima Svjetske banke (2016) Šibensko-kninska županija ima stopu rizika od siromaštva (14,1 %) ispod nacionalnog prosjeka (16,3 %), unutar same županije postoje razlike između priobalja i zaobalja pri čemu stopa rizika od siromaštva u zaobalju u pojedinim jedinicama lokalne samouprave iznosi i više od 50,0 %. Podatak koji izravno ukazuje na slabiju razvijenost zaobalja je onaj prema kojem čak 16,0 % stanovništva u području obuhvata CZSS Knin koristi zajamčenu minimalnu naknadu. Relevantna istraživanja pokazuju da su skupine stanovništva kojima u Šibensko-kninskoj županiji, ali i na razini cijele Hrvatske, posebno prijete ili je već nastupila marginalizacija i isključenost su: starije osobe, nezaposleni, djeca, osobe s invaliditetom i nacionalne manjine. U usporedbi s Hrvatskom vidljivo je kako Šibensko-kninska županija ima najlošiju socijalnu sliku prema udjelima obuhvaćenosti stanovništva zajamčenom minimalnom naknadom. Kroz promatrane godine (2008.-2013. g.) u prosjeku je 7,6 % svih stanovnika županije je koristilo pomoć za održavanje (zajamčenu minimalnu naknadu), dok je u istom promatranom razdoblju državni prosjek bio 2,4 %. U Šibensko-kninskoj županiji važno je poboljšati institucionalnu i izvaninstitucionalnu infrastrukturu i usluge socijalne skrbi te povećati postojeće kapacitete jer je potražnja veća od trenutnih mogućnosti. Potrebno je osigurati dovoljan broj asistenata u nastavi, patronaža, pružiti na raspolaganje javne prostore za rad civilnog društva, poticati akreditiranje institucija za rad s osjetljivim skupinama kao i edukaciju i obuku osoblja i nastavnika za iste skupine stanovništva. Smještaj starijih i nemoćnih u Šibensko-kninskoj županiji treba povećati svoje kapacitete zbog velike potrebe i potražnje.

Opis

Navedeni prioritet ostvarit će se djelovanjem u tri ključna segmenta koji se odnose na razvoj socijalnih usluga u lokalnim zajednicama, socijalnu integraciju ranjivih skupina stanovništva te povećanje stupnja zapošljivosti čime će se smanjiti broj korisnika socijalnih usluga. Uz sam

razvoj socijalnih usluga u lokalnim zajednicama nužno je poboljšati njihovu dostupnost stanovništvu, što će se ostvariti kroz poticanje osnivanja domova za starije i nemoćne te pružanje podrške lokalnim pružateljima socijalnih usluga, zatim kroz pružanje podrške uspostavi mobilnih timova za skrb o starijim osobama, osobama s invaliditetom te djeci i mladima s poteškoćama. Uz navedene realizacije mjere i prioriteta ovisi i o uspostavi programa u kući za starije osobe, uspostavu i provedbu programa osposobljavanja na području socijalne skrbi te umrežavanju i koordinaciji svih dionika u području socijalne skrbi. Socijalna integracija ranjivih skupina i borba protiv diskriminacije prepoznate su na nacionalnoj i EU razini kao jedan od najvažnijih socijalnih prioriteta. U sklopu ove mjere provest će se aktivnosti pružanja podrške programima socijalnog uključivanja socijalno ugroženih skupina stanovništva, osiguravanja pristupa kvalitetnom obrazovanju učenicima u nepovoljnom položaju, te uklanjanjem fizičkih prepreka za mobilnost osoba s invaliditetom i poteškoćama. Povećanjem stupnja zapošljivosti rasterećuje se sustav socijalne skrbi te se osigurava viša kvaliteta života stanovništva. U sklopu ove mjere poticat će se samozapošljavanje, pružat će se podrška očuvanju radnih mjesta i osposobljavanju osoba iz NEET skupine te će se razvijati i jačati kapaciteti lokalnih partnerstava za zapošljavanje. Sinergičnim djelovanjem svih aktivnosti i njihovom realizacijom poboljšat će se cjelokupna socijalna slika Šibensko-kninske županije.

Pokazatelji ishoda za prioritet 3.3.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
Ukupan kapacitet domova za starije i nemoćne	broj	Povećanje kapaciteta domova za starije i nemoćne	650	2020.	godišnje	Izvješća o provedbi projekta
Broj novouključenih korisnika izvaninstitucionalne socijalne skrbi	broj	Korisnici izvaninstitucionalnih usluga socijalne skrbi	70	2020.	godišnje	Izvješća o provedbi projekta

Mjera 3.3.1. Razvoj socijalnih usluga u lokalnim zajednicama uz poboljšanje njihove dostupnosti

Popis indikativnih aktivnosti/programa/projekata:

- 3.3.1.1. Poticanje osnivanja domova za starije i nemoćne uz podršku lokalnim pružateljima socijalnih usluga
- 3.3.1.2. Podrška uspostavi mobilnih timova za skrb o starijim osobama, osobama s invaliditetom te djeci i mladima s poteškoćama
- 3.3.1.3. Podrška uspostavi programa pomoći u kući za starije osobe
- 3.3.1.4. Uspostava i provedba programa osposobljavanja na području socijalne skrbi
- 3.3.1.5. Podrška organizacijama civilnog društva u pružanju izvaninstitucionalnih usluga
- 3.3.1.6. Umrežavanje i koordinacija svih dionika u području socijalne skrbi

Pokazatelji ishoda za mjeru 3.3.1.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
Broj novoosnovanih mobilnih timova socijalne skrbi	broj	Mobilni timovi socijalne skrbi	5	2020.	godišnje	CZSS s područja ŠKŽ

Mjera 3.3.2. Socijalna integracija ranjivih skupina i borba protiv diskriminacije

Popis indikativnih aktivnosti/programa/projekata:

- 3.3.2.1. Podrška programima socijalnog uključivanja socijalno ugroženih skupina stanovništva
- 3.3.2.2. Pristup kvalitetnom obrazovanju učenicima u nepovoljnom položaju
- 3.3.2.3. Uključivanje mladih i starih u život zajednice
- 3.3.2.4. Uklanjanje fizičkih prepreka za mobilnost OSI i osoba s poteškoćama

Pokazatelji ishoda za mjeru 3.3.2.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
Broj novih korisnika programa socijalnog uključivanja	broj	Razvoj programa socijalnog uključivanja	100	2020.	godišnje	Izvešća o provedbi projekta

Mjera 3.3.3. Povećanje stupnja zapošljivosti
Popis indikativnih aktivnosti/programa/projekata:

- 3.3.3.1. Poticanje samozapošljavanja
- 3.3.3.2. Podrška očuvanju radnih mjesta
- 3.3.3.3. Podrška osposobljavanju i zapošljivosti osoba iz NEET skupine
- 3.3.3.4. Razvoj i jačanje kapaciteta lokalnih partnerstava za zapošljavanje

Pokazatelji ishoda za mjeru 3.3.3.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
Broj zaposlenih osoba	broj	Povećanje broja zaposlenih osoba	28.200	2020.	godišnje	HZMO, HZZ

Prioritet 3.4. Unaprjeđenje društvenih i javnih sadržaja

Cilj

Stvaranje okruženja u kojem su svakoj osobi dostupni kvalitetni i raznovrsni društveni i javni sadržaji.

Opravdanje

Analiza stanja pokazala je kako u pojedinim područjima Šibensko-kninske županije postoji potreba za unaprjeđenjem javnih prostora/površina i obogaćivanjem prostora novim društvenim sadržajima. To se prvenstveno odnosi na obnovu postojećih i izgradnju novih objekata sportsko-rekreacijske infrastrukture putem koje se stanovništvu omogućuje bavljenje fizičkim aktivnostima kojima se ujedno promiče zdrav način života. Sport ima dugu tradiciju u Šibensko-kninskoj županiji, no poseban problem u njegovom daljnjem razvoju predstavlja upravo nepovoljno stanje infrastrukture koja je nužan preduvjet za razvoj novih i kvalitetno provođenje postojećih sportskih programa. Utvrđene su i potrebe za kontinuiranim unaprjeđenjem javnih prostora poput trgova, parkova i njima sličnih, s posebnim naglaskom na dječja igrališta koja predstavljaju preduvjet boravka djece i mladih u prirodi, prvenstveno u urbanim sredinama. Također, kako bi se stanovništvu dala mogućnost sudjelovanja, ali i pohađanja različitih društvenih događanja, nužno je kontinuirano poticati razvoj i provedbu raznih manifestacija, radionica i ostalih društvenih aktivnosti.

Opis

Prioritet će se ostvariti poticanjem razvoja i provedbe društvenih događanja u sklopu čega je predviđeno pružanje podrške pri osmišljavanju i provedbi manifestacija, radionica i ostalih vrsta društvenih događanja, osiguravanje prostora za provedbu društvenih događanja te putem informativnih aktivnosti usmjerenih jačanju vidljivosti društvenih događanja. Javni sadržaji i površine čine drugu mjeru unutar ovog prioriteta u sklopu koje će se kontinuirano uređivati javne površine poput parkova, trgova i dr., te će se uređivati nova i opremiti postojeća dječja igrališta, kao i poticati gradnja i obnova infrastrukture javne i društvene namjene. Zasebnu mjeru čini razvoj sportsko-rekreacijske infrastrukture i programa u sklopu čega će se izgraditi nova i unaprijediti postojeća sportsko-rekreacijska infrastruktura, pružat će se podrška razvoju i provedbi sportsko-rekreacijskih programa/aktivnosti, te će se intenzivno promovirati važnost zdravog života i bavljenja sportom i rekreacijom.

Pokazatelji ishoda za prioritet 3.4.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
Površina novouređenih/obnovljenih javnih površina	m ²	Uređenje javnih površina	10.000	2020.	godišnje	Izvešća o provedbi projekta

Mjera 3.4.1. Poticanje razvoja i provedbe društvenih događanja
Popis indikativnih aktivnosti/programa/projekata:

- 3.4.1.1. Podrška pri osmišljavanju i provedbi društvenih događanja (manifestacija, radionica i dr.)
- 3.4.1.2. Osiguravanje prostora za provedbu društvenih događanja
- 3.4.1.3. Informativne aktivnosti usmjerene na jačanje vidljivosti društvenih događanja

Pokazatelji ishoda za mjeru 3.4.1.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
Broj aktivnosti jačanja vidljivosti društvenih događanja	broj	Promocija društvenih događanja	15	2020.	godišnje	Izvešća o provedbi projekta

Mjera 3.4.2. Unaprjeđenje javnih sadržaja i površina
Popis indikativnih aktivnosti/programa/projekata:

- 3.4.2.1. Uređenje javnih površina (trgova, parkova i dr.)
- 3.4.2.2. Uređenje novih i opremanje postojećih dječjih igrališta
- 3.4.2.3. Podrška izgradnji i obnovi ostalih objekata društvene namjene
- 3.4.2.4. Razvoj i modernizacija infrastrukture javne namjene

Pokazatelji ishoda za mjeru 3.4.2.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
Broj novouređenih/opremljenih dječjih igrališta	broj	Opremljena dječja igrališta	10	2020.	godišnje	Izvješća o provedbi projekta

Mjera 3.4.3. Razvoj sportsko-rekreacijske infrastrukture i programa
Popis indikativnih aktivnosti/programa/projekata:

- 3.4.3.1. Izgradnja nove i unaprjeđenje postojeće sportsko-rekreacijske infrastrukture
- 3.4.3.2. Podrška razvoju i provedbi sportsko-rekreacijskih programa/aktivnosti
- 3.4.3.3. Provedba promotivnih aktivnosti vezanih uz zdrav život i bavljenje sportom i rekreacijom

Pokazatelji ishoda za mjeru 3.4.3.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
Novouređena površina sportsko-rekreacijske infrastrukture	ha	Širenje sportsko-rekreacijskih površina	3,0	2020.	godišnje	Izvješća o provedbi projekta

Cilj 4. Kvalitetan i prepoznatljiv sustav srednjoškolskog, strukovnog i visokoškolskog obrazovanja

Prioritet 4.1. Povećanje kvalitete obrazovnih programa i ustanova

Cilj

Stvaranje obrazovnog sustava visoke kvalitete koji se temelji na kvalitetnim i sa tržištem usklađenim obrazovnim programima te modernoj obrazovnoj infrastrukturi.

Opravdanje

Obrazovanje je jedna od temeljnih društvenih funkcija koja ima veliku važnost u društveno-gospodarskom napretku određenog prostora, a pridonosi i povećanju cjelokupne kvalitete života i zadovoljstva istim. Na području Šibensko-kninske županije 2015. g. bile su 83 obrazovne ustanove (osnovne i srednje škole, visoka i pučka učilišta). Osnovne su škole raspoređene uglavnom u većim jedinicama lokalne samouprave, s najvećom koncentracijom institucija u Gradu Šibeniku gdje se nalazi 39,6 % ukupnog broja osnovnoškolskih institucija. Prostor oko Grada Knina je nerazvijen i u funkciji osnovnoškolskog obrazovanja te učenici putuju u osnovnoškolske institucije Grada Knina. Na prostoru Šibensko-kninske županije djeluju 23 institucije koje provode programe srednjoškolskog obrazovanja od čega su četiri gimnazije, devet tehničkih i srodnih škola, sedam industrijskih i obrtničkih škola te po jedna srednja umjetnička škola, specijalna srednja škola te srednja škola za odrasle. Funkcija srednjoškolskog obrazovanja dostupna je u gradovima Šibeniku (15 škola), Kninu (5 škola) i Drnišu (3 škole). Poseban problem u kontekstu kretanja broja učenika osnovnih i srednjih škola predstavlja negativan trend pada njihova broja. Na području županije djeluju dva visoka učilišta: Veleučilište Marko Marulić u Kninu i Veleučilište u Šibeniku, a od akademske godine 2015./2016. otvoren je i studij energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora Sveučilišta u Zagrebu podružnica Šibenik. Analiza potencijala i potreba ukazuje kako je u Šibensko-kninskoj županiji potrebno unaprijediti infrastrukturnu opremljenost obrazovnih ustanova kako bi se stvorili povoljni uvjeti za stjecanje novih znanja i vještina, ali i obaviti složeniji proces usklađivanja obrazovnih programa s potrebama gospodarstva. Usklađivanje obrazovnih programa s potrebama gospodarstva nužno za cjelokupni gospodarski, ali i društveni razvoj, te se tim procesom ujedno osigurava mogućnost pronalaska posla odmah po završetku obrazovanja. Potencijali u području obrazovanja javljaju se i u kontekstu

planiranog razvoja niza ustanova koje će biti usmjerene na obrazovanje odraslih i poduzetnika, što će osigurati dodatnu dimenziju prenošenja znanja i sposobnosti.

Opis

Kvaliteta obrazovnih programa u Šibensko-kninskoj županiji ostvarit će se realizacijom mjere usmjerene na povećanje kvalitete i usklađenosti obrazovnih programa s potrebama gospodarstva u sklopu koje će se jačati kompetencije obrazovnog osoblja, pružat će se podrška suradnji obrazovnih ustanova s gospodarstvenicima i institucijama zaduženima za tržište rada. Uz to se planira provedba aktivnosti orijentiranih dizajniranju novih modela strukovnog obrazovanja i pružanje podrške razvoju centara kompetentnosti, kao i podrška uvođenju izvannastavnih aktivnosti i programa usmjerenih na upoznavanje učenika i studenata s potrebama na tržištu rada. S druge strane nužan je razvoj novih i opremanje postojećih obrazovnih ustanova, što će se ostvariti aktivnostima izgradnje novih te proširenja prostornih kapaciteta postojećih obrazovnih ustanova, modernizacijom i opremanjem te poticanjem organizacije učeničkog i studentskog smještaja. Realizacijom navedenih aktivnosti i mjera te njihovim sinergijskim karakterom djelovanja osigurat će se unaprijeđenje cjelokupnog sustava obrazovanja na području Šibensko-kninske županije.

Pokazatelji ishoda za prioritet 4.1.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
Broj novoizgrađenih, obnovljenih i opremljenih obrazovnih ustanova	broj	Unaprijeđena obrazovna infrastruktura	5	2020.	godišnje	Izvješća o provedbi projekta
Udio obrazovnih ustanova novopremljenih modernom opremom	udio (%)	Opremljene obrazovne ustanove	20,0	2020.	godišnje	Izvješća o provedbi projekta

Mjera 4.1.1. Razvoj novih i opremanje postojećih obrazovnih ustanova
Popis indikativnih aktivnosti/programa/projekata:

4.1.1.1. Izgradnja novih i proširenje prostornih kapaciteta postojećih obrazovnih ustanova

4.1.1.2. Modernizacija i opremanje obrazovnih ustanova

4.1.1.3. Poticanje organizacije učeničkog i studentskog smještaja

Pokazatelji ishoda za mjeru 4.1.1.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
Broj novoizgrađenih, obnovljenih i opremljenih objekata učeničkog i studentskog smještaja	broj	Razvoj učeničkog i studentskog smještaja	2	2020.	godišnje	Izvešća o provedbi projekta

Mjera 4.1.2. Povećanje kvalitete i usklađenosti obrazovnih programa s potrebama gospodarstva
Popis indikativnih aktivnosti/programa/projekata:

4.1.2.1. Jačanje kompetencija obrazovnog osoblja

4.1.2.2. Podrška suradnji obrazovnih ustanova s gospodarstvenicima i institucijama zaduženima za tržište rada

4.1.2.3. Dizajniranje novih modela strukovnog obrazovanja i podrška razvoju centara kompetentnosti

4.1.2.4. Podrška uvođenju izvannastavnih aktivnosti i programa usmjerenih na upoznavanje učenika i studenata s potrebama na tržištu rada

Pokazatelji ishoda za mjeru 4.1.2.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
Broj polaznika edukacija iz sektora obrazovanja	broj	Edukacija obrazovnog osoblja	30	2020.	godišnje	Izvešća o provedbi projekta

Prioritet 4.2. Jačanje prepoznatljivosti županijskog sektora obrazovanja
Cilj

Stvaranje prepoznatljive slike obrazovnog sustava Šibensko-kninske županije kao visokorazvijenog i visokokvalitetnog u nacionalnim i EU okvirima te kao jednog od temelja županijskog identiteta.

Opravdanje

Na području Šibensko-kninske županije nalazi se niz obrazovnih ustanova, od čega treba izdvojiti strukovne srednje škole i veleučilišta koji imaju potencijal daljnjeg razvoja kroz jačanje obrazovnih programa, njihovo usklađivanje s potrebama na tržištu rada te umrežavanjem kako međusobnim, tako i s gospodarstvenicima, ali i obrazovnim institucijama s područja Hrvatske i EU. U županiji postoji niz ustanova i institucija na temelju kojih je moguće brendirati Šibensko-kninsku županiju kao regiju znanja. To su Veleučilište u Šibeniku, Veleučilište „Marko Marulić“ u Kinu, Studij energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora, Centar izvrsnosti, a u planu je uspostavljanje poslovnog centra koji će poduzetnicima uz korištenje poslovnih prostora, omogućiti stjecanje dodatnih znanja i vještina „Adriatic Business Centar – ABC“. U tijeku je uspostava i drugih centara znanja u Šibensko-kninskoj županiji poput Centra „Trokut“ za visoke tehnologije, Centra kompetentnosti „CEKOM Alutech“, Inovacijskog centra u Kninu za razvijanje i plasman proizvoda iz prehrambene industrije, Centra kompetentnosti za turizam itd. Kroz postojeće ustanove i realizaciju planiranih jasno je kako Šibensko-kninska županija ima izrazito velik potencijal u brendiranju sebe kao regije znanja.

Opis

Vidljivost obrazovnog segmenta Šibensko-kninske županije ostvarit će se realizacijom mjera orijentiranih na promociju obrazovnih sadržaja i programa te poticanja suradnje obrazovnih ustanova s drugim obrazovnim ustanovama i gospodarstvenicima. Promocija obrazovnih sadržaja i programa pritom će se temeljiti na aktivnostima brendiranja županije kao edukacijskog centra s razvijenim uslugama visokog i strukovnog obrazovanja, promociji veleučilišta i studijskih programa te informativnim aktivnostima usmjerenima na prezentaciju obrazovnih sadržaja i programa. Druga mjera orijentirana međusobnoj suradnji obrazovnih ustanova te suradnji s gospodarstvenicima realizirat će se kroz pružanje podrške međusobnom umrežavanju i suradnji te poticanjem zajedničkog razvoja obrazovnih programa u suradnji s gospodarstvenicima.

Pokazatelji ishoda za prioritet 4.2.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
Broj sudjelovanja visokoobrazovnih ustanova na sajmovima visokoškolskih studija	broj	Sudjelovanje na sajmovima visokoškolskih studija	5	2020.	godišnje	Izvješća o provedbi projekta

Mjera 4.2.1. Promocija obrazovnih sadržaja i programa

Popis indikativnih aktivnosti/programa/projekata:

- 4.2.1.1. Brendiranje županije kao edukacijskog centra s razvijenim uslugama visokog i strukovnog obrazovanja
- 4.2.1.2. Informativne aktivnosti usmjerene na prezentaciju obrazovnih sadržaja i programa
- 4.2.1.3. Promocija veleučilišta i studijskih programa

Pokazatelji ishoda za mjeru 4.2.1.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
Broj održanih aktivnosti informiranja javnosti o obrazovnim programima	broj	Informiranje javnosti o obrazovnim programima	15	2020.	godišnje	Izvešća o provedbi projekta

Mjera 4.2.2. Suradnja s ostalim obrazovnim ustanovama i gospodarstvenicima
Popis indikativnih aktivnosti/programa/projekata:

4.2.2.1. Podrška međusobnom umrežavanju i suradnji obrazovnih ustanova

4.2.2.2. Podrška suradnji i zajedničkom razvoju obrazovnih programa s gospodarstvenicima

Pokazatelji ishoda za mjeru 4.2.2.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
Broj provedenih projekata suradnje obrazovnih ustanova i gospodarstvenika	broj	Razvoj suradnje obrazovnih ustanova i gospodarstvenika	10	2020.	godišnje	Izvešća o provedbi projekta

Cilj 5. Kvalitetna i modernizirana primarna infrastruktura kao preduvjet prostorno ujednačenog razvoja

Prioritet 5.1. Razvoj komunalne infrastrukture

Cilj

Osigurati kvalitetno funkcioniranje komunalnih infrastrukturnih sustava vodeći računa o potrebama svih njihovih korisnika kao i zahtjeva koje se javljaju uslijed povećanog korištenja.

Opravdanje

Opće stanje komunalne infrastrukture u Šibensko-kninskoj županiji ukazuje na polarizaciju razvijenosti te generalno na slabiju kvalitetu i zastarjelost komunalnih sustava. Sustav javne vodoopskrbe nema punu pokrivenost kućanstava i stanovništva pri čemu su po ovom pitanju posebna problemska područja pojedini otoci i dijelovi zaobalja, što predstavlja problem kojeg je potrebno prioritetno riješiti u narednome razdoblju. Postojeća infrastruktura u ljetnim mjesecima je često pod povećanim pritiskom i opterećenjem zbog čega se javljaju poteškoće u opskrbi vodom. Poseban problem u okvirima vodoopskrbe očituje se u visokim gubicima vode koji u prosjeku iznose do 50 %. Stanje na području javne odvodnje je znatno lošije nego na području vodoopskrbe. Veći dio županije nije pokriven sustavom javne odvodnje (otoci i veći dio zaobalja) što predstavlja potencijalnu opasnost za izvore pitke vode i za ukupnu kvalitetu života lokalnog stanovništva. Postotak priključenosti stanovništva na sustav javne odvodnje varira od 28 % u Rogoznici do 60 % u Šibeniku, dok na gotovo cijelom području zaobalja nema organizirane kanalizacijske infrastrukture, već se odvodnja vrši septičkim jamama koje zbog propusnosti krškog terena ne zadovoljavaju suvremene standarde zaštite okoliša. Izgradnja kanalizacijske infrastrukture i sustava pročišćavanja voda mora biti prioritet razvoja komunalne infrastrukture. Iako je u sustav gospodarenja otpadom uključen velik dio kućanstava, još uvijek nisu sva kućanstva uključena, a ni stanje javne svijesti nije na dovoljno visokoj razini uslijed čega dolazi do nastanka ilegalnih odlagališta ili kućnog spaljivanja dijela otpada. Problem je i velika količina komunalnog otpada koja posebice postaje problem u turističkoj sezoni kad se broj proizvođača otpada iznimno povećava. Iako je posljednjih godina uočen trend smanjenja količine miješanog komunalnog otpada, i dalje je udio odvojenog prikupljenog otpada relativno nizak što ukazuje na potrebu jačanja funkcije uporabe i recikliranja otpada. Na području županije planirano je zbrinjavanje otpada na lokaciji županijskog centra za gospodarenja otpadom Bikarac koji je još u fazi izgradnje, a čija

realizacija je neophodna za uspostavu održivog sustava gospodarenja otpadom. Uz navedeno, potrebno je sanirati stara odlagališta i ilegalna odlagališta te razviti mrežu reciklažnih centara.

Opis

Ostvarenje prioriteta utemeljeno je na trima mjerama koje ciljaju na unaprjeđenje triju temeljnih sastavnica komunalne infrastrukture: vodoopskrbe, odvodnje i sustava gospodarenja otpadom. U segmentu vodoopskrbe potrebno je unaprijediti kvalitetu i dostupnost infrastrukture kako bi se osigurala cjelovita pokrivenost kućanstava i stanovništva županije. Pritom su definirane četiri aktivnosti koje predviđaju rekonstrukciju i modernizaciju vodoopskrbnog sustava, širenje vodoopskrbnog sustava na područje cijele županije, sanaciju propusnosti cjevovoda s ciljem smanjenja gubitaka u vodoopskrbi te kroz aktivnosti informiranja lokalnog stanovništva i turista o obzirnom i štedljivom korištenju vode.

Unaprjeđenje kanalizacijskog i sustava javne odvodnje te obrade otpadnih voda usmjeren je prema četirima aktivnostima koje teže prema izgradnji i unaprjeđenju kvalitete kanalizacijskog sustava, izgradnji i obnovi uređaja za pročišćavanje otpadnih voda, kontroli i održavanju septičkih jama te unaprjeđenju infrastrukturnih sustava odvodnje oborinskih voda.

Razvoj održivog sustava gospodarenja otpadom usmjeren je na šest aktivnosti koje usmjeravaju razvoj cjelovitog sustava odvojenog prikupljanja otpada, podršku unaprjeđenju voznog parka namijenjenog za prikupljanja i odvoz otpada, promicanje suradnje JLS-a po pitanju zbrinjavanja i gospodarenja otpadom, podizanje javne svijesti o potrebi odvajanja i recikliranja otpada, sanaciju starih odlagališta otpada te identifikaciju i sanaciju divljih odlagališta otpada.

Prilikom realizacije prioriteta bitno je osigurati da sustavi odvodnje otpadnih voda uključuju pročišćavanje otpadnih voda prikladnog stupnja s rješenjem za zbrinjavanje otpadnog mulja, kao i prilikom planiranja i izvedbe zahvata rekonstrukcije i modernizacije te širenja vodoopskrbnog sustava i sustava javne odvodnje spriječiti onečišćenje vodnih tijela, podzemnih tokova i okolnog područja te mora.

Pokazatelji ishoda za prioritet 5.1.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
Udio izgubljene vode u vodoopskrbnom sustavu	udio (%)	Smanjenje gubitaka u vodoopskrbnom sustavu	30,0	2020.	godišnje	izvješća komunalnih poduzeća (Vodovod i odvodnja, JKP Rad, KD Knin, KD Biskupija, KD Kijevo)
Broj projekata obnove i izgradnje infrastrukture za pročišćavanje otpadnih voda	broj	Izgradnja i obnova infrastrukture za pročišćavanje otpadnih voda	6	2020.	godišnje	izvješća o provedenim projektima

Mjera 5.1.1. Unaprjeđenje kvalitete i dostupnosti vodoopskrbne infrastrukture
Popis indikativnih aktivnosti/programa/projekata

5.1.1.1 Rekonstrukcija i modernizacija vodoopskrbnog sustava

5.1.1.2. Prostorno širenje (izgradnja) vodoopskrbnog sustava na području cijele županije

5.1.1.3. Sanacija propusnosti cjevovoda u svrhu smanjenja gubitaka

5.1.1.4. Aktivnosti informiranja lokalnog stanovništva i posjetitelja o obzirnom i štedljivom korištenju vode

Pokazatelji ishoda za Mjeru 5.1.1.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
Duljina obnovljene ili novoizgrađene vodoopskrbne mreže	km	Obnova i dogradnja vodoopskrbne infrastrukture	50	2020.	godišnje	izvješćaji o provedenim projektima

Mjera 5.1.2. Unaprjeđenje kanalizacijskog i sustava odvodnje te obrade otpadnih voda
Popis indikativnih aktivnosti/programa/projekata

5.1.2.1. Izgradnja i unaprjeđenje kvalitete kanalizacijskog sustava

5.1.2.2. Izgradnja i obnova uređaja za pročišćavanje otpadnih voda

5.1.2.3. Kontrola i održavanje septičkih jama

5.1.2.4. Unaprjeđenje infrastrukturnih sustava odvodnje oborinskih voda

Pokazatelji ishoda za Mjeru 5.1.2.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
Pokrivenost vodoopskrbne mreže mrežom odvodnje	udio (%)	Prostorno širenje mreže javne odvodnje	60,0	2020.	godišnje	izvješća komunalnih poduzeća (Vodovod i odvodnja, JKP Rad, KD Knin, KD Biskupija, KD Kijevo)

Mjera 5.1.3. Razvoj održivog sustava gospodarenja otpadom
Popis indikativnih aktivnosti/programa/projekata

5.1.3.1. Razvoj sustava odvojenog prikupljanja otpada

5.1.3.2. Podrška unaprjeđenju voznog parka namijenjenog za prikupljanje i odvoz otpada

5.1.3.3. Promicanje suradnje jedinica lokalne samouprave po pitanju zbrinjavanja i gospodarenja otpadom

5.1.3.4. Podizanje javne svijesti o potrebi odvajanja i recikliranja otpada

5.1.3.5. Sanacija starih odlagališta otpada

5.1.3.6. Identifikacija i sanacija divljih odlagališta otpada

Pokazatelji ishoda za Mjeru 5.1.3.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
Broj novosaniranih starih i/ili ilegalnih odlagališta otpada	broj	Sanacija starih i ilegalnih odlagališta otpada	5	2020.	godišnje	izvještaji o provedenim projektima

Prioritet 5.2. Razvoj održive prostorne mobilnosti kroz unaprjeđenje prometne infrastrukture

Cilj

Unaprjeđenje županijskog prometnog sustava kroz modernizaciju unutaržupanijske prometne infrastrukture i unaprjeđenje mobilnosti stanovništva te poticanje korištenja javnog prijevoza i bicikala.

Opravdanje

Prometna funkcija ključna je za ostvarivanje većine potreba stanovništva, stoga su ulaganja u prometnu infrastrukturu i moderniji prometni sustav od velikog značaja za sveukupni razvoj Šibensko-kninske županije. Kako bi se osigurala adekvatna unutarnja i vanjska mobilnost građana, ali i turista, potrebno je organizirati kvalitetan prometno-infrastrukturni sustav koji će služiti kao kvalitetna podloga svim razvojnim procesima u županiji.

Cestovna prometna infrastruktura Šibensko-kninske županije obilježena je problemom prostorne neujednačenosti kvalitete infrastrukture i njene zastarjelosti te slabije unutaržupanijske povezanosti (priobalja s otocima i zaobaljem). Analizom stanja utvrđena je slabija prometna razgranatost koja rezultira slabijom povezanošću priobalnog i kontinentalnog dijela županije. Veći dio cestovne infrastrukture zgusnut je duž priobalja gdje su smještene najvitalnije i najvažnije prometnice: Jadranska turistička cesta (D8) i autocesta Zagreb-Split (A1). Zbog takve konfiguracije prometne mreže, u ljetnim mjesecima često dolazi do višestrukog povećanja prosječnog ljetnog dnevnog prometa u odnosu na prosječan godišnji dnevni promet što ukazuje na sezonsko prometno opterećenje. Slabija razgranatost cestovne prometne mreže rezultira i slabijom protočnošću prometa u priobalju što posljedično može utjecati na smanjenje sigurnosti u prometu. Realizacija planiranih alternativnih pravaca poput zaobilaznica na Jadranskoj turističkoj cesti, ali i brze ceste Šibenik-Drniš-Knin-granica BiH, svakako bi pridonijela rasterećenju priobalnog cestovnog prometa. Značajan problem unutar prometne infrastrukture predstavlja i nedostatak parkirališnih mjesta koje dodatno opterećuje cestovni promet u ljetnim mjesecima.

Pomorski promet obilježen je povećanjem putničkog pomorskog prometa uvjetovanog povećanjem turističkih kretanja prema otocima Šibensko-kninske županije. Međutim, postojeći sustav trajektnog prometa ne omogućuje adekvatnu povezanost otočja i kopna što je i jedan od razloga demografske i socioekonomske stagnacije šibenskog arhipelaga. S druge

strane, teretni pomorski promet bilježi negativne trendove unatoč potencijalu za unaprjeđenjem poslovanja i dostupnosti širem regionalnom i međunarodnom tržištu.

Sustav javnog gradskog prijevoza u Šibensko-kninskoj županiji u vrlo je lošem organizacijskom i infrastrukturnom stanju što rezultira vrlo slabim korištenjem ovog oblika prometa od strane lokalnog stanovništva i turista. Autobusni promet donekle je zastupljen, međutim nedostatak linija i infrastrukture u kontinentalnom dijelu županije znatno smanjuje prostornu mobilnost stanovništva. Uz to se nadovezuje i gotovo marginaliziran željeznički putnički promet, koji unatoč vrlo lošem infrastrukturnom stanju, može predstavljati značajan resurs za unaprjeđenje prostorne mobilnosti (ponajviše u kontekstu turizma).

Biciklistička infrastruktura posljednjih godina bilježi značajne pozitivne trendove zahvaljujući velikom interesu za cikloturističkom ponudom. Upravo zbog ove razvojne mogućnosti, potrebno je poticati daljnje širenje biciklističkih staza i na zaoblje sa svrhom jačanja cikloturističke ponude. Radi efikasnije funkcionalnosti prometa i veće sigurnosti sudionika u prometu, potrebno je uspostaviti kvalitetniju mrežu pješačko-biciklističke infrastrukture.

Utvrđeni problemi opterećenja priobalnog cestovnog prometa i neiskorištenih potencijala ostalih oblika prometa, u budućem razvoju županijskog prometa potrebno je razviti sustav održive urbane i dužobalne mobilnosti, kao i razvoj intermodalnih prometnih čvorišta, s ciljem povećanja kvalitete i unutaržupanijske dostupnosti. Izrada precizno razrađenih planova neophodna je za unaprjeđenje prometnog sustava Šibensko-kninske županije.

Opis

Prioritet će se ostvariti kroz pet mjera koje pokrivaju sustav upravljanja cestovnim, pomorskim, javnim i pješačko-biciklističkim prometom te potiču razvoj održive mobilnosti. Prva mjera usmjerena je na razvoj cestovnog prometa kroz sanaciju i izgradnju prometnica, sanaciju kritičnih točaka te unaprjeđenje infrastrukturne opremljenosti i signalizacije prometnica. Druga mjera orijentirana je na unaprjeđenje organizacije i dostupnosti javnog prijevoza kroz koju je planirano unaprjeđenje sustava autobusnog javnog prijevoza, uređenje ugibališta (stanica), razvoj infrastrukture javnog prijevoza, razvoj informacijskog sustava s objedinjenim informacijama iz sustava javnog prijevoza te integracija različitih oblika javnog prijevoza čime bi se osigurala povećana mobilnost stanovništva i turista. Treća mjera usmjerena je na razvoj pješačkog i biciklističkog prometa koja će se provesti kroz razvoj i uređenje biciklističkih staza i ruta (biciklistička signalizacija i odmorišta) te izgradnju i uređenje pješačke infrastrukture. Četvrta mjera orijentirana je na unaprjeđenje pomorskog

prometa kroz infrastrukturno opremanje i modernizaciju pomorskih luka te sustavno praćenje kvalitete organizacije pomorskog putničkog i teretnog prometa. Posljednja mjera ovog prioriteta usmjerena je prema jačanju održivog karaktera prostorne mobilnosti u okviru koje je planirana izrada planova održive urbane mobilnosti i plana održive dužobalne mobilnosti na razini županije te pružanje podrške razvoju intermodalnih prometnih čvorišta.

Pokazatelji ishoda za prioritet 5.2.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
Duljina novoizgrađenih ili obnovljenih prometnica	km	Izgrađenost ili obnova prometnica	50	2020.	godišnje	Izveštaji o provedenim projektima
Izrađen plan održive dužobalne mobilnosti	1	Izrada plana održive dužobalne mobilnosti	1	2020.	na kraju provedbenog razdoblja	Izveštaj o provedenom projektu

Mjera 5.2.1. Razvoj cestovnog prometa

Popis indikativnih aktivnosti/programa/projekata

- 5.2.1.1. Sanacija postojećih i izgradnja novih prometnica
- 5.2.1.2. Unaprjeđenje infrastrukturne opremljenosti i signalizacije prometnica
- 5.2.1.3. Sanacija križanja i kritičnih točaka cestovnih dionica

Pokazatelji ishoda za Mjeru 5.2.1.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
Broj novosaniranih točaka s najvećim brojem prometnih nezgoda	broj	Sanirane točke s najvećim brojem prometnih nezgoda	10	2020.	godišnje	Izveštaj o provedenim projektima

Mjera 5.2.2. Unaprjeđenje organizacije i dostupnosti javnog prijevoza
Popis indikativnih aktivnosti/programa/projekata

- 5.2.2.1. Unaprjeđenje sustava autobusnog javnog prijevoza
- 5.2.2.2. Uređenje ugibališta (stanica)
- 5.2.2.3. Podrška razvoju infrastrukture za tvrtke javnog prijevoza
- 5.2.2.4. Razvoj jedinstvenog informacijskog sustava s objedinjenim informacijama o polascima/linijama/stajalištima u javnom prijevozu
- 5.2.2.5. Integracija različitih oblika javnog prijevoza

Pokazatelji ishoda za Mjeru 5.2.2.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
Broj novouređenih stanica javnog prijevoza	broj	Uređenje stanica javnog prijevoza	10	2020.	godišnje	Izveštaji o provedenim projektima

Mjera 5.2.3. Razvoj pješačkog i biciklističkog prometa
Popis indikativnih aktivnosti/programa/projekata

- 5.2.3.1. Razvoj novih i uređenje postojećih biciklističkih staza i ruta
- 5.2.3.2. Postavljanje biciklističke signalizacije
- 5.2.3.3. Uređenje biciklističkih odmorišta za bicikliste duž cikloturističkih ruta
- 5.2.3.4. Izgradnja i uređenje pješačke infrastrukture

Pokazatelji ishoda za Mjeru 5.2.3.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
Duljina uređenih biciklističkih (cikloturističkih) putova i staza	km	Razvoj biciklističke (cikloturističke) mreže	1.100	2020.	godišnje	Izveštaji o provedenim projektima

Mjera 5.2.4. Unaprjeđenje pomorskog prometa
Popis indikativnih aktivnosti/programa/projekata

5.2.4.1. Infrastrukturno opremanje i modernizacija pomorskih luka

5.2.4.2. Sustavno praćenje kvalitete organizacije pomorskog brodskog i trajektnog prometa

Pokazatelji ishoda za Mjeru 5.2.4.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
Broj novoobnovljenih, unaprjeđenih te infrastrukturno opremljenih i moderniziranih pomorskih luka	broj	Obnova i unaprjeđenje pomorskih luka	2	2020.	godišnje	Izveštaji o provedenim projektima (Lučka uprava Šibensko-kninske županije)

Mjera 5.2.5. Jačanje održivog karaktera prostorne mobilnosti
Popis indikativnih aktivnosti/programa/projekata

5.2.5.1. Izrada planova održive urbane mobilnosti

5.2.5.2. Izrada plana održive dužobalne mobilnosti

5.2.5.3. Podrška razvoju intermodalnih prometnih čvorišta

Pokazatelji ishoda za Mjeru 5.2.5.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
Broj izrađenih planova održive urbane mobilnosti	broj	Izrada planova održive urbane mobilnosti	3	2020.	godišnje	Izveštaji o provedenim projektima

Prioritet 5.3. Prostorno širenje i povećanje kvalitete telekomunikacijske infrastrukture

Cilj

Unaprjeđenje telekomunikacijske infrastrukture širokopojasnih mreža radi povećanja standarda lokalnog stanovništva, zadovoljstva turista i mogućnosti gospodarskih subjekata (posebice onih u IT sektoru).

Opravdanje

Širokopojasna infrastruktura Šibensko-kninske županije slabije je razvijena u odnosu na prosjek Republike Hrvatske, ali i prosjek Jadranske Hrvatske, što je vidljivo u nižim udjelima kućanstava priključenih na širokopojasnu mrežu u odnosu na nacionalni prosjek. Prostorna distribucija priključenosti kućanstava ukazuje na znatno veće udjele priključenosti u priobalnim dijelovima, dok je ona u zaobalnim i pograničnim područjima iznimno niska. Dostupnost mobilnog pristupa širokopojasnoj mreži brzinama većim od 30 Mbit/s javlja se tek na polovini ukupne kopnene površine županije. Adekvatna kvaliteta i dostupnost širokopojasne mreže neophodna je za kvalitetu života građana, zadovoljstvo turista te mogućnosti razvoja gospodarskih subjekata orijentiranih na IT tehnologiju.

Opis

Realizacija prioriteta predviđa se kroz implementaciju dviju mjera koje su usmjerene na razvoj širokopojasne infrastrukture. Prva mjera teži prema unaprjeđenju prostorne pokrivenosti kvalitetnim telekomunikacijskim uslugama čija provedba se planira aktivnostima pružanja podrške razvoju telekomunikacijske infrastrukture i povećanju kvalitete telekomunikacijskih usluga. Druga mjera usmjerena je na razvoj javno dostupnih internetskih usluga kroz unaprjeđenje prostorne pokrivenosti HotSpot točkama. Rezultat prioriteta biti će vidljiv kroz povećanje udjela kućanstava sa spojenim širokopojasnim pristupom na nepokretnu mrežu većih brzina od 2Mbit/s.

Pokazatelji ishoda za prioritet 5.3.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
Udio kućanstava koji ima spojen širokopojasni pristup na nepokretnu mrežu brzine 2 Mbit/s ili više	udio (%)	Poticanje korištenja širokopojasne mreže	54,5	2020.	godišnje	HAKOM

Mjera 5.3.1. Unaprjeđenje prostorne pokrivenosti kvalitetnim telekomunikacijskim uslugama
Popis indikativnih aktivnosti/programa/projekata

5.3.1.1. Podrška razvoju telekomunikacijske infrastrukture

5.3.1.2. Podrška povećanju kvalitete telekomunikacijskih usluga

Pokazatelji ishoda za Mjeru 5.3.1.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
Udio površine županije na kojoj je omogućen mobilan pristup širokopojasnoj mreži brzinama većim od 30 Mbit/s	udio (%)	Povećanje dostupnosti mobilnog pristupa širokopojasnoj mreži	60,0	2020.	godišnje	HAKOM

Mjera 5.3.2. Razvoj javno dostupnih internetskih usluga
Popis indikativnih aktivnosti/programa/projekata

5.3.2.1. Unaprjeđenje prostorne pokrivenosti HotSpot točkama

Pokazatelji ishoda za Mjeru 5.3.2.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
Broj instaliranih HotSpotova	broj	Instalirani HotSpotovi	10	2020.	godišnje	Izveštaji o provedenim projektima

Prioritet 5.4. Obnova i stavljanje u funkciju neiskorištenih prostornih resursa*Cilj*

Rješavanje pitanja problematičnih (minski sumnjiva područja) i zapuštenih područja (brownfield i drugi objekti u državnom vlasništvu) s ciljem revalorizacije i stvaranja novih prostornih vrijednosti i funkcija potrebnih lokalnoj zajednici.

Opravdanje

Posljedice Domovinskog rata u Šibensko-kninskoj županiji vidljive su u preostalim minski sumnjivim područjima koja smanjuju sigurnost lokalnog stanovništva i turista te predstavljaju veliku prepreku gospodarskom i socioekonomskom razvoju, posebice s aspekta primarnog sektora djelatnosti. Ukupna površina preostalih minski sumnjivih područja u 2017. g. iznosi 25,96 km². Najveće površine nalaze se na prostorima gradova Drniša i Skradina te Općine Ružić. Osim što predstavljaju ugrozu lokalnom stanovništvu, minski sumnjiva područja dodatno su opasnija u ljetnim mjesecima zbog požara kada postoji opasnost od aktivacije mina. Većina minski sumnjivih područja nalaze se na šumskim i poljoprivrednim površinama.

Brownfield područja predstavljaju enorman potencijal urbane regeneracije i stvaranja novih urbanih sadržaja kroz revalorizaciju zapuštenih i problematičnih područja. Brownfield investicije predstavljaju jedan od modela održivog razvoja i stvaranja novih društveno-gospodarskih vrijednosti. U narednom razdoblju potrebno je pripremiti prostornoplansku dokumentaciju i srediti imovinskopravne odnose nad utvrđenim lokalitetima kako bi se ostvario potpuni potencijal brownfield investicija u Šibensko-kninskoj županiji. Najzreliji status prenamjene ima TEF Šibenik te bivši vojni objekti. Brojna brownfield područja, ali i drugi objekti u državnom vlasništvu, predstavljaju neiskorišten potencijal kojeg je u budućem razdoblju potrebno valorizirati i staviti u funkciju opće dobrobiti lokalne zajednice, bilo kroz realizaciju društvenih sadržaja ili kroz gospodarsku/turistički revalorizaciju.

Opis

Provedba prioriteta planirana je kroz realizaciju triju mjera koje imaju tendenciju stavljanja u funkciju trenutno nekorisćenih i zapuštenih, ali potencijalno povoljnih prostora. Prva mjera fokusirana je na razminiranje miniranih područja, a aktivnosti će biti usmjerene na istraživanje i razminiranje minski sumnjivih područja (naglasak na poljoprivredne i šumske površine). Druga mjera fokusirana je na obnovu brownfield i drugih napuštenih prostora kroz

identifikaciju takvih prostora i rješavanje imovinsko-pravnih odnosa nad tim prostorima te kroz fizičku obnova i stavljanje napuštenih prostora u funkciju lokalne zajednice. Treća mjera u okviru ovog prioriteta usmjerena je na stavljanje u funkciju zemljišta i objekata u državnom vlasništvu s ciljem valorizacije neiskorištenih prostornih resursa. Ova mjera provest će se aktivnostima identifikacije takvih objekata, identifikaciju njihovih mogućnosti i potrebe prenamjene i stavljanju u funkciju, te kroz poticanje dogovora i usuglašavanja s državnim tijelima o prepuštanju i korištenju državnih objekata.

Pokazatelji ishoda za prioritet 5.4.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
Površina novoobnovljenih napuštenih područja (zapušteni prostor, brownfield, minska područja)	km ²	Obnova napuštenih prostora	5,0	2020.	godišnje	Izveštaji o provedenim projektima
Broj riješenih imovinsko-pravnih odnosa u kojima sudjeluje javno tijelo	broj	Rješavanje imovinsko-pravnih odnosa	10	2020.	godišnje	Izveštaji o provedenim projektima

Mjera 5.4.1. Razminiranje miniranih područja

Popis indikativnih aktivnosti/programa/projekata

5.4.1.1. Podrška istraživanju minski sumnjivih područja

5.4.1.2. Podrška razminiranju miniranih područja

Pokazatelji ishoda za Mjeru 5.4.1.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
Površina novorazminiranih minski sumnjivih površina	km ²	Razminiranje minski sumnjivih područja	10,0	2020.	godišnje	Hrvatski centar za razminiranje

Mjera 5.4.2. Obnova brownfielda i napuštenih prostora
Popis indikativnih aktivnosti/programa/projekata

5.4.2.1. Identifikacija postojećih brownfielda i napuštenih prostora

5.4.2.2. Rješavanje imovinsko-pravnih odnosa

5.4.2.3. Podrška fizičkoj obnovi napuštenih prostora/područja

5.4.2.4. Stavljanje napuštenih prostora u funkciju lokalne zajednice

Pokazatelji ishoda za Mjeru 5.4.2.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
Površina novoaktiviranih brownfield površina	km ²	Aktivacija brownfield lokacija	2,0	2020.	godišnje	izveštaji o provedenim projektima

Mjera 5.4.3. Stavljanje u funkciju zemljišta i objekata u državnom vlasništvu
Popis indikativnih aktivnosti/programa/projekata

5.4.3.1. Identifikacija neiskorištenih zemljišta i objekata u državnom vlasništvu

5.4.3.2. Identifikacija mogućnosti i potreba prenamjene i stavljanja u funkciju neiskorištenih državnih objekata

5.4.3.3. Poticanje dogovora i usuglašavanja s državnim tijelima o prepuštanju i korištenju državnih objekata

Pokazatelji ishoda za Mjeru 5.4.3.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
Provedena identifikacija potencijala napuštenih objekata i površina	1	Identifikacija potencijala napuštenih objekata i površina	1	2020.	na kraju provedbenog razdoblja	Izveštaj o provedenom projektu

Cilj 6. Energetska učinkovitost usmjerena na obnovljive izvore energije (OIE)

Prioritet 6.1. Intenziviranje valorizacije OIE

Cilj

Iskorištavanje dostupnih potencijala za korištenje obnovljivih izvora energije na području županije kroz unaprjeđenje infrastrukture i promociju prednosti zelenih izvora energije

Opravdanje

Šibensko-kninska županija ima dugogodišnju tradiciju korištenja obnovljivih izvora za proizvodnju energije te je bila pionir u razvoj hidroenergije u Republici Hrvatskoj i šire. Današnja proizvodnja električne energije iz obnovljivih izvora energije nadmašuje predviđene nacionalne ciljeve te čini većinu u proizvodnji električne energije na prostoru Šibensko-kninske županije. Osim hidroenergije, koja je najzastupljenija u županiji, postoje veliki potencijali i za korištenjem solarne energije, energije vjetra te korištenjem biomase. Raspoloživ tehnički potencijal energije vjetra u Šibensko-kninskoj županiji procijenjen je na 250 MW, a trenutno je u funkciji šest vjetroelektrana. Uz proizvodnju vjetroelektrana koja se procjenjuje na oko 180 GWh godišnje te iz hidroelektrana od 100-190 GWh godišnje Šibensko-kninska županija može zadovoljiti 70-90 % vlastitih potreba za električnom energijom koristeći se proizvodnjom električne energije iz OIE na svom području, ovisno o meteorološkim prilikama. Solarne elektrane sudjeluju u toj proizvodnji s relativno malih 0,5 GWh godišnje. Daljnji razvoj obnovljivih izvora energije može osigurati Šibensko-kninskoj županiji energetska neovisnost i samoodrživost posebice ukoliko se u obzir uzmu velika infrastrukturna opterećenja u turističkom dijelu godine kada u većem dijelu Jadranske Hrvatske prijete problemi prekida u električnoj opskrbi. Osim toga, Šibensko-kninska županija može svoj napredak u razvoju obnovljivih izvora energije marketinški iskoristiti kao eco-friendly turistička destinacija.

Opis

Prioritet će se provesti kroz dvije mjere koje će rezultirati povećanjem udjela korištenja obnovljivih izvora energije u proizvodnji električne energije, kao i korištenja biomase. Prva mjera orijentirana je na razvoj infrastrukture za korištenjem obnovljivih izvora energije za što je potrebno provesti aktivnosti istraživanja usmjerenih na identifikaciju potencijala korištenja

OIE, informativno-promotivne aktivnosti prezentacije investicijskih potencijala OIE te pružanje podrške izgradnji i unaprjeđenje infrastrukture za korištenje OIE. Druga mjera fokusirana je na poticanje korištenja OIE u privatnom i javnom sektoru kroz provođenje informativno-edukativnih aktivnosti za gospodarske subjekte i građane te stvaranjem poticaja (subvencija) za kupnju i instalaciju infrastrukture za korištenje OIE. Prilikom planiranja energetske infrastrukture, potrebno je primijeniti odgovarajuća tehnička rješenja kojima se umanjuje rizik elektrokcije i kolizije sa dalekovodom, sukladno smjernicama Bonnske konvencije.

Pokazatelji ishoda za prioritet 6.1.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
Broj gospodarskih objekata s novougrađenim sustavom korištenja obnovljivih energenata	broj	Korištenje obnovljivih energenata u gospodarskim objektima	15	2020.	godišnje	izvještaji o provedenim projektima

Mjera 6.1.1. Razvoj infrastrukture za korištenje OIE

Popis indikativnih aktivnosti/programa/projekata

- 6.1.1.1. Istraživačke aktivnosti usmjerene na identifikaciju potencijala korištenja OIE
- 6.1.1.2. Informativno-promotivne aktivnosti prezentacije investicijskih potencijala u OIE
- 6.1.1.3. Podrška izgradnji i unaprjeđenju infrastrukture za korištenje OIE

Pokazatelji ishoda za Mjeru 6.1.1.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
Provedeno istraživanje potencijala korištenja OIE na razini županije	1	Istraživanje potencijala korištenja OIE na razini županije	1	2020.	na kraju provedbenog razdoblja	izvještaj o provedenom projektu

Mjera 6.1.2. Poticanje korištenja OIE u privatnom i javnom sektoru

Popis indikativnih aktivnosti/programa/projekata

6.1.2.1. Informativno-edukativne aktivnosti za gospodarske subjekte i građane

6.1.2.2. Poticaji (subvencije) za kupnju i instalaciju infrastrukture za korištenje OIE

Pokazatelji ishoda za Mjeru 6.1.2.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
Broj korištenih subvencija za kupnju i instalaciju infrastrukture za korištenje OIE	broj	Korištenje subvencija za kupnju i instalaciju infrastrukture za korištenje OIE	10	2020.	godišnje	Izveštaji o provedenim projektima

Prioritet 6.2. Povećanje energetske učinkovitosti i dostupnosti

Cilj

Unaprjeđenje energetske infrastrukture te povećanje stupnja korištenja energetski učinkovitih rješenja u javnom, privatnom i civilnom sektoru, s naglaskom na promet.

Opravdanje

Električna distributivna mreža zadovoljava potrebe lokalnog stanovništva, no uočen je problem dotrajalosti njenih elemenata na kontinentalnom dijelu županije. U priobalnom dijelu županije uočen je problem sezonskog opterećenja električne mreže uslijed povećanja turističkih aktivnosti zbog čega može doći do prekida u opskrbi električnom mrežom. U narednom razdoblju potrebno je unaprijediti kvalitetu postojeće infrastrukture.

Energetska učinkovitost standard je u suvremenom gospodarskom i infrastrukturnom razvoju, ali i prioritet u potrebi za očuvanjem globalnog stanja okoliša. Potrebno je povećati energetska učinkovitost, naročito u zgradarstvu kroz energetska obnova zgrada javnog i privatnog sektora. Problem je vidljiv i u prometu koji je u energetskom pogledu manje

učinkovit. Pozitivan trend vidljiv je u povećanju energetske učinkovitosti u privatnim kućanstvima gdje je vidljiv i pad potrošnje električne energije veći od nacionalnog prosjeka.

Opis

Provedba prioriteta usmjerena je trima mjerama koje potiču uvođenje energetski učinkovitih rješenja u privatni i javni sektor te promet, uz unaprjeđenje infrastrukture opskrbe električnom energijom. Prva mjera usmjerena je na uvođenje energetski učinkovitih rješenja u privatni i javni sektor kroz aktivnosti pružanja podrške uvođenju energetski učinkovitih rješenja u javne i stambene zgrade, pružanje podrške optimiziranju i uvođenju energetski učinkovitih rješenja u proizvodne procese te uvođenje učinkovite javne rasvjete. Druga mjera usmjerena je na povećanje energetske učinkovitosti u prometu kroz provođenje informativno-edukativnih aktivnosti o ekonomičnoj vožnji, informativnih aktivnosti o prednostima korištenja alternativnih goriva te pružanje podrške uvođenju energetski učinkovitih vozila u javnom prijevozu. Treća mjera usmjerena je na unaprjeđenje infrastrukture opskrbe električnom energijom koja će se provesti aktivnostima zamjene dotrajalih dijelova infrastrukture opskrbe električnom energijom te njen razvoj i prostorno širenje.

Pokazatelji ishoda za prioritet 6.2.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
Broj novouvedenih energetski učinkovitih rješenja u javni, privatni i civilni sektor	broj	Primjena energetski učinkovitih rješenja u svim sektorima društva	15	2020.	godišnje	izvještaji o provedenim projektima

Mjera 6.2.1. Uvođenje energetski učinkovitih rješenja u privatni i javni sektor

Popis indikativnih aktivnosti/programa/projekata

6.2.1.1. Podrška uvođenju energetski učinkovitih rješenja u javne i stambene zgrade

6.2.1.2. Podrška optimiziranju i uvođenju energetski učinkovitih rješenja u proizvodne procese

6.2.1.3. Uvođenje energetski učinkovite javne rasvjete

Pokazatelji ishoda za Mjeru 6.2.1.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
Broj javnih zgrada s novougrađenom energetski učinkovitim rasvjetom	broj	Javne zgrade s ugrađenom energetski učinkovitim rasvjetom	10	2020.	godišnje	Izvešća o provedbi projekta

Mjera 6.2.2. Povećanje energetske učinkovitosti u prometu
Popis indikativnih aktivnosti/programa/projekata

6.2.2.1. Informativno-edukativne aktivnosti o ekonomičnoj vožnji

6.2.2.2. Informativne aktivnosti o prednostima korištenja alternativnih goriva

6.2.2.3. Podrška uvođenju energetski učinkovitih vozila u javnom prijevozu

Pokazatelji ishoda za Mjeru 6.2.2.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
Broj novih energetski učinkovitih vozila u javnom prijevozu	broj	Uvođenje energetski učinkovitih vozila u javni prijevoz	2	2020.	godišnje	Autotransport Šibenik

Mjera 6.2.3. Unaprjeđenje infrastrukture opskrbe električnom energijom
Popis indikativnih aktivnosti/programa/projekata

6.2.3.1. Zamjena dotrajalih dijelova infrastrukture opskrbe električnom energijom

6.2.3.2. Razvoj i prostorno širenje infrastrukture opskrbe električnom energijom

Pokazatelji ishoda za Mjeru 6.2.3.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
Duljina novoobnovljenih i novoizgrađenih električnih vodova	km	Obnova električne mreže	50,0	2020.	godišnje	HEP d.d.

RADNI NACRT

Cilj 7. Efikasno i sinergično upravljanje razvojem uz stvaranje pozitivne klime koja utječe na pojedince i stanovništvo u cjelini

Prioritet 7.1. Razvoj ljudskih resursa i kompetencija

Cilj

Povećanje znanja i kapaciteta ljudskih resursa javne uprave te informiranje privatnog i civilnog sektora o razvojnim mogućnostima u okviru fondova EU.

Opravdanje

Kvalitetno funkcioniranje javne uprave zahtijeva stalno optimiziranje poslovnih procesa, integriranje poslovnih funkcija, poboljšanje učinkovitosti organizacije rada, osposobljavanje ljudskih kadrova te poboljšanje interakcije s klijentima.

Postojeći ljudski resursi županijske javne uprave su dostatni, međutim potrebno je njihovo kontinuirano osposobljavanje s ciljem povećanja sposobnosti i provođenja kvalitetnog upravljanja razvojem županije. Osim same javne uprave, potrebno je razvijati kapacitete i javnih ustanova, ali i civilnog sektora koji predstavlja važan segment općeg razvoja. Posebice je važno naglasiti potrebu za edukacijom pripadnika privatnog i civilnog sektora s ciljem povećanja mogućnosti korištenja EU sredstava za cjelokupan razvoj gospodarstva i društva.

Opis

Provedba prioriteta usmjerena je dvjema mjerama koje imaju za cilj razviti ljudske resurse i njihove kompetencije radi povećanja efikasnosti i sinergičnog upravljanja razvojem. Prva mjera fokusirana je na osnaženje kapaciteta javne uprave što će se provesti razvojem informatiziranog sustava upravljanja razvojem ljudskih resursa, kontinuiranim obrazovanjem i osposobljavanjem javnih djelatnika sukladno potrebama javnog upravljanja te unaprjeđenjem informatičkog segmenta javne uprave. Druga mjera usmjerena je na razvoj kapaciteta i podršku radu lokalnih razvojnih dionika. Ova mjera provest će se jačanjem kapaciteta javnih ustanova, osnaženjem civilnog sektora, uspostavom kvalitetnog sustava savjetovanja i informiranja gospodarstvenika i građana o mogućnostima korištenja sredstava EU fondova te pružanjem podrške izradi dokumentacije usmjerene na razvoj i uređenje prostora.

Pokazatelji ishoda za prioritet 7.1.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
Broj polaznika edukacija/ prezentacija/ radionica za potrebe javnog upravljanja	broj	Educiranje djelatnika javne uprave i građana o mogućnostima upravljanja razvojem	50	2020.	godišnje	Izveštaji o provedenim projektima

Mjera 7.1.1. Osaženje kapaciteta javne uprave
Popis indikativnih aktivnosti/programa/projekata

7.1.1.1. Razvoj informatiziranog sustava upravljanja razvojem ljudskih resursa

7.1.1.2. Kontinuirano obrazovanje i osposobljavanje javnih djelatnika sukladno potrebama javnog upravljanja

7.1.1.3. Unaprjeđenje informatičkog segmenta javne upravne

Pokazatelji ishoda za Mjeru 7.1.1.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
Razvijen sustav upravljanja razvojem ljudskih resursa	1	Razvoj informatiziranog sustava upravljanja razvojem ljudskih resursa	1	2020.	na kraju provedbenog razdoblja	izveštaj o provedenom projektu

Mjera 7.1.2. Razvoj kapaciteta i podrška radu lokalnih razvojnih dionika
Popis indikativnih aktivnosti/programa/projekata

7.1.2.1. Jačanje kapaciteta javnih ustanova

7.1.2.2. Osaženje civilnog sektora

7.1.2.3. Uspostava kvalitetnog sustava savjetovanja i informiranja gospodarstvenika i građana o mogućnostima korištenja sredstava EU fondova

7.1.2.4. Podrška izradi dokumentacije usmjerene na razvoj i uređenje prostora

Pokazatelji ishoda za Mjeru 7.1.2.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
Razvijen sustav savjetovanja i informiranja gospodarstvenika i građana o mogućnostima korištenja sredstava EU fondova	1	Razvoj sustava savjetovanja i informiranja gospodarstvenika i građana o mogućnostima korištenja sredstava EU fondova	1	2020.	na kraju provedbenog razdoblja	izvještaj o provedenom projektu

Prioritet 7.2. Umrežavanje razvojnih dionika

Cilj

Poticanje suradnje javne uprave s privatnim i civilnim sektorom te poticanje suradnje između lokalne i regionalne razine upravljanja razvojem.

Opravdanje

Pristup informacijama o događanjima, natječajima, financiranju, edukacijama i drugim uslugama koje nudi javna uprava je otežana uslijed niske uključenosti inovativnih i user-friendly informacijsko-komunikacijskih tehnologija u javno upravljanje, ali i slabijeg interesa korisnika. Iz tog razloga, nužno je unaprijediti interaktivnost i interoperabilnost županijskih web stranica i javnih informacija kako bi se omogućila bolja komunikacija gospodarstvenika i građana s javnom upravom.

S druge strane, ključna aktivnost u organizaciji javne uprave je jačanje komunikacije i poticanje zajedničke suradnje unutar i između upravnih jedinica, čime se direktno potiče pozitivno i poticajno okruženje važno za sveopći razvoj. Poseban naglasak potrebno je usmjeriti na poticanje suradnje između jedinica lokalne samouprave i županije s ciljem usklađivanja razvojnih potreba i korištenja zajedničkih razvojnih kapaciteta sa zajedničkim ciljem usmjeravanja razvoja Šibensko-kninske županije.

Opis

Prioritet je koncipiran na temelju dviju mjera koje su fokusirane na umrežavanje razvojnih dionika. Prva mjera usmjerena je na jačanje komunikacije između građana, gospodarstvenika i javne uprave kroz modernizaciju i povećanje interaktivnosti web stranica te poticanje digitalne interakcije između javne uprave, gospodarstvenika i građanima u svim segmentima javnog upravljanja. Druga mjera usmjerena je na jačanje suradnje javne uprave na županijskoj razini kroz koju su planirane aktivnosti poticanja suradnje između svih aktera javne uprave na županijskoj razini, kao i poticanje suradnje između jedinica lokalne samouprave i županije.

Pokazatelji ishoda za prioritet 7.2.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
Broj održanih radnih sastanaka razvojnih dionika unutar županije	broj	Održavanje radnih sastanaka razvojnih dionika	6	2020.	godišnje	izvještaji o provedenim projektima

Mjera 7.2.1. Jačanje komunikacije između građana, gospodarstvenika i javne uprave

Popis indikativnih aktivnosti/programa/projekata

7.2.1.1. Modernizacija i povećanje interaktivnosti web stranica

7.2.1.2. Poticanje digitalne interakcije između javne uprave, gospodarstvenika i građana u svim segmentima javnog upravljanja

Pokazatelji ishoda za Mjeru 7.2.1.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
Broj unaprijeđenih web stranica županijskih tijela	broj	Povećanje interaktivnosti web stranica županijskih tijela	6	2020.	godišnje	izvještaji o provedenim projektima

Mjera 7.2.2. Jačanje suradnje javne uprave na županijskoj razini
Popis indikativnih aktivnosti/programa/projekata

7.2.2.1. Poticanje suradnje između svih aktera javne uprave na županijskoj razini

7.2.2.2. Poticanje suradnje između jedinica lokalne samouprave i županije

Pokazatelji ishoda za Mjeru 7.2.2.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
Broj zajednički provedenih aktivnosti unutar javnih tijela županije i JLS-a	broj	Poticanje unutaržupanijske suradnje	10	2020.	godišnje	izvještaji o provedenim projektima

6.4. Sažeti prikaz ciljeva, prioriteta i mjera s pokazateljima

CILJ/PRIORITET/MJERA	POKAZATELJ	
	Početno (godina)	Ciljano (2020.)
Cilj 1. Konkurentno i polifunkcionalno gospodarstvo	BDP pc (EUR)	
	8.068 (2015.)	9.000
	Nezaposlenost (%)	
	18.0 (2016.)	14.0
Prioritet 1.1. Razvoj turističke ponude i selektivnih oblika turizma	Turistički dolasci (broj)	
	817.755 (2016.)	973.000
	Turistička noćenja (broj)	
	4.988.303 (2016.)	5.800.000
Mjera 1.1.1. Razvoj nautičkog turizma	Marine označene plavom zastavom (broj)	
	5 (2016.)	17
Mjera 1.1.2. Unaprjeđenje enogastronomske ponude	Novokreirane enogastronomske rute (broj)	
	0 (2017.)	5
Mjera 1.1.3. Razvoj selektivnih oblika turizma	Novokreirani selektivni oblici turizma (broj)	
	0 (2017.)	3
Mjera 1.1.4. Razvoj nove te obnova i uređenje postojeće turističke infrastrukture	Turistički ležajevi (broj)	
	79.215 (2016.)	98.350
Mjera 1.1.5. Unaprjeđenje kvalitete postojeće turističke ponude	Novokreirani inovativni turistički proizvodi (broj)	
	0 (2017.)	5
Prioritet 1.2. Jačanje prerađivačke i ekstraktivne industrije	Dobit poduzeća u sektoru prerađivačke industrije (kn)	
	-183.293.003 (2015.)	138.000.000
	Novozaposleni u industriji (broj)	
	0 (2017.)	75
Mjera 1.2.1. Jačanje i povećanje konkurentnosti metaloprerađivačkog sektora	Istraživanje stanja na tržištu i širenja poslovanja (broj)	

	0 (2017.)	1
Mjera 1.2.2. Unaprjeđenje sektora brodogradnje	Novoobnovljena i modernizirana brodogradilišta (broj)	
	0 (2017.)	2
Mjera 1.2.3. Unaprjeđenje ekstraktivne industrije eksploatacije minerala	Provedene usluge vezane uz održivu eksploataciju sirovina (broj)	
	0 (2017.)	3
Prioritet 1.3. Razvoj inovativnosti i istraživanja te podrška malom gospodarstvu i poduzetništvu	Novoostvarene suradnje znanstvenog i poslovnog sektora (broj)	
	0 (2017.)	3
	Novoopremljena/novoizgrađena fizička infrastruktura PPI (m ²)	
	0 (2017.)	50.000
Mjera 1.3.1. Razvoj inovativno-istraživačkog okruženja temeljenog na znanju u tehnologijama	Poduzeća uključena u nove istraživačko-razvojne projekte (broj)	
	0 (2017.)	4
Mjera 1.3.2. Unaprjeđenje gospodarske infrastrukture i usluga	Novosmještena poduzeća u poduzetničke zone (broj)	
	0 (2017.)	20
Prioritet 1.4. Stvaranje pozitivnog investicijskog okruženja	Uspostavljena online platforma za privlačenje ulaganja i umrežavanje	
	0 (2017.)	1
	Investicije u dugotrajnu imovinu poduzeća (kn)	
	402.211.814 (2015.)	670.000.000
Mjera 1.4.1. Istraživanje investicijskog potencijala županije	Istraživanje investicijskih mogućnosti u ŠKŽ (broj)	
	0 (2017.)	1
Mjera 1.4.2. Poticanje rada na privlačenju investicija	Novostvorene usluge PPI na području privlačenja investicija (broj)	
	0 (2017.)	3
Prioritet 1.5. Razvoj primarnih djelatnosti	Poljoprivredna gospodarstva (broj)	
	5.538 (2016.)	6.000
	Obrtnici u ribarstvu (broj)	
	167 (2017.)	200
Mjera 1.5.1. Poticanje razvoja poljoprivrede i integracije s turizmom	Novoostvarene suradnje poljoprivrednih i turističkih subjekata (broj)	
	0 (2017.)	20
Mjera 1.5.2. Razvoj marikulture	Iskorištenost kapaciteta odobrenih za koncesiju (%)	
	34,1 (2015.)	44,1

Mjera 1.5.3. Potpora poslovanju subjekata u ribarstvu	Novoobnovljena/opremljena ribarska infrastruktura (broj)	0 (2017.)	5
Cilj 2. Očuvana i valorizirana prirodna i kulturna baština bazirana na održivom upravljanju	Prirodne atrakcije s modelom inovativne prezentacije (broj)	0 (2017.)	5
	Obnovljeni elementi kulturne baštine (broj)	0 (2017.)	10
	Novoprovedene aktivnosti zaštite okoliša (broj)	0 (2017.)	15
Prioritet 2.1. Zaštita i očuvanje prirodne baštine i okoliša	Polaznici edukacija zaduženi za upravljanje prirodnim vrijednostima	0 (2017.)	15
	Prirodne atrakcije s prilagođenom pristupnom infrastrukturom (broj)	0 (2017.)	5
Mjera 2.1.1. Održivo korištenje prirodne baštine	Sustav kontinuiranog praćenja kvalitete okoliša (broj)	0 (2017.)	1
Mjera 2.1.2. Unaprjeđenje zaštite od onečišćenja i degradacije tla, mora i zraka	Novozrađeni/dopunjeni planovi upravljanja zaštićenim područjima (br)	0 (2017.)	3
Mjera 2.1.3. Jačanje kapaciteta za upravljanje prirodnim vrijednostima	Novoprovedene aktivnosti jačanja prilagodne klimatskim promj. (broj)	0 (2017.)	5
Mjera 2.1.4. Prilagodba na klimatske promjene	Kult. baština s novorazvijenim modelom inovativne prezentacije (broj)	0 (2017.)	10
	Novoobnovljene/modernizirane kulturne ustanove (broj)	0 (2017.)	5
Prioritet 2.2. Revitalizacija i valorizacija kulturne baštine uz razvijene kulturne sadržaje	Kulturne atrakcije s prilagođenom pristupnom infrastrukturom (broj)	0 (2017.)	10
	Promotivne aktivnosti podizanja svijesti o kulturnoj baštini (broj)	0 (2017.)	15
Mjera 2.2.1. Obnova i rekonstrukcija kulturne baštine i popratne infrastrukture	Novoizgrađene/obnovljene/opremljene društvene ustanove (broj)	0 (2017.)	10
	Nove unutarsektorske suradnje u kulturi (broj)	0 (2017.)	15
Mjera 2.2.2. Podizanje svijesti i prezentacija kulturne baštine	Novoizgrađene/obnovljene/opremljene društvene ustanove (broj)	0 (2017.)	10
	Novoizgrađene/obnovljene/opremljene društvene ustanove (broj)	0 (2017.)	10
Mjera 2.2.3. Razvoj i modernizacija ustanova i sadržaja u kulturi	Novoizgrađene/obnovljene/opremljene društvene ustanove (broj)	0 (2017.)	10
Cilj 3. Razvijene i dostupne društvene usluge i sadržaji	Novoizgrađene/obnovljene/opremljene društvene ustanove (broj)	0 (2017.)	10

	0 (2017.)	10
	Novoprilagođene javne ustanove za OSI (broj)	
	0 (2017.)	5
Prioritet 3.1. Unaprjeđenje sadržaja i usluga za obitelji i djecu	Novoizgrađene/opremljene/obnovljene odgojne ustanove (broj)	
	0 (2017.)	3
	Stvoren model pronatalitetnih potpornih mehanizama (broj)	
	0 (2017.)	1
Mjera 3.1.1. Razvoj odgojnih ustanova i kvalitete programa za djecu	Polaznici usavršavanja zaposleni u odgojnim ustanovama (broj)	
	0 (2017.)	40
Mjera 3.1.2. Stvaranje demografski poticajnog okruženja usmjerenog obiteljima	Korisnici usluga usmjerenih obiteljima s djecom (broj)	
	0 (2017.)	25
Prioritet 3.2. Razvoj i modernizacija zdravstvenih usluga i infrastrukture	Bolničke postelje na 1.000 stanovnika (broj)	
	3,98 (2016.)	4,57
Mjera 3.2.1. Poboljšanje dostupnosti i kvalitete zdravstvenih usluga	Novoosnovani timovi hitne medicinske pomoći (broj)	
	0 (2017.)	3
Mjera 3.2.2. Infrastrukturno unaprjeđenje zdravstvenih objekata	Novoobnovljene/opremljene jedinice zdravstvene infrastrukture (broj)	
	0 (2017.)	5
Prioritet 3.3. Povećanje kvalitete socijalnih usluga i borba protiv socijalne isključenosti	Ukupan kapacitet domova za starije i nemoćne (broj)	
	567 (2015.)	650
	Novouključeni korisnici izvaninstitucionalne socijalne skrbi (broj)	
	0 (2017.)	70
Mjera 3.3.1. Razvoj socijalnih usluga u lokalnim zajednicama uz poboljšanje njihove dostupnosti	Novoosnovani mobilni timovi socijalne skrbi (broj)	
	0 (2017.)	5
Mjera 3.3.2. Socijalna integracija ranjivih skupina i borba protiv diskriminacije	Novi korisnici programa socijalnog uključivanja (broj)	
	0 (2017.)	100
Mjera 3.3.3. Povećanje stupnja zapošljivosti	Zaposlene osobe (broj)	
	27.712 (2016.)	28.200
Prioritet 3.4. Unaprjeđenje društvenih i javnih sadržaja	Novouređene/obnovljene javne površine (m ²)	
	0 (2017.)	10.000

Mjera 3.4.1. Poticanje razvoja i provedbe društvenih događanja	Aktivnosti jačanja vidljivosti društvenih događaja (broj)	
	0 (2017.)	15
Mjera 3.4.2. Unaprjeđenje javnih sadržaja i površina	Novouređena/opremljena dječja igrališta (broj)	
	0 (2017.)	10
Mjera 3.4.3. Razvoj sportsko-rekreacijske infrastrukture i programa	Novouređena površina sportsko-rekreacijske infrastrukture (ha)	
	0 (2017.)	3
Cilj 4. Kvalitetan i prepoznatljiv sustav srednjoškolskog, strukovnog i visokoškolskog obrazovanja	Brend županije kao edukacijskog centra (broj)	
	0 (2017.)	1
	Upisani studenti (broj)	
	1.561 (2016.)	1.950
Prioritet 4.1. Povećanje kvalitete obrazovnih programa i ustanova	Novoizgrađene/obnovljene/opremljene obrazovne ustanove (broj)	
	0 (2017.)	5
	Udio obrazovnih ustanova novoopremljenih modernom opremom (%)	
	0 (2017.)	20
Mjera 4.1.1. Razvoj novih i opremanje postojećih obrazovnih ustanova	Novoizgrađeni/obnovljeni objekti učeničkog/studentškog smještaja	
	0 (2017.)	2
Mjera 4.1.2. Povećanje kvalitete i usklađenosti obrazovnih programa s potrebama gospodarstva	Polaznici edukacija iz sektora obrazovanja (broj)	
	0 (2017.)	30
Prioritet 4.2. Jačanje prepoznatljivosti županijskog sektora obrazovanja	Sudjelovanje visokoobrazovnih ustanova na sajmovima studija (broj)	
	0 (2017.)	5
Mjera 4.2.1. Promocija obrazovnih sadržaja i programa	Aktivnosti informiranja javnosti o obrazovnim programima (broj)	
	0 (2017.)	15
Mjera 4.2.2. Suradnja s ostalim obrazovnim ustanovama i gospodarstvenicima	Novi projekti suradnje obrazovnih ustanova i gospodarstvenika (broj)	
	0 (2017.)	10
Cilj 5. Kvalitetna i modernizirana primarna infrastruktura kao preduvjet prostorno ujednačenog razvoja	Centar za gospodarenje otpadom ŠKŽ (broj)	
	0 (2017.)	1 (2020.)
	Novoprovodeni projekti unaprjeđenje infrastrukturnih sustava (broj)	
	0 (2017.)	20
Prioritet 5.1. Razvoj komunalne infrastrukture	Smanjenje gubitaka u vodoopskrbnom sustavu (%)	

	50 (2015.)	30
	Projekti obnove i izgradnje infrastrukture za pročišćavanje voda (broj)	
	0 (2017.)	6
Mjera 5.1.1. Unaprjeđenje kvalitete i dostupnosti vodoopskrbne infrastrukture	Duljina obnovljene ili novoizgrađene vodoopskrbne mreže (km)	
	0 (2017.)	50
Mjera 5.1.2. Unaprjeđenje kanalizacijskog i sustava odvodnje te obrade otpadnih voda	Pokrivenost vodoopskrbne mreže mrežom odvodnje (%)	
	40 (2015.)	60
Mjera 5.1.3. Razvoj održivog sustava gospodarenja otpadom	Novosaniрана stara i/ili ilegalna odlagališta otpada (broj)	
	0 (2017.)	5
Prioritet 5.2. Razvoj održive prostorne mobilnosti kroz unaprjeđenje prometne infrastrukture	Duljina novoizgrađenih ili obnovljenih prometnica (km)	
	0 (2017.)	50
	Izrađen plan održive dužobalne mobilnosti (broj)	
	0 (2017.)	1
Mjera 5.2.1. Razvoj cestovnog prometa	Novosaniране točke s najvećim brojem prometnih nezgoda (broj)	
	0 (2017.)	10
Mjera 5.2.2. Unaprjeđenje organizacije i dostupnosti javnog prijevoza	Novoređene stanice javnog prijevoza (broj)	
	0 (2017.)	10
Mjera 5.2.3. Razvoj pješačkog i biciklističkog prometa	Ukupna duljina uređenih biciklističkih putova i staza (km)	
	725 (2016.)	1.100
Mjera 5.2.4. Unaprjeđenje pomorskog prometa	Novoobnovljene i unaprjeđene pomorske luke (broj)	
	0 (2017.)	2
Mjera 5.2.5. Jačanje održivog karaktera prostorne mobilnosti	Izrađeni planovi održive urbane mobilnosti (broj)	
	1 (2017.)	3
Prioritet 5.3. Prostorno širenje i povećanje kvalitete telekomunikacijske infrastrukture	Kućanstva sa spojenim pristupom na nepokretnu mrežu >2Mbit/s (%)	
	51,7 (2017.)	54,5
Mjera 5.3.1. Unaprjeđenje prostorne pokrivenosti kvalitetnim telekomunikacijskim uslugama	Površina s omogućenim mobilnim pristupom širokopojasnoj mreži (%)	
	55,6 (2017.)	60
Mjera 5.3.2. Razvoj javno dostupnih internetskih usluga	Novonstalirani HotSpotovi (broj)	
	0 (2017.)	10

Prioritet 5.4. Obnova i stavljanje u funkciju neiskorištenih prostornih resursa	Površina novoobnovljenih napuštenih područja (km ²)	
	0 (2017.)	5
	Riješeni imovinskopravni odnosi u kojima sudjeluje javno tijelo (broj)	
	0 (2017.)	10
Mjera 5.4.1. Razminiranje miniranih područja	Površina novorazminiranih minski sumnjivih površina (km ²)	
	0 (2017.)	10
Mjera 5.4.2. Obnova brownfielda i napuštenih prostora	Novoaktivirane brownfield površine (km ²)	
	0 (2017.)	2
Mjera 5.4.3. Stavljanje u funkciju zemljišta i objekata u državnom vlasništvu	Identifikacija potencijala napuštenih objekata i površina (broj)	
	0 (2017.)	1
Cilj 6. Energetska učinkovitost usmjerena na obnovljive izvore energije (OIE)	Javne zgrade koje koriste OIE (broj)	
	0 (2017.)	10
Prioritet 6.1. Intenziviranje valorizacije OIE	Gospodarski subjekti s novougrađenim sustavom korištenja OIE (broj)	
	0 (2017.)	15
Mjera 6.1.1. Razvoj infrastrukture za korištenje OIE	Istraživanje potencijala korištenja OIE u županiji (broj)	
	0 (2017.)	1
Mjera 6.1.2. Poticanje korištenja OIE u privatnom i javnom sektoru	Korištene subvencije za kupnju i instalaciju OIE infrastrukture (broj)	
	0 (2017.)	10
Prioritet 6.2. Povećanje energetske učinkovitosti i dostupnosti	Novouvedena energ. uč. rješenja u javni, privatni i civilni sektor (broj)	
	0 (2017.)	15
Mjera 6.2.1. Uvođenje energetski učinkovitih rješenja u privatni i javni sektor	Javne zgrade s ugrađenom energetski učinkovitom rasvjetom (broj)	
	0 (2017.)	10
Mjera 6.2.2. Povećanje energetske učinkovitosti u prometu	Nova energetski učinkovita vozila u javnom prijevozu (broj)	
	0 (2017.)	2
Mjera 6.2.3. Unaprjeđenje infrastrukture opskrbe električnom energijom	Novoobnovljeni i novoizgrađeni električni vodovi (km)	
	0 (2017.)	50
Cilj 7. Efikasno i sinergično upravljanje razvojem uz stvaranje pozitivne klime koja utječe na pojedince i stanovništvo u cjelini	Djelatnici javne uprave sa završenim usavršavanjem (broj)	
	0 (2017.)	20
Prioritet 7.1. Razvoj ljudskih resursa i kompetencija	Polaznici edukacija vezanih uz javno upravljanje (broj)	

	0 (2017.)	50
Mjera 7.1.1. Osnaženje kapaciteta javne uprave	Sustav upravljanja ljudskim resursima (broj)	
	0	1
Mjera 7.1.2. Razvoj kapaciteta i podrška radu lokalnih razvojnih dionika	Sustav informiranja o korištenju EU sredstava (broj)	
	0	1
Prioritet 7.2. Umrežavanje razvojnih dionika	Radni sastanci razvojnih dionika (broj)	
	0 (2017.)	6
Mjera 7.2.1. Jačanje komunikacije između građana, gospodarstvenika i javne uprave	Unaprijeđene web stranice županijskih tijela (broj)	
	0 (2017.)	6
Mjera 7.2.2. Jačanje suradnje javne uprave na županijskoj razini	Zajednički provedene aktivnosti javnih tijela JLS i županije (broj)	
	0 (2017.)	10
HORIZONTALNI CILJ : Demografska revitalizacija	Prirodna promjena (‰)	
	-5,3 (prosjeak 2010.-2015.)	-4,0 (prosjeak 2015.-2020.)
	Migracijski saldo (broj)	
	-609 (prosjeak 2011.-2015.)	-300 (prosjeak 2016.-2020.)

7. POLITIKA ŽUPANIJE PREMA TERITORIJALNOM I URBANOM RAZVOJU

Zakonom o prostornom uređenju (NN 147/14) utvrđena je obaveza usklađivanja strateških dokumenata regionalnog razvoja sa sustavom prostornog planiranja stoga će se u ovom poglavlju dati kratki osvrt na način usklađivanja prostornog planiranja i strateškog okvira za razvoj Šibensko-kninske županije. Osim navedenog, istim Zakonom je u razvoju županija stavljen naglasak na ulogu velikih gradova i gradova središta u poticanju razvoja te na razvoj slabije razvijenih područja. Sukladno Smjernicama (MRRFEU, 2015), ovo poglavlje strukturirano je kroz tri navedena područja.

7.1. Prostorna politika županije

Prostornim planovima se u svrhu ostvarivanja ciljeva prostornog uređenja, sukladno s načelima prostornog uređenja uređuje svrhovita organizacija, korištenje i namjena prostora te uvjeti za uređenje, unaprjeđenje i zaštitu prostora Države, županija, gradova i općina. S obzirom kako je Zakonom o prostornom uređenju (NN 153/13, 65/17) određeno kako svaki prostorni plan mora biti usklađen s onim prostornim planom više razine, u ovom poglavlju biti će iskazan samo pregled Prostornog plana Šibensko-kninske županije na temelju kojeg su usklađeni svih prostorni planovi jedinica lokalne samouprave.

Prostorni plan Šibensko-kninske županije temeljni je dokument prostornog uređenja Šibensko-kninske županije, kojim se određuje prostorni razvoj Županije i zaštita prostora. Prostorni plan Šibensko-kninske županije (2002. s izmjenama i dopunama iz 2006., 2008., 2012., 2013., 2014. i 2017. g.) utvrdio je ciljeve prostornog razvoja županijskog značaja koji obuhvaćaju:

- demografski razvoj
- odabir prometne i gospodarske strukture
- razvoj naselja, društvene, prometne i komunalne infrastrukture
- zaštita krajobraznih vrijednosti
- zaštita prirodnih vrijednosti i posebnosti i kulturno-povijesnih cjelina
- očuvanje ekološke stabilnosti

Osim navedenih, utvrđeni su i ciljevi prostornog uređenja naselja na području županije koji obuhvaćaju racionalno korištenje i zaštitu prostora te unapređenje uređenja naselja i komunalne infrastrukture.

S obzirom na izrazitu razvojnu neravnotežu u prostoru s velikim razlikama između kopnenog i obalnog dijela županije, u ciljevima prostornoga razvoja se ističu potrebe za:

- jačanjem policentričnoga sustava naselja
- boljom infrastrukturnom opremljenošću
- potpunijem korištenju geoprometnog položaja, postojećih gospodarskih kapaciteta i ostalih proizvodnih potencijala te posebno razvoja turizma i njemu komplementarnih djelatnosti.

Prostornim planom Šibensko-kninske županije su određena problemska područja, tj. područja s ograničenjima u razvoju, koja se ističu zbog negativnih demografskih procesa, nerazvijenosti mreže naselja, funkcija i gospodarstva, zbog oskudnosti resursima, perifernog položaja u odnosu na pravce razvoja i dr., a koje zahtijevaju posebne mjere i primjerene planske koncepcije razvoja. Na temelju navedenog utvrđeno je pet problemskih cjelina zajedničkih obilježja:

- ratom zahvaćena područja
- ruralni prostor i selo
- područja uz državnu granicu (pogranična područja)
- brdsko-gorska područja
- otočna područja

Sve odrednice Prostornog plana Šibensko-kninske županije uvažana su u procesu izrade Županijske razvojne strategije Šibensko-kninske županije za razdoblje do 2020. godine.

7.2. Politika županije prema gradovima

U Smjernicama za izradu županijskih razvojnih strategija, praćenje i vrednovanje njihove provedbe (MRRFEU, 2015) definirana je važnost uloge velikih gradova (urbanih područja i aglomeracija) i gradova sjedišta županija u poticanju razvoja županije. S obzirom kako Šibensko-kninska županija nema urbano područje sukladno Zakonu o regionalnom razvoju (NN 147/14, 123/17), u ovom potpoglavlju naglasak će se staviti na razvojnu ulogu Grada Šibenika kao županijskog središta Šibensko-kninske županije.

Grad Šibenik je županijsko središte te ujedno i najveći grad Šibensko-kninske županije s ukupno 46.332 stanovnika, prema Popisu stanovništva 2011. godine. Šibenik je i gospodarski centar Županije na čijem području se nalazi polovina registriranih poduzeća te gotovo polovina (45,0 %) svih zaposlenih u Šibensko-kninskoj županiji. Odlika Šibenika vidljiva je i u značajnom prometnom položaju na državnoj cesti D8 (Jadranska turistička cesta) te u neposrednoj blizini autoceste A1, kao najvažnije cestovne prometnice u Republici Hrvatskoj.

Strateški razvoj Grada Šibenika usmjeren je Strategijom razvoja Grada Šibenika (2011) koja je utvrdila kratkoročno, srednjoročno i dugoročno strateško opredjeljenje razvoja Grada Šibenika. Dugoročni razvoj Grada Šibenika trebao bi biti usmjeren na razvoju poduzetništva i industrije bazirane na naprednim tehnologijama, znanju i iskustvima visokoobrazovanog kadra, jačanjem konkurentnosti Gospodarske zone Podi, razvoju intermodalnog prijevoza (baziranog na željezničkom, morskom i cestovnom prijevozu), stvaranjem preduvjeta za kvalitetan život stanovnika, kao i na širenje turističke ponude Grada.

Grad Šibenik kao upravno, demografsko, gospodarsko, turističko i kulturno središte Šibensko-kninske županije predstavlja temeljni pokretač cjelokupnog razvoja županije, stoga su strateške odrednice Grada Šibenika uvelike uvažene tijekom izrade Županijske razvojne strategije Šibensko-kninske županije za razdoblje do 2020. godine.

7.3. Politika županije prema područjima s razvojnim posebnostima

Prostornim planom Šibensko-kninske županije utvrđene su problematske cjeline čiji razvoj je potrebno potpomagati, a koja se odnose na ratom zahvaćena područja, ruralna, pogranična, brdsko-gorska i otočna područja. Zakonom o regionalnom razvoju (NN 147/14, 123/17) definirana su potpomognuta područja kao područja Republike Hrvatske koja su na temelju indeksa razvijenosti ocijenjena kao područja koja prema stupnju razvijenosti zaostaju za nacionalnim prosjekom i čiji je razvoj potrebno dodatno poticati.

Indeks razvijenosti definiran je Uredbom o indeksu razvijenosti (NN 131/2017) kao kompozitni pokazatelj stupnja razvijenosti jedinica lokalne i regionalne samouprave koji se sastoji od šest osnovnih pokazatelja: dohotka po stanovniku, stope nezaposlenosti, općeg kretanja stanovništva, stope obrazovanosti, indeksa starenja i proračunskih prihoda jedinica lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave po stanovniku. Korištenjem indeksa razvijenosti u definiranju potpomognutih područja dobiva se na objektivnosti i kvaliteti postupka i izrađuje jedinstveni metodološki okvir za ocjenjivanje, razvrstavanje i praćenje

razvijenosti jedinica lokalne i regionalne samouprave, što je u skladu s praksom Europske unije na području kohezijske politike.

Šibensko-kninska županija je prema indeksu razvijenosti 2017. g. (MRRFEU, 2017) svrstana u II. kategoriju razvijenosti s indeksom od 97,041 %. Analizom indeksa razvijenosti utvrđeno je kako se sljedeće jedinice lokalne samouprave nalaze u prvoj, drugoj, trećoj i četvroj skupini indeksa razvijenosti što ih svrstava u potpomognuta područja. Jedinice lokalne samouprave koje ulaze u ovu kategoriju su:

- Cviljane 37,772 (I. kategorija)
- Ervenik 60,358 (I. kategorija)
- Biskupija 77,621 (I. kategorija)
- Kistanje 83,176 (I. kategorija)
- Kijevo 86,994 (I. kategorija)
- Unešić 92,230 (I. kategorija)
- Ružić 93,509 (II. kategorija)
- Skradin 95,144 (II. kategorija)
- Promina 96,305 (III. kategorija)
- Knin 96,664 (III. kategorija)

Velik broj jedinica lokalne samouprave koja ulaze u kategoriju potpomognutih područja ukazuje na velik problem neravnomjernog unutaržupanijskog razvoja. Obalno područje Šibensko-kninske županije privlači investicije, stanovništvo i stvaranje novih radnih mjesta, dok na cjelokupnom kontinentalnom prostoru dolazi do pada gospodarske aktivnosti, emigracije stanovništva i negativnih demografski trendova što rezultira zaostajanjem u razvoju.

Osim kontinentalnog dijela županija, problematska područja čine i otoci. Na ukupno sedam naseljenih otoka (Zlarin, Žirje, Prvić, Kaprije, Krapanj, Muter i Kornati) 2011. godine živjelo je 6.012 stanovnika. Generalni problemi otoka Šibensko-kninske županije vidljivi su u demografskoj i gospodarskoj strukturi, ali i u nedostatnoj infrastrukturi.

Nacionalne mjere poticanja razvoja potpomognutih područja utvrđene su Strategijom regionalnoga razvoja Republike Hrvatske za razdoblje do kraja 2020. godine (NN 75/17), Strategijom prostornog razvoja Republike Hrvatske (NN 106/17), Zakonom o regionalnom razvoju (NN 123/17), Zakonom o brdsko-planinskim područjima (NN 12/02, 32/02, 117/03, 42/05, 90/05, 80/08, 148/13, 147/14), Zakonom o područjima posebne državne skrbi (NN

86/08, 57/11, 51/13, 148/13, 76/14, 147/14, 18/15) te Zakonom o otocima (NN 34/99, 149/99, 32/02, 33/06).

Šibensko-kninska županija kroz svoj proračun posebnim elementima potiče ravnopravan regionalan razvoj. Otočni razvoj podupire se stavkom „Poticanje i promicanje aktivnosti na otocima“ s ciljem stvaranja preduvjeta za zaustavljanje trenda depopulacije otoka te ostanak i opstanak stanovništva na otocima. Županijska potpora ruralnom razvoju potiče se kroz program potpora poljoprivredi kroz aktivnosti provođenja plana navodnjavanja i programa razvoja poljoprivrede.

Specifično razvojno ograničenje Šibensko-kninske županije jesu minski sumnjiva područja razrađena u Cjelovitoj analizi stanja u poglavlju „Zagađenost minama“. Osim kroz nacionalna sredstva, razminiranje Šibensko-kninske županije potiče se i projektom „Razminiranje poljoprivrednih površina“ kojim se Šibensko-kninskoj županiji dodjeljuje potpora u iznosu od 6.934.029,03 kuna za podmjeru 5.2. „Potpora za ulaganja u obnovu poljoprivrednog zemljišta i proizvodnog potencijala narušenog elementarnim nepogodama, nepovoljnim klimatskim prilikama i katastrofalnim događajima“ – Operacija „Razminiranje poljoprivrednog zemljišta“. U cilju sigurnosti i obnove poljoprivredne proizvodnje na minski sumnjivim poljoprivrednim površinama razminirane su poljoprivredne površine na području gradova Vodica, Skradina i Drniša te općine Promina u Šibensko-kninskoj županiji, ukupne površine 661.866 m². Potpora se dodjelila u obliku bespovratnih financijskih sredstava. Udio javne potpore u prihvatljivim troškovima ulaganja iznosi 100 %. Iz proračuna Europske unije osigurava se 85 % udjela, a RH iz Državnog proračuna osigurava 15 % udjela.

Sve odrednice razvoja područja s razvojnim posebnostima uzete su u obzir tijekom izrade Županijske razvojne strategije Šibensko-kninske županije.

8. PROVEDBA

8.1. Financijski okvir za provedbu strategije

Financijski okvir provedbe daje indikativni prikaz financijskih sredstava za provedbu razvojnih aktivnosti definiranih kroz ciljeve, prioritete i mjere Županijske razvojne strategije Šibensko-kninske županije. Financijski okvir za provedbu strategije sadrži kumulativne financijske iznose na razini strateških ciljeva i prioriteta, sukladno Smjernicama za izradu županijskih razvojnih strategija, praćenje i vrednovanje njihove provedbe (2015). Vrijednosti ciljeva i projekata temeljene su na vrijednostima projekata dostavljenima od strane Šibensko-kninske županije i jedinica lokalne samouprave. Pojednim projektima u trenutku izrade Strategije vrijednost nije bila procijenjena te će se ona uzeti u obzir nakon što se to dogodi, a sukladno procesu ažuriranja akcijskog plana provedbe strategije. Akcijski plan, odnosno popis projekata kojim se ostvaruju strateški ciljevi i prioriteti podložan je ažuriranjima prema razradama i potrebama za uvažavanjem dodatnih novodefiniranih projekata, stoga će se navedene vrijednosti mijenjati ovisno o navedenom. Bitno je istaknuti kako postoje projekti koji se provode od strane privatnih investitora te stoga nisu predmet uvažavanja u ovom financijskom okviru, no koji će znatno doprinijeti ostvarenju pojedinih razvojnih prioriteta.

Informacija o alokaciji sastoji se od procjene sredstava koja se očekuju iz državnog proračuna uključujući EU fondove (npr. planirana alokacija za regiju), županijskog proračuna i lokalnih proračuna (procjena na osnovi udjela rashoda za razvojne aktivnosti u proračunu unazad tri godine te projekcija za naredne godine uzimajući u obzir pokazatelje kao npr. rast BDP-a, kretanje stanovništva i sl.). S obzirom na promjenjivu prirodu, financijski okvir provedbe Strategije ovdje prikazan indikativnog je karaktera.

Tab. 1. Financijski okvir za provedbu strategije

R.b.	Ciljevi i prioriteti	Ukupna vrijednost prikupljenih projekata (kn)	Procjena potrebnih sredstava u trogodišnjem razdoblju (kn)	Izvor financiranja (kn)				
				Lokalni proračun	Županijski proračun	Državni proračun	Fondovi EU	Ostalo
1.	Konkurentno i polifunkcionalno gospodarstvo	1.582.403.417,51	582.210.225,38	63.296.136,70	139.251.500,74	94.944.205,05	1.265.922.734,01	18.988.841,01
1.1.	Razvoj turističke ponude i selektivnih oblika turizma	468.946.135,56	234.473.067,78	18.757.845,42	41.267.259,93	28.136.768,13	375.156.908,45	5.627.353,63
1.2.	Jačanje prerađivačke i ekstraktivne industrije	59.650.000,00	29.825.000,00	2.386.000,00	5.249.200,00	3.579.000,00	47.720.000,00	715.800,00
1.3.	Razvoj inovativnosti i istraživanja te podrška malom gospodarstvu i poduzetništvu	653.524.045,35	217.841.348,45	26.140.961,81	57.510.115,99	39.211.442,72	522.819.236,28	7.842.288,54
1.4.	Stvaranje pozitivnog investicijskog okruženja	-	-	-	-	-	-	-
1.5.	Razvoj primarnih djelatnosti	400.283.236,60	100.070.809,15	16.011.329,46	35.224.924,82	24.016.994,20	320.226.589,28	4.803.398,84

2.	Očuvana i valorizirana prirodna i kulturna baština bazirana na održivom upravljanju	713.544.667,84	193.255.294,93	28.541.786,71	62.791.930,77	42.812.680,07	570.835.734,27	8.562.536,01
2.1.	Zaštita i očuvanje prirodne baštine i okoliša	178.429.535,69	59.476.511,90	7.137.181,43	15.701.799,14	10.705.772,14	142.743.628,55	2.141.154,43
2.2.	Revitalizacija i valorizacija kulturne baštine uz razvijene kulturne sadržaje	535.115.132,15	133.778.783,04	21.404.605,29	47.090.131,63	32.106.907,93	428.092.105,72	6.421.381,59
3.	Razvijene i dostupne društvene usluge i sadržaji	979.121.991,79	318.272.709,33	39.164.879,67	86.162.735,28	58.747.319,51	783.297.593,43	11.749.463,90
3.1.	Unaprjeđenje sadržaja i usluga za obitelji i djecu	63.857.959,75	21.285.986,58	2.554.318,39	5.619.500,46	3.831.477,59	51.086.367,80	766.295,52
3.2.	Razvoj i modernizacija zdravstvenih usluga i infrastrukture	325.500.000,00	108.500.000,00	13.020.000,00	28.644.000,00	19.530.000,00	260.400.000,00	3.906.000,00
3.3.	Povećanje kvalitete socijalnih usluga i borba protiv socijalne isključenosti	200.902.211,00	66.967.403,67	8.036.088,44	17.679.394,57	12.054.132,66	160.721.768,80	2.410.826,53

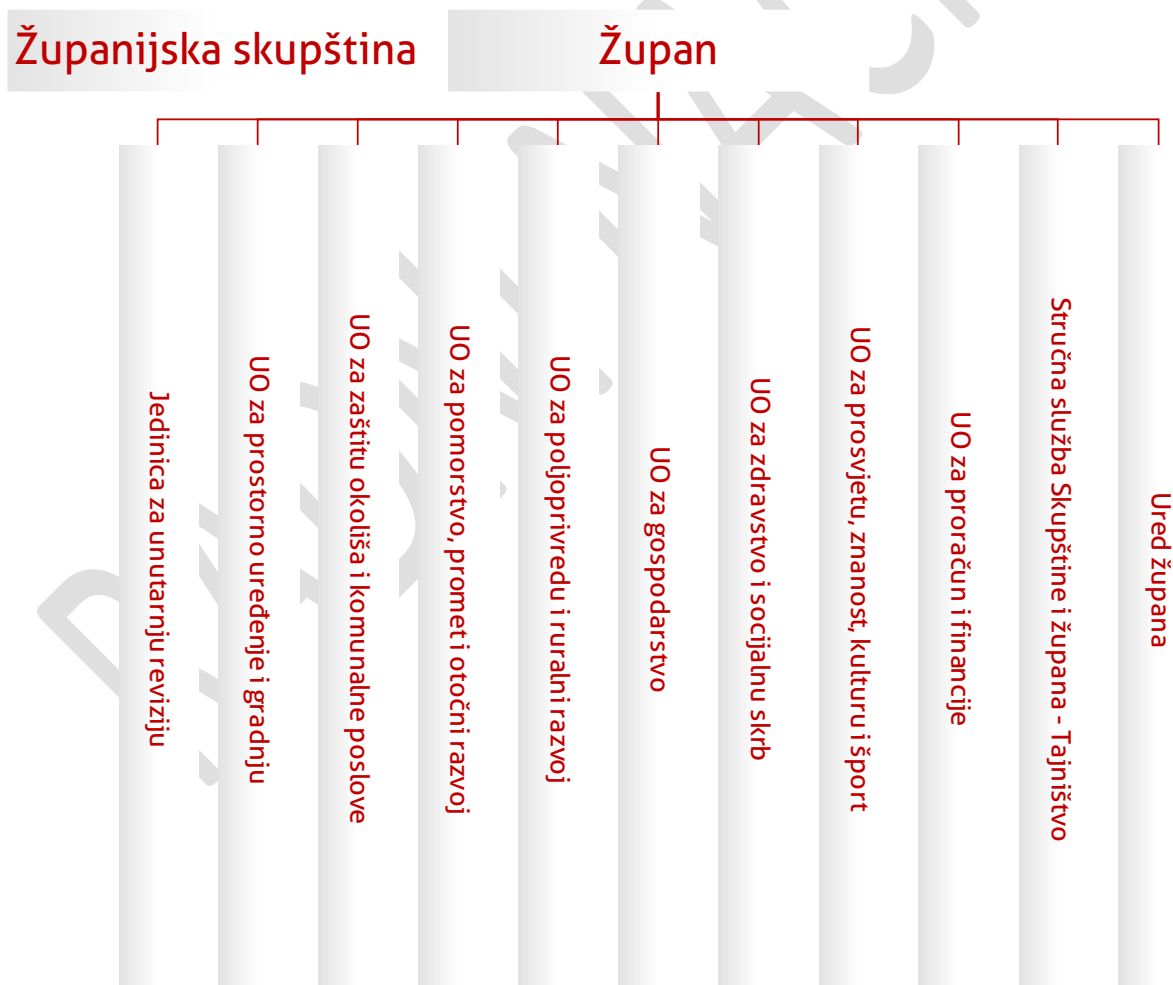
3.4.	Unaprjeđenje društvenih i javnih sadržaja	388.861.821,04	121.519.319,08	15.554.472,84	34.219.840,25	23.331.709,26	311.089.456,83	4.666.341,85
4.	Kvalitetan i prepoznatljiv sustav srednjoškolskog, strukovnog i visokoškolskog obrazovanja	197.400.233,33	58.058.892,16	7.896.009,33	17.371.220,53	11.844.014,00	157.920.186,66	2.368.802,80
4.1.	Povećanje kvalitete obrazovnih programa i ustanova	197.400.233,33	58.058.892,16	7.896.009,33	17.371.220,53	11.844.014,00	157.920.186,66	2.368.802,80
4.2.	Jačanje vidljivosti obrazovanja	-	-	-	-	-	-	-
5.	Kvalitetna i modernizirana primarna infrastruktura kao preduvjet prostorno ujednačenog razvoja	6.077.883.102,20	1.305.925.073,52	243.115.324,09	534.853.712,99	364.672.986,13	4.862.306.481,76	72.934.597,23
5.1.	Razvoj komunalne infrastrukture	1.205.087.866,27	301.271.966,57	48.203.514,65	106.047.732,23	72.305.271,98	964.070.293,02	14.461.054,40
5.2.	Razvoj održive prostorne mobilnosti kroz unaprjeđenje prometne infrastrukture	3.845.389.112,64	725.545.115,59	153.815.564,51	338.394.241,91	230.723.346,76	3.076.311.290,11	46.144.669,35

5.3.	Prostorno širenje i povećanje kvalitete telekomunikacijske infrastrukture	158.112.500,00	47.912.878,79	6.324.500,00	13.913.900,00	9.486.750,00	126.490.000,00	1.897.350,00
5.4.	Obnova i stavljanje u funkciju neiskorištenih prostornih resursa	869.293.623,29	231.195.112,58	34.771.744,93	76.497.838,85	52.157.617,40	695.434.898,63	10.431.523,48
6.	Energetska učinkovitost usmjerena na obnovljive izvore energije (OIE)	24.852.281,50	10.755.308,44	994.091,26	2.187.000,77	1.491.136,89	19.881.825,20	298.227,38
6.1.	Intenziviranje valorizacije OIE	100.000,00	100.000,00	4.000,00	8.800,00	6.000,00	80.000,00	1.200,00
6.2.	Povećanje energetske učinkovitosti i dostupnosti	24.752.281,50	10.655.308,44	990.091,26	2.178.200,77	1.485.136,89	19.801.825,20	297.027,38
7.	Efikasno i sinergično upravljanje razvojem	66.532.751,46	20.833.770,66	2.661.310,06	5.854.882,13	3.991.965,09	53.226.201,16	798.393,02
7.1.	Razvoj ljudskih resursa i kompetencija	66.022.974,58	20.408.956,59	2.640.918,98	5.810.021,76	3.961.378,47	52.818.379,66	792.275,69
7.2.	Umrežavanje razvojnih dionika	509.776,88	424.814,06	20.391,08	44.860,37	30.586,61	407.821,50	6.117,32

8.2. Provedbeni mehanizmi

Provedbeni mehanizmi obuhvaćaju institucionalni okvir kojeg čine svi dionici uključeni u proces izrade, donošenja, provedbe i praćenja provedbe Županijske razvojne strategije Šibensko-kninske županije. Glavni dionik provedbe Strategije je Šibensko-kninska županija kao jedinica područne (regionalne) samouprave koja izrađuje i donosi Strategiju. Sukladno Zakonu o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (NN 123/17) jedinice područne (regionalne) samouprave imaju predstavničko i izvršno tijelo. Predstavničko tijelo Šibensko-kninske županije je Županijska skupština koja sukladno Zakonu ima vlastite ovlasti, dok izvršno tijelo čini župan.

Sl. 4. Ustrojstvo Šibensko-kninske županije

U svrhu upravljanja razvojem županije ustrojeni su upravni odjeli koji obavljaju poslove iz samoupravnog djelokruga jedinica područne samouprave. Šibensko-kninska županija u ustrojstvenoj strukturi organizirala je osam upravnih odjela: za proračun i financije; za prosvjetu, znanost, kulturu i šport; za zdravstvo i socijalnu skrb; za gospodarstvo; za poljoprivredu i ruralni razvoj; za pomorstvo, promet i otočni razvoj; za zaštitu okoliša i komunalne poslove; za prostorno uređenje i gradnju. Upravni odjeli djeluju kao osnovne jedinice u pripremi i provedbi projekata od županijskog značaja, svaki u sklopu vlastitog djelokruga.

Uz samu Županiju bitno je istaknuti ulogu JU Razvojne agencije Šibensko-kninske županije kao regionalnog koordinatora zaduženog za izradu županijske razvojne strategije i druge strateške i razvojne dokumente za područje županije te njihove provedbene dokumente, za pružanje stručne pomoći u pripremi i provedbi programa potpore javnopravnim tijelima i javnim ustanovama s područja svoje županije, u pripremi i provedbi razvojnih projekata od interesa za razvoj županije, a posebno projekata sufinanciranih sredstvima iz strukturnih i investicijskih fondova Europske unije.

Sukladno dostavljenim projektima čiji su nositelji, identificirani su razvojni dionici koji će doprinijeti ostvarenju ciljeva ove Strategije. Gotovo pedesetak dionika koji djeluju na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini planira provedbu niza projekata od županijskog značaja kojim će se poboljšati društveni, gospodarski i ekološki uvjeti na području Šibensko-kninske županije. Jedinice lokalne samouprave jedan su od najvažnijih nositelja s nizom projekata čijom će se realizacijom osigurati ravnomjeran prostorni razvoj županije. Jedinice lokalne samouprave na području Šibensko-kninske županije su: Gradovi Drniš, Knin, Skradin, Šibenik i Vodice, te općine Bilice, Biskupija, Cijlpane, Ervenik, Kijevo, Kistanje, Murter-Kornati, Pirovac, Primošten, Promina, Rogoznica, Ružić, Tisno, Tribunj, Unešić. Važnu ulogu, prvenstveno u sklopu provedbe komunalnih infrastrukturnih projekata imaju poduzeća u vlasništvu gradova i općina, a među najvažnijim akterima realizacije Strategije bitno je istaknuti i obrazovne ustanove te institucije na nacionalnoj razini (ministarstva, Hrvatske ceste i dr.).

Tab. 2. Razvojni dionici u provedbi Strategije

Državni arhiv u Šibeniku	Općina Ervenik
DVD Drniš	Općina Kijevo
Grad Drniš	Općina Kistanje
Grad Knin	Općina Murter-Kornati
Grad Skradin	Općina Pirovac
Grad Šibenik	Općina Primošten
Grad Vodice	Općina Promina
Gradska čistoća Drniš d.o.o.	Općina Rogoznica
HEP	Općina Ružić
Hrvatske ceste	Općina Tisno
Hrvatski centar za razminiranje	Općina Tribunj
JU NP Kornati	Općina Unešić
JU Priroda Šibensko-kninske županije	Osnovna škola Meterize
JVP Grada Drniša	POU Drniš
Kninski muzej	POU Vodice
Komunalno poduzeće Knin	RAD d.o.o. Drniš
Lučka uprava Šibensko-kninske županije	Srednja škola "Sveti Mihovil" Šibenik
Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova EU	TZ Grada Drniša
Ministarstvo zaštite okoliša i energetike	TZ Grada Vodica
Muzej Grada Šibenika	TZ Krapanj-Brodarica
NP Krka	Udruga proizvođača drniškog pršuta
Općina Bilice	Udruga vinogradara "DEBIT" Drniš
Općina Biskupija	Veleučilište Marko Marulić
Općina Cijlžane	Vodovod i odvodnja Šibenik

8.3. Popis strateških projekata županije

Na razini Šibensko-kninske županije definirano je trinaest strateških projekata čija realizacija će znatno doprinijeti njenom cjelokupnom razvoju. Najvažnija odlika strateških projekata upravo je potencijal njihova šireg prostornog utjecaja pri čemu se pozitivni utjecaji njihove realizacije osjećaju u cijeloj županiji ili njenom značajnom dijelu.

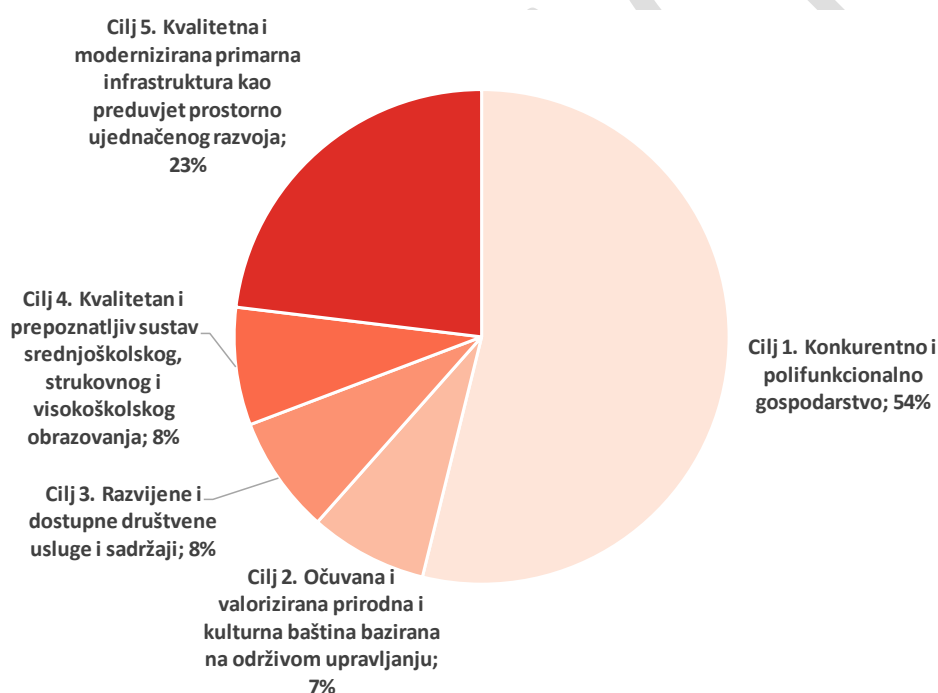
Sljedeći su projekti definirani kao strateški:

1. Izgradnja brze ceste Šibenik - Drniš - Knin -granica BiH s obilaznicama Drniša i Knina (Tab. 3.);
2. Centar kompetencija za aluminiij (Tab. 4.);
3. Centar kompetencija za strukovno obrazovanje visokog i srednjeg strukovnog obrazovanja u turizmu ŠKŽ (Tab. 5.);
4. Izgradnja Bolnice u Šibeniku (Tab. 6.);
5. Izgradnja sustava navodnjavanja (Tab. 7.);
6. Razvoj marikulture morskih uzgajališta i izgradnja otpremno purifikacijskog centra (Tab. 8.);
7. HEREDITAS – projekt zaštite suhozidne tradicijske gradnje (Tab. 9.);
8. Turistička valorizacija Tvrđave sv. Nikole i kanala sv. Ante, II. faza (Tab. 10.);
9. Ribarska luka Rogoznica u uvali Peleš - mjesto prve prodaje (Tab. 11.);
10. Razvoj širokopojasnog pristupa internetu u Šibensko-kninskoj županiji (Tab. 12.);
11. Revitalizacija prostora bivše vojarnje „Krka“ kao receptivnog turističkog središta zaleđa Šibensko-kninske županije (Tab. 13.);
12. Izgradnja i opremanje Inovacijskog središta (Tab. 14.);
13. Proglašenje Dinare parkom prirode (Tab. 15.).

Tablice za pregled strateških projekata su strukturirane kako bi sadržavale referencu na strateški okvir, naziv projekta, nositelja i partnere na projektu, njegov cilj, sažetak aktivnosti, tip, pripremljenost, indikativni ukupni iznos i izvor financiranja. Ciljano područje adresira na kojem području će se projekt provoditi; tip projekta može biti infrastrukturni i soft; pripremljenost projekta određuje se prema ishodovanoj dokumentaciji u trenutku izrade poglavlja prema čemu se projekti dijele na projekte neposredne realizacije (oznaka 1 u tablici), projekte realizacije u srednjoročnom planskom razdoblju (oznaka 2 u tablici) i projekte realizacije u dugoročnom planskom razdoblju (oznaka 3 u tablici); indikativni proračun projekta podrazumijeva procijenjeni ukupni trošak projekta; te izvor financiranja

koji treba dati indiciju iz kojih su izvora planirana sredstva za provedbu projekta (lokalni proračun, fondovi ili sl.).

Analiza raspodjele strateških projekata po strateškim ciljevima pokazuje kako se od ukupno 13 strateških projekata više od polovice njih odnosi na cilj 1. *Konkurentno i polifunkcionalno gospodarstvo* (sedam strateških projekata) što ukazuje kako je gospodarstvo u primarnom fokusu razvoja. Tri strateška projekta nalaze se u sklopu cilja 5. *Kvalitetna i modernizirana primarna infrastruktura kao preduvjet prostorno ujednačenog razvoja*, dok se u pod svakim od preostalih razvojnih ciljeva nalazi po jedan strateški projekt. Izuzetak su ciljevi 6. *Energetska učinkovitost usmjerena na obnovljive izvore energije (OIE)* i 7. *Efikasno i sinergično upravljanje razvojem uz stvaranje pozitivne klime koja utječe na pojedince i stanovništvo u cjelini*, u sklopu kojih nije zabilježen niti jedan strateški projekt.

Sl. 5. Raspodjela strateških projekata po razvojnim ciljevima

Tab. 3. Pregled strateškog projekta 1.

Cilj	5. Kvalitetna i modernizirana primarna infrastruktura kao preduvjet prostorno ujednačenog razvoja
Prioritet	5.2. Razvoj održive prostorne mobilnosti kroz unaprjeđenje prometne infrastrukture
Mjera	5.2.1. Razvoj cestovnog prometa
Naziv projekta	Izgradnja brze ceste Šibenik - Drniš - Knin - granica BiH s obilaznicama Drniša i Knina
Nositelj projekta	Hrvatske ceste
Partneri na projektu	Šibensko-kninska županija
Cilj projekta	Poboljšanje kvalitete prometne povezanosti gradova Šibenika, Drniša i Knina.
Sažetak aktivnosti	Planira se izgradnja brze ceste Šibenik – Drniš – Knin – granica BiH koja u sklopu projekta obuhvata dvije podkomponente: izgradnju obilaznice Knina i izgradnju obilaznice Drništa. Novi cestovni sustav s okosnicom koju će činiti brza cesta preuzet će na sebe znatan dio prometa, smanjit će promet na postojećoj cestovnoj mreži Drniša i Knina te ostalih obližnjih pravaca. Novom vezom znatno će se približiti NP Krka zaleđu županije te turističkim središtima poput Šibenika i Vodica.
Ciljano područje	Grad Šibenik, Grad Drniš, Grad Knin
Tip projekta	Infrastrukturni
Pripremljenost projekta	3
Indikativni ukupni trošak (kn)	2.535.655.000,00
Izvori financiranja	Vlastita sredstva nositelja projekta; Sredstva državnog proračuna i državnih ustanova; Sredstva iz ESI fondova

Tab. 4. Pregled strateškog projekta 2.

Cilj	1. Konkurentno i polifunkcionalno gospodarstvo
Prioritet	1.3. Unaprjeđenje sektora inovacija i istraživanja uz razvijeno poduzetništvo
Mjera	1.3.1. Razvoj inovativno-istraživačkog okruženja temeljenog na znanju i tehnologijama
Naziv projekta	Centar kompetencija za aluminij
Nositelj projekta	ALUTECH, ustanova za istraživanje i širenje znanja
Partneri na projektu	-
Cilj projekta	Doprinos razvoju i konkurentnosti malih i srednjih poduzetnika u industrijskoj proizvodnji i razvoju finalnih proizvoda uz osnaživanje tehnološke inovacije i transfera znanja. Pozicioniranje ŠKŽ kao regionalnog industrijskog lidera u području inovacija u sektoru lakih metala i pomorskim djelatnostima.
Sažetak aktivnosti	Prostor namijenjen aktivnosti vezanima za regionalni razvoj i poticanje poduzetništva u razvoju novih tehnologija i finalnih proizvoda nalazi se u bivšem vojnom objektu kojeg je grad Šibenik dobio na korištenje od države. U prostoru se nalaze laboratorij za ispitivanje kvalitete aluminijskih proizvoda i ostalih proizvoda od metala, konstrukcijski biro i radionica za konstruiranje i izradu modela finalnih proizvoda, izložbeni prostor za inovatore, konferencijska dvorana namijenjena obrazovanju poduzetnika na području novih tehnologije i sl. Osim uređenja i opremanja prostora, u okviru projekta obavljat će se i aktivnosti obrazovanja djelatnika regionalne i lokalne samouprave u upravljanju regionalnim i lokalnim razvojem, te poduzetnika u korištenju novih tehnologije u proizvodnji, kao i promidžbene aktivnosti.
Ciljano područje	Grad Šibenik
Tip projekta	Infrastrukturni
Pripremljenost projekta	2
Indikativni ukupni trošak (kn)	34.000.000,00
Izvori financiranja	Vlastita sredstva nositelja projekta; Sredstva državnog proračuna i državnih ustanova; Sredstva iz ESI fondova

Tab. 5. Pregled strateškog projekta 3.

Cilj	4. Kvalitetan i prepoznatljiv sustav srednjoškolskog, strukovnog i visokoškolskog obrazovanja
Prioritet	4.1. Povećanje kvalitete obrazovnih programa i ustanova
Mjera	4.1.2. Povećanje kvalitete i usklađenosti obrazovnih programa s potrebama gospodarstva
Naziv projekta	Centar kompetencija za strukovno obrazovanje visokog i srednjeg strukovnog obrazovanja u turizmu ŠKŽ
Nositelj projekta	Šibensko-kninska županija
Partneri na projektu	Turističko-ugostiteljska škola Mandalina
Cilj projekta	Pružanje svih potrebnih uvjeta za provedbu kvalitetnih odgojno-obrazovnih aktivnosti u procesu osposobljavanja kadrova u sektoru turizma.
Sažetak aktivnosti	Planira se izgradnja Turističko-ugostiteljske škole „Mandalina“ na prostoru sjevernog dijela nekadašnje vojarnе „Ante Jonić“, između željezničke pruge ispod Palacina i kompleksa Policijske uprave. Centar kompetencija predstavlja okosnicu budućeg unaprjeđenja načina školovanja stručnih kadrova za ugostiteljsko-turističke djelatnosti u Hrvatskoj.
Ciljano područje	Grad Šibenik
Tip projekta	Infrastrukturni
Pripremljenost projekta	2
Indikativni ukupni trošak (kn)	76.500.000,00
Izvori financiranja	Vlastita sredstva nositelja projekta; Sredstva iz ESI fondova

Tab. 6. Pregled strateškog projekta 4.

Cilj	3. Razvijene i dostupne društvene usluge i sadržaji
Prioritet	3.2. Razvoj i modernizacija zdravstvenih usluga i infrastrukture
Mjera	3.2.2. Infrastrukturno unaprjeđenje zdravstvenih objekata
Naziv projekta	Izgradnja bolnice u Šibeniku
Nositelj projekta	Šibensko-kninska županija
Partneri na projektu	-
Cilj projekta	Izgradnja bolnice u Šibeniku u svrhu pružanja kvalitetnijih i lakše dostupnih zdravstvenih usluga.
Sažetak aktivnosti	Opća bolnica Šibenik intenzivno radi na projektu izgradnje nove zgrade u kojoj će biti smještena dnevna bolnica i jednodnevna kirurgija za djelatnost oftalmologije na prostoru sadašnje oftalmološke poliklinike. U sklopu projekta planirana je i kupnja novog uređaja za magnetsku rezonancu, kao i izgradnja trafostanice koja je neophodna za rad nove zgrade. Šibenik će ovim projektom biti obogaćen za jednu modernu i kvalitetnu zdravstvenu ustanovu sa svrhom što kraćeg boravka pacijenata u bolnici, s kvalitetnijim medicinskim djelovanjem, sofisticiranom dijagnostikom i terapijom, što će u konačnici približiti kvalitetu bolnice europskim zdravstvenim standardima.
Ciljano područje	Grad Šibenik
Tip projekta	Infrastrukturni
Pripremljenost projekta	3
Indikativni ukupni trošak (kn)	310.000.000,00
Izvori financiranja	Vlastita sredstva nositelja projekta; Sredstva iz ESI fondova

Tab. 7. Pregled strateškog projekta 5.

Cilj	1. Konkurentno i polifunkcionalno gospodarstvo
Prioritet	1.5. Razvoj primarnih djelatnosti
Mjera	1.5.1. Poticanje razvoja poljoprivrede i integracije s turizmom
Naziv projekta	Izgradnja sustava navodnjavanja
Nositelj projekta	Šibensko-kninska županija
Partneri na projektu	-
Cilj projekta	Razvoj sustava navodnjavanja u svrhu podupiranja poljoprivredne proizvodnje.
Sažetak aktivnosti	Izgradnja pregrade (brane) kojim bi se spriječio prodor morske vode za vrijeme niskih vodostaja i omogućilo se zahvaćanje vode za navodnjavanje. Voda bi se zahvaćala na izvoru Ribik te se pohranjivala u mikroakumulacijama. Lokacija zahvata nalazi se 9 km jugoistočno od grada Šibenika, južno od Donjeg polja te istočno i jugoistočno od mjesta Jadrtovac, odnosno Morinjskog zaljeva. Obuhvat sustava iznosi ukupno 309 ha, pri čemu poljoprivredna površina za navodnjavanje iznosi 272 ha. Sustav navodnjavanja činile bi pregrada i crpna stanica Ribnik kapaciteta 100 l/s, glavni distribucijski cjevovod, mikro-akumulacija Stražnice s pripadajućom crpnom stanicom, mikro-akumulacija Škevine s crpnom stanicom i objektom za ispuštanje vode u distribucijski sustav, kao i objektom za punjenje kapaciteta, te distribucijski cjevovodi s hidrantskom mrežom. Izgradnjom dvaju mikro-akumulacija godišnje bi se osiguralo 1055 m ³ /ha vode, dok bi ukupni protok u sustavu navodnjavanja bio 100 l/s.
Ciljano područje	Grad Šibenik
Tip projekta	Infrastrukturni
Pripremljenost projekta	2
Indikativni ukupni trošak (kn)	76.000.000,00
Izvori financiranja	Vlastita sredstva nositelja projekta; Sredstva iz ESI fondova

Tab. 8. Pregled strateškog projekta 6.

Cilj	1. Konkurentno i polifunkcionalno gospodarstvo
Prioritet	1.5. Razvoj primarnih djelatnosti
Mjera	1.5.2. Razvoj marikulture
Naziv projekta	Razvoj marikulture morskih uzgajališta i izgradnja otpremno purifikacijskog centra
Nositelj projekta	Šibensko-kninska županija
Partneri na projektu	-
Cilj projekta	Iskorištavanje postojećeg potencijala u sektoru marikulture kroz razvoj morskih uzgajališta i izgradnju otpremno purifikacijskog centra.
Sažetak aktivnosti	Usporedbom stanja akvakulture u Šibensko-kninskoj županiji sa stanjem u drugim priobalnim županijama, kao i usporedbom sadašnjeg stanja akvakulture s mogućnostima koje Županija ima, očito je da postoji značajan potencijal za razvoj ovog sektora u Županiji. Ostvarenje potencijala realizirat će se sukladno smjeru predloženim Studijom Mapiranje resursa i održivo upravljanje sektorom marikulture u Šibensko-kninskoj županiji, a kojom je među ostalom predviđeno i jačanje kopnene infrastrukture u vidu purifikacijsko-otpremni centara i mrjestilišta koja je ocijenjena nedostatnom. U Studiji je višekriterijskom analizom pogodnosti prostora, uz postojeće lokacije uzgoja, identificiran dodatni prostor za razvoj sektora marikulture na području akvatorija Županije. Lokacija zahvata otpremno-purifikacijskog centra je na području grada Šibenika, u lučkom području uvale Sveti Petar. Izgrađeni otpremno-purifikacijski centar služit će za prihvata školjkaša, pranje, čišćenje i sortiranje, depuracija školjkaša, te pakiranje i označavanje te skladištenje i utovar za transport na tržište.
Ciljano područje	Grad Šibenik
Tip projekta	Infrastrukturni
Pripremljenost projekta	2
Indikativni ukupni trošak (kn)	15.000.000,00
Izvori financiranja	Vlastita sredstva nositelja projekta; Sredstva iz ESI fondova

Tab. 9. Pregled strateškog projekta 7.

Cilj	1. Konkurentno i polifunkcionalno gospodarstvo
Prioritet	1.1. Razvoj turističke ponude i selektivnih oblika turizma
Mjera	1.1.5. Unaprjeđenje kvalitete postojeće turističke ponude
Naziv projekta	HEREDITAS – projekt zaštite suhozidne tradicijske gradnje
Nositelj projekta	Šibensko-kninska županija
Partneri na projektu	-
Cilj projekta	Doprinos održivom korištenju kulturne baštine te poticaju razvoja turizma i općeg društveno-gospodarskog razvitka kroz otvaranje novih radnih mjesta, stvaranjem novih proizvoda, povećanjem broja posjetitelja i produljenjem turističke sezone.
Sažetak aktivnosti	Projekt je formiran kao integrirani program s 15 komponenti tj. aktivnosti definiranih kao odgovor na zapuštenu i turistički slabo valoriziranu suhozidnu gradnju i kulturna dobra, s ciljem zaštite suhozidne tradicijske gradnje na području Županije. Obnova kulturnog dobra kompleksa bunja Rašinov stan u Okitu kod Vodica te uspostava modernog Centra za posjetitelje Račice u Vodicama imaju za cilj promovirati i turistički valorizirati suhozidnu gradnju, kao i svu ostalu kulturnu baštinu s područja Županije, a posredno i povećati zaposlenost lokalnog stanovništva kroz svoje sadržaje. Centar za posjetitelje bit će svojevrsan spomenik suhozidnoj tradicijskoj gradnji, s obzirom na to da će izgledom podsjećati na bunju kao najbolji primjer umijeća građenja tehnikom suhozida. Projektom će se pripremiti studijska i projektna dokumentacija nužna za uspostavu Centra za posjetitelje Šibensko-kninske županije te obnovu kulturnog dobra kompleks bunja Rašinov stan u Okitu kod Vodica. Projekt je prijavljen na Javni poziv Ministarstva regionalnog razvoja i fondova Europske unije „Priprema i provedba integriranih razvojnih programa temeljenih na obnovi kulturne baštine“ od 06. prosinca 2015. godine.
Ciljano područje	Grad Vodice
Tip projekta	Infrastrukturni
Pripremljenost projekta	2
Indikativni ukupni trošak (kn)	37.500.000,00
Izvori financiranja	Vlastita sredstva nositelja projekta; Sredstva iz ESI fondova

Tab. 10. Pregled strateškog projekta 8.

Cilj	1. Konkurentno i polifunkcionalno gospodarstvo
Prioritet	1.1. Razvoj turističke ponude i selektivnih oblika turizma
Mjera	1.1.5. Unaprjeđenje kvalitete postojeće turističke ponude
Naziv projekta	Turistička valorizacija Tvrđave sv. Nikole i kanala sv. Ante, II. faza
Nositelj projekta	JU Priroda Šibensko-kninske županije
Partneri na projektu	Šibensko-kninska županija, Razvojna agencija Šibensko-kninske županije, TZ Grada Šibenika.
Cilj projekta	Stvaranje dodatnih turističkih sadržaja kroz turističku valorizaciju tvrđave sv. Nikole i kanala sv. Ante.
Sažetak aktivnosti	Provedba projekta osmišljena je u dvije faze - prva faza je započela 2014. godine te obuhvaća izradu projektno-tehničke dokumentacije i studija potrebnih za sanaciju i revitalizaciju tvrđave, nakon čega će uslijediti druga faza s planiranim početkom realizacije tijekom 2019. godine, a ista podrazumijeva sanacijske i rekonstrukcijske radove na samoj tvrđavi. Projektom se nadalje planira rekonstrukcija postojećih građevina bivše vojarne „Minerska“ u Šibeniku i prenamjena u Posjetiteljski centar Kanal sv. Ante, uz rekonstrukciju infrastrukture i uređenje okoliša. Kompleks Posjetiteljskog centra Kanal sv. Ante u uvali Minerska planiran je kao centralno mjesto za prezentaciju bioraznolikosti i prirodnih vrijednosti ciljanog područja.
Ciljano područje	Grad Šibenik
Tip projekta	Infrastrukturni
Pripremljenost projekta	2
Indikativni ukupni trošak (kn)	98.770.753,00
Izvori financiranja	Vlastita sredstva nositelja projekta; Sredstva iz ESI fondova

Tab. 11. Pregled strateškog projekta 9.

Cilj	1. Konkurentno i polifunkcionalno gospodarstvo
Prioritet	1.5. Razvoj primarnih djelatnosti
Mjera	1.5.3. Potpora poslovanju subjekata u ribarstvu
Naziv projekta	Ribarska luka Rogoznica u uvali Peleš - mjesto prve prodaje
Nositelj projekta	Lučka uprava Šibensko-kninske županije
Partneri na projektu	-
Cilj projekta	Poticanje razvoja ribarstva izgradnjom ribarske luke u uvali Peleš.
Sažetak aktivnosti	Rogoznica je jedna od najvažnijih ribarskih luka na Jadranu jer upravo njoj, zbog prometne dobre povezanosti, gravitira najviše ribarskih brodova. Izgradnjom luke ribarima će se osigurati privez brodova i iskrcaj ribe, odnosno odvijanje djelatnosti sukladno standardima EU. Ribarska luka u Rogoznici je i jedna od strateških investicija Republike Hrvatske. Izmjenama i dopunama Prostornog plana uređenja općine Rogoznica iz 2016. godine utvrđena je lokacija „Ribarska luka u uvali Peleš“, približne površine 0,4 ha na kopnenom dijelu i s površinom akvatorija od 2 ha. Uvala je uvučena u kopno i prirodno zaštićena od vjetrova i većih valova. Na kopnenom dijelu luke i dijelu obale, koja se oblikuje za potrebe priveza ribarskih plovila, planira se smještaj sadržaje ribarske luke: izgradnja hladnjača za ribu, benzinska crpka, izgradnja opskrbe ceste, te pješačkih površina i parkirališta.
Ciljano područje	Općina Rogoznica
Tip projekta	Infrastrukturni
Pripremljenost projekta	2
Indikativni ukupni trošak (kn)	37.500.000,00
Izvori financiranja	Vlastita sredstva nositelja projekta; Sredstva državnog proračuna i državnih ustanova; Sredstva iz ESI fondova; Ostali izvori

Tab. 12. Pregled strateškog projekta 10.

Cilj	5. Kvalitetna i modernizirana primarna infrastruktura kao preduvjet prostorno ujednačenog razvoja
Prioritet	5.3. Prostorno širenje i povećanje kvalitete telekomunikacijske infrastrukture
Mjera	5.3.1. Unaprjeđenje prostorne pokrivenosti kvalitetnim telekomunikacijskim uslugama
Naziv projekta	Razvoj širokopojasnog pristupa internetu u Šibensko-kninskoj županiji
Nositelj projekta	Šibensko-kninska županija
Partneri na projektu	-
Cilj projekta	Razvoj infrastrukture za širokopojasni pristup internetu u Šibensko-kninskoj županiji
Sažetak aktivnosti	Šibensko-kninsku županiju karakterizira nesrazmjer između priobalnog dijela županije koji ima znatno veće udjele priključenosti kućanstava na širokopojasnu mrežu, za razliku od zaobalnog dijela gdje je evidentirana iznimno niska priključenost, posebice u općinama Ervenik, Cijljane, Biskupija i Kistanje. Ministarstvo prometa, pomorstva i veza planira na proljeće objaviti poziv za sufinanciranje razvoja infrastrukture širokopojasne mreže sljedeće generacije za područja na kojima ova infrastruktura nije dostupna s ciljem povećane socijalne i ekonomske dobrobiti.
Ciljano područje	Šibensko-kninska županija
Tip projekta	Infrastrukturni
Pripremljenost projekta	2
Indikativni ukupni trošak (kn)	150.400.000,00
Izvori financiranja	Sredstva iz ESI fondova; Ostali izvori

Tab. 13. Pregled strateškog projekta 11.

Cilj	5. Kvalitetna i modernizirana primarna infrastruktura kao preduvjet prostorno ujednačenog razvoja
Prioritet	5.4. Obnova i stavljanje u funkciju neiskorištenih prostornih resursa
Mjera	5.4.2. Obnova brownfielda i napuštenih prostora
Naziv projekta	Revitalizacija prostora bivše vojarne „Krka“ kao receptivnog turističkog središta zaleđa Šibensko-kninske županije
Nositelj projekta	Grad Knin
Partneri na projektu	NP Krka
Cilj projekta	Stvaranje receptivnog turističkog središta kroz revitalizaciju vojarne
Sažetak aktivnosti	Projekt ima za cilj unaprijediti održivost okoliša te pozitivno utjecati na ekonomsku i kulturnu održivost. Provedbom se stvaraju uvjeti za održivo iskorištavanje sjevernog dijela NP Krka (predviđeno je i otvaranje službenog ulaza u NP), zaposliti će se veći broj osoba, pridonijet će razvoju standarda za pružanje usluga u turizmu i sa svime će se podignuti kvaliteta života na cijelom području grada Knina, susjednih općina (Biskupija, Ervenik, Kijevo, Cijljane) pa i grada Drniša. Projekt je komplementaran i veže se na sve projekte i projektne intervencije na kninskoj tvrđavi te na rijeci Krki, koji će se provesti kroz Intervencijski plan Grada Knina. U suradnji s NP Krka izrađena je Geodetska podloga, izrađena je Studija krajobrazno-prostornih potencijala s prijedlogom programske osnove.
Ciljano područje	Knin
Tip projekta	Infrastrukturni
Pripremljenost projekta	2
Indikativni ukupni trošak (kn)	40.000.000,00
Izvori financiranja	Sredstva iz ESI fondova; Sredstva županijskog i lokalnog proračuna; Ostali izvori

Tab. 14. Pregled strateškog projekta 12.

Cilj	1. Konkurentno i polifunkcionalno gospodarstvo
Prioritet	1.3. Unaprjeđenje sektora inovacija i istraživanja uz razvijeno poduzetništvo
Mjera	1.3.1. Razvoj inovativno-istraživačkog okruženja temeljenog na znanju i tehnologijama
Naziv projekta	Izgradnja i opremanje Inovacijskog središta
Nositelj projekta	Veleučilište Marko Marulić
Partneri na projektu	Općina Biskupija
Cilj projekta	Razvoj inovacijskog središta za razvoj novih tehnologija
Sažetak aktivnosti	Projekt uvodi i razvija nove tehnologije kojima se povećava konkurentnost i ekonomičnost u prehrambenoj industriji i pozitivno utječe na više gospodarskih sektora, provedbom se stvara dodana vrijednost, a u velikoj mjeri pridonosi održivom razvoju cijelog područja Šibensko-kninske županije, ali i susjednih županija. Za projekt su ishodovane sve potrebne dozvole.
Ciljano područje	Biskupija
Tip projekta	Infrastrukturni
Pripremljenost projekta	2
Indikativni ukupni trošak (kn)	88.088.750,00
Izvori financiranja	Sredstva iz ESI fondova; Ostali izvori

Tab. 15. Pregled strateškog projekta 13.

Cilj	2. Očuvana i valorizirana prirodna i kulturna baština bazirana na održivom upravljanju
Prioritet	2.1. Zaštita i očuvanje prirodne baštine i okoliša
Mjera	2.1.2. Unaprjeđenje zaštite od onečišćenja i degradacije tla, mora i zraka
Naziv projekta	Proglašenje Dinare parkom prirode
Nositelj projekta	Šibensko-kninska županija
Partneri na projektu	JU Priroda ŠKŽ, Općina Kijevo, Grad Knin
Cilj projekta	Zaštita Dinare kao parka prirode.
Sažetak aktivnosti	<p>Prostornim planom Šibensko-kninske županije među evidentiranim područjima koja su predviđena za zaštitu navedena je i Dinara (dio) u kategoriji park prirode/regionalni park. Tijekom prosinca 2013. godine Državni zavod za zaštitu prirode (DZZP) je izradio Stručnu podlogu za zaštitu Parka prirode Dinara. Prema odredbi Prostornog plana Šibensko-kninske županije, s obzirom na to da se dio područja predloženog za zaštitu u kategoriji regionalnog parka Dinara preklapa s područjem vojnog poligona Crvena zemlja i Suhopolje, na tom prostoru je potrebno prije postupka proglašenja i upisa u upisnik zaštićenih prirodnih vrijednosti provesti postupak utvrđivanja i usuglašavanja konačnih granica obuhvata s MORH-om, posebno uzimajući u obzir navod članka 123., stavka 5. kako nije dopušteno proglašavanje zaštićenog područja unutar prostora koji je posebnim propisima definiran kao područje od posebnog interesa za obranu. Budući da Park prirode proglašava Hrvatski sabor zakonom, provedba projekta može nastati tek nakon postizanja usuglašenja oko mogućnosti i granica Parka prirode.</p>
Ciljano područje	Općina Kijevo, Općina Civljane, Grad Knin
Tip projekta	Soft
Pripremljenost projekta	2
Indikativni ukupni trošak (kn)	0,00
Izvori financiranja	-

8.4. Zaštita okoliša tijekom provedbe strategije

Tijekom provedbe razvojne strategije Šibensko-kninske županije nužno je prilikom pripreme i realizacije svake pojedinačne aktivnosti i projekta, odnosno razvojne mjere, voditi računa o zaštiti okoliša. Kako bi se u najvećoj mogućoj mjeri umanjio potencijalno negativan utjecaj na okoliš u nastavku su priložene mjere zaštite okoliša i mjere ublažavanja negativnih utjecaja provedbe Strategije na ekološku mrežu kojima se potrebno voditi prilikom provedbe Strategije. Mjere su definirane u Strateškoj studiji utjecaja na okoliš Razvojne strategije Šibensko-kninske županije za razdoblje do 2020. godine te prihvaćene od strane Povjerenstva za stratešku procjenu utjecaja na okoliš za Razvojnu strategiju Šibensko-kninske županije za razdoblje do 2020. godine.

8.4.1. Mjere zaštite okoliša

1. Poboljšanje stanja voda i vodnih tijela

- Zbog značajnog negativnog utjecaja na potrošnju vode posebno uzimajući u obzir sezonske nestašice, sportski tereni se ne smiju navodnjavati iz sustava javne vodoopskrbe, osim kada nije prioritetna vodoopskrba stanovništva ili vodoopskrba površina pod poljoprivrednim kulturama (noćni režim korištenja) i to samo u kratkim vremenskim periodima.
- Osigurati da sustavi odvodnje otpadnih voda uključuju pročišćavanje otpadnih voda prikladnog stupnja s rješenjem za zbrinjavanje otpadnog mulja.
- Prilikom planiranja i izvedbe zahvata rekonstrukcije i modernizacije te širenja vodoopskrbnog sustava i sustava javne odvodnje spriječiti onečišćenje vodnih tijela, podzemnih tokova i okolnog područja te mora.

2. Sprječavanje onečišćenja mora

- Poticati primjenu odgovarajućih ekoloških standarda u zaštiti morskog okoliša, usmjerenu istovremeno na sve karike nautičkog lanca (nautičar – plovni objekt – luka).
- Unaprjeđenje kapaciteta luka nautičkog turizma prvenstveno planirati obnovom i unaprjeđenjem već postojeće infrastrukture, umjesto izgradnje novih.
- Marikulturu planirati tako da ne kolidira s ostalim načinima korištenja prostora i mora, kao npr. prometom.

- Povećanje kapaciteta luka nautičkog turizma i luka otvorenih za javni promet vršiti sukladno uvažavanju prostornih posebnosti i prihvatnom kapacitetu lokacije čime će se spriječiti konflikti u korištenju prostora.
- Osigurati pročišćavanje otpadnih voda iz luka i marina.
- U sklopu aktivnosti istraživanja potencijalnih lokacija za razvoj marikulture, izvršiti mikrobiološko razvrstavanje područja kako bi se utvrdile vode pogodne za život školjkaša i riba.

3. Očuvanje bioraznolikosti staništa i vrsta te temeljnih obilježja zaštićenih područja prirode

- Kavezni uzgoj ribe planirati dalje od livada morskih cvjetnica te u područjima gdje postoji veća izmjena morskih masa (otvoreno more).
- Prilikom planiranja energetske infrastrukture, primijeniti odgovarajuća tehnička rješenja kojima se umanjuje rizik elektrokcije i kolizije sa dalekovodom, sukladno smjernicama Bonnske konvencije.

4. Očuvanje kulturno-povijesnih i ambijentalnih vrijednosti prostora

- U budućnosti (pri izradi novih prostornih planova) razvoj golf terena i športsko-rekreacijskih zona koristiti kao priliku za unaprjeđenje devastiranih krajolika gdje je to moguće ili kao nadopunu postojeće turističke ponude u blizini već izgrađenih turističkih zona i naselja.
- Rekonstrukciju i restauraciju graditeljske baštine planirati u skladu s izvornom arhitekturom, odgovarajućom kvalitetom materijala i uz stručno vodstvo konzervatora.
- Destimulacijom daljnjeg rasta broja stanova u funkciji povremenog korištenja u planskom periodu sačuvati prirodnu obalu od linearne urbanizacije, posebno urbanizacije u funkciji povremenog stanovanja.
- Spriječiti daljnju linearnu urbanizaciju, sačuvati preostalu prirodnu obalu i kompaktnu formu naselja.
- Provoditi sanaciju napuštenih i devastiranih lokaliteta, uključujući prenamjenu prostora.

5. Zaštita šuma

- Provoditi razminiranje šumskih površina s ciljem omogućavanja gospodarenja šumama.
- Dodatno ulagati u prevenciju požara te sanaciju opožarenih površina.

6. Zaštita tla

- Provoditi specijalizirane programe edukacije korisnika za ekološku poljoprivredu.
- Razvoj poljoprivrede planirati uz primjenu načela dobre poljoprivredne prakse.
- Zbog poroznog krškog terena, nove golf terene razvijati na lokacijama daleko od obalnog pojasa, vodotoka i speleoloških objekata.
- Na razminiranim površinama prije započinjanja poljoprivredne djelatnosti izvršiti istraživanje kakvoće tla.

7. Poboljšanje kvalitete zraka

- Promicati ekološki prihvatljive koncepte mobilnosti koji će pridonijeti smanjivanju štetnih emisija.

8. Povećanje kapaciteta gospodarenja otpadom

- Razvijati tehničke, tehnološke i organizacijske mjere uspostave učinkovitog sustava za prihvat otpada s brodova te unaprijediti uvjete za učinkovito gospodarenje brodskim i morskim otpadom.
- Otpad nastao u novim poduzetničkim zonama sakupljati po vrstama te predavati ovlaštenim pravnim osobama.
- Izvršiti sanaciju onečišćenih lokacija.
- Unaprijediti sustav prikupljanja i odvoza otpada, posebno tijekom turističke sezone.

9. Jačanje otpornosti na klimu i klimatske promjene

- Uređenje obalne linije prilagoditi budućem porastu razine mora i ekstremnim vremenskim stanjima i valovima.
- Uzgoj poljoprivrednih kultura prilagoditi predviđenim klimatskim promjenama.
- Uređenje i rekonstrukciju prometnica i sustava odvodnje planirati otpornima na buduće ekstremne vremenske događaje, naročito na ekstremne oborine i oluje s mora.
- Primjenjivati suvremena tehničko-tehnološka rješenja u gradnji i opremanju (npr. smanjenje toplinskih gubitaka, energetske učinkoviti sustavi grijanja/hlađenja, korištenje obnovljivih izvora energije).
- U gospodarskom sektoru poticati primjenu suvremenih tehnologija za povećanje energetske učinkovitosti.

- Poticati korištenje drvene (i poljoprivredne) biomase u energetske svrhe.
- U obalnom pojasu provoditi mjere integralnog upravljanja obalnim područjem.

10. Zaštita zdravlja i imovine ljudi

- Modernizirati i razvijati lokalne vodovode, odnosno sustave javne vodoopskrbe.
- Izvršiti sanaciju crnih točaka u okolišu.
- Pri rekonstrukciji i izgradnji prometnica, obavezno primjenjivati mjere zaštite od buke
- Osigurati razvoj širokopojasnog pristupa s ciljem revitalizacija ruralnih područja. Ruralnom stanovništvu treba osigurati suvremeni infrastrukturni standard

Temeljem analize strateških ciljeva i ciljnih vrijednosti, kao i same strukture Razvojne strategije, u nastavku su prikazane smjernice za poboljšanje stanja okoliša koje nisu nužno vezane za provedbu samih mjera, već predstavljaju analizom zamijećene mogućnosti za poboljšanje stanja okolišnih i društvenih aspekata.

1. Povećanje turističkih dolazaka i noćenja u ovom razdoblju planirati sukladno Master planu turističkog razvoja županije.
2. Destimulirati daljnji rast broja stanova u funkciji povremenog korištenja te spriječiti daljnju linearnu urbanizaciju kako bi se suzbilo neracionalno trošenje zemljišta i sačuvala preostala prirodna forma, posebno vrijedno obalno zemljište i kompaktna forma naselja.
3. Planirati razvoj neinvazivnog turizma uređenjem postojećih prometnica i šetnica u prirodi i u područjima velike prirodne vrijednosti.
4. Poticati edukaciju dionika u provedbi instrumenata zaštite okoliša na regionalnoj i lokalnoj razini.

8.4.2. Mjere ublažavanja negativnih utjecaja na ekološku mrežu

Mjere ublažavanja negativnih utjecaja na ekološku mrežu Natura2000 definirane su sukladno prioritetima razvojne strategije kako slijedi:

1.1. Razvoj turističke ponude i selektivnih oblika turizma

- Prilikom planiranja razvoja nautičkog turizma, kao i izgradnje luke za nautički turizam odrediti prihvatni kapacitet okoliša kako ne bi došlo do prevelikog pritiska na morski ekosustav i ugrožavanja ciljnih vrsta i ciljnih stanišnih tipova područja ekološke mreže.
- Zabraniti gradnju i nasipanje mora, zatrpavanje zatvorenih uvala te gradnju i nasipanje u neposrednoj blizini pješčanih plaža i u područjima na kojima su prisutni ciljni stanišni tipovi 1110 Pješčana dna trajno prekrivena morem, 1160 Velike plitke uvale i zaljevi, 1120* Naselja posidonije (*Posidonium oceanicae*) i 1150* Obalne lagune te ciljni stanišni tip 1170 Grebeni.

Prilikom izgradnje sidrišta primjenjivati sustav ekološkog sidrenja ukoliko stanje morskog dna na lokaciji sidrišta dopušta ovakav tip sidrenja (sukladno priručniku: Francour P., Magreau J.F., Mannoni P.A., Cottalorda J.M., Gratiot J. 2006. Management guide for Marine Protected Areas of the Mediterranean sea, Permanent Ecological Moorings).

1.2. Jačanje prerađivačke i ekstraktivne industrije

- Prilikom provođenja aktivnosti u cilju jačanja ekstraktivne industrije eksploatacije mineralne sirovine stavljati fokus na moguće negativne utjecaje eksploatacije sirovina na područja ekološke mreže, pogotovo što se tiče kumulativnih utjecaja s postojećim i drugim planiranim zahvatima.

1.3. Razvoj inovativnosti i istraživanja te podrška malom gospodarstvu i poduzetništvu

- Poduzetničke i ostale gospodarske zone trebaju se planirati izvan područja rasprostranjenosti ciljnih stanišnih tipova (posebice onih s relativno malom površinom) i ključnih staništa ciljnih vrsta područja ekološke mreže unutar obuhvata Razvojne strategije.
- Ukoliko se izgradnja planira unutar POP područja ekološke mreže, radove izvoditi izvan sezone gniježđenja ciljnih vrsta ptica.

1.5 Razvoj primarnih djelatnosti

- Nove potencijalne lokacije pogodne za uzgoj ribe u kavezima planirati na primjerenoj udaljenosti od osjetljivih Natura 2000 staništa (područja ekološke mreže čiji su ciljni

stanišni tipovi: *1120 Naselja posidonije, 1170 Grebeni i 1160 Velike plitke uvale i zaljevi).

- Prilikom odabira novih potencijalnih lokacija pogodnih za uzgoj ribe u kavezima izbjegavati područja gniježđenja ciljnih vrsta ptica koje se gnijezde uz obalu (npr. za vrstu morski vranac (*Phalacrocorax aristotelis desmarestii*).
- Prilikom odabira lokacija za uzgoj školjkaša sagledavati kumulativne utjecaje s postojećim uzgajalištima u cilju zaštite ciljnog stanišnog tipa 1130 Estuariji.

3.4. Unaprjeđenje društvenih i javnih sadržaja

- Poticanje gradnje i obnove infrastrukture javne i društvene namjene te izgradnje nove i unaprjeđivanje postojeće sportsko-rekreacijske infrastrukture planirati na način da se ne ugrožavaju ciljne vrste te ne narušavaju stanišni tipovi značajni za područja ekološke mreže. Ukoliko se izgradnja planira unutar POP područja ekološke mreže, radove izvoditi izvan sezone gniježđenja ciljnih vrsta ptica.

5.2. Razvoj održive prostorne mobilnosti kroz unaprjeđenje prometne infrastrukture

- Prilikom planiranja i izgradnje luka prethodno odrediti prihvatni kapacitet okoliša kako ne bi došlo do prevelikog pritiska na vodeni ekosustav i ugrožavanja ciljnih vrsta područja ekološke mreže.
- Prilikom infrastrukturnog opremanja i modernizacije pomorskih luka zabraniti gradnju i nasipanje mora, zatrpavanje zatvorenih uvala, te gradnju i nasipanje neposrednoj blizini pješčanih plaža, u područjima na kojima su prisutni ciljni stanišni tipovi 1110 Pješčana dna trajno prekrivena morem i 1160 Velike plitke uvale i zaljevi, 1120* Naselja posidonije (*Posidonion oceanicae*) i 1150* Obalne lagune te ciljni stanišni tip 1170 Grebeni.
- Prilikom izgradnje sidrišta primjenjivati sustav ekološkog sidrenja ukoliko stanje morskog dna na lokaciji sidrišta dopušta ovakav tip sidrenja (sukladno priručniku: Francour P., Magreau J.F., Mannoni P.A., Cottalorda J.M., Gratiot J. 2006. Management guide for Marine Protected Areas of the Mediterranean sea, Permanent Ecological Moorings).

6.1. Intenziviranje valorizacije OIE

- Pri odabiru lokacija vjetroelektrana sagledati moguće negativne utjecaje na područja ekološke mreže, posebice s obzirom na mogućnost kumulativnih utjecaja u kombinaciji s drugim planiranim vjetroelektranama na istom području.

- Odabir lokacija za izgradnju i način izvedbe vjetroelektrana i sunčanih elektrana temeljiti na znanstvenim i stručnim analizama mjerodavnih ustanova i/ili institucija, posebno sa stajališta mogućih utjecaja na prirodu.
- Pri odabiru lokacija i način izvedbe za vjetroelektrane posebice uzeti u obzir ciljeve očuvanja područja ekološke mreže, a naročito ornitofaune i šišmiša (izbjegavati blizinu kolonija šišmiša i njihov dnevni radijus kretanja te koridore njihovih migracija, izbjegavati poznate koridore preleta ptica, dnevne koridore letenja ptica, područja visoke koncentracije ptica, prirodnih skloništa i gnjezdilišta, područja izraženih krajobraznih elemenata (npr. litice) koji služe kao gnjezdilišta pojedinih ptica grabljivica, onemogućiti slijetanje i obitavanje ptica uporabom cijevnih potpornja umjesto rešetkastih, ovisno o mogućnostima prilagoditi visinu vjetroturbin kako bi se smanjio rizik za ptice, električne vodove izvoditi podzemno i/ili s posebnim izoliranjem radi zaštite ptica).
- Ukoliko se lokacije planiranih sunčanih elektrana nalaze u blizini zona slatkovodnih vodenih površina, u cilju izbjegavanja negativnog utjecaja na vodene kukce, koristiti fotonaponske panele koji su razdijeljeni u više pojedinačnih dijelova bijelim nepolarizirajućim trakama (rešetkom) i/ili imaju bijeli okvir, odnosno panele koji se sastoje od više ćelija i time ne oponašaju vodene površine.

6.2. Povećanje energetske učinkovitosti i dostupnosti

- U cilju zaštite ptica prilikom planiranja dalekovoda primijeniti odgovarajuća tehnička rješenja kojima se umanjuje rizik elektrokcije i kolizije sa dalekovodom, sukladno smjernicama Bonnske konvencije.

8.4.3. Program praćenja stanja okoliša s prijedlogom plana provedbe

Tijekom provedbe Strategije nužno je kontinuirano pratiti stanje okoliša na području Šibensko-kninske županije kako bi se pravovremeno reagiralo na potencijalno nepovoljne utjecaje provedbe Strategije na okoliš.

Cilj zaštite okoliša (sastavnica)	Indikator	Izvor	Nositelj odgovornosti
Poboljšanje stanja voda i vodnih tijela	<ul style="list-style-type: none"> - ocjena stanja vodnih tijela - količina pročišćenih otpadnih voda - priključenost stanovništva na javnu odvodnju - primijenjene mjere zaštite od poplava 	Redovita izvješća	JLS Koncesionari Hrvatske vode
Zaštita tla	<ul style="list-style-type: none"> - korištenje zemljišta i promjene u korištenju zemljišta - minski sumnjive površine - poljoprivredna područja velike prirodne vrijednosti 	Redovita izvješća	HCR HAOP/ MZOE
Poboljšanje kvalitete zraka	-kvaliteta zraka u urbanim područjima	Redovita izvješća ROO	DHMZ Šibensko-kninska županija
Smanjenje onečišćenja mora	<ul style="list-style-type: none"> - kakvoća mora za kupanje - balastne vode - iznenadna onečišćenja mora 	Redovita izvješća	Zavod za javno zdravstvo ŠKŽ MPPI Hidrometeorološki zavod Komunalna poduzeća

	<ul style="list-style-type: none"> -kakvoća školjkaša i mora u područjima uzgoja -unos stranih i invazivnih vrsta 		<p>Lučke kapetanije</p> <p>Lučka uprava Šibenik</p> <p>Lučka uprava Šibensko-kninske županije</p> <p>Koncesionari</p> <p>Jedinice lokalne samouprave</p> <p>Hrvatski hidrografski institut</p>
Zaštita šuma	<ul style="list-style-type: none"> - smanjenje površine osnovne namjene šuma i šumskog zemljišta - oštećenost šumskih ekosustava - opožarena površina 	Redovita izvješća	<p>Hrvatske šume</p> <p>Savjetodavna služba Županija</p>
Očuvanje bioraznolikosti staništa i vrsta te temeljnih obilježja ZP prirode	<ul style="list-style-type: none"> - površine ugroženih i rijetkih staništa na području Županije - broj izrađenih planova i strategija za upravljanje zaštićenim područjima i područjima ekološke mreže 	Redovita izvješća	<p>HAOP/MZOE</p> <p>JU za prirodu</p>
Povećanje kapaciteta gospodarenja otpadom	<ul style="list-style-type: none"> - statistike otpada – gospodarenje otpadom - recikliranje i uporaba ambalažnog, građevnog otpada i biootpada 	Redovita izvješća	<p>Koncesionari</p> <p>HAOP</p>

<p>Očuvanje kulturno-povijesnih i ambijentalnih vrijednosti prostora</p>	<ul style="list-style-type: none"> - broj ugroženih primjeraka kulturne baštine - broj posjetitelja arheološkim i povijesnim lokalitetima - broj obnovljenih zgrada - broj aktiviranih brownfield lokacija - broj saniranih lokaliteta 		<p>Ministarstvo kulture Županija JLS Ministarstvo turizma</p>
<p>Jačanje otpornosti na klimu i klimatske promjene</p>	<ul style="list-style-type: none"> -emisija i odliv stakleničkih plinova -trend indeksa toplih temperaturnih ekstrema 	<p>Redovita izvješća</p>	<p>HAOP/MZOE DZS DHMZ</p>

9. PRAĆENJE I VREDNOVANJE STRATEGIJE

Županijska razvojna strategija Šibensko-kninske županije na temelju Smjernica za izradu županijskih razvojnih strategija, praćenje i vrednovanje njihove provedbe (2015) i Zakona o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (NN 147/14, 123/17) podložna je postupcima vrednovanja Strategije tijekom njene izrade, za vrijeme provedbe te nakon provedbe, kao i postupku praćenja same provedbe.

9.1. Uspostava sustava praćenja i vrednovanja (mehanizmi, nadležna tijela)

9.1.1. Praćenje

Zakonom o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (NN 123/17) određeno je da Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije (MRRFEU) prati provedbu politike regionalnog razvoja i njezinih učinaka na razvoj svih dijelova Republike Hrvatske, a nadležna središnja tijela državne uprave prate provedbu za svoja upravna područja i njihov učinak na razvoj svih dijelova Republike Hrvatske. Središnja tijela državne uprave dužna su na zahtjev MRRFEU dostaviti podatke iz očevidnika i druge potrebne podatke.

Nadalje, slijedom članka 49. Zakona o regionalnom razvoju Republike Hrvatske proizlazi kako središnja tijela državne uprave i druga javnopravna tijela, kao i trgovačka društva u vlasništvu Republike Hrvatske podnose MRRFEU izvješće o učincima provedbe programa iz njihove nadležnosti s učincima na regionalni razvoj do 30. travnja tekuće godine za prethodnu godinu. Nadalje, MRRFEU izvješće iz stavka 1. ovoga članka u dijelu koji se odnosi na određenu županiju istoj dostavlja do 31. svibnja tekuće godine. Zakonom je propisano i kako županija podnosi MRRFEU godišnje izvješće o rezultatima provedbe županijske razvojne strategije najkasnije do 31. srpnja tekuće godine za prethodnu godinu. MRRFEU podnosi Vladi izvješće o rezultatima provedbe politike regionalnog razvoja najkasnije do 1. studenoga tekuće godine za prethodnu godinu. Vlada Republike Hrvatske potom podnosi Hrvatskom saboru godišnje izvješće o rezultatima provedbe razvojne politike najkasnije do 1. prosinca tekuće godine za prethodnu godinu.

Praćenje provedbe Županijske razvojne strategije Šibensko-kninske županije odvija se na godišnjoj bazi, sukladno propisanoj zakonskoj proceduri. Važno je pritom navesti kako će

Županija pripremiti izvješće o provedbi Akcijskog plana u dijelu kojem je nadležna za pokretanje, praćenje te financiranje projekata i programa (te sukladno izvješćima o izvršenju proračuna).

Županijska razvojna strategija Šibensko-kninske županije sadrži pokazatelje uspješnosti provedbe kako bi se omogućilo prikupljanje dovoljne količine relevantnih podataka za praćenje provedbe. Sukladno navedenom, Šibensko-kninska županija tijekom provedbe županijske razvojne strategije prati stupanj ostvarenja utvrđenih ciljeva, prioriteta i mjera; ostvarene učinke na razvoj, učinkovitost i uspješnost u korištenju financijskih sredstava; sudjelovanje i doprinos partnerstva; učinkovitost rukovođenja i organizacije provedbe; te vidljivost županijske razvojne strategije u javnosti županije i jedinicama lokalne samouprave s područja županije. Praćenje provedbe županijske razvojne strategije obavlja se kontinuirano tijekom čitavog razdoblja provedbe, a o rezultatima provedbe najmanje jednom godišnje izvješćuje se Partnersko vijeće.

9.1.2. Vrednovanje

Temeljem Zakona o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (NN 147/14, 123/17) planski dokumenti politike regionalnog razvoja podliježu postupku vrednovanja tijekom izrade, provedbe i nakon provedbe. Šibensko-kninska županija izradit će plan vrednovanja za Županijsku razvojnu strategiju Šibensko-kninske županije koji će sadržavati opis posla za stručnjake te definiranje uloga i odgovornosti županijskih organizacijskih jedinica u procesu vrednovanja.

Prethodno vrednovanje

Prethodno vrednovanje Županijske razvojne strategije Šibensko-kninske županije provodilo se kroz cijeli postupak izrade dokumenta. Svrha prethodnog vrednovanja bila je poboljšati kvalitetu postupka izrade strategije. Sažetak prethodnog vrednovanja sastavni je dio Strategije. Postupak prethodnog vrednovanja bio je usmjeren ponajviše na praćenje kvalitete i ujednačenosti metodologije prilikom izrade analize stanja, te na analizu snaga, slabosti i razvojnih potencijala. Prethodno vrednovanje pružilo je relevantnim dionicima prethodnu prosudbu o tome jesu li razvojna pitanja ispravno utvrđena, jesu li strategija i predloženi ciljevi relevantni, je li vidljiva koherentnost u odnosu na naređene politike i smjernice, jesu li očekivani učinci realni, te ostala važna pitanja. Kako bi se osigurala objektivnost i dodana

vrijednost cijelog procesa izrade Strategije, prethodno vrednovanje izvršio je tim kvalificiranih stručnjaka s Ekonomskog fakulteta u Splitu koji je pratio pripremu i izradu Strategije od samih početaka te kontinuirano davao komentare i sugestije za unaprjeđenje sadržaja i procesa izrade. Prethodnim vrednovanjem osigurano je da Županijska razvojna strategija Šibensko-kninske županije bude ocijenjena na temelju osnovnih kriterija: opravdanosti, relevantnosti, konzistentnosti, koherentnosti (unutarnje i vanjske) i djelotvornosti.

Vrednovanje tijekom provedbe

Vrednovanje tijekom provedbe Županijske razvojne strategije Šibensko-kninske županije vrši se tijekom procesa njene provedbe te ono pomaže donositeljima odluka da tijekom tog procesa otkriju što funkcionira u strateškom dokumentu, a što ne, kako bi se mogli poduzeti potrebni koraci ukoliko su potrebne izmjene u svrhu poboljšanja operativnosti Strategije. Fleksibilan karakter procesa vrednovanja tijekom provedbe Strategije omogućuje Županiji, kao nadležnoj za realizaciju planskog dokumenta, da samostalno odlučuje što će se vrednovati i kada, u vezi čega će Županija donijeti odluku. Ovakvim pristupom vrednovanje tijekom provedbe postaje upravljački alat kojim se pomaže izvedbe planskih dokumenata.

Vrednovanje nakon provedbe

Nakon provedbe Županijske razvojne strategije Šibensko-kninske županije provest će se vrednovanje nakon provedbe gdje će se sažeto ponoviti i ocijeniti cjelokupni utjecaj/činak Strategije, odnosno njezina djelotvornost i učinkovitost.

10. ŽUPANIJSKO PARTNERSTVO

Prema Zakonu o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (NN 123/17) jedno od temeljnih načela politike regionalnog razvoja je ono partnerstva i suradnje. Pritom se ističe kako se politika regionalnog razvoja temelji na partnerstvu i suradnji između javnog, privatnog i civilnog sektora, pod čim se podrazumijeva suradnja između tijela državne uprave, jedinica područne (regionalne) samouprave, jedinica lokalne samouprave, gospodarskih subjekata, znanstvene zajednice, socijalnih partnera i organizacija civilnog društva. Pritom se ističe kako se planski dokumenti politike regionalnog razvoja donose u postupku savjetovanja s odgovarajućim partnerskim vijećem. Partnerstvo djeluje kao forum za dijalog i postizanje konsenzusa između različitih skupina dionika te ima savjetodavnu ulogu u izradi i provedbi planskih dokumenata politike regionalnog razvoja. Partnerstvo se u svom radu rukovodi sljedećim načelima:

- *načelo usuglašavanja* – poticanjem napretka u postizanju sporazuma kroz pregovarački konsenzus
- *načelo jednakosti* – niti jednom članu nije omogućen dominantan utjecaj u radu partnerstva
- *načelo transparentnosti* – svi dionici potpuno su informirani i upoznati s aktivnostima koje partnerstvo poduzima u svom radu
- *načelo ravnomjerne predstavljenosti partnera* – podrazumijeva da partnersko vijeće omogućava predstavljenost ključnih dionika razvoja iz sva tri sektora (javnog, privatnog i civilnog).

U skladu s temeljnim načelima partnerstva i suradnje između javnog, privatnog i civilnog sektora donosi se Županijska razvojna strategija Šibensko-kninske županije koja je temeljni strateški dokument jedinice područne (regionalne) samouprave u kojem se određuju ciljevi i prioriteta razvoja njene područne (regionalne) samouprave u svrhu jačanja njenih razvojnih potencijala. Odabir strateških ciljeva, prioriteta i mjera Strategije te odluke o konkretnim razvojnim projektima i programima nastaju kao rezultat rada odgovornih županijskih struktura, županijskih radnih skupina te pridruženih relevantnih stručnjaka koji su proveli analizu i ocjenu stanja u županiji, ali i uzimanjem u obzir doprinosa i sugestija ostalih ključnih dionika razvoja županije.

Partnersko vijeće sudjelovalo je i sudjelovat će u svim fazama izrade i provedbe Strategije, od analize stanja i SWOT analize preko definiranja razvojnih problema županije, utvrđivanja vizije i ciljeva, prioriteta i mjera do odabira razvojnih projekata i praćenja provedbe.

Sukladno Zakonu o regionalnom razvoju Republike Hrvatske, župan Šibensko-kninske županije je za potrebe izrade i provođenja Županijske razvojne strategije Šibensko-kninske županije dana 11. svibnja 2015. g. donio Odluku o osnivanju Partnerskog vijeća Šibensko-kninske županije. Partnersko vijeće sastoji se od 49 predstavnika iz javnog, civilnog i privatnog sektora, pri čemu je predsjednik Vijeća župan Šibensko-kninske županije.

Tab. 16. Organizacije članice Partnerskog vijeća Šibensko-kninske županije

Javni sektor	Privatni sektor	Civilni sektor
1. Šibensko-kninska županija* 2. Ured državne uprave u Šibensko-kninskoj županiji 3. Javna ustanova Zavod za prostorno uređenje ŠKŽ 4. Javna ustanova Zaštićene prirodne vrijednosti ŠKŽ 5. Županijska uprava za ceste na području ŠKŽ 6. Turistička zajednica ŠKŽ 7. Lučka uprava ŠKŽ 8. Hrvatski zavod za zapošljavanje – Područni ured Šibenik 9. Savjetodavna služba – Podružnica Šibenik 10. HGK – Županijska komora Šibenik 11. Obrtnička komora ŠKŽ 12. Veleučilište u Šibeniku 13. Veleučilište Marko Marulić u Kninu 14. Institut Ruđer Bošković 15. Grad Šibenik 16. Grad Vodice 17. Grad Knin 18. Grad Drniš 19. Grad Skradin 20. Općina Murter-Kornati 21. Općina Tribunj 22. Općina Promina 23. Općina Biskupija 24. Javna ustanova Nacionalni park „Krka“ 25. Javna ustanova Nacionalni park „Kornati“	26. Solaris d.d. 27. Podi-Šibenik d.o.o. 28. Nautički centar Prgin – NCP Grupa 29. Zagreb-Montaža d.o.o. 30. GIRK Kalun d.d.	31. Hrvatska udruga poslodavaca – Regionalni ured Split 32. Hrvatski sindikat metalaca 33. Udruga mladih „Mladi u EU“ 34. Udruga Organizacija za građanske inicijative - OGI 35. Ekološka udruga „Krka“ 36. LAG More 249 37. LAG Krka

*U sklopu Šibensko-kninske županije članovi Partnerskog vijeća su predstavnici: Ureda župana, Upravnog odjela za gospodarstvo, Upravnog odjela za zaštitu okoliša i komunalne poslove, Upravnog odjela za prosvjetu, znanost, kulturu i sport, Upravnog odjela za proračun i financije, Upravnog odjela za zdravstvo i socijalnu skrb, Upravnog odjela za pomorstvo, promet i otočni razvoj i Upravnog odjela za prostorno uređenje i gradnju.

Administrativne i stručne poslove za potrebe rada Partnerskog vijeća obavlja Javna ustanova Razvojna agencija Šibensko-kninske županije, tijelo osnovano s ciljem učinkovite koordinacije i poticanja regionalnog razvoja kao regionalni koordinatorski odbor za područje Šibensko-kninske županije. Partnersko vijeće sastaje se prema potrebi, a najmanje dva puta godišnje, prilikom čega se sastanci održavaju samo uz prisutnost većine članova.

Glavni zadaci Partnerskog vijeća su:

1. savjetovanje i davanje smjernica tijekom izrade Strategije;
2. davanje mišljenja Županijskoj skupštini o učinkovitosti i kvaliteti Strategije, Akcijskog plana i drugih županijskih planskih dokumenata i prema potrebi predlaganje njihovog poboljšanja;
3. nadziranje učinkovitosti i kvalitete provedbe strategije, Akcijskog plana i ostalih županijskih planskih dokumenata.

U fazi izrade Županijske razvojne strategije Šibensko-kninske županije Partnersko vijeće aktivno je održavalo konzultacije i doprinosilo kvaliteti izrade Strategije. Sveukupno se u procesu izrade sastalo četiri puta (Tab. 17.). Prije i nakon sjednica Partnerskog vijeća održavala se aktivna online komunikacija među članovima Vijeća kroz koju su im pravovremeno dostavljani radni materijali na koje su članovi mogli slati komentare i prijedloge sukladno zadaćama definiranim u Poslovniku.

Sjednice Partnerskog vijeća zatvorene su za medije i javnost, osim ako drugačije ne odluče članovi Partnerskog vijeća. Kako je prikazano, Partnersko je vijeće sudjelovalo u svim fazama izrade Strategije te će aktivno sudjelovati i u praćenju njene provedbe. Aktivnosti Partnerskog vijeća tijekom praćenja provedbe Strategije i napretka u ostvarenju njezinih ciljeva nastavit će se dinamikom koju će odrediti postupak provedbe. Sukladno tome, uloga Partnerskog vijeća u narednom razdoblju bit će vezana uz praćenje provedbe akcijskog plana te Strategijom definiranih pokazatelja. Partnersko će vijeće raspravljati o dinamici provedbe te predlagati izmjene akcijskog plana u svrhu njegova usklađivanja sa stvarnom dinamikom na koju osim planiranih aktivnosti utječu i vanjske, često nepredvidive okolnosti.

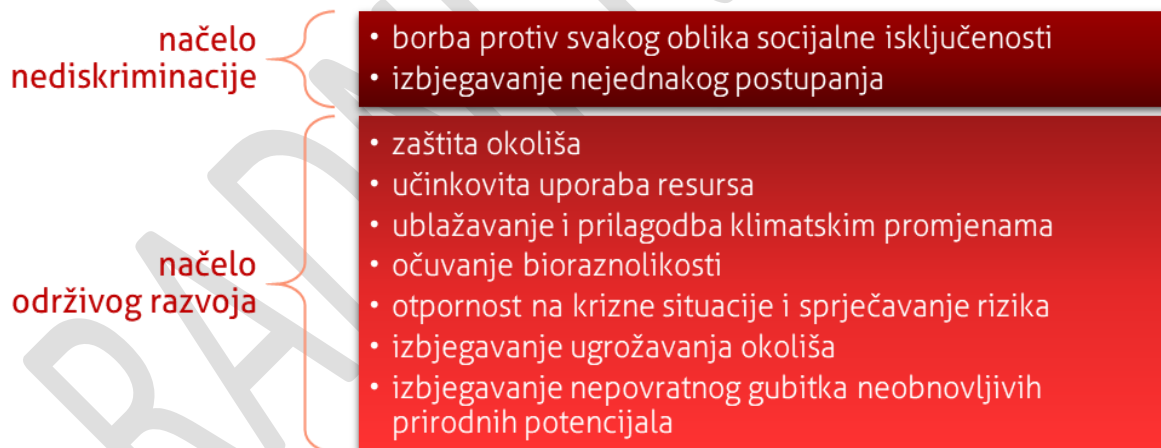
Tab. 17. Pregled održanih sjednica Partnerskog vijeća Šibensko-kninske županije u fazi izrade Županijske razvojne strategije

Datum	Sjednica	Tema sastanka
17. lipnja 2015.	1. sjednica PV-a	konstituiranje vijeća; usvajanje poslovnika; imenovanje članova stručnih radnih skupina za izradu ŽRS
12. prosinca 2017.	2. sjednica PV-a	cjelovita analiza stanja ŽRS ŠKŽ; SWOT analiza; inicijalno predstavljanje nacrtu razvojne vizije i strateških ciljeva
21. veljače	3. sjednica PV-a	strateški okvir ŽRS ŠKŽ – ciljevi, prioriteti i mjere; strateški projekti županije
16. svibnja	4. sjednica PV-a	usvajanje razvojne strategije Šibensko-kninske županije

11. HORIZONTALNA NAČELA

Strateško planiranje u okviru izrade Županijske razvojne strategije Šibensko-kninske županije (nadalje: Strategija) vođeno je horizontalnim načelima održivog razvoja i nediskriminacije. Horizontalna načela su osnovni principi od ključne važnosti za sve sektore. Temeljne odrednice načela nediskriminacije podrazumijevaju izbjegavanje svakog oblika socijalne isključenosti i nejednakog postupanja prema pojedinim socijalnim skupinama, dok se načelo održivog razvoja temelji na zaštiti okoliša, učinkovitoj uporabi resursa, ublažavanju i prilagodbi prostora klimatskim promjenama, očuvanju bioraznolikosti, jačanju otpornosti na krizne situacije i sprječavanje rizika te izbjegavanje ugrožavanja okoliša i nepovratnog gubitka neobnovljivih prirodnih potencijala.

Horizontalna načela su primjenjivana u svim fazama izrade Strategije slijedom čega su u određenoj mjeri uklopljena u sve razine strateškog okvira. Najsnažniji izravni učinak horizontalnih načela pritom je predviđen kroz mjere koje su najvećim dijelom usmjerene upravo na uža tematska područja koja su povezana uz navedena načela.

Sl. 6. Temeljne odrednice horizontalnih načela

11.1. Implementacija horizontalnih načela tijekom analize stanja

Tijekom izrade analize stanja horizontalna načela korištena su s jedne strane prilikom odabira tema koje će se obraditi, a s druge strane i prilikom identifikacije problema u analiziranim razvojnim područjima.

U poglavljima *Siromaštvo i socijalna isključenost*, *Socijalne usluge* i *Socijalna zaštita* u kontekstu analize socijalnog stanja u Šibensko-kninskoj županiji naglasak je stavljen na analizu korištenja i dostupnosti socijalnih usluga od strane ranjivih skupina. Načelo nediskriminacije je također implementirano u proces izrade poglavlja *Obrazovanje* gdje se dostupnost obrazovanja i obrazovne infrastrukture analizirala i za socijalno ranjive skupine stanovništva. Treba spomenuti i kako je prilikom analize društvene infrastrukture (stanovanje i stambeni fond, zdravstvo, kultura i dr.) gdje je to bilo moguće stavljen naglasak na dostupnost navedenih ustanova i objekata ranjivim skupinama. Također, etničke skupine i manjine obrađene su u zasebnom poglavlju u okviru demografske analize.

Načelo održivog razvoja uzeto je u obzir prilikom izrade poglavlja *Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo* te svih potpoglavlja u okviru poglavlja *Stanje u okolišu/prostoru*. U poglavlju *Kakvoća i onečišćenost okoliša* analizirana je kvaliteta i onečišćenost zraka, voda i tla, dok su u okviru poglavlja *Upravljanje prirodnim rizicima* definirani potencijalni prirodni i antropogeni rizici kao i posljedice klimatskih promjena koje utječu na gospodarenje okolišem, a samim time i na smanjenje njegove održivosti. U poglavlju *Prirodni resursi* održivi razvoj naglašen je kroz analizu reljefa, tla, šume i vegetacije, voda i rudnih bogatstava Šibensko-kninske županije, dok je u poglavlju *Zaštita prirode* održivi razvoj analiziran u kontekstu racionalnog gospodarenja prirodnom baštinom i zaštićenim prirodnim vrijednostima. Poseban naglasak u kontekstu održivog razvoja stavljen je na postojeća neiskorištena područja u obliku brownfielda gdje su isti analizirani uz isticanje potrebe za njihovom obnovom i revitalizacijom kako bi se sačuvali prostorni resursi. U poglavlju *Primarna infrastruktura* napravljena je analiza u pričanju usluga vezanih uz opskrbu vodom, gospodarenje otpadom, elektroopskrbu, korištenje obnovljivih izvora energije i energetske učinkovitost u okviru kojih je identificirano postojeće stanje i provedene aktivnosti koje promiču održive prakse gospodarenja resursima. Održivi razvoj istaknut je i prilikom analize prometa u okviru poglavlja *Prometna infrastruktura* gdje je naglasak stavljen na održivu mobilnost.

11.2. Implementacija horizontalnih načela tijekom izrade strateškog okvira

Na temelju cjelovite analize stanja na području Šibensko-kninske županije utvrđene su potrebe za još snažnijim promicanjem nediskriminacije i održivog razvoja. Provedba mjera usmjerenih na promicanje horizontalnih načela u interesu je prvenstveno stanovništva Šibensko-kninske županije kao primarnog elementa cjelokupnog okvira razvoja. Time će se stvoriti osnovni preduvjeti za razvoj pojedinaca i funkcionalne zajednice u kojoj su dostupni kvalitetni društveni sadržaji i usluge jer upravo ti elementi znatno utječu na cjelokupni društveni razvoj te u konačnici i na životni standard stanovnika. Prilikom izrade strateškog okvira horizontalna načela integrirana su u njega na dva načina:

- razvojni prioriteti, mjere i aktivnosti definirani su kako bi u nazivu ta načela bila prepoznatljiva i tako se osiguralo njihovo uvažavanje u realizaciji strateškog razvoja;
- ukoliko načela nisu mogla biti izravno primijenjena, definirani su dodatni razvojni prioriteti, mjere i aktivnosti usmjereni na osiguravanje nediskriminacije i održivog razvoja u poljima na koja se prioriteti, mjere ili aktivnosti odnose.

Definirana načela su u određenom omjeru uklopljena u sve prioritete Strategije, dok su neke mjere ipak većim dijelom usmjerene upravo na ostvarenje konkretnijih ciljeva upravo u tim područjima. U fazi određivanja pokazatelja za praćenje provedbe strategije definirani su i pokazatelji kojima se u konačnici prati doprinos Strategije održivom razvoju i nediskriminaciji, kroz prethodno navedene komponente obuhvaćene tim načelima. Nediskriminaciji i održivom razvoju izravno doprinose mjere navedene u Tab. 18.

Tab. 18. Pregled razvojnih mjera koje integriraju načela održivog razvoja i nediskriminacije prema razvojnim ciljevima

Razvojni cilj	Horizontalna načela	Mjere
Cilj 1. Konkurentno i polifunkcionalno gospodarstvo	Održivi razvoj	1.1.3. Razvoj selektivnih oblika turizma 1.1.4. Razvoj nove te obnova i uređenje postojeće turističke infrastrukture 1.3.1. Razvoj inovativno-istraživačkog okruženja temeljenog na znanju u tehnologijama 1.5.1. Poticanje razvoja poljoprivrede i integracije s turizmom
Cilj 2. Očuvana i valorizirana prirodna i	Održivi razvoj	2.1.1. Održivo korištenje prirodne baštine

kulturna baština bazirana na održivom upravljanju		2.1.2. Unaprjeđenje zaštite od onečišćenja i degradacije tla, mora i zraka 2.1.3. Jačanje kapaciteta za upravljanje prirodnim vrijednostima 2.1.4. Prilagodba na klimatske promjene 2.2.1. Obnova i rekonstrukcija kulturne baštine i popratne infrastrukture
Cilj 3. Razvijene i dostupne društvene usluge i sadržaji	Nediskriminacija	3.1.1. Razvoj odgojnih ustanova i kvalitete programa za djecu 3.1.2. Stvaranje demografski poticajnog okruženja usmjerenog obiteljima 3.2.1. Poboljšanje dostupnosti i kvalitete zdravstvenih usluga 3.3.1. Razvoj socijalnih usluga u lokalnim zajednicama uz poboljšanje njihove dostupnosti 3.3.2. Socijalna integracija ranjivih skupina i borba protiv diskriminacije 3.3.3. Povećanje stupnja zapošljivosti 3.4.3. Razvoj sportsko-rekreacijske infrastrukture i programa
Cilj 4. Kvalitetan i prepoznatljiv sustav srednjoškolskog, strukovnog i visokoškolskog obrazovanja	Održivi razvoj	4.1.2. Povećanje kvalitete i usklađenosti obrazovnih programa s potrebama gospodarstva 4.2.2. Suradnja s ostalim obrazovnim ustanovama i gospodarstvenicima
Cilj 5. Kvalitetna i modernizirana primarna infrastruktura kao preduvjet prostorno ujednačenog razvoja	Održivi razvoj	5.1.1. Unaprjeđenje kvalitete i dostupnosti vodoopskrbne infrastrukture 5.1.2. Unaprjeđenje kanalizacijskog i sustava odvodnje te obrade otpadnih voda 5.1.3. Razvoj održivog sustava gospodarenja otpadom 5.2.2. Unaprjeđenje organizacije i dostupnosti javnog prijevoza 5.2.3. Razvoj pješačkog i biciklističkog prometa 5.2.5. Jačanje održivog karaktera prostorne mobilnosti 5.4.1. Razminiranje miniranih područja 5.4.2. Obnova brownfielda i napuštenih prostora 5.4.3. Stavlanje u funkciju zemljišta i objekata u državnom vlasništvu
Cilj 6. Energetska učinkovitost usmjerena na obnovljive izvore energije (OIE)	Održivi razvoj	6.1.1. Razvoj infrastrukture za korištenje OIE 6.1.2. Poticanje korištenja OIE u privatnom i javnom sektoru 6.2.1. Uvođenje energetske učinkovitih rješenja u privatni i javni sektor 6.2.2. Povećanje energetske učinkovitosti u prometu
Cilj 7. Efikasno i sinergično upravljanje razvojem uz stvaranje pozitivne klime koja utječe na pojedince i stanovništvo u cjelini	Nediskriminacija	7.1.2. Razvoj kapaciteta i podrška radu lokalnih razvojnih dionika 7.2.1. Jačanje komunikacije između građana, gospodarstvenika i javne uprave

Konačno, u fazi određivanja pokazatelja za praćenje provedbe strategije definirani su i pokazatelji kojima se prati doprinos Županijske razvojne strategije održivom razvoju i

nediskriminaciji, kroz prethodno navedene komponente obuhvaćene tim načelima. Neki od tih pokazatelja prikazani su u Tab. 19.

Tab. 19. Pregled pokazatelja razvojnih mjera povezanih s načelima održivog razvoja i nediskriminacije

Održivi razvoj	Nediskriminacija
Novokreirani selektivni oblici turizma Provedene usluge vezane uz održivu eksploataciju sirovina Novoostvarene suradnje poljoprivrednih i turističkih subjekata Prirodne atrakcije s prilagođenom pristupnom infrastrukturom Razvijen sustav kontinuiranog praćenja okoliša Novoizrađeni/dopunjeni planovi upravljanja zaštićenim područjima i područjima ekološke mreže Novoprovedene aktivnosti jačanja prilagodbe klimatskim promjenama Novi projekti suradnje obrazovnih ustanova i gospodarstvenika Pokrivenost vodoopskrbne mreže mrežom odvodnje Novosanirana stara i/ili ilegalna odlagališta otpada Duljina uređenih biciklističkih staza i putova Izrađeni planovi održive urbane mobilnosti Novoaktivirane brownfield površine Istraživanje potencijala korištenja OIE u županiji Javne zgrade s ugrađenom energetske učinkovitošću rasvjetom	Korisnici usluga usmjerenih obiteljima s djecom Polaznici usavršavanja zaposleni u odgojnim ustanovama Novoosnovani timovi hitne medicinske pomoći Novoosnovani mobilni timovi socijalne skrbi Novi korisnici programa socijalnog uključivanja Polaznici edukacija iz sektora obrazovanja Broj zaposlenih

Prilikom provedbe pojedinačnih projekata, programa i aktivnosti moguća je integracija mjera kojima se istovremeno doprinosi ostvarenju načela održivog razvoja i nediskriminacije. Primjerice, prilikom provedbe mjera koje se odnose na razvoj i unaprjeđenje odgojnih obrazovnih ustanova, ali i turističkih sadržaja, moguće je uvažavanje načela nediskriminacije putem osiguravanja pristupnosti navedenim objektima/površinama za osobe s invaliditetom. Isto tako, integritet mjera moguća je postići prilikom provođenja mjere obnove i aktiviranja brownfield područja prilikom čije procjene izvedivosti će se procjenjivati učinak na spolove i nediskriminaciju, odnosno tijekom provođenja mjera očuvanja i održivog korištenja prirodne i kulturne baštine gdje će se omogućiti uključenost sudjelovanja žena, manjina i ranjivih skupina u edukativnim i informativnim kampanjama.

11.3. Implementacija horizontalnih načela tijekom provedbe Strategije

Tijekom provedbe Strategije horizontalna načela nediskriminacije i održivog razvoja promicat će se u postupcima odabira projekata, u okviru kriterija odabira i pitanja za kvalitativnu procjenu, tako što će prijavitelji kroz opis predviđenih aktivnosti morati dokazati da će projekti koje prijavljuju pozitivno doprinosti načelima nediskriminacije i održivog razvoja te u kojoj je mjeri navedeni doprinos predviđen. Tijekom faze odabira projekata i u pogledu ugovaranja, mogući utjecaj na održivi razvoj i izbjegavanje nediskriminacije svakako će se uzeti u obzir te će pojedinosti ovisiti npr. o vrsti i veličini projekta, dok će se takva pitanja provjeravati i u okviru internih procedura kontrola i revizije. Svi prijavitelji će u prijavnim obrascu projekta morati prikazati kako će pojedini projekt doprinijeti opisanim horizontalnim načelima. Tijekom faze provedbe projekata, pridržavanje načela nediskriminacije i održivog razvoja pratit će se na razini projekata kroz izvješća o praćenju, kao i kroz kontrolu provedbe projekata na licu mjesta te periodički i kroz evaluaciju doprinosa ciljevima horizontalnih načela. Navedeno će se osigurati tijekom cijelog razdoblja provedbe Strategije te će se relevantni podaci redovno prikupljati i provjeravati, čime je osigurana točnost redovitog izvještavanja i utemeljenost na dokazima.

11.4. Implementacija horizontalnih načela u praćenju provedbe Strategije

Sustav praćenja provedbe Strategije s obzirom na horizontalna načela provodit će se redovnim praćenjem pokazatelja kojima se doprinosi ovim načelima te analizom podataka koja se usredotočuje prije svega na ta pitanja. Nakon dovršetka provedbe, u okviru moguće evaluacije utvrdili bi se konačni cjelokupni rezultati te poboljšao okvir promicanja ovih načela za buduće vezane strateške dokumente. Primjena horizontalnih načela ovisit će o prirodi i opsegu projekta, definiranim aktivnostima te o uvjetima određenog natječaja (u tom će slučaju upute za prijavitelje odrediti uvjete i bodovanje za doprinos horizontalnim načelima). Informaciju o doprinosu horizontalnim načelima prijavitelji će upisivati u predviđen obrazac za što mogu poslužiti postojeći obrasci koji su predloženi u uputama za prijavitelje i korisnike o provedbi horizontalnih načela operativnih programa Konkurentnost i kohezija 2014.-2020. te Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020.

Kao pomoćni alat u praćenju predlaže se izrada kontrolne liste za osobe koje sudjeluju u pripremi projekta koja će pomoći uključenim dionicima u pripremi projekte prijave te samim prijaviteljima. Kontrolna lista će u početnoj fazi biti otvorena te će se moći nadopunjavati i proširivati. O učinkovitosti i mogućnosti njezinog korištenja kao pomoći prijaviteljima odlučit će se naknadno, a do tada će ona biti interni alat. Ukoliko se tijekom provedbe Strategije prijavitelji projekata odluče za njezino korištenje, ona može postati dio projektne dokumentacije što znači kako će biti dostupna tijekom provjere i revizije kao dokaz pripremnih aktivnosti te kao provjera procjene pozitivnog ili neutralnog učinka na provedbu Strategije s obzirom na horizontalna načela.

U pogledu promicanja načela nediskriminacije, relevantne organizacije civilnog društva i nevladine organizacije, koje djeluju u području održivog razvoja uključene su u izradu Strategije te će i dalje biti uključene u aktivnosti praćenja provedbe, savjetovanja o izvješćima o napretku provedbe te sudjelovati na sastancima kojima je tema praćenje i upravljanje provedbom. Na taj će se način osigurati nastavak njihove uključenosti i rada, kako je propisano u delegiranom aktu o Europskom kodeksu ponašanja u partnerstvu. Konkretnije će se raditi na borbi protiv diskriminacije osiguranjem dostupnosti za osobe s invaliditetom, kao i njihovom pristupu odgovarajućim proizvodima i uslugama. Takve će se aktivnosti primjenjivati u svim fazama planiranja i provedbe, pogotovo infrastrukturnih projekata te će se uzeti u obzir i odredbe koje će uključivati jednakost spolova. Kako bi se u konačnici smanjio cjelokupni rizik od diskriminacije, jedna od ključnih aktivnosti uključivat će i promidžbene aktivnosti te širenje informacija koje obuhvaćaju mjere za podršku pristupačnosti, poput obuke i sastanaka na razini Šibensko-kninske županije, odgovarajućih internetskih stranica, tiskanih materijala i dr. K tomu, provodit će se i mjere za obuku osoblja tijela uključenih u upravljanje Šibensko-kninskom županijom, u području antidiskriminacijske politike, politike i zakona u području spolne ravnopravnosti, kao i invalidnosti s obzirom na Konvenciju Ujedinjenih naroda o pravima osoba s invaliditetom. Za svaki projekt definirala bi se zasebna rješenja, odnosno utvrdili obavezni ili neobavezni zahtjevi u pogledu promicanja načela održivog razvoja i nediskriminacije na razini projekta.

U kontekstu načela održivog razvoja u provedbenoj fazi Strategije obuhvatit će se poštivanje minimalnih zakonskih odredbi održivog razvoja. U svakom pozivu će se morati navesti relevantno zakonodavstvo i pripadajući dokumenti koje će prijavitelji morati priložiti. U konkretnom slučaju, praćenje provedbe Strategije obuhvatit će poštivanje propisa i međunarodnih ugovora iz područja zaštite okoliša, zaštite zraka, zaštite voda, zaštite klime i ozonskog sloja, gospodarenja otpadom, zaštite prirode, zaštite mora i priobalja, zaštite od

elementarnih nepogoda i zaštite od protuminskog djelovanja. U skladu s navedenim, praćenje provedbe Strategije obuhvatit će:

- uvođenje okolišno održivih praksi u sektor zbrinjavanja otpada (sve potencijalno negativne posljedice kažnjavat će se u skladu s važećim Zakonom o održivom gospodarenju otpadom);

- poštivanje zakonodavnog okvira za gospodarenje vodama (uključuje načela nadoknade troškova za usluge distribucije vode i načela onečišćivač plaća i korisnik plaća, u skladu sa Zakonom o vodama);

- zaštitu ekološke mreže Natura 2000 (omogućit će se održivo upravljanje što će pozitivno utjecati na lokalno gospodarstvo; u skladu sa Zakonom o zaštiti prirode i važećim pravilnicima i propisima);

- provođenje aktivnosti razminiranja u slučajevima eventualne minske zagađenosti ili sumnje na isto prilikom provedbe budućih infrastrukturnih zahvata (u skladu sa Zakonom o protuminskom djelovanju);

- gradnju novih građevina nakon prilaganja podataka o provedenoj procjeni (uključivanje podataka o energetske pregledu i postupku izdavanja certifikata, analizi troškova i koristi, troškova životnog ciklusa; u skladu sa Zakonom o prostornom uređenju i Zakonom o zaštiti okoliša);

- izrade planova zaštite i spašavanja (utvrdit će se opseg elementarnih nepogoda; u skladu sa Zakonom o zaštiti od elementarnih nepogoda);

- revitalizacije brownfield područja (nakon provođenja obaveznog energetske pregleda u slučaju renoviranja ili adaptacije na zgradama u javnom vlasništvu, zgradama otvorenim za javnost ili velikim poduzećima; u skladu sa Zakonom o prostornom uređenju i zakonom o zaštiti okoliša);

- ublažavanje i prilagodba na klimatske promjene (u skladu sa Zakonom o zaštiti zraka i važećim uredbama EU).

Mogućnosti provođenja projekata u pogledu zelene javne nabave, mjere suočavanja s klimatskim izazovima, poticanje učinkovitosti resursa i zelena načela rasta bit će u potpunosti poštovana i provedena na svim razinama provedbe Strategije.

12. IZVJEŠĆE O PROVEDENOM PRETHODNOM VREDNOVANJU – SAŽETAK

Sažetak izvješća o provedenom prethodnom vrednovanju sastavlja se nakon cjelokupno provedenog procesa prethodnog vrednovanja i usvajanja od strane Partnerskog vijeća.

RADNI NACRT

13. IZVJEŠĆE O PROVEDENOJ STRATEŠKOJ PROCJENI UTJECAJA NA OKOLIŠ

Izvešće o provedenoj strateškoj procjeni utjecaja na okoliš dodaje se po pregledu i prihvatanju Strategije od strane Partnerskog vijeća i dovršetku procesa strateške procjene utjecaja na okoliš.

RADNI NACRT